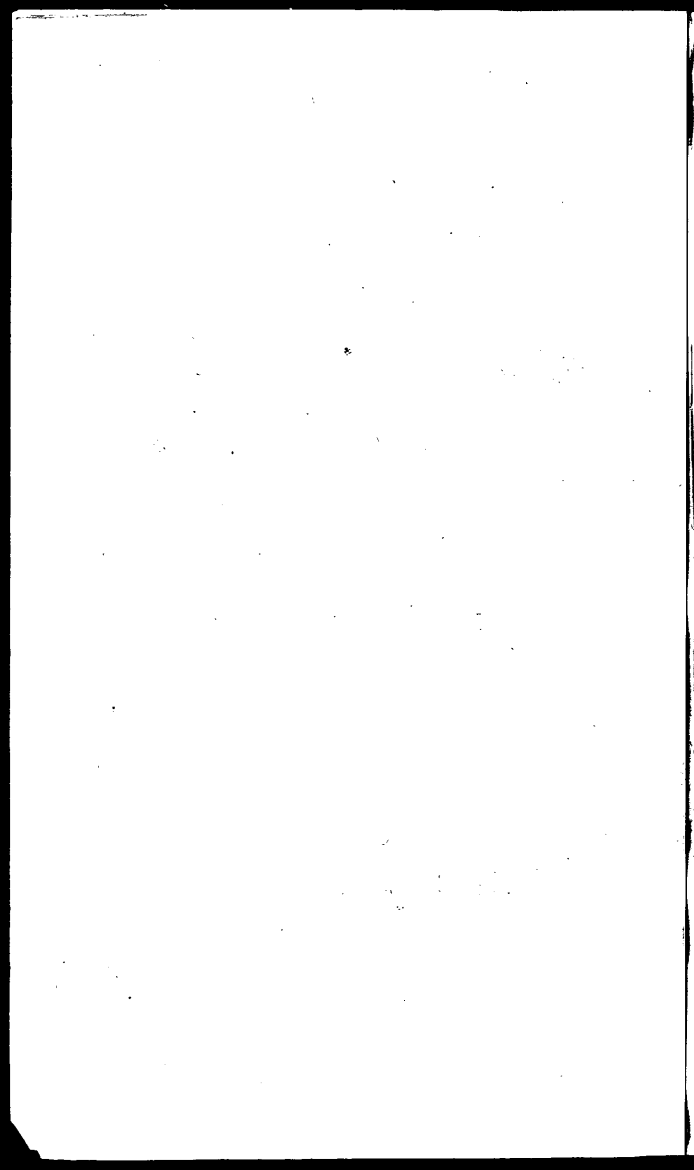

~~203~~
E 1

J. N. B.
504

063-1616

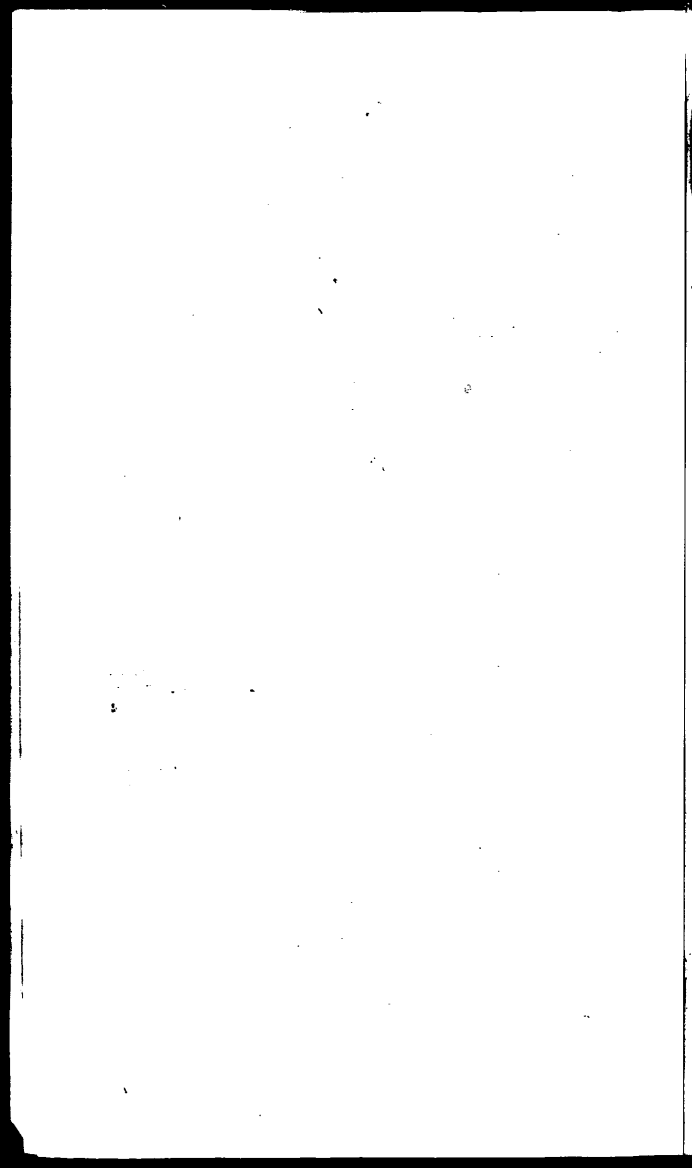
DE REPUBLIEK
DER
VEREENIGDE
NEDERLANDEN.
EERSTE DEEL.

J. ALLART, excudit.

DE
REPUBLIEK
DER
VEREENIGDE
NEDERLANDEN,

ZINDS DE NOORD-AMERICAANSCH E ONLUSTEN,

BEHELZENDE AL HET MERKWAARDIGE, VOORGE-
VALLEN IN DE VEREENIGDE NEDERLANDEN,
TOT OP DEN TEGENWOORDIGEN TYD.

MET PLAATEN EN POURTRAITTEN.

EERSTE DEEL.

TE AMSTERDAM, BY
JOHANNES ALLART.

M D C C L X X X V I I I I

D E

U I T G E E V E R

A A N D E N

L E E Z E R.

Ik heb ondervonden, by de uitgaaf van dat Deel van het Vervolg op WAGENAARS VADERLANDSCHE HISTORIE 't welk zynen aanvang neemt; met het Tydperk, waarin de NOORD-AMERICAANSCH E ONLUSTEN, in welker gevolgen onze Republiek, zo noodlottig gedeeld heeft, zijn uitgeborsten; dat veele Liefhebbers van het Vaderland, die geene bezitters van gemelde Vaderlandsche Geschiedenisfe van WAGENAAR zijn, wel de Geschiedenis van deezen tyd, zouden willen bezitten en leezen; maar die niet begeerden, onder den Tytel van Vervolg op WAGENAAR. — Om aan de begeerte van deeze te voldoen, heb ik, met goed-

vin-

B E R I G T.

sinden van den Schryver, eenige Exemplaren gedrukt, onder den Tytel, zo als die aan het hoofd van dit Boekdeel gevonden wordt. — En zo zal ik hun insgelijks de volgende Deelen leeveren, tot dat dit Werk eene volledige Geschiedenis, onzer Republiek, van het gemelde Tydperk, tot heden toe zal uitleeveren.

D E
S C H R Y V E R

A A N Z Y N E

L A N D.

E N

TYDGENOOTEN!

De eenvoudige Tytel, dien het Werk, welks Eerste Deel wy u thans aanbieden, op het voorhoofd draagt, strekt genoegzaam om den voornaamen inhoud aan te duiden; en u te verwittigen, van welk Tydperk onze Geschiedenis een aanvang neemt. — Een Tydperk van u beleefd, en onder zeer verschillende aandoeningen, grootendeels onaangenaame, doorgebracht. — Een Tydperk, waar van men te vergeefs eene wedergade zal zoeken in de Jaarboeken onzes Vaderlands. — Op te haalen wat in 't zelve gebeurd is, om u de belangrykheid van 't zelve onber 't ooge te brengen, zou deels op een voorloopig vermelden van 't geen de

Historie zelve moet ontvouwen, uitkomen, deels zou ons zulks volstrekt ondoenlyk wezen, aangezien ons oogmerk, spaart de Voorzienigheid ons lust en kragten, zich uitstrekt om de nog agter het gordyn des tyds verborgene Lotgevallen onzes Lands, op de eigenste wyze, als wy hier hebben aangevangen, te boeken. Het reeds gebeurde, ligt u nog in versche geheugenisse, en verdient daar in bewaard te worden; het nog aanstaande, voor u zo zeer als my bedekt, laat zich, zo veel menschlyke gisfing kan raamen, aanzien, niet minder aandacht en beschryvinge waardig te zullen wezen.

't Is waar, Land- en Tydgenooten! het ontbreekt u niet aan Verhaalen der Lotgevallen, door ons in dit Deel beschreeven, en die de volgende zullen beslaan; de Dage-lyksche Nieuwspapieren; de Week- en Maand- Werken; ja, die meer de met onzen arbeid overeenkomende gedaante eener Geschiedenisse van deeze Tyden hebben, hebt gy gelezen, en zyn in uwe handen. Waar toe dan een geheel Nieuw Werk? 't Zal niet onvoegelyk zyn deeze uwe vraag met eenig antwoord te verwaardigen, en teffens iets te zeggen van den aart en aanleg onzes Werks.

Zo zeer onderscheiden van de Dagverhaalen, die uw onderhoud aan de Ontbyttafel doorgaans uitmaaken, is onze Geschiedenis,
dat

dat ik u zou verongelyken met één' woord ter aanduidinge van dit verschil te zeggen; en even zo is 't gelegen met de meer uitvoerige stukswyze Berigten, welke u, van tyd tot tyd, of geregeld, of by eenige byzonder aanmerkelyke Gebeurtenisfen, ter hand komen, en uwer greetige aandagt een versch onthaal verschaffen, ja zodanig, dat deswegens niet zelden geklaagd en op het bepaalen van de Vryheid der Drukpersfe, ten dien opzigte, ernstig aangedrongen werd.

't Zyn deeze en dergelyke Schriften, die wy hebben moeten raadpleegen: gelyk onze Aanhaalingen uitwyzen. Deeze Aanhaalingen, op dat wy dit hier tusfchen beiden berigten, en eene anders misfchien vlot gemaakte tegenwerping, by het openflaan dezes Werks, te keer gaan, zouden wy zeer hebben kunnen vermenigvuldigen, en wel eens de gedaante geeven van eene meer dan gemeene toelaating, om, anderen onbekende gefchiedkundige waarheden te weeten te komen; doch in een Tyd, waar in de Zaaken van den Staat, in verfcheide opzigten, openlyker behandeld en algemeen gemaakt zyn, dan wel in vroeger dagen, kwam zulks geheel niet; of zeer zelden, te pafte, de wezenlyke Geheimen van Staat, of liever de bedoelingen van byzondere Perfoonen, blyven veel al raadzelagtig; onverschillige, of die

geene uitwerking baaren, smooren van zelve, kwaade, hoe bedekt, laten zich in de gevolgen doorgaans zien; en goede verschynen, gelyk de waarheid, op den vollen dag, niemands oog, dan die des dwarsziende Aterlings ontgaande.

Aanhaalingen by de meeste gevallen heb ik noodig geoordeeld: want, schoon een Geschiedschryver, die de Gebeurtenissen van zyn eigen tyd te boek stelt, wel geloof verdient en krygt, naarmate het Gemeen een gunstig gevoelen heeft ten opzigte van zyne middelen om Kundschap te bekomen, en van zyne Waarheidsliefde, zal hy, zonder zich op oorspronglyke Stukken en daadlyke Bescheiden te beroepen, veeligt gevaar loopen, om eer voor den Vervaardiger van een Verhaal, 't geen zich wel laat leezen, dan voor den Schryver eener egte Geschiedenisfe gehouden te worden. Daar en boven kunnen byzondere Gevallen, welker verzwigen onverschoonlyk zou weezen, in eene Historie van dien aart als onze tegenwoordige, dikwyls niet meer dan eene enkele bladzyde beslaan, terwyl derzelver aanduiding den Leezer mischien begeerig maakt om dezelve breeder geboekt te vinden: en zal dan eene aanwyzing, waar hy ze omslagtig aantrefse, zeker genoeg schenken, en den Schryver geene noemenswaardige moeite

baa-

baaren. — Zomtyds, wy bekennen het gaarne, zult gy in dit Deel, en nog meer in de volgende, *Kleinigheden* vermeld vinden: wy hebben ze vermyd waar wy meenden, ze te kunnen en te moeten voorbygaan; maar niet gefchroomd dezelve, op den voorgang der beste Gefchiedfchryveren, te boeken, als wy ze dienftig vonden, om den toedragt eener Gebeurtenisfe van aanbelang, waar op zy invloed hadden, te befchryven, of als zy ons 's Volks Gezindheid leerden kennen. Gedagtig aan de taal van den grooten HOOFD, op het Tydsbestek door ons ondernomen te befchryven, zeer toepasfelyk. „Naardien „men hier te Lande de magtigfte veranderingen, by aanftichting, of immers by „dapper toedoen, des Gemeenen Mans, „heeft zien invoeren, en ook hedendaagsch „niet de minfte kunst der Steedsche Regeeringe, in 't handelen en gerusthouden der „menigte beftaat, zo kan het geenzins onleerlyk fchynen, den opgang, loop en „afloop van dergelyke beroerten, en teffens „de middelen, misflagen en verzuimenisfen, „waar door zy gefluit of gefild, gewakkerd, of onverhinderd gebleeven zyn, „befcheidenlyk voor oogen te ftellen.”

Het bevreesde den Leezer niet aan den voet van veele bladzyden de *Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken* gemeld te vinden: want,

want, daar wy, naa ook veele andere Schriften geraadpleegd te hebben, doorgaans de bedoelde gevallen, hier te Lande, daar desgelyks opgetekend, aantreffen, oordeelden wy het beter, zo anderen niets byzonders opleverden, het by die aanhaaling te laten berusten, dan een aantal by een te voegen, die geen gewigt aan de zaak konden byzetten: te meer oordeelden wy dit de beste handelwyze, om dat die *Jaarboeken* een Werk uitmaaken, 't geen eene algemeene hoogagting, om niet te zeggen *gesag*, verworven heeft: en 't zelve, als zodanig, in de meeste tegenwoordige Schriften, onzen Staat betreffende, wordt aangehaald, en de Souverain 'er soms zich op beroept. — Deeze *Jaarboeken* zyn ook de Verzamelplaats van Staatsstukken en Oorspronglyke Bescheiden, welke wy by lange na altoos niet geheel konden, of, overeenkomstig met den aart onzes Werks, mogten uitschryven. Wy moesten 'er zo veel uit ontleenen als tot opheldering der gevallen diende; en hebben ze meermaalen, wanneer wy ze van dien stempel vonden; dat een groot gedeelte, of eenige afzonderlyke brokken; woordlyk verdienden vermeld te worden, afgeschreeven, en dan ook onzer penne wel eens geen zuiver *Nederduitsch* laten ontrollen. 't Kwam naamlyk, by zommige gelegenheden, aan op 't woord, dat in 't

On-

Onduitsch uitgedrukt, niet altoos door een *Duitsch* woord, juist van die zelfde betekenis en kragt, kon vervangen worden: dit door omschryving te verhelpen, dagt ons noodloos, en het veelgewaagde smeeden van nieuwe woorden, oordeelden wy gemaakt. De op zuiver *Nederduitsch* gestelde Leezer houde ons dit ten goede; wy hoopen dat hy anders, in ons Werk, over geene verwaarloozing van Taal zal te klaagen hebben; en ook die kleine wanstallen gunstig over 't hoofd zien, in zodanige gedeeltens van ons Werk, waar wy Aanspraaken en Vertoogen van waardige Vaderlanders, en anderen, meest met hunne eigene woorden, nederstellen. Aanspraaken en Vertoogen, dikwyls meer de taal van 't Hart dan die der Kunst, en waar in wy ons schaars, dan ter opkortinge, eenige verandering veroorloofden. Deeze in onzen eigen styl en taal te brengen, zou het *eigenaartige* — wat zeg ik — het *waare* — weggenomen hebben. Gebrek aan oorspronglyke Bescheiden, stelde Oude Geschiedschryvers vaak in de onmogelykheid, om de Persoonen, door hun spreekende ingevoerd, de eigen woorden in den mond te leggen: zy moesten Aanspraaken vormen, en, zo veel mogelyk, met de Characters en omstandigheden overeenbrengen. — Wy hebben de Stukken in handen, en ze maaken, ter snee-
de

de ingevoerd, onzes inziens, de treffendste gedeeltens der Geschiedenis uit: wy voelen daar by het meeste, en het Verhaal blyft voor kwyning bewaard. Dat deeze aanmerking, is het anders noodig, diene, om ons tegen het verwyf van Onkundigen, die niet gaarne veele *aangefipte* plaatzen in eene Geschiedenis ontmoeten, te dekken.

Wat de Schriften betreft, die met deeze onze *Vaderlandsche Historie* het aanzien eener Geschiedenis deezes Tydvaks hebben; hadden wy dezelve voldoende, en geheel eenstemmig met ons Plan gevonden, of bemerkt dat gy, myne Land- en Tydgenooten! daar mede voldaan waart; ik hadt deezen Letterarbeid niet aangevangen, en zou de Uitgever de kosten der Uitgave niet gewaagd hebben. 't Zy verre dat wy dus, met ééne meesteragtige pennestreek, iet aan de waarde dier Voortbrengzelen zoeken te onttrekken: wy weeten maar al te wel dat een volgende dergelyk een streek over ons Werk kan haalen; en dat het dus ten aanzien van de wezenlyke waarde of onwaarde dier Werken niets betekene; doch zo veel zegt het, dat wy in die *ongenoegzaamheid* voor ons en voor veelen uwer, eene reden vonden om de hand aan 't werk te slaan. Wy zullen ons verder niet uitlaaten over deeze Schriften, de waarde van eenige erkennende, wel ver-

ze.

zekerd dat het luttel zou betekenen, — wat fchryf ik? — dat het by U, myne Land- en Tydgenooten! een ongunstig vooroordeel tegen ons Werk moest inboezemen, indien wy, by den aanvang, de agting van 't zelve op de puinhoopen van eens anders nedergeworpen agting zогten te bouwen. — In het Ryk der Letteren heeft ieder zyne denk- en fchryfwyze vry; en ook vryheid van oordeel, waar aan wy onzen arbeid mede moeten onderwerpen.

Doch ik kan niet voorby, Land- en Tydgenooten! U nog eenig nader verflag van ons Werk te geeven, buiten 't geen gy in eene zeer korte INLEIDING zult vinden, wegens het beftaan om de Gefchiedeniften onzes eigen Tyds te befchryven; 't geen misfchien met overwigt van reden, ftout genoemd wordt, fchoon dit Werk, tog nog, zonder den naam des Opftellers, het licht ziet. — Wy ondernamen het den grooten WAGENAAR te volgen — van verre te volgen, wel weetende, dat wy zynen zo eenvoudigen, klaren en geheel kunstloozen ftyl, (zo niet de kunst hier de kunst bedekte,) in geen deele bezaten. Gemaakt tog zou het wezen, en de gedrongenheid allerwegen doorftraalen, indien iemand het ondername en het hem eenigzins gelukte, dien Schryftrant op de hiel en te volgen, en zyn eigen te laaten

ten vaaren. — Mannen, op wier oordeel wy afdurven, een gedeelte onzes Werks gezien hebbende, keurden, zo wy eenigzins ten oogmerke hadde, WAGENAARS voetstappen te drukken, onze Schryfwyze, op vericheide plaatzen, te vuurig; schoon wy bekennen moesten ons vuur menigmaalen gemaatigd en veele plaatzen der loopende penne, in 't eerste opstellen, ontvloogen, doorgeschraapt te hebben, was 'er ruim genoeg in gebleeven, om den altoos gemaatigden en bedaarden WAGENAAR, eenigermaate, mag ik zo spreken, op zyde te blyven.

Maar, myne Land- en Tyd-, myne Lotge-
nooten, kon koelheid ons deel blyven op
het beschouwen en nagaan van de Lotge-
vallen, welke wy hebben moeten beleev-
ven? Hoe zeer wy ons de Wet van On-
zydigheid, als eene eerste pligt voorschree-
ven, zou het eene gansch wraakbaare koe-
le Onverschilligheid, van Onzydigheid zo
hemels breed onderscheiden, geweest heb-
ben, die Lotgevallen hartstochteloos te
boek te stellen. Immers, ik schryf dit niet
om de oude wonden, by voorraad, open te
krabben, daar ze onder het leezen der Histo-
rie zelve, zeker meermaalen zullen bloeden;
doch roer het aan om myne Schryfwyze te
billyken. Wiens Ziel, niet geheel van Va-
derlandliefde ledig, kon naalaaten, met ver-
ont-

ontwaardiging, en grievende smert, vervuld te worden, als hy, naa dat onze Zeevaard zo geweldig geplaagd, naa dat onze Vlag en het Grondgebied van den Staat, in vollen vrede, meermaalen geschonden waren, ons Vaderland door eenen onregtvaardigen en bondbreukigen Oorlog overvallen zag; toen onze trotse Vyand, trachtende heerschappy te voeren op den vryen en breedten Oceaan, ons denzelven te benawd maakte, en de verregaandste mishandelingen aandeedt; met alle de jammerlyke gevolgen daar uit ontstaan, welke ons deeze Geschiedenis in het breede zal moeten opleveren.

Eene nauwgezette Tydorde, door zommige Geschiedboekers, op het voetspoor van THUCYDIDES, gevolgd, hebben wy gemeend niet te moeten aankleeven; maar liever, op de wyze van den Vader der Geschiedboekeren, HERODOTUS, Zaaken van een en dezelfde natuur, als de Tydperken niet te wyd van elkander liepen, by één gevoegd: en van het anders broklike, zo veel mogelyk, een geheel gemaakt. Schoon wy, somtyds, daar de Gebeurtenissen niet binnen één Jaar, onzer in't oog gehoudene Hoofdafdeeling, affliepen, den nedergelegden draad, in een ander weder hebben moeten opvatten: dan wy hebben het altoos tragten te doen op de minst hortende wyze, Hoe verre wy hier in slaagden,

den, staat niet ons, maar u, myne Land- en Tydgenooten, te beoordeelen: iets, ter uwer onderrigtinge, dienden wy 'er van te zeggen.

De Uitgever zal niet in gebreke blyven om aan 't Werk alle netheid en voegelyk cieraad by te zetten, daartoe moeite, noch kosten ontzien. Dit Deelstreckt 'er van ten Proeve En wy kunnen u verzekeren, dat dit werk met allen mogelyken spoed zal worden voortgezet.

Uwe aanmoediging, myne Land- en Tydgenooten! door het gunstig ontvangen van deezen onzen arbeid, zal onzen yver ten prikkelenden spoorflag strekken. — Dat de groote ALBESTUURDER U, de Uwen, en den Lande in veilige hoede neeme, is myne dagelyksche Bede, en, ten slot, myn hartlyke Wensch.

Amsterdam

1800

1801

INLEIDING.

Schoon het Tydperk , op 't welk onze INLEI^{ng}
Gefchiedkunde te rugge ziet, om 'er ee- DING.
ne Historie van te vervaardigen , kort
zy, en flegts eenige weinige Jaaren be-
vatte; fchoon het Gewest , tot voorftel-
ling van welks Lotgevallen zy zich voor-
naamlyk bepaalt , eenen kleinen omtrek
hebbe , en als een ftip voorkome, in ver-
gelyking van andere Ryken en Staaten,
met welke deszelfs Lotgevallen in eenig
verband ftaan; zal egter, zo de verbaa-
zende menigte van gebeurteniffen , als
derzelve wonderbaare zamenloop , in
zulk een eng Tydvak, op zulk een be-
paald Tooneel, elks aandagt wekken, uit-
lokken, en gaande houden.

De Vaderlandsliefde , den *Batavier* aan-
gebooren, en gloeiende in de harten aller
egte Afkomelingen van dien eerwaardig-
gen Stam, ftede altoos groot belang in
's Lands gefchiedeniffen; de vroegere,
de laatere , worden met greegigheid ge-
zegt, geleezen, en niemand is, ten op-
zigte van de tegenwoordige, onverschil-
lig, of den naam , den eerlyken naam,
van *Nederlander* onwaardig.

Hoe zeer het veelvuldige en allen in
't oogloopende zwaarigheden in hebbe, de
I. DEEL. A Ge-

INLEI-
DING.

Gefchiedenis zyns eigen Lands, en zyns eigen Tyds, te boeken; daar veelen van de oor- en ooggetuigen der verfche Gebeurtenisfen nog leeven; daar veelen der Perfonaadien, welke de hoofdrollen fpeelden, of mindere volvoerden, nog in bedryf, of althans in weezen, zyn; en alles op verre na hun niet tot eere kan gedeut worden; daar de Partyfchappen, de broeinesten van veel onheils, nog woelen, en een Land, door Eendragt alleen te behouden, zoeken te bederven, flaa ik, nogthans, de hand aan 't werk, verzekerd, dat het fchryven van de Gebeurtenisfen zyns eigen Lands en Tyds ook zyne voordeelen heeft, welke de gemelde, en andere zwaarigheden, ryklyk kunnen opwegen en vergoeden. — My hier op Voorgangers te beroepen, aan welken het niet ontbreekt, zou, door 't vermelden hunner doorlugtige Naamen, naar verwaandheid finaaken, genoeg is het alleen aan te merken, dat die gelyktydig- en nabyheid ons in ftaat ftellen om tot de Bronnen zelve te gaan, en veele kleine Byzonderheden, welke niet weinig toebrengen tot het veroorzaaken van groote Gebeurtenisfen; doch, binnen een kort tydsverloop, in 't vergeetboek geraaken, op te tekenen, met de gevolgen daar uit voortkomende, welke anders veelligt als op zich zelve ftaan, of afgeleid worden uit beginzelen, die daadlyk geen plaats gehad hebben, en alleen gebooren zyn in het hoofd van den

den stouren Staat- en Geschiedkundigen INLEI-
 gisfer, die, in zulke gevallen, eer een DING.
 Werk der verbeelding vervaardigt, dan —
 eene Geschiedenis opstelt.

Geschiedkunde tekent; met eene ge-
 trouwe hand, het gebeurde op, Waar-
 heid en Onpartydigheid staan aan haare
 zyde, zy dingt na de Eer om der Nako-
 melingschappe, de beste en volkomenste
 berigten te geeven, waar door dezelve
 zich als in de vroegere tydskringen kan
 plaatzen; boven al stelt zy het zich ter
 hoofdaak, zo veel mogelyk, de Roer-
 zels der daaden te onderzoeken, de Ge-
 beurtenissen met de Characters te ver-
 éénigen, in zo verre zy aan elkander
 licht kunnen byzetten, 't welk zeer dik-
 werf het geval is, en den Geschiedschry-
 ver kennelyk onderscheidt van den Dag-
 register- en den Jaarboekmaaker, die hem
 de stoffe tot zyn arbeid aandraagen, wier
 onvermoeide diensten hy dankbaar er-
 kent.

Niets anders, niets minder, Landsge-
 nooten, is ons doel in deeze Bladeren,
 mogen wy het beschieten, wy zullen voor
 u iets nuttigs, en, zo wy nederig ver-
 trouwen, iets aangenaams, en voor ons
 zelve, iets loflyks verrigt hebben.

De Tyd gaat nog zwanger van Lotge-
 vallen, welke, volgens ons bestek, plaats
 moeten vinden in dit Werk. De Voor-
 zienigheid, welker altoos aanbiddelyke
 hand, veele zaaken ten kwaade van ons
 dierbaar Vaderland gedagt, en op de ver-
 del-

INLEIDING. delging van deszelfs Koophandel, Zee-
vaard en Vryheid gemunt, ten beste
keerde, houde het oog ten goede over
ons geslaagen, op dat wy, Jaaren van ver-
nedering, en versmaadheid, beschreeven
hebbende, Jaaren mogen boeken in welke
Nederlands oude luister met vollen glans
aanbreeke, en onbeneveld in 't oog schy-
ne dier Volken, wier snoode toeleg mis-
lukt is, en de Aterlingen, die het Vader-
land in eigen boezem gekweekt heeft,
van schaamte doe bloozen, over het me-
dewerken tot den ondergang van een Ge-
meenebest, welks opkomst, bestaan en
volduuring altoos de verwondering des
oplettenden Beschouwers verwekte.

D E
R E P U B L I E K
D E R V E R E E N I G D E
N E D E R L A N D E N .

E E R S T E B O E K .

I N H O U D .

*Vreede deezen Lande heilzaam. Lang ge- I.
not van denzelyven en verbastering der Land-BOEK.
zaaten. — De gesteltenis der Groot-Brit-
tannische Noord-Americaansche Volkplantin-
gen. Zy genieten Vryheid. Deeze belaagd
en verdrukt door Engeland. Zy bloeijen ,
ondanks die bezwaaren. Verknogtheid der-
zelyver aan het Moederland. De Noord-
Americaansche Volkplantingen door Enge-
land schatting schuldig verklaard. Vrugt-
looze poogingen om des bevryd te worden.
Hoe zommigen in Engeland dat stuk inzien.
Met geweld gedwongen. Strydig met de Reg-
ten van Britsche Onderdaanen behandeld.
Vergadering te Philadelphia gehouden. Al-
les schikt zich tot eenen Oorlog tusfchen Groot
Brittanje en Noord-America. Uiuwerkzels
van deezen Volkswist by andere Mogenhe-
den. Het gevaar van Engeland bystand te*

I. *bieden. Overweegingen wat ons Gemeenebest, in dit geval, te doen stondt; verschillende gevoelens daar over. Frankryk en Spanje neemen deel in deezen Volkstwist. Onzydigheid het belang der Vereenigde Gewesten. Watervloed des jaars MDCCLXXV. Eeuwfeest van Leydens Hooge School gevierd. De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden in hooge bescherming genomen. De Haringvangst begunstigd. 't Verloop der zaaken op Suriname. Oproer op Walcheren gedempt. — De Noord Americanen rusten zich meer en meer ten Oorlog toe. Begin der openbaare Vyandlykheden in Noord-America. Verslag van den Generaal WASHINGTON. Englands nader Oogmerk om de Noord-Americaanen met geweld te onder te brengen. Engeland vordert de Schotsche Brigade van den Staat. Taal van Jonkheer VAN DER CAPELLEN TOT DEN POL te dier gelegenheid. Voordeelige Handel op St. Eustatius. De Vyandlykheden tusfchen Spanje, Frankryk en Groot-Brittanje neemen eenen aanvang. Frankryk treedt in Handelgemeenschap met de Noord-Americaansche Volkplantingen. De Vereenigde Gewesten blyven onzydig. De te Onderbrenging der Noord-Americaansche Volkplantingen in Engeland beslooten. De Noord-Americaansche Staaten verklaaren zich Onafhanglyk, en vormen een nieuw Gemeenebest. Ontwerp ter Verééniginge. Hun gedrag geluakt en gepreezen. De Engelschen belemmeren den Handel en Zeevaard van*
dee-

deezen Staat. *Dringend aanzoek van den I. Ridder YORKE om alle Gemeenschap tus-* BOEK.
schen deeze Gewesten en de Noord-Ameri-
caansche Volkplantingen te weeren. Slegte
staat der zaaken op Suriname. Het Oétroi
der Oost-Indische Maatschappye verlengd.
Het Regt van Aubaine tusfchen Frankryk en
Zeelund vernietigd. Felle koude, waarme-
de het Jaar MDCCLXXVI begon. Wa-
tersnood in 't Najaar. Oprigting van de
Maatschappyy ter bevordering van den Land-
bouw. — De Oorlog met den Keizer van
Marocco geëindigd. Klagten over de toenee-
mende Zeeroovingen der Engelschen. Staat
van 's Lands Zeemagt. Schaarschheid van
Zeevolk. Plakaat om die te verminderen.
Handelnadeelen. Aandrang op het vermeer-
deren der Zeemagt. Zyne Hoogheid legt een
bezoek af by de Admiraliteit van Amster-
dam. Gaat naar Friesland, Groningen en
Drente. Koopt de Heerlykheid Borkelo. Klag-
ten der Engelschen over den Bevelhebber van
St. Eustatius J. DE GRAAF. De Bevel-
hebber beantwoord deeze klagten. Men maakt
van deezen Twist een zaak van Staat. YOR-
KE klaagt over dit Bedryf op St. Eustati-
us. Hoe dit hier word opgenomen en tot ge-
noegen van Engeland beantwoord. Zwarte
kleuren met welke men de Kooplieden hier te
Lande afmaalt. Nadere bepaalingen wegens
het vervoeren van Oorlogsbehoeftens uit dee-
ze Gewesten. YORKE poogt tweedragt te
zaaijen en zynen Aanhang te styven. Toe-
neemende Vyandlykheden tusfchen Frankryk

I. *en Groot-Brittanje. Englands aangroeien-BOEK. de verbittering. Krygsverrigtingen in Noord-America in den Jaare MDCCLXXVII. Verwarde Staat der zaaken op Suriname. J. VAN RIEMSDYK Gouverneur Generaal van Neêrlands Indie. Sterft, en wordt door REINIER DE KLERK opgevolgd. P. VAN BLEISWYK op nieuw tot Raadpenfionaris aangesteld. Jonkheer VAN DER CAPELLEN TOT DEN POL levert een Vertoog in over de Provinciaale Commissien in Overysfel. Het daar over vorgevalene. De Koophandel op Duitschland met een gevoeligen slag gedreigd; doch geweerd. De Walvischvangst bevoordeeld. De Haringvischery op nieuw bevoorregt. Aanleiding tot het oprigten van den Oeconomischen Tak. Voorslag deswegens en Aanpryzende aanspraak. Drift der Landzaaten tot bevordering. Vaderlandsche Maatschappy te Hoorn opgerigt. Laken-Fabriek te Amersfoort aangelegd. Zydeteelt te Zutphen ondernomen. De Inenting der Veeziekte krygt meer en meer opgangs.*

Vrede
deezen
Lande
heilzaam.

't Is Vrede, beminnelyke Vrede, die, met den stoet van Volkszaligheden, doorgaans het heil van Ryken en Staaten oplevert, en boven al een Handeldryvend Gemeenebest, als dat der *Vereenigde Neêderlanden*, voegt. Oorlogen van eenen langen adem heeft het, wel is waar, by
de s

deszelfs oprigting, moeten voeren, en zich, naa dat het gevestigd was, dier woede niet altoos kunnen onttrekken, om het eens verkreegene te behouden, en te verdedigen tegen de inbreuken van Heerschzugt en Dwinglandy. In den wisselkans des Oorlogs worden zomtyds voordeelen bevogten; doch ze zyn, voor een Staat, als de onze, meestentyd kortstondige flikkeringen van Geluk, die geen blyvenden zegen agterlaaten; wanneer de Kryg woedt, behaalen, door een wonder gemengelden zamenloop van omstandigheden, eenigen aanzienlyke winsten, uit dien brand, en eene enkele Handeltak bloeit; doch de overige worden geschroeid, en de Algemeene Handel der Landzaaten, waar aan 's Lands welvaard verknogt is, kwynt te deerlyk.

Een reeks van Jaaren genooten deeze Gewesten dat Volks - heil; het woord Oorlog was alleen den *Nederlander* ten opzichte van andere Volken bekend. 's Lands Jaarboeken leverden niets op dan het wedervaaren van een Volk, dat, in vollen Vrede gezeten, geschapen scheen om die zegeningen ongetoord te smaaken; en, bleef het niet ten opzichte van zichzelf in gebreke, te vermeerderen. — Weelde uit Overvloed gebooren, Verwyftheid uit Weelde geteeld, dreigden een inwendig verderf; doch 't geen zeer langzaam werkt, wanneer geen van buiten aankomende oorzaaken, de kracht van dat

I.
BOEK.

Lang ge-
not van
denzel-
ven: en
Zedever-
bastering
der Land-
zaaten.

I. vergif vergrooten en verdubbelen. Een
 BOEK. diepzind oog ontdekte eene toeneemen-
 — de verbastering in de Zedelyke gestelten-
 nisse des Landaarts. — Werkzaam-
 heid, die oude Charactertrek der *Neder-
 landeren*, hadt haare veerkragt, schoon
 merkelyk verminderd, niet geheel ver-
 looren; doch reeds, zints lang derfde
 zy haare metgezellinne, deftige Zuinig-
 heid, door den losvonnisfenden Vreem-
 deling, meermaalen, hoe zeer ten on-
 regte, met den naam van Gierigheid be-
 fteмпcld. Rykdom, het voortbrengzel
 van noesten yver en wel te raade hou-
 dende Spaarzaamheid, baarde, op zyne
 beurt, Hoogmoed, Pragt, en Overdaad.
 Volks-heil verflindende Gedrogten, die,
 was 'er geen zweemzel van de oude Be-
 daardheid en Bezadigdheid, by het beste
 deel overgebleeven, voor lang, het ver-
 derf van deezen Staat zouden berokkend
 hebben. De *Nederlander*, zo koelzin-
 nig en ongevoelig afgebeeld, door het
 penceel van oppervlakkige Volks-vertoo-
 ners, die het zich vermeetten, uit eene
 gedeeltlyke befchouwing, een algemeen
 oordeel te vellen, kon de bekooringen
 van aantokkelende Wellust niet weder-
 ftaan: hy liet zich, door uiterlyken
 fchyn, bekooren — waare Befchaafd-
 heid, de Gezellin der Deugd, die den
 Geest met Kieschheid vervult, fmaak voor
 't weezenlyk fchoone kweekt, Ruwheid
 verbant, en het zout der zamenleevinge
 mag heeten; daar zy ten behoedmiddel

I.
BOEK.

tegen veele Ondeugden strekt, werd ongelukkig vervangen door valsche Beschaaftheid, die door losfen zwier en bevalligheden, behaagt, de Ondeugden kunstig optocit, en onder een vermomde gedaante, ten pest der Maatschappye, zo behendig inleidt, dat men het bedrog menigmaal eerst gewaar wordt, wanneer het tydftip, om zich daar tegen te hoeden, reeds verstreeken is. Deeze vondt, in de opeengestapelde rykdommen, het gereedste en sterkst werkende middel om den Landzaat af te troonen van het heilzaam middelfpoor, een geruimen tyd betreedden, met al dat weezenlyk genoeg, en genot des leevens, 't geen daar op, in de ruimste maate, gevonden wordt. Wat eerst bedrooge zwakheid was, veranderde in gevestigde wellustige Begeerte en slaafsche Hebbelykheid. — De Opvoeding sloeg een weg in, geschikt om de oorspronglyke Volksdeugden geheel te verbannen. Eene Volgzugt van Buitenderen, niet in het goede, 't welk men van hun kon ontleenen, en 't geen styfzinnigheid alleen wraakt; maar van het slegte, dat een bestendigen affchuw hadt moeten baaren, dreigde de voltooiing van 't geen nog aan de Zede-verbastering en ondermyning van den Godsdienst, ontbrak.

De Eerwaarde ENGELBERTS, die, in den jaare MDCCLXIII de *Verdediging* van de Eer der *Hollandsche Natie* geschreeven hadt, en twaalf jaaren laater, deeze
met

I. met eene nadruklyke Nareden vermeer-
 BOEK. derde, mogt met regt, betuigen, „kun-
 „ nen twaalf jaaren zulk eene aanmerke-
 „ lyke verandering te wege brengen, wat
 „ zal het dubbel, het driedubbel getal
 „ van jaaren kunnen uitwerken! ô Gy,
 „ in wier muuren, de *Mode* haaren throon
 „ heeft opgeregt, haare dwinglandy oef-
 „ fent, en voor de gevaarlykste Afgo-
 „ den, Tempelen en Altaaren geficht
 „ zyn, zyt dubbel op uwe hoede, treedt
 „ te rugge, zo gy voorneemens waart,
 „ met eene volstrekt verblinde en betoo-
 „ verde menigte, uwe knien te buigen,
 „ uwe offerhanden toe te brengen; treedt
 „ te rugge, eer gy u zclven, eer gy
 „ uwe Steden in een onoverkomelyk
 „ verderf inwikkelt, en ook uw Vader-
 „ land, wanneer deszelfs voornaamfte
 „ welvaard-bronnen zyn opgedroogd,
 „ met al deszelfs Inwoonderen, ook on-
 „ fchuldige Inwoonderen, ongelukkig
 „ maakt” (*).

Te veel waarheids werd 'er gevonden
 in de zeer vergrootende en veel te alge-
 meen ter nedergestelde Characterschets
 der *Nederlanderen*, ten deezen tyde, ge-
 vloeid uit de meesterlyke penne van den
 Abt RAYNAL. „Hoe zeer,” fchryft hy,
 van de oude Zeden gefproken hebben-
 de, „ hoe zeer zyn deeze Zeden reeds
 „ ontaart en verbasterd! de byzondere
 „ „ Be-

(*) Zie dit dubbelleezenswaardig Werkje, bl. 111.

„ Belangen, die, door hunne veréeni- I.
 „ ging, gelouterd worden, staan geheel BOEK.
 „ op zichzelve, en het Zedebederf is ———
 „ algemeen geworden. ——— Laagheid,
 „ Ontaarting, en Kwaade Trouw, zyn
 „ heden ten dage, het deel der Over-
 „ winnaaren van PHILIPPUS. Zy dry-
 „ ven handel met hunnen Eed, even als
 „ met een Koopmanschap, en zy zullen
 „ het uitschot van 't Heelâl worden, 't
 „ welk zy over hunne Werken en Deug-
 „ den hadden doen verbaasd staan. ———
 „ Menschen, der Regeeringe, onder
 „ welke gy leeft, onwaardig, beeft ten
 „ minsten voor de gevaaren, die u om-
 „ ringen! Met de ziel van een Slaaf is
 „ men niet verre van de Slaaverny. Het
 „ heilig vuur der Vryheid kan alleen
 „ door zuivere handen onderhouden wor-
 „ den. Gy leeft niet meer in die tyden
 „ van Regeeringloosheid, toen de Vor-
 „ sten van *Europa*, allen even zeer we-
 „ derstreefd door de Grooten van hun
 „ Gebied, hunne verrigtingen, noch met
 „ geheimhouding, noch met eensgezind-
 „ heid, noch met spoed, konden vol-
 „ voeren, toen het evenwigt der krag-
 „ ten alleen het uitwerkzel zyn zou van
 „ hunne wederzydsche zwakheid. Het
 „ gezag, in onze dagen, onafhangly-
 „ ker geworden, stelt de Monarchen in
 „ 't bezit van voordeelen, welke een
 „ Vrye Staat nimmer zal genieten. Waar
 „ mede kunnen de Bewoonders van een
 „ Gemeenebest, deeze gedugte meerder-
 „ heid

I. „ heid tegengaan? Met Deugden; maar
 BOEK. „ gy hebtze niet meer. Het bederf uwer
 „ Zeden en uwer Overheden, maakt over-
 „ al de Lasteraars der Vryheid stoutmoe-
 „ dig, en uw heilloos voorbeeld doet
 „ mischien de ketens van andere Nati-
 „ en nog vaster sluiten. — Wat wilt
 „ gy dat men den zulken zal antwoor-
 „ den, die, uit kwaade trouwe, of uit
 „ gewoonte, ons dagelyks te gemoete
 „ voeren, zie den Regeeringsvorm, wel-
 „ ken gy zoo hoog verheft in uwe
 „ Schriften, zie daar de gelukkige ge-
 „ volgen van het stelsel der Vryheid, u
 „ zo dierbaar, by de gebreken, welke
 „ gy der Overheerschinge verwyf, heb-
 „ ben zy één Gebrek gevoegd, welk ze
 „ allen overtreft, de Onmagt om het
 „ kwaad te beteugelen. Wat zal men
 „ hier op antwoorden? 't geen wy al-
 „ reede gezegd hebben. Dat het bederf
 „ der Gemeenebesten een heilloos uit-
 „ einde heeft, den overgang naamlyk
 „ van Ongebondenheid tot Slaverny, en
 „ dat zy ten laatsten voor altoos verval-
 „ len in den rang dier te ondergebragte
 „ Volken, wier bederf geen eindpaal meer
 „ heeft (*).”

Gerustheid te midden van over 't hoofd
 hangend gevaar was de zorglyke stand
 der Landzaaten, den Oorlog ontwend,
 en,

(*) *Wysgeerige en Staatkundige Geschiedenis der
 beide Indiën*, I. Deel, II. Stuk, bl. 314 enz.

en, om die of ter Zee, of te Land te I.
voeren, even ongereed. De heilzaame BOEK.
Staatsles, om, te midden van den Vrede, aan den Oorlog te denken, lag ver-
waarloosd, en met een jaarreeks van
Vrede dieper en dieper in de vergetel-
bedolven. De Vryheid, door Zedelyke
en Staatkundige oorzaaken, hier zo veeg
staande, schein na een ander Werelddeel
te zullen verhuizen, en gereed om in
America, den hier waggelenden Throon
op te richten.

De gesteltenis der *Engelsche Noord-Ame-
ricaansche Volkplantingen*, ten opzigte van
het *Moederland*, verdient hier, met wei-
nig trekken, geschetst te worden, als
de aanleidende oorzaak eener Staatsom-
wenteling in dit Tydperk, die de oogen
van geheel *Europa* tot zich trok, en een
Oorlog deedt ontstaan, op welks tooneel
wy eerlang eene zo vreemde en onverant-
woordelyke rolle speelden (*)

Niet

(*) Geene andere dan Hoofdtrekken kunnen wy
opgeeven: wat de byzonderheden aanbelangt, wy-
zen wy onze Leezers tot RAYNAL's *Revolution
de l'Amérique*; by welke wy ter leezing aanpryzen
The Remarks of THOMAS PAYNE, door den
Heer CERISIER in 't *Fransch* overgezet onder den
tytel: *Remarques sur les Erreurs de l'Histoire Philoso-
phique & Politique de M. G. T. RAYNAL, par rapport
aux affaires de l'Amérique Septentrionale &c.* — De
*Geschiedenis van het Geschil tuschen Groot-Brittan-
je en America, zedert deszelfs oorspiog, in den ja-
re 1774 tot op den tegenwoordigen tyd, door zyne
Excellentie den Heer JOHN ADAMS, Schildknaap, te
Amsterdam in den jaare 1783 uit: The Remembrancer*
vertaald uitgegeeven, schenkt ons een zeer leezens-
waard-

I. Niet weinigen, doch alleen de zodanigen, die doof voor de stem der Rede, des Regts en der Menschlykheid waren, hebben de Inwoonders der Engelsche, Noord-Americaansche Volkplantingen met den haatlyken naam van *Rebellen* bestempeld, en hun doen als het werk van Weerspannelingen uitgekreeten. Zy hebben moedige Verdedigers gevonden, om hun van die aangewreeve blaam met de Pen te zuiveren; zy kweekten Helden in hun eigen boezem, die het Regt met den Degen tegen Verdrukking verdedigden; zy kreegen hulpe van buiten om 't zelve te handhaaven; en de Voorzienigheid heeft al dit poogen der worstelende Vryheid met eenen gezegenden uitslag be kroond.

Menschen, haatlyken Geloofs- en verfoelyken Staatsdwang ontweeken, na een ander Werelddeel verhuisd, om vryen adem te haalen; moedige onder-
nee-

waardig verslag dier groote gebeurtenissen. De Schryvers van het geagte Engelsche Maandwerk *The Universal Magazine* hebben in Oct. 1776 en volgende Jaaren, ons gegeven en vaaren nog voort, met ons op te leveren, *A concise History of the Origin and Progress of the present unhappy Disputes between Great Brittain and the American Colonies*. Op eene vertaling hier van heeft men ons hoope gegeven. En lust het iemand dit stuk wysgeerig behandeld te zien, hy zal voldoening kunnen vinden in *de Aanzmerkingen over den Aart der Burgerlyke Vryheid, over de gronden der Regeering, en over de Regtvaardigheid en Staatkunde van den Oorlog met America*, van RICHARD PRICE, ons bezorgd door JOHANN DERK Baron VAN DER CAPELLEN.

neemers van de Bevolking eener nieuwe wereld, hadden wettige Handvesten, Voorregten, en Vergunningen, by welke hun, zonder eenige tydsbepaaling, Vryheden, in zulk eene gesteltenisfe onweigerbaar, werden toegestaan. Zy leeden alle die onaangenaamheden, zy droegen alle die bezwaaren, welke onafscheidelyk zyn van eerst opkomende Staaten, niet zelden met armoede en gebrek worstelende. Uitgestrekte Landschappen lagen voor hun open; doch niet ontgonnen, moesten zy door zwaaren arbeid een onvrugtbaren grond in een vrugtbaren hervormen. Omringd door wilde *Americaanen*, wendden zy alle moeite aan om deezen door Vriendschap en Menschlievenheid te verplichten, en met de beste banden aan de beschaafdere Maatschappyyen van *Europa* te hegten. (*)

Het Moederland zag deezen arbeid zynner noeste Kinderen met streelend genoegen, en oogstte de voordéelen daarvan; zonder te deelen in de verdrietlykheden en moeite, welke deeze onderneemingen vergezelden: hun alleen die bescherming verleerende, welke het eigenbelang vorderde.

Maa-

(*) Wie onzer Leezeren van deeze byzonderheden een onderscheiden en aandentlyk berigt wenschte aan te treffen, zal dien wensch vervuld vinden, in de *Brieven van eenen Americaanschen Landman van Carlisle in Pensilvanien, geschreeven aan een zyner vrienden in Engeland, behelzende den Toestand; Zeden, Landbouw en Gewoontens der Inwoonderen van eenige der nu Vereenigde Dertien Gewesten van Noord-America, voor en in den nu geëindigden Oorlog!*

I. DEEL

B

I.
BOEK.

Maatigheid en Vrede bewoonden de Volkplantingen. De Deugden dier sobere wereldbevolkeren werden, naa een afloop van Jaaren en Eeuwen, met den gezegendsten uitflag bekroond, zy genooten het hooge voorregt der Vryheid. Een der Leden van het *Engelsche Parlement* mogt, met overwigt van reden, zeggen. „ Ik zie *Noord-*
 „ *America* aan als de eenige groote Kweekery van Vrylieden op den ganschen
 „ Aardbodem. Wy zagen de Vryheden
 „ van *Poolen* en *Zweedén*, in het verloop
 „ van een jaar, weggenomen, door ver-
 „ raad en overweldiging. De vrye Steden
 „ van *Duitschland* zyn als zo veele nog
 „ weinig schitterende vonken, die de een
 „ naa de ander uitgaan, en alle, binnen
 „ kort, zullen verdoofd worden, door de
 „ verwoestende grootheid haarer Nabuuren. *Holland* is weinig meer dan een
 „ groote Handeldryvende Maatschappy,
 „ met verdartelde Zeden, en een uitge-
 „ put inkomen, klein van kragt, en nog
 „ min van moed. *Zwitserland* alleen is
 „ vry en gelukkig in den nauw omring-
 „ den kring van bergen en valeien. En
 „ wat *Groot-Brittanje* betreft, beroep ik
 „ my op de verborgene gevoelens van uw
 „ eigen hart, en ben genegen om het bes-
 „ te te denken en te hoopen van de Vry-
 „ heid, die my voorkomt in eenen zwak-
 „ ken staat te weezen (*).

Een

(*) Zie een gedeelte deezer Aanspraake in 't *Engelsch* opgegeeven in de *Brieven van CANDIDUS* III. Deel bl. 20 enz.

Een aaneengeschakeld stelzel van Dwing-
landy en Onderdrukking, in de duisternis
des Kabinets van 't *Groot-Brittanjes Hof* ont-
worpen, om de bloeiende *Noord-Ameri-
caansche Volkplantingen* van haare Regten
te berooven en aldaar een louter Krygs-
kundig Staatsbestuur in te voeren; was
reeds Jaaren in bewerking geweest; en
begon zich, zints den Vrede des Jaars
MDCCLXIII, meer en meer te vertoonen.
De in den Oorlog uitgeputte Schatkist van
een door bovenmaatige weelde verzwakt
Ryk, wilde men vullen met de rykdom-
men uit de Nieuwe Wereld, en den Koning
eene willekeurige Magt over dit gedeelte
der Onderzaaten in handen stellen (*).

Tot dezen Vrede hadden de Volkplan-
tingen, 't zy uit verkleefdheid aan 't Moeder-
land, 't zy uit onvermogen om zich te-
gen de aangroeiende verdrukkingen te ver-
zetten, 't zy in gevolge van de doorgaande
gewoonte der Volken, om dit niet te doen
dan wanneer de overlast ondraagelyk wordt,
zich afhankelijk van het Parlement aange-
steld, en geheel onderworpen aan de schik-
kingen, welk het deezer Vergaderinge be-
haagde, ten opzigte van derzelve binnen-
en buitenlandschen Koophandel te maaken;
en bepalingen te stellen aan de voortzet-
ting hunner Handwerken, zelfs van het ver-
waardigen der noodigste behoeften; waar
toe

(*) Men sla de Voorreden op vast JUNIUS BRU-
TUS voor de *Verzameling van Stukken tot de XIII
Vereenigde Staaten van Noord-America betrekkeijk.*

I. toe de oorspronglyke stoffen by hun gevonden **BOEK.** den wierden. Schoon ryk van Yzer voorzien, moesten zy het by lompe stukken naa *Londen* zenden, om het, tot werktuigen vervaardigd, te ontbieden voor een prys, dien 'er de verkooper op stelde, nog bezwaard met lasten, vrugt en bestel geld. Het vervoeren van onbewerkte of bewerkte Wolle van de eene Volkplanting in de andere, was volstrekt verboden. De uitvoer der voortbrengzelen van de Volkplantingen en de invoer van vreemde Koopwaren, stonden even zeer onder dwinglandsche beperkingen, hun belettende de voortbrengzelen ter hoogste markt te brengen, of van de goedkoopste in te koopen: waar door de prys der noodwendigste behoeftens grootlyks steeg; terwyl de dwang op de Scheepvaard gelegd om eenige goederen, die men naa eene vreemde markt wilde voeren, eerst in eene Haven van *Groot-Brittanje* te ontscheepen, vervolgens weder te laaden, met gevaar, kosten en tydverlies gepaard ging.

Het is door deezen aangestipten, in 't oogloopenden en onregtvaardigen Handeldwang, om van andere, even onbillyke Gezagsoefeningen, strenge Regelmaaten, en vermenigvuldigde wederhoudingen van *Engeland* over de Volkplantingen, niet te gewaagen, dat de Hoofdstad van dat Ryk al het voordeel van den Koophandel der Volkplantingen aan zich getrokken, en zich met woeker schadeloos gesteld heeft voor de verleende bescherming, dezelve
be.

bezwaard latende met een zeer zwaaren I.
schuld.

BOEK.

Doch, ondanks alle deeze tergende be-
zwaaren, ondanks alle deeze poogingen —
om de werkzaamheid dier opkomende Zy bloei-
Maatschappyyen te fnuiken, of liever zulk jen on-
eene rigting te doen neemen, dat zy alle danks die
ten voordeele van het Moederland uitlie- bezwa-
pen, zagen zy de welvaard vermeerderen, ren.
den rykdom vergrooten, en de volkryk-
heid aanwasfen. *Noord-America* was en
bleef de verzamelplaats der verarmden en
verdrukten, de Burgerlyke en Godsdiens-
tige Vryheid daar genooten, uitgezonderd
de verdrukkende bepalingen omtrent den
Koophandel, lokten veelen derwaards. In
andere opzigten hadt *Engeland* zyne dwing-
landsche eischen niet dan van verre doen
hooren. Elke Volkplanting, hoe onder-
scheiden in Staatsbestuur (*), stondt onder
haare eigene Wetten, en ging daar volgens
te werk. Weetende wat zy noodig hadden,
en

(*) Men hadt, ten dien tyde, in dit groote Vaste-
land, vier soorten van Staatsbestuur, het *Koninglyke*,
dat der *Eigenaaren*, het *Bevoorregte*, en het *Krygs-
kundige*. Het laatste was, op het einde des jongsten
Ooslogs, ingevoerd, en hing onmiddelyk van het *En-
gelsche Hof* af; het *Koninglyke* en dat der *Eigenaa-
ren*, was, op verschillende wyze ingerigt op den
voet der Regeeringe van *Groot-Brittanje*, dit met
minder, dat met meerder, bepalingen; doch bloot-
gesteld aan inkruipingen, die de deur voor duizend
misbruiken opende. Het *Bevoorregte Staatsbestuur* of
Charter-Gouvernement alleen was meester van alle
schikkingen. zonder eenigzins van het Hof af te han-
gen, de Landschappen daar onder staande, waren een
dooren in den voet der Dwinglandye.

I. en welke middelen 'er voor handen waren, bezorgden zy dit noodige, door ligt opbrengbaare belastingen. Zy mogten veel eer als een Gifte der Burgeren, dan als een Schatting der Regeeringe worden aange-merkt, de Wetten werden 'er met eene meerderheid van stemmen gemaakt; doch men moest twee derde deelen van de stemmen hebben, om eene Belasting op te leggen. Alles vertoonde het beeld eener volmaakte gelykheid; de vreed- en deugdzaame Bewooner der Volkplantingen genoot, onder de schaduw der Wetten, al het geluk dat deeze Wereld, met haare onvolmaaktheden, kan opleveren. De Wetgeevende en Uitvoerende Magt liepen zamen tot bevordering van het algemeene welweezen en van elk hoofd voor hoofd, oefenende het verleende gezag met zo weinig partydigheid als mogelyk was.

Derzel-
ver ver-
knogt-
heid aan
het Moe-
derland.

Tot dus lang vergenoegde zich het Moederland met alle de voordeelen des Handels der Volkplantingen aan zich te trekken; en, schoon het meerendeel dier bepaalingen door den Geest der Dwinglandye ware ingegeven, klaagden de vreed- en werkzaame *Noord-Americaanen* des niet, of droegen dezelve met taai geduld. Vlyt en noeste arbeid vervulden het gebrek door deeze Vryheidsbanden, den Handel zo hinderlyk, veroorzaakt. De overige Regten en Vrydommen te mogen blyven bezitten, was in 's Volkplanters oog eene genoegzame voldoening en rede om zich aan 't oude Moederland, als daar aan door de heilig-
ste

I.
BOEK.
—

ste banden verknogt, verbonden te houden. — Ja, 't geen tot een alleronwederfpreekbaarst blyk strekt van de genegenheid, welke de Volkplantingen het Moederland toedroegen, en van derzelve verknogtheid daar aan, is de yver in den Oorlog, byzonder in het verdedigen van *America*, betoond. Zy deden meer dan het Hof kon verwagten; vier en twintig duizend Man wierven de Volkplantingen met elkander, ten dienste van den Vorst, die zy gewapend, gekleed, en op haare kosten, geduurende den Oorlog, onderhouden hebben: Eene Manschap op veele aangelegene posten in de *Nieuwe Wereld* gebruikt, en hier door geoefend in den Kryg, welke naderhand, hoe ongezien toen, zo veel toebragt om hunne Vryheid te bevestigen.

Mogten deeze Volkplantingen, van haaren kant in de moeilykheden, gevaaren en kosten des Oorlogs gedraagen hebbende, niet hoopen ook te zullen deelen in de voordeelen der behaalde overwinningen, en te bloeijen onder de Wetten, die hun tot hier toe bestuurden, en welke zy, met vollen overwigt van reden, voor hun grootsten zegen hielden. — Ja, mogten zy niet met grond verwagten, dat *Groot-Brittanje*, naa den roemrykten en voordeeligsten Vrede, ooit door dat Ryk gemaakt, geslooten te hebben, de strengheid, ten hunnen opzigte, wat zou verminderen, en behalven de sommen, onder den naam van schadeloosstellingen, door het Parlement te rug gegeven, 't aan haar overlaaten zich te ontslaan van de

I. groote schuld, waar in zy zich gestookt hadden, of ten minsten haar te gemoete komen door de schaal des Koophandels, zo zeer ten haaren nadeele doorslaande, eenige meerdere gelykheid te geeven?

Noord-America Doch, verre van daar, het voleindigen eens zegenvierenden Oorlogs deedt den trots der *Groot-Brittannische Staatsdienaaren* zwellen en veel onderneemender, en verdrukkender worden. De Volkplantingen, in stede van eene betere behandeling te ontvangen, zagen de plaageryen van het wan gunstig en ondankbaar Moederland vermeerderen, en 't scheen geschaapen of in *Noord-America*, dus lang de zetel der Vryheid, de Dwinglandy den thronn zou beklimmen. — Van de Volkplantingen wilde men als een Regt afeischen, 't geen men voorheen als eene Gift gevraagd, en 't geen men eertyds van hunne genegenheid verzogt hadt, met geweld wegneemen. *America* moest schatting schuldig verklaard, en tot het opbrengen daar van gedwongen worden. Het schraapend Moederland maatigde zich eene magt aan, door de Volkplantingen altoos zelve geoeffend, naa dezelve van de Natuur en haare Staatsgesteltenisse verkreegen te hebben, en waar op zy een uitsluitend Regt hadden. Het uitvoeren dier verbeurtverklaarende Wetten was in de middelen even boos als in zich zelve snood. Wanneer Bedrog en List feilen, en die feilden langs hoe meer by de ontwaakende *Noord-Americaansche Volkplantingen*, is geweld de laatste toe-
vlugt.

vlugt der Onderdrukkinge. Dit dreigde I. haar van alle Volksvoorregten, wat zeg BOEK. ik? van de Voorregten der Menschlykheid, te ontzetten.

Vrugtelooze waren de ernstigste Vertoo- Vrug- gen, de welgegrondste Klagten, de nede- looze rigste Smeekschriften om herstel van be- poogin- zwaaren te verzoeken. Waar Dwinglandy gen om de harten beheerscht, is het oor gestopt voor des be- de inspraaken van Menschlykheid en Mede- vryd te doogen; deezen mogten ingang vinden by worden. de *Americaansche Natiën*; maar konden niets uitwerken by de verdelgzieke *Britten*. De Volkplantingen moesten zich het ergst be- looven van het Leger dat, benevens eene groote Zeemagt, het heffen der gevorderde Schattingen ondersteunde. Men hielt zich in *Groot-Brittanje* aan het zeggen van CE- SAR „met Soldaaten heeft men Geld, en „met Geld heeft men Soldaaten!” Alles dreigde in *Noord-America* een Krygsbewind aan te neemen; en hadt het gedeelyk ge- kreegen, daar het gezag van den Opper- Commandant en van zyne Brigadiers Gene- raal, het opperste gemaakt was in alle Bur- gerstaatsbestuuren van *Noord-America*, daar elk Zee-Officier magt kreeg om verbeurtver- klaaringen te doen, en met Soldaatsche ruw- heid den ongelukkigen Koopman te mishan- delen; daar de schikkingen op de Gerechts- hoven, alles van het *Groot-Brittannische Hof* af hangelyk gemaakt, de Vryheid der On- derdaanen en de Onpartydigheid des Regts even zeer benadeelden. Het onderzoek door Gezwoorenen, in verscheide Burgerlyke

I. gevallen, was hun ontweldigd. Kleine Mis-
 BOEK. dryven werden door schroomlyke eigen-
 dunklyke Verbeurtverklaaringen gestraft,
 schelmagtige Aanklaagers ontheeven van
 eenige vergoeding te betaalen, terwyl men
 van de Eigenaars drukkende Borgstellingen
 vorderde eer zy hunne Regten konden ver-
 deedigen. Schuldigen werden aan de vol-
 voering der wet onttrokken, niet alleen
 door ze na eene andere Volkplanting,
 maar zelf na *Engeland*, te zenden om daar
 gevonnisd ter worden.

Hoe
 zommi-
 gen in
*Engel-
 land* dit
 stuk in-
 zien,

't Ontbrak in *Groot-Brittanje* niet aan
 Mannen, die het lydig Onregt de Volk-
 plantingen aangedaan, bezeften, erken-
 den en tot afweering daar van pleitten. —
 't Zelfde Parlements Lid, 't geen wy hier
 boven over de Vryheid van *America* hoor-
 den, diep getroffen, wegens den toeleg
 daar tegen gesmeed, verklaarde: „ De
 „ grootste roem van *Engeland*, een roem
 „ grooter dan eenig ander Volk ooit ver-
 „ wierf, bestaat hier in, dat hetzelfde de
 „ Volkplantingen, welke wy nu zo gaar-
 „ ne zouden slachten, gekweekt heeft,
 „ tot zulk een staat van geluk. Wy be-
 „ hoorden dezelve dierbaar te agten als
 „ de onverganglyke gedenktekens onzer
 „ Regtvaardigheid en Wysheid, als de
 „ Erfgenaamen onzer betere dagen, onzer
 „ vroegere Kunsten, onzer ouden Zeden,
 „ en onzer zieltoogende Volksdeugden.
 „ Wat werk van Kunst, Magt, of open-
 „ baare Nutheid, heeft ooit den roem ge-
 „ evenaard van een Land, zonder mis-
 dryf,

„ dryf, zonder bloedftorting met eene me- I.
 „ nigte vrye en gelukkige Gemeenebesten BOEK.
 „ voorzien, deeze de beste kunften des ———
 „ Leeyens en des Staatsbestuurs gefchon-
 „ ken, en onder de fchaduw onzes ge-
 „ zags de kunst om in Vrede daar van
 „ gebruik te maaken geleerd te hebben.
 „ In vergelyking hier mede zyn de Staat-
 „ kunde om dezelve door invloed te be-
 „ heerfchen en zelfs de trots van Oorlog
 „ en Overwinning, laage treeken en ver-
 „ agtlyke vertoonmaaking. — Wy fchynen
 „ niet gevoelig voor de aangelegene zaak
 „ door de Voorzienigheid ons toever-
 „ trouwd: de kostelykfte overblyfzels van
 „ Burgerlyke Vryheid, waar op de We-
 „ reld thans kan roemen, zyn in onze han-
 „ den; en GOD verhoede het, dat wy die
 „ heiligfchendend slaan aan zulk een heil-
 „ ligdom. Door de Volkplantingen te ver-
 „ flaaven, verdelgt gy niet alleen den
 „ Vrede, den Koophandel en den voor-
 „ fpoed der beide Landen; maar bluscht
 „ ook de freelendfte hoope uit, en fluit de
 „ laafte toevlugt plaats voor 't Mensch-
 „ dom digt. Zonder zwak of bygeloovig te
 „ zyn, oordeel ik, dat ieder braaf Mensch
 „ mag hooopen, dat de Hemel deel zal nee-
 „ men in zich te verzetten tegen het uit-
 „ voeren van een Plan, 't welk zwanger
 „ fchynt te gaan, niet alleen van misdryf,
 „ maar tevens van Godloosheid. — Dat
 „ wy te vrede zyn met den buit en de
 „ verdelging van het Oosten. Indien uwe
 „ Lord.

I. „ Lordschappen geene onvoeglykheid daar
 BOEK. „ in kunnen zien, laat dan de beroover en
 — „ de onderdrukker vry gaan; doch laat de
 „ Liefde tot de Vryheid de eenige mis-
 „ daad niet zyn, welke u straffenswaardig
 „ dunkt. Ik vrees wy zullen welhaast het
 „ tot een gedeelte van ons Volkscharaëter
 „ maaken, dat wy alles, 't geen het onge-
 „ luk heeft om van ons af te hangen, ver-
 „ woesten.” (*) — Verscheide Steden
 voegden haare gebeden by de klagten door
 de *Noord-Americaanen* voor den Throon
 uitgestort, by het geschrei voor het Parle-
 ment aangeheeven. De Bepleytingen van hun
 Regt, de Verzoekschriften der Steden in 't
 Moederland om verligting van de bezwa-
 ren dier verdrukte Kinderen betekenden
 even weinig als die zy zelve inleverden.

Met ge-
 weld ge-
 dwon-
 gen.

De eene strengheid volgde de andere. De
Vischeryen werden, zo wel als de Koop-
 handel, bepaald, de Havens geslooten. Al-
 les kondigde eene algemeene verwoesting,
 of eene willekeurige overheersching aan.
 Het gedrag des *Britschen Hof*s wees duide-
 lyk uit, dat, op de verzoeken der Volk-
 plantingen, het antwoord door de *Atheners*
 oudtyds aan de Bewoonders van het Eiland
Melos gegeven, in zynen mond voegde,
*Gy weet, dat, door alle tyden heen, de Mag-
 zigsten aan de Zwaksten de Wet gesteld heb-
 ben.* Men zocht, egter, die handelwyze te
 regt-

(*) *Brieven van CANDIDUS*. III. deel bl. 21. 22.

regtvaardigen. *Schattingheffen was geen Tyranny oefenen. En de Noord-Americaanen werden, als door een goede Moeder, gestraft om ze tot Gehoorzaamheid aan wyze wetten te beweegen!*

De handelwyze met de Volkplantingen gehouden, zo aangekant tegen het spreekendst Regt der Menschlykheid, wordt op nieuw afzigtig uit het oogpunt beschouwd, dat derzelve Bewooners Deelgenooten waren van alle de Voorregten en Vryheden der Inwoonderen van Groot-Brittanje, welke zy nooit hadden afgestaan. Onder deze behoort de Grondwet der *Engelsche Staatsgesteltenisse, dat het den Burgeren vrystaat tegen het misbruikt Gezag, zich met kragt te mogen verzetten.* (*) Het Moederland, zich verheffende, mogt de Noord-Americaanen met den vernederenden naam van *Onderdaanen* benoemen; die naam, zo verkeerd gegeven, ontzette hun niet van het deelgenootschap aan oorspronglyke Regten, noch maakte hun onderworpen aan eene vastgestelde Krygsregeering, die hun op den voet van een veragtyken slaavenhoop zocht te behandelen.

De Volkplantingen, jaaren lang gezugt hebbende onder den yzeren sceppter der Dwinglandye, en dugtende daar door geheel verplet te zullen worden, benoemden Afgevaardigden, op eene algemeene Vergadering in Philadelphia gehouden, en besluiten daar genomen.

(*) Zie de Voorreden van JUNIUS BRUTUS voor de *Verzameling van Stukken tot de XIII. Staaten van Noord-America betrekkeelyk*, bl. VIII.

I. BOEK.   gadering te *Philadelphid.* 't Gemeen belang, om de veege Vryheid voor den jongften snik te bewaaren, en haar, was 't mogelyk, op nieuw leeven en kragten te fchenken, deedt eenigen, hoe zeer anderzins verfcillende in Belangen, in Zeden, in Godsdienst, en Staatsbeftuur, alle de plaatslyke vooroordeelen vergeeten, allen yverzugt en afkeer, zo ligt ftandgrypende tufchen nabuurige Staaten, atleggen en bedagt zyn om gelykerhand, haare Regten, Vrydommen, als Mefchen en Afttammelingen der *Britten* te handhaaven. Men onderzocht, met een becvend hart, den hachlyken ftaat, waar in zich de Volkplantingen bevonden, de gevaaren, die dezelve over 't hoofd hingen, en werd te raade allen in- en uitvoer tufchen *Engeland* en *America* te doen ophouden; om geen der Goederen, aan de nieuwe Belastingen, zo willekeurig opgelegd, onderworpen, te gebruiken. Zy maakten fchikkingen ten onderlingen beste, die den geest van Vryheid en algemeen Belang ademden, en gingen zekere Verbintenfien aan, die ten grondflage ftrekten van een volgenden vaster Band. De Verzoekfchriften daar vervaardigd, de Redevoeringen daar opgefteld, zullen voor volgende Geflachten duurzaame blyken opleveren van hun welberaaden Ernst, bedaarde Kloekmoedigheid, en onverdoofbaare Vryheidsmin. (*)

In

(*) *Concife Hiftory of the Origin and Progreff of the prefent unhappy Difputes between Great Britain, and the American Colonies. In the Univerfal Magaz. Chap. XXIX.*

In de *Nieuwe Wereld* schreeuwde men van I. Dwinglandy; aan het *Engelsche Hof* en in BOEK. het *Parlement* van Opstand; hier beriep men ——— zich op de Regten van Natuur en Volk, Alles daar sprak men met een Gezagsbetoon, ^t schikt geen men voor hadt te misbruiken. Aan ^{zich tot} wederzyden schoot men de wapens aan; tus- een Oor- sphen het Moederland en de Volkplantin- log tus- gen begon een Oorlog, die veelen als van sphen *Engel- land en Noord- Ameri- ca.* weinig beduidenis beschouwden, en reken- den, dat, binnen het bestek van eenige Maanden, ten voordeele van *Engeland* zou uitloopen; doch anderen zagen het stuk als van grooter naasleep aan, en spelden een langen, hardnekkigen Kryg, die geschaapen stondt een tegenovergestelden uitslag te zullen hebben. Zy herinnerden zich den betoonden Moed, de onbezweeke Standvastigheid der *Vereenigde Nederlanden*, die zich een tachtigjaarigen Kryg getroosteden, om het dierbaar Vryheidspand te verwerven, en zich aan *Spanjes Dwinglandy* te onttrekken. De uitslag heeft het zegel der waarheid aan dit laatste gehangen; en hoe veel verschils, in zommige opzigten, 'er ook plaats hebbe tusfchen het afwerpen der *Britsche Overheerschinge* en ons verzetten tegen PHILIPS, de *Noord-Americaanen* stelden 'er hunne eer in om de voetstappen der *Nederlander*en te drukken, en, zonder vooringenomenheid, mogen wy zeggen, dat de Oorlog, door de *Noord-Americaanen* tegen *Groot-Brittanje* gevoerd, zo billyk is in den oorsprong als de onze tegen *Spanje*.

Zulk

I. **BOEK.** Zulk een nieuw verschynzel in de Staatkundige Wereld, kon niet anders dan veel om- en opziens baaren: Van den kant der Natuurwet en der Menschlykheid beschouwd; was het zeker redelyk de hulp-ryke hand te bieden aan drie Millioenen Natuurgenooten; tegen een Ryk; 't welk, de heiligste Regten des Menschdoms met eenen heerschzugtigen voet vertradt, de banden van goede Trouw en Vriendschap aan sarden rukte. Maar; wie weet niet hoe weinig, in de schaal der Staatkunde; deeze gewigten veel al te beduiden hebben, als 'er geene andere bykomen om die aan de zyde des Regts te doen overslaan? Gelukkig wanneer het Belang der Mogenheden daar mede zamensteint; en dit; zo min als de aart der zaake, liet haar toe de *Noord-Americaanen* als Wederspannelingen te beschouwen en te behandelen; gelyk *Groot-Brittanje* deedt en wenschte dat anderen zouden doen.

Twée zaaken kwamen hier boven al in aanmerking. De betrekking waar in *Groot Brittanje* stondt tot de overige Mogenheden van *Europa*; en het vooruitzigt op den Handel met de *Noord-Americaanen*, die de Vryheid verwervende, de lang verveeld hebbende Handelboeijen zouden afschudden; en de daar van ontslaage handen minzaamst toereiken aan Volken, die zich hunner aangetrokken; en tot dit vuurig begeerd ontslag het hunne toegebragt hadden. Handelbelang was hier de grootste dryfveer,
en

en moest op onzen Handeldryvenden Staat het kragtigt werken.

I.

BOEK:

De Trots en Heerschzucht van *Groot-Brittanje*, liep te zeer in 't ooge, om andere Mogenheden, by het ontstaan van deezē Volkstwist, niet met dubbele omzigtigheid te vervullen. Een schrikbaarend uitzigt deedt zich op, wanneer het dit Ryk gelukte de *Noord-Americaansche Volkplantingen*, naar wensch, tot een volftrekten staat van Afhanglykheid te vernederen; zo dat het kruipende de gevorderde schattingen, naar gelang der behoefte van het Moederland opbragt; en het vermogen van 't zelve tegen zyne Staatkundige vyanden een sterker steun gaf dan ooit voorheen: terwyl, by eene meerdere bevolking van *America*, die steun toeneemende, het te dugten stondt, dat de grootste Ryken van *Europa* zich de Wet zouden moeten laten voorichryven van de Opperheerscheresse *Groot-Brittanje*. Alle evenwigt van Staatkunde, reeds Eeuwen lang gehouden, zou daar door verlooren raaken. De Hoven van *Bourbon* konden, inzonderheid, zulk een vermeerdering van aanzien en magt der *Britsche Kroone*, geenzins dulden: veel eer was het tydperk gebooren, waar in zy bedagt behoorden te weezen om dat aanzien, die magt, te verminderen: althans te beletten, dat zy geen vermogen kreeg, groot genoeg om onderstand te verleenen aan Mogenheden, diē of te Lande hun konden ontrusten, of ter Zee hun Koophandel en Scheepvaard fremmien, en

Het ge-
vaar van
*Engel-
land* by-
stand te
biedens:

I. DEEL.

G

met

I. met een overmagt te water hunne buiten-
 BOEK. landfche Bezittingen vermeesteren. Niets
 was blykbaarder dan dat Ryken, wier
 Staatkundig Belang de verzwakking van
Engeland vorderde, geenzins met een
 gunstig oog konden nederzien op Mogen-
 heden, die op eenigerlei wyze de oogmer-
 ken van *Engeland* begunftigden, en het be-
 lang diens Ryks ondersteunden, door, ten
 voordeele van 't zelve, zich in de gerec-
 zene *Americaanfche* onlusten te fteeken.

Hoe duister het ook, als nog met den
 fluier des tyds bewonden, mogt weezen,
 welk een keer de zaak der *Noord-Americaa-
 nen* zou neemen, het was voor den minst
 fcherpzienden blykbaar, dat, slaagden zy in
 de ondernomene afwerping van het *Groot-
 Brittannifch Dwangjuk*, bereikten zy hun
 oogmerk om een Onafhanglyken Staat te
 vormen, vonden zy, onder den rang der
 Mogenheden verheven, zich geregtigd om
 Verbonden met andere Volken aan te gaan
 en een vryen Handel de Wereld door te
 dryven, zodanige Ryken, die *Groot-Brit-
 tanje* ondersteund hadden, om deeze groot-
 fche ontwerpen, waare het mogelyk, te ver-
 ydelen, zouden uitgeflooten zyn van de
 voordeelen, welke men zich uit een vaard
 op dat gedeelte der *Nieuwe Wereld* mogt
 belooven, of ten minften verftooken wee-
 zen van den kans om uitsluitende voor-
 waarden van het Nieuwe Gemeenebest te
 kunnen bedingen; het bykans ongetwyfeld
 lot der Volken, die zich de vriendschap
 der *Noord-Americaanen* meest waardig ge-
 maakt,

maakt, en ten hunnen opzichte de grootste Staatkundige verdiensten hadden; aan deez zyde moest de balans van *Europa* zo over slaan, als in 't andere geval aan die van *Engeland*. De *Noord - Americaänen* voor *Rebellen* te verklaaren; en hun als zodanig te behandelen; was even 't zelfde als zich, zo 't Krygs slot ten hunnen voordeele wendde; te versteeken van een Handeltak, welks gouden vrugten door *Engeland* zo lang inge oogst; dan in den schoot zouden vallen van Nabuuren, wier bescheiden en Staatkundiger gedrag, hun regt gaf op dit voordeel.

Was het de zaak van ons Handeldryvend en daar door bestaand Gemeenebest, het stuk uit dit dubbel gezigt punt beschouwd zynde, met *Groot-Brittanje* de *Noord-Americaänsche* Volkplantingen als Oproerig en Wederspannig aan te merken? nevens dat Ryk; te hunner onderwerping en onderdrukking; aan te spannen? openlyk party te kiezen in eenen verderflyken Oorlog, die, wanneer dezelye eindigde met de Onafhanglykheid van *Noord-America*, ons zou ontzetten van alle Handelvoordeelen met een nieuwe Mogenheid, welke wy, in zekeren zin, onze Zuster zouden mogen noemen? Zulks was dwaas en onverschoonelyk onstaatkundig geweest en nog te dwaazer, nog te onstaatkundiger, als men bedenkt, ten wiens gevalle men die opoffering van Vrede en Handelbelangen zou gedaan hebben, ten gevalle van *Groot-Brittanje*. Wie de Geschiedenissen onzes Lands met geen

I.
BOEK.

Ovetweegingen van 't geen, in dit geval den *Vereenigde Nederlanden* te doen stondt.

I.
BOEK.

1775.

vlugtig of door vooroordeelen beneveld oog geleezen hadt, wist hoe dit Ryk, van de dagen van ELIZABETH af, tot op deezē tyd toe, met de snodeste ondankbaarheid onze hulpverleeningen beloond, en ten speelbal gemaakt hadt van haare vermeende Oppermogēheid, wier Bondgenootschap ons Vaderland, op bykans onnoemelyke tonnen schats te staan kwam. (*)

Het ontbrak, nogtans, in de *Vereenigde Gewesten*, niet aan Lieden, die dit stuk geheel anders inzagen, en tot de *Engelsche Party* overhellende, ja, daar aan vastgēnoerd, zich gereed en geneegen toonden, deezē te onderschraagen. Van hier tweespalt in den Lande; van hier het belemmeren en verhinderen der beste maatregelen; dit alles zal zich in het verder opmaaken van ons Tafereel ontwikkelen. Wy keurden het noodig dus veel aan te slippen van de beginzelen der *Engelsche* en *Amerikaansche Onlusten*, de vonken van eenen Oor-

(*) Die zwarte lyst op te maken, is hier onze zaak niet: Men vindt dezelve dikwyls en boveual in de *Considerations Impartiales sur la Guerre entre la Grande Bretagne & les Provinces Unies des Païs-Bas*, zĳter een stukje getyteld, *Essai sur un Code Maritime General Europeen*, te Leipzig in den Jaare 1782 uitgegeeven, en dat zelve jaar vertaald onder den tytel *Beknopte Historie der Nederlanden, met betrekking tot het nabuurig Engeland, bevattende het gedrag der Britten ten opzigte der Republiek, van de vroegste tyden af tot heden toe*. CANDIDUS heeft dezelve ook ten toon gehangen in het III. Deel zyners *Brieven* bl. 80-84. Men slaa die bladzyden open, en zonder verbaasheid zal men het boekdeel niet uit de hand leggen.

Oorlog, die een Tydperk oplevert in 's Lands Gefchiedenisfen, welks gelyk niet gevonden wordt in de Jaarboeken onzes Vaderlands, hoe vol anders van vreemden lotwifel. Dan, niet alleen ten oogmerk hebbende dien Oorlog met *Engeland* te fchetzen; maar teffens de Lotgevallen van ons Vaderland, omtrent, in, en na dat Tydperk in een Uitvoerig Tafereel te brengen, zal deeze Oorlog, in het eerst, steeds op den voorgrond komen.

BOEK.
1775.

Niets was oogfchynlyker, dan dat, in deezen ontftaanen Volkstwift, andere Mogenheden niet zouden ftill zitten. Het draalen der Zendinge eens *Franschen Afgezants* na het *Groot-Brittannifche Hof*, was voor 't zelve een kwaadspellend teken; en dat de *Americaanen* de gunst van *Frankryk* zogen uittelokken, door dat Ryk de eerfte blyken huus van den vorigen band ontflaakten Handels te zenden, bleek uit een Schip, met Tabak gelaaden, uit de *Virginien* geftevend, en te *Duinkerken* geland, 't geen welhaast van een grooter aantal ftondt gevolgd te worden. De Krygftoerusting in *Frankryk* en in *Spanje*, kundigden, openbaarder dan het druk zenden en wederzenden van Postboden tuffchen deeze Hoven, aan, dat 'er iets gewigtigs in til was. *Engelands* aandagt ftaarde zo onwrikbaar op *America*, dat dezelve deeze Wapening dier Mogenheden niet fcheen te bemerken, of te rekenen, en althans, ten opzigte van *Spanje*, zich ligt liet gerust ftellen.

Frankryk
en *Spanje*
je trek-
ken zich
deezen
't Volks-
twift aan.

I. Dit Ryk, maar al te wel verzekerd van
 BOEK. den zwakken staat waarin het Zeeveezen
 — van dit eertyds op den Oceaan zo gedugt
 1775. Gemeenebest, door een onverantwoorde-
 Onzydig- lyk verzuim, zich bevondt — een staat zo
 heid, het zwak, dat de naam van Zeemogenheid,
 belang voorheen dit Gemeenebest met allen regt
 van dit toekomende, in een blooten Tytel dreig-
 Gemee- de te veranderen; en daarenboven ge-
 nebest. rust op eenen Aanhang hier te Lande,
 die 't herstel der Zeemagt zou dwars-
 boomen, en de grootheid van *Engeland*
 op de puinhoopen van het vernederd Ge-
 meenebest zoeken op te bouwen, steeds
 op een toen noodlooze en schadelyke ver-
 meerdering van Landmagt aandringende,
 om die der Zeemagt te wederhouden (*),
 verzogt, dat de Uitvoer van Oorlogsbe-
 hoefsten uit het Gemeenebest zou verbo-
 den worden, en mogt zich belooven hier
 een toestemmend antwoord te zullen be-
 komen. — Onzydigheid, volftrekte
 Onzydigheid, in deezen Volkstwist toen
 in agt te neemen, was de zaak der *Ver-*
eenigde

Verbod
 des Uit-
 voers van
 Krygsbe-
 hoefsten.

(*) Men zie, ten bewyze hier van, de Besluiten, uitgebragt op eene Petitie van den Jaare 1771, *N. Nederl. Jaarb.* 1775 bl. 837. enz.; als mede, bl. 1229, enz. Deeze toeleg ontdekte zich reeds duidelyk in den Jaare 1773. Zie het *Advys* over de *Augmentatie der Land- en Zeemagt*, 2 Sept. 1773, door Jonkheer J. D. V. D. CAPELLEN, in het Werk getyeld: *Jonkheer JOHAN DERK VAN DER CAPELLEN, Regent*, bl. 1. Als mede FR. A. V. D. KEMP, *Historie der Admissie van Jr. J. D. V. D. CAPELLEN TOT DEN POL*, bl. 87.

eenigde Gewesten, en, behoudens deeze, I. konden zy dit verzoek inwilligen. Wes-BOEK.
 halven 'er ook een zesmaandig Verbod ———
 van dien Uitvoer door de Staaten gegee- 1775.
 ven werd, of het moest geschieden met
 weeten en toestemming der Admiralitei-
 ten, onder welke de inlaading voorviel,
 op straffe van Verbeurtverklaaring en dui-
 zend Guldens boete voor den Schipper (*).
 De Volkplantingen konden dit Verbod
 niet aanfootelyk vinden, dewyl dit Ge-
 meenebest, als eene Onzydige Mogenheid,
 geene *Contrabande* aan de Vyanden van
 eene Mogenheid, met het zelve niet in
 Oorlog, mogt toezenden. *Engeland* moest
 het aanzien als een bewys, dat men geen
 oogmerk hadt om de Volkplantingen in
 den twist tegen het Moederland te onder-
 steunen.

Deeze twist nam een langs hoe ge- 't Ge-
 dugter gelaad aan; naardemaal de Volk- drag der
 planters, door eene eenstemmigheid in Noord-
 besluiten, en daar op passende eensge- Ameri-
 zindheid in daaden, toonden alles te zul- caanen.
 len opzetten voor de aangetaste Vry-
 heid, welker verdediging zy wakker be-
 hartigden, met een vertrouwen op 's He-
 mels bystand; waarom zy in hunne Vaan-
 dels en Standaarden het meldenswaardig
 Opschrift plaatsten; QUI TRANSTULIT
 SUSTINET: dat is; DIE ONS HEEFT
 OVERGEBRAGT, BESCHERMT ONS.
 — De

(*) *Nieuwe Nederl. Jaarboeken*, 1775. bl. 198.
 326.

I. — De overfcheeping van *Fransch*
 BOEK. *Krygsvolk*, na *St. Domingo*, *Martinique*,
 en *Guadeloupe*, gaf hun alle hoop van
 1775. veelvermogenden byftand dier Kroone, en
Engeland alle rede van vrees, dat deeze
 een paarel van groote waarde ten zynen na-
 deele zou zoeken te bekomen; weshalven
 het *Engelfch Staatsbestuur* alles te werk
 ftelde ter werving van *Duitfche Troepen*,
 om dit af te weeren, en de Volkplantin-
 gen door vreemd *Krygsvolk* te onder te
 brengen.

Hooge
 Water-
 vloed in
 Slacht-
 maand.

Groote kommer ging reeds veelen on-
 zer Landfgenooten aan, die *Engelands*
 Koophandel, Handwerken, en Landbouw,
 te gader zagen kwynen, en dat de Schul-
 den van dat Ryk, aan 't weik zy onnoe-
 melyke Schatten hadden opgefchooten,
 door eenen kostbaaren Buitenlandfchen
 Kryg op eene ontzettende wyze vermeer-
 derden. — Dan een veel algemeener
 verdervend lot dreigde deeze Gewesten,
 eer dit Jaar ten einde liep. Op den vyf-
 tienden van Slachtmaand ftondt het aan-
 zienlykst deel deezes Lands veeg, door
 geweldige Stormwinden, die, onder een
 akelig Onweër van Donder en Blixem, de
 woedende Zee aanftuwden, over Dyken
 en Dammen heen joeg, onze Sluizen
 dreigden te doen fpringen, alle menschly-
 ke voorzorg te verydelen, en verfcheide
 onzer Gewesten met de baare Zee te ver-
 éénigen. GOD wendde genadig het naa-
 kend gevaar af, en een blyde dag brak
 aan naa den kommervolften nagt, die,
 bez

behalven de ſchaden aan Dyken en Waterweeringen toegebracht, te Lande veel Vee vernield, veel Koopmanſchappen bedorven, en op Zee eene menigte van Schepen deerlyk gehavend, op ſtrand gezet, of in de diepte bedolven hadt (*).

Wy mogen niet vergeeten hier op te tekenen hoe, in dit Jaar, *Leydens Hoogſchool* haar Tweede Eeuwfeest beleefde, en met veel Staatlykheids en Vreugde vierde. De Staaten van *Holland* vergunden, om de Onkosten, tot de luisterryke Viering van dit Tweehonderdjaarg Jubel-feest goed te maaken, tien duizend Gulden; deels beſteed tot ſlaan van Gouden en Zilveren Gedenkpenningen deezer heuchlyke Gebeurtenisſe. Zyne Hoogheid verëerde 't zelve met zyne tegenwoordigheid. De Hoogleeraar **HIERONYMUS DAVID GAUBIUS** deedt eene Redenvoering *Over de wonderbaare blyken van GODS Voorzienigheid in het ſtigten, beſchermen en luisterryk maaken van 's Lands Hoogſchool te Leyden.* Naa hem ſteeg de Hoogleeraar **ADRIAAN VAN ROIJEN** ten Kantsfel, in een keurlyk *Latynſch*

(*). Onder de veelvuldige Verhaalen deezer aanmerkelyke Gebeurtenisſe voor ons Vaderland, muntten uit, en verdienen door de Naakomelingſchap geleezen te worden, *Historiſch Verhaal der Overſtroomingen in de Nederlanden, byzonder op den 14 en 15 van Slachtmaand des Jaars 1775*; en **J. H. HERING**, *Bespiegelingen over Neêrlands Waternood, tuſſchen den 14 en 15 Nov. 1775, met de Bylagen.* Zie ook *de Nederl. Jaarboeken*, 1775, bl. 1372.

I. *tynsch* Gedicht, den roem vermeldende
 BOEK. der voornaamste Hoogleeraaren in de Ge-
 nees-, Heel-, Schei- en Kruidkunde, die
 1775. deeze Hoogeschool verciert hadden. —

Om dit Feest te meer heerlykheids by te zetten, was vastgesteld, dat vier Studenten, die, den loop hunner Academische Oefeningen volbragt hebbende, na de Eer van het Meesterschap, ieder in de Weetenfchap, waarop hy zich bevestigd hadt, stonden, naar de wyze der Voorouderen, dat is, met de *Kap*, zouden bevorderd worden; eene Plegtigheid, zints den Jaare MDCCXXXV, niet verrigt. In de Regtsgeleerdheid genooten de Heeren PIETER BRANTSMA en WILLEM CAREL VOSMAER; in de Geneeskunde RUDOLF FORSTEN; en in de Wysbegeerte ANTONY VAN DER HEIM, die Eere; in de Godgeleerdheid zou ook een Student op die wyze zyne bevordering bekomen hebben; doch door een tusfchenkomend beletzel was hy hier in verhinderd geworden (*).

De
 Maatschappij
 der Nederland-
 sche Letterkunde
 te Leyden, in
 hooge
 Bescherming
 genomen,

De *Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde*, te *Leyden*, reeds vóór eenige jaaren opgerigt, blyken van onvermoeiden yver in den opbouw en uitbreiding der *Nederlandsche Taalkunde*, *Dichtkunst*, *Welsprekenheid*, *Oudheid- en Geschiedkunde*, gegeven, en daar door aan de opgevatte verwagting voldaan hebbende,
 nam

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1775. bl. 63. 199. 1435.

nam de Erffadhouder, ingeolge van een hem voorheen gedaan Verzoek, dit Jaar, den Tytel van *Befchermer* aan, en werd, op een ingeleverd en door de Regeering van *Leyden* ondersteund Verzoekfchrift, ter Staatsvergadering van *Holland*, deeze Maatschappy goedgekeurd, en het door haar aangenomen Zegel ftaatlyk bekrachtigd (*).

's Lands Vaderen een oog van oplettenheid gevestigd houdende op de bronnen van 's Volks Welvaaren, en geene middelen verzuimende welke konden dienen om derzelver verloop of uitdrooging te voorkomen, werden te raade, de Haring-vischery, waarin onze Landsgenooten, wat het kaaken en zouten betreft, alle andere Volken op een grooten afstand agter zich laten, aan te moedigen, door eene belooning van vyfhonderd Guldens te verleenen aan ieder Schip 't welk dit Jaar ter Haring-vaard en Haring-vangst werd uitgerust. Deeze, gevoegd by eene vry gezegende Vangst, beurde den moeder Reederen, door in voorige Jaaren geleedene schade, bykans geheel neder gelaagen, weder op (†).

Hoewel de Vaard op *Suriname* zeer fterk was, en de t'huisvragten van Koffy, Zuiker, Cacao en Katoen, in dit Jaar, in de *Suriname*, Som Verloop der Zaaken op *Suriname*.

( ) *N. Nederl. Jaarb.* 1775, bl. 900. 915. *Werken van de Maatschappy der Nederlandfche Letterkunde. Voorberigten van het Eerfte en De de Deel.*

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1775, bl. 757. 1430.

I. Som van *f* 1416250-:-: beliepen, 't geen
BOEK. het belang dier Volkplantinge voor de
 ——— Scheepvaard, om van andere belangen
 1775. niet te spreekken, ten volften uitwyst,
 bevondt zich dezelve in zeer hachlyke
 omftandigheden. De hooge Pryzen der
 Gewasfen, in vroegere Jaaren, hadden
 een groote drift verwekt om Plantadiën
 aldaar, en Aandeelen in de Geldbeleenin-
 gen op dezelve te hebben, even of de
 Pryzen nooit zouden daalen, 't geen zy
 egter, uit hoofde van deeze veelvuldige
 Onderneemingen, zelve natuurlyk moes-
 ten doen: dit het gevolg zynde, vonden
 zich de Geldopneemers buiten ftaat om
 de hooge Intrefen te betalen; eenigen
 geraakten hier door, anderen door eene
 overdaadige Leevenswyze, onvermogen-
 tot het voldoen hunner Schulden; het
 Vertrouwen kreeg een krak, de Pryzen
 der Plantadiën en der Schuldbrieven na-
 men geweldig af, en zy, die, voor veel
 Gelds, van anderen opgenomen, Planta-
 diën gekogt, van Slaaven, en verdere
 Noodwendigheden, voorzien hadden, kon-
 den het ondernomen werk niet aan den
 gang houden. Veel ongeregeldheids en
 onregts werd 'er omtrent die Geldopnee-
 mingen, en het zenden der Gewasfen,
 uit welker Verkoop de Intrest-gelden
 moesten komen, gepleegd (*).

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1775, bl. 1432.

De Binnenlandsche Rust liep , op het I.
 Eiland *Walcheren* , groot gevaar van stoo- BOEK.
 renis. De Boeren hadden , ter gelegen-
 heid eener nieuw ingevoerde Belasting op 1775.
 de Landeryen , argwaan en misnoegen op- Oproer
 gevat tegen den Inspecteur van , en Opper- op *Wal-*
 Commis des Eilands, JAN DINGMANS, cheren.
 en diens Zoon ABRAHAM DINGMANS,
 Commis der *Watering* en van de *Vyf Am-*
bagten. De Staaten van *Zeeland* lieten eene
 Waarschouwing uitgaan tegen het ver-
 spreiden van oproerige Geschriften, strek-
 kende om gemelde Amptenaaren in ver-
 agting te brengen, als Liederen, die zich
 aan zulk een wangedrag hadden schuldig
 gemaakt, waar door zy de Bedieningen,
 welke zy bekleedden, onwaardig zouden
 weezen, gepaard met verregaande bedrei-
 gingen; neemende, staande het onder-
 zoek der zaake, of wanneer de onschuld
 der bovengenoemde Persoonen bleek, Hun,
 derzelver Familiën en Bezittingen, in hun-
 ne bescherming, onder bepaalde straffen,
 der geenen, die, met woorden of wer-
 ken, eenig letzel of hindernis deezen
 Amptenaaren aandeeden. — Die Waar-
 schuwing, wel verre van de gewenschte
 rust te bevorderen, werd te *West-Ka-*
pelle afgescheurd, en naast de overblyf-
 zels een naamloos Geschrift geplakt, op-
 gevuld met nieuwe bedreigingen tegen
 dien Vader en Zoon, en zeer oproeri-
 ge uitdrukkingen, tot veragting der Pla-
 kaaten; eene nadere Waarschouwing was
 'er het gevolg van. Dan, de vrees voor
 op-

I.
 BOEK. oproerigheid en daadlyke onderneemin-
 — gen, bewoog de Staaten sterker middelen
 1775. by de hand te neemen. De Bezettingen
 van *Vlissingen* en *Veere* ontvingen de noodi-
 ge Bevelen en Lastbrieven om honderd
 vyftig Man na de Stede *West-Kapelle* te
 zenden, 't geen gefchiedde. Zyne Hoog-
 heid benoemde den Heer Generaal Major
 DOPFF, om over het Krygsvolk, binnen
 den Eilande *Walcheren*, het bevel te voe-
 ren. De Staaten lieten hierop eene Waar-
 fchuwing aankundigen tot voldoening der
 Staat- en Dyk-lasten, met de daar byge-
 voegde Verhooging. De oproerige ge-
 moederen kwamen tot bedaaren, waaraan
 niet weinig toebragt het overlyden van
 den Heer JAN DINGMANS, die, egter,
 vóór zyn dood, vermoedelyk, zo niet
 zeker, een gevolg van schrik en ontzetting,
 wegens deeze oproeren, zich in de
 volle Vergadering der Staaten volkomen ge-
 zuiverd hadt. De Generaal Major DOPFF,
 werd van zyn post, als Bevelhebber des
 Krygsvolks op *Walcheren*, ontilaagen; en
 zyne Hoogheid plegtig by eenen Brieve
 bedankt voor de zorg en yver in het be-
 vorderen en uitvoeren der genomene maat-
 regelen, om eene Beweeging, die de on-
 aangenaamfte gevolgen zou kunnen gehad
 hebben, in derzelve beginzelen te ftui-
 ten (*).

Het

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1775, bl. 224. 534, enz.
 235.

Het overvoeren van vreemd Krygsvolk na *America*, om de Volkplanters, die reeds hunne Havens voor den Vryen Handel met alle Volken hadden open gezet, te dwingen, bragt te wege dat *Frankryk* en *Spanje* niet langer zweegen; doch openlyk verklaarden zulks met geene onverschillige oogten te zullen aanschouwen. — Koninklyke Afgevaardigden by het *Algemeen Congres* werkten vrugtloos aan een Vergelyk; door vermomde Heerschzugt liet het zich niet beleezen. Het wreed en willekeurig Verbod, niet alleen van allen Koophandel, maar ook van allen Ommegang met de *Wederspannige Volkplantingen*, werd afgevaardigd door een Raad, waarin Verwoedheid voorzat. — Gelyk de *Americaanen* zich niet door List hadden laten verkloeken, zo namen zy ook maatregelen om zich tegen Geweld te verzetten, vermeerderden hun Landmagt, en waren gelukkig genoeg om eenige *Engelsche* Schepen, met Kruid en ander Oorlogstuig ge- laaden, te vermeesteren.

By het Dorp *Lexington*, vyftien mylen van *Boston*, viel de eerste Vyandlyke daad voor: een handvol *Americaansch* Krygsvolk, daar liggende, verzette zich, met de Landlieden, uit zelfverdediging, tegen de *Engelschen*, die opkwamen om eene menigte Krygs- en andere Behoeftens in die Streek te vernielen. Deeze Gebeurtenis, voorgevallen op den negentienden van Grasmaand, M D C C L V, was het begins Oorlogs tusfchen de *Engelschen*, en

I.
B O E K.
1775.
De
*Noord-
Ameri-
caanen*
rusten
zich meer
en meer
ten Oor-
log toe.

Begin der
openbaar-
re Vyand-
lykheden.

„ een

I. „ een Volk, dat,“ gelyk de Heer JONA^d
 BOEK. THAN TRUMBULL het zeer wel be-
 1775. fchryft, „ eerder dien moed bezat, wel-
 „ ke durft onderneemen, en die volftan-
 „ digheid, welke in gevaaren kan volhar-
 „ den, dan de ondervinding die leert,
 „ of de doordringenheid en voorzigtig-
 „ heid, die in 't vervolgen van zo uitge-
 „ strekte en zwaare onderneemingen, de
 „ goede uitkomst verzekeren; — een
 „ Volk, zonder ondervinding van eene
 „ onafhangelijke Regeering, en van den
 „ Oorlog, onvoorzien zo van Officieren,
 „ als van Soldaaten of Magazynen, om
 „ zelfs één eenigen Veldtocht uit te ftaan
 „ tegen eene Natie, wiens naam het hadt
 „ leeren eerbiedigen, aan wier Krygsben-
 „ de het van kindsbeen af hadt toege-
 „ fchreeven de grootfte Kloekmoedigheid
 „ en Ervaarenis, en wier Scheepsmagt
 „ in ieder gedeelte van de Wereld zege-
 „ praalde. — Maar deeze vergely-
 „ king, hoe weinig in 't voordeel der
 „ Noord-Americaanen, goldt niet by de
 „ gemoederen waaruit de ontzaglyke zugt
 „ tot Vryheid alle verbeelding en vrees
 „ verbannen hadt (*).”

De Volkplantingen van *Nieuw-Engeland*
 beslooten terftond den Oorlog te onder-
 neemen, wierven Krygsvolk, en voorza-
 gen ze op eene regelmaatige wyze met
 Be-

(*) *Verzameling van Stukken, tot de XIII. Staas-
 ten van America betrekkelek, bl. 8.*

Bevelhebberen, om de plaats te vullen der I.
 geenen, die zich, op 't eerste alarm, by BOEK:
 een vergaderd hadden op een ongeregel-
 den voet. Gering was 't Krygsbeleid, 1775.
 maar onverbeeldlyk de Moed, betoond in
 een Gevegt tusſchen zeshonderd Man,
 flegt verſchanst, en schaars voorzien, en
 twaalfhonderd *Britſche* Benden, onder den
 Generaal HOWE, die dus het dubbeld van
 hunne magt uitmaakte; en daarenboven
 het vuur van eene menigte Oorlogſchepen,
 en Batteryen ter hunne baate hadden.
 Zy hielden onder hun Opperbevelhebber,
 den Generaal WARREN; post, en dwon-
 gen den Vyand te wyken, tot dat deeze;
 eene groote Verſterking gekreegen heb-
 bende, het overſchot het Slagveld deedt
 ruimen, naa een zo hardnekkig Gevegt,
 dat byna de helft der Krygſlieden, die
 aan wederzyden in den Stryd geweest
 waren, onder de Gewonden of Geſneu-
 velden geteld wierden. Dit, en het in
 brandſteeken van *Charles-Town*, vermeer-
 derde de gereezene verbittering groot-
 lyks; men zag de noodzaaklykheid om
 voor eigen beſcherming zorg te draagen.

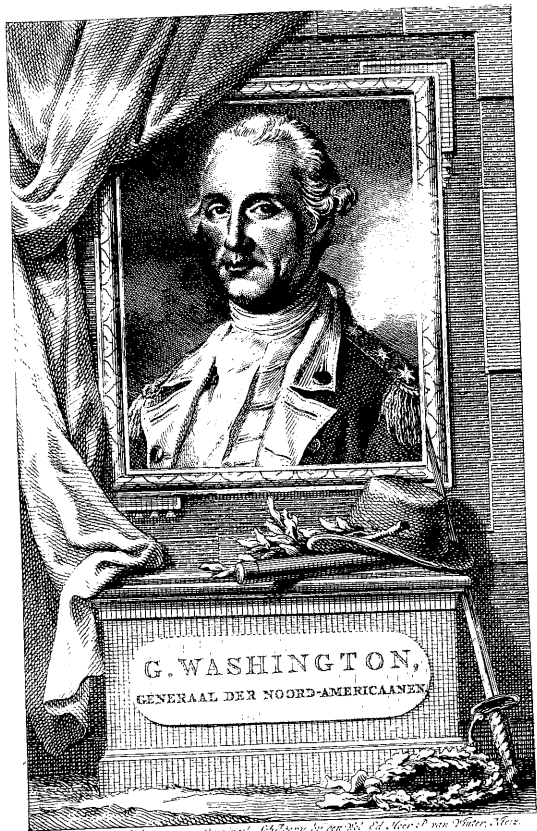
Ten dien einde was 'er eene bezoldigde
 geregelde Krygsmagt, met bekwaame Be-
 velhebberen, noodig; onder deeze blonk
 de Generaal WASHINGTON uit; op hem
 waren aller oogen gevestigd, met Alge-
 meene Stemmen werd hy opgeroepen tot
 verdediging van zyn Vaderland, en
 aanvaardde; in Hooimaand des Jaars
 MDCCLXXV, het Opperbevel over de

I. Legermagten van *America*. Hy werd in de Legerplaats ontvangen met die hartverrukkende blydfchap, welke eene groote maate van verdienften alleen kan inboezemen, naa dat hy op zyne reize uit *Virginia* derwaards, in alle Staaten, welke hy doortrok, die merktekens van Hoogagting en Eerbewys ontvangen hadt, welke zy oordeelden verſchuldigd te weezen aan den Man op wien geheel *Noord - America* de hoop van Behoudenis en Vryheid grondde.

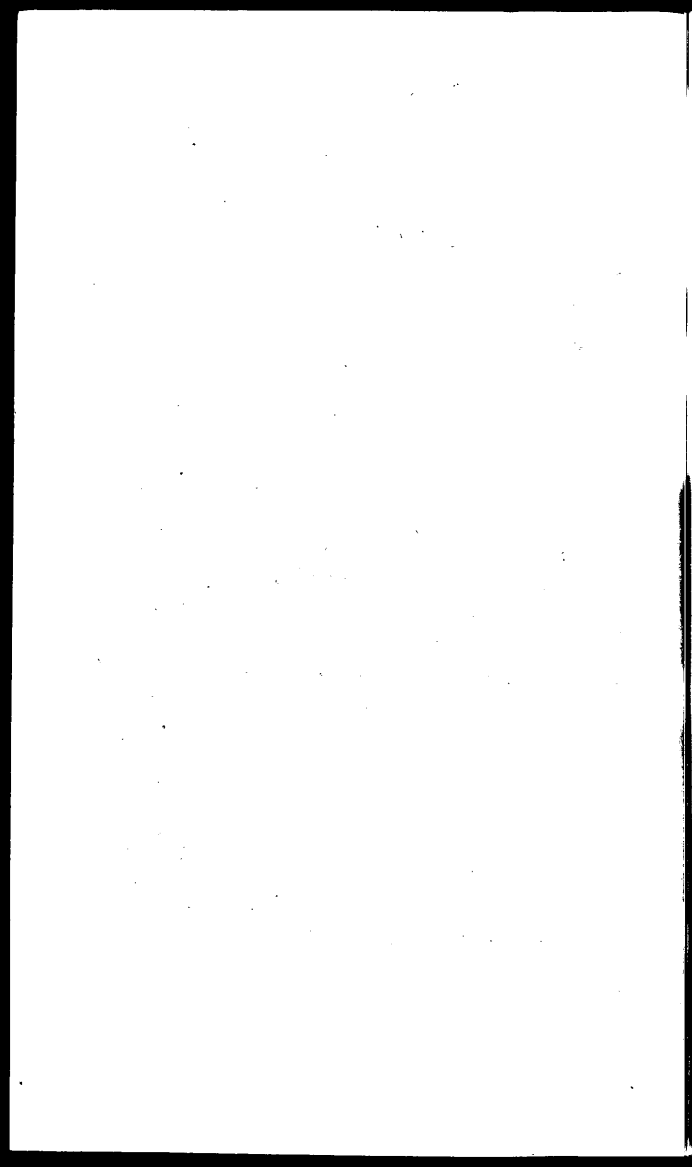
Verflag
van den
Generaal
WASHINGTON.

Schoon WASHINGTON, in zyne Jeugd (*), (want wy mogen niet nalaa- ten, een Man, die zich zo beroemd gemaakt heeft, eenigermaate te kenschetzen,) meer tot een ſtil Land- dan het woe- lig Krygs-leeven was opgevoed, en tot Landopzichter in *Virginia* aangefield, brag- ten de omftandigheden zyns Vaderlands, door de *Franschen* aangevallen, hem vroeg in de verpligting om het bevel te voeren over eenige Manſchap, tot beſcherming der Volkplantingen; waarin hy blyken van beleid en moed gaf; en zo veel verdienften als Krygsman kreeg, dat hem het Bevel- hebberſchap over de Krygsmagt in *Virgi- nia* werd opgedraagen, waarvan hy, naa het aangaan eens aanzienlyken en ryken Huwelyks, aſtand deedt. Zints dien tyd diende hy den Staat zo volyverig als Raads- heer, als hy tot hiertoe werkzaam geweest was

(*) Hy werd den 22 van Sprokkelmaand, MDCXXIII, geboren.

Washington's bust naar een Conijnck-Beeldteyde, by een W. Ed. Meer & van Water, N. v. v.

was om denzelven als Krygsheld te ver- I.
 deedigen. Wanneer hy, door de Verga-BOEK:
 dering, overeenkomstig met den algeme-
 nen wensch des Volks, verkoozen werd 1775.
 tot een der Afgevaardigden op het eerste
 Algemeene Congres, tradt hy, met niet
 weinig tegenzins, weder op het werkzaam
 Tooneel des Leevens; en, alle omstandig-
 heden in aanmerking genomen zynde, mo-
 gen wy gelooven, dat geene beweegrede-
 nen, dan de zodanigen, als ontstaan uit
 de belanglooste Vaderlandsliefde, hem
 ooit zouden hebben kunnen overhaalen
 om de streelendste vermaaken des gerusten
 Huislyken Leevens, welke iemand kan ge-
 nieten, en het groot genoeg, 't geen
 hy schiep in den Landbouw, en het ver-
 beteren zyner wyduitgestrekte Bezittingen
 te verlaaten. Zyne Inkomsten werden op
 niets minder dan vierduizend Ponden
 Sterling geschat. Naardemaal hy altoos
 weigerde eene bezolding in geld te ont-
 vangen, voor zyne diensten, den Lande
 bewezen, bepaalde het Congres geene
 wedde voor het bekleeden van den post
 des Opperbevelhebbers, alleen ontving hy
 weeklyks eenig geld tot vergoeding der
 onkosten van zyn open Tafel, en andere
 noodwendige Uitgaven.

Nooit was de *Americaansche* Veldheer in
Europa geweest, en hadt dus nimmer, in
 volle uitgestrektheid, gezien, wat tot den
 Krygsdienst behoort; nogthans liepen 'er
 vericheide redenen zamen, om hem tot
 dien aanzienlyken Rang te verheffen. De

I. hoogagting, verworven door zyne braafheid en eerlykheid, zyne deelneeming in de zaak zyns Vaderlands, uit genegenheid en overtuiging, zyne gemaatigdheid in het Staatkundige, zyne eigene wyduitgestrekte Bezittingen, en beproefde bekwaamheden als Bevelhebber, deden de keuze der *Americaanen* op hem vallen. Dat de Natuur hem beschonken hadt met uitsteekende Krygsbekwaamheden, zullen zyne geslaagenste Vyanden hem niet betwisten; en, daar hy, reeds van zyne vroege Jeugd, gedreeven werd door eene sterke zugt om zyn Vaderland in den Kryg te dienen, hadt hy deeze natuurlyke bekwaamheden grootlyks aangekweekt, door onvermoeiden vlyt, en het sterk beoefenen der beste Schryveren, over de kunst des Oorlogs. En, waarlyk, wanneer wy in aanmerking neemen, dat hy, in den beginne, de Aanvoerder was van een hoop Menschen, grootendeels ongewoon aan Krygstugt, en onervaaren in Oorlogsverrigtingen, eenigzins onbedwingbaar van aart, en die, ten besten genomen, den naam van vlug en goed Krygsvolk mogten draagen, nog nieuwlings op de rol der Soldaaten aangeschreeven, slegt gekleed, en, ten allen tyde schaars voorzien van de noodige Krygsbehoeften; en dat hy, met zulk een Leger, den voortgang tegenstondt van eene Krygsmagt van eenige duizenden wel afgerigte Krygslieden, overvloedig bezorgd van al het noodige, aangevoerd door dappere *Europische* Veldover-

oversten, zal men WASHINGTON den I.
Eernaam niet kunnen weigeren dat hy een BOEK.
der uitsteekendste Veldheeren der Tegen-
woordige Eeuwe geweest is; en die hem 1775.
van naby kennen, bevestigen eenpaarig,
dat zyn Zedelyk Charaëter zo zeer uit-
munt, dat niemand immer in één Perfoon
de Deugden van een rechtschaapen Wys-
geer, met de bekwaamheden van een Veld-
heer, beter vereenigde (*).

Wy mogen, dit weinige, wegens den
aanvang des *Noord-Americaanfchen* Oor-
logs, aangeflipt hebbende, zonder buiten
ons bestek te treden, ons niet inlaaten
tot het vermelden der Krygs-Verrigtingen
die met den wifelenden Oorlogskans ver-
gezeld gingen; doch fchrik en verbaasd-
heid verwekten in de over Zee gezondene
Onderdrukkers van een Vryheidademend
Volk (†).

Het berigt, door den Generaal BOUR-1776.
GOGNE, uit *Noord-America* overgebracht, *Enge-*
wegens de onmogelykheid, om, zonder *lands* na-
een onverwylden byftand van Krygsvolk der oog-
en Oorlogfchepen, de oogmerken der merk om
Heerschzugt, die eerst zo ligt bereikbaar de *Noord-*
fcheenen, te volvoeren, baarde ontzet- *Ameri-*
ting, *caanen*
met ge-
weld on-
der te
brengen.

(*) Zie dit alles breeder in eene *Opgave der Le-*
vens- en Lotgevallen van GEORGE WASHINGTON,
in de *Algem. Vaderl. Letter-Oeffen.* VI. Deel, II.
St. bl. 171, enz.

(†) Men vindt 'er een Verflag van, in de *Verza-*
meling van Stukken, tot de XIII. Staaten van Ame-
rica betrekkelijk, bl. 14-22.

I. ting, en het besluit, om, daar een aantal
ROEK. van zeventig Oorlogfchepen niet genoeg-
 ——— zaam zou weezen ter Bezettinge van
 1776. de wydstrekkende *Noord - Americaansche*
Kust (*), de Wervingen van hun Buiten-
 landsch Krygsvolk met verdubbelden yver
 voort te zetten.

*Engel-
 land* vor-
 derd de
Schotsche
Brigade
 van den
 Staat.

De gereede toestemming van 't Verzoek tot het Verbod des Uitvoers van Krygsbehoeften uit deeze Gewesten, de bewustheid hoe veelen hier na de *Engelsche* zyde overhielden, bewoog *Groot - Brittanje* om de *Schotsche Brigade* ook van onzen Staat terug te eischen, by monde van den Afgezant YORKE. De eisch vindt Voorstanders, die denzelven, uit kragte van het Oude Bondgenootschap, en andere zich naderhand ontdekkende redenen, wilden toestaan; doch onpartydiger oog zag geen de minste verplichting hiertoe in de uitstaande Verdraagen, en die daad aan voor eene schennis der aangenoome Onzydigheid, van de schroomlykste uitzigten wegens *Frankryks* regtmatig misnoegen, daar op te wagten, en dat der *Americaanen*, wier lot wel nog onbeslist was; doch die, zegepraalende in den aangevangen Oorlog, met alle reden, dit leenen der *Schotsche Brigade*, en het doen overgaan in 's Konings Dienst en Soldy, tot het stillen der Onlusten in de *Americaansche Volkplan-*

(*) Langs den Zeekant niet minder dan 1500 Engelsche Mylen.

plantingen, den Staat euvel zouden geduid, I.
 en met het verlies van Handelvoordeelen, BOEK.
 duur betaald gezet hebben.

Doorzag iemand deeze gevolgen, hadt 1776.
 iemand Vryheidsmin en Moeds genoeg om CAPEL-
 dezelve onbewimpeld voor te draagen, LENS
 't was de groote Staatsman JOHAN DERK taal te
 VAN DER CAPELLEN TOT DEN POL, hier gele-
 die, in de *Overysfelfche Raadsvergadering*, genheid.
 een Schriftlyk Vertoog inleverde, 't geen
 te veel gevolgs hadt om niet hoofdzaaklyk
 gemeld te worden; 't liep uit op deezen
 zin: „ Krygsvolk te geeven is hier Party
 „ kiezen, dat gevaarlyke gevolgen naa
 „ zich kan sleepen. Onze vervalte Koop-
 „ handel en Landbouw, is, zo herstel-
 „ baar, alleen te herstellen door eene
 „ stipte Onzydigheid in de Oneenigheden
 „ van *Europa*. Wordt zyne *Groot-Brit-*
 „ *tannische Majesteit* hulpe aangeboden;
 „ men zal 'er ook vinden die zulks den
 „ *Americaanen* niet weigeren; en wy zul-
 „ len ons inwikkelen in Onlusten met
 „ een onzer magtigste Nabuuren, die
 „ door wederzydsch belang onze Natuur-
 „ lyke Vriend is, en niet anders kan wen-
 „ fchen dan dat 'er steeds zulk eene On-
 „ zydig en door den Koophandel bloeiend
 „ Gemeenebest aanwezig zy. Het ge-
 „ drag van *Engeland*, 't geen thans meer
 „ dan ooit de *Alleenheerichappy* ter Zee
 „ oefent, is, ten onzen opzigte, verre
 „ naa zo gunstig niet, dat het ons daaraan
 „ verpligte. Onze Verbintenisfen met
 „ het zelve, hebben ons eer nadeelen be-

I.
 BOEK.
 1776.

„ rokkend, dan voordeelen gefchonken,
 „ De Handel-Verbintenisfen, van onzen
 „ kant zo heilig onderhouden, worden
 „ ons ontzegd. Wanneer de regtmaatige
 „ reden van klaagen weggeruimd, en de
 „ onnoemelyke Schatten, welke aan onze
 „ Kooplieden door die Verbondsfchennis
 „ ontnomen zyn, terug gegeeven zyn,
 „ dan zal het eerst tyd weezen om het
 „ doen van ongehoudene dienften in over-
 „ weeginge te neemen. — Ons Krygs-
 „ volk zou gebruikt worden tot het dem-
 „ pen van 't geen zommigen eene *Rebellie*
 „ *der Colonisten in America* gelieven te
 „ noemen. Dan, hiertoe zag ik liever
 „ *Janitsaaren*, dan Troepen van een
 „ Vryen Staat, huuren. — Haatlyk is
 „ die onnatuurlyke Broederkryg, daar
 „ zelfs de Wilden, (zo men de Nieuws-
 „ papieren geloof mag geeven,) zich niet
 „ willen innemen; haatlyker zou het zyn
 „ dit een Volk te zien doen, dat zelf
 „ *Slaaf* is geweest, den naam van *Rebellen*
 „ ook gedraagen, en zich eindelyk vry-
 „ gevogten heeft; maar allerhaatlykst
 „ moet dit my voorkomen, die de *Ame-*
 „ *ricaanen* eens ieders agting waardig oor-
 „ deelt, en hun aanmerkt als braave Lieden,
 „ die de Regten, welke zy als Menfchen,
 „ niet van de Wetgeevende Magt van
 „ *Engeland*, maar van GOD zelve hebben
 „ ontvangen, op eene bezadigde, man-
 „ moedige en Godvrugtige wyze verdee-
 „ digen; op eene wyze, die te hoopen is
 „ dat alle Volken, welken in hunne Voor-
 „ reg:

„ regten mogten worden verkort, en te- I.
 „ vens nog zo gelukkig zyn, van tot der- BOEK.
 „ zelve behoud of herwinning eenige ———
 „ poogingen te kunnen aanwenden, tot 1776.
 „ een opwekkend voorbeeld zal strekken.
 „ — Ook vrees ik dat deeze Overgifte
 „ van Krygsvolk aanleiding zotu kunnen
 „ geeven tot eene vermeerdering van
 „ Krygsvolk, van welke ik dagelyks
 „ vreemder word, naarmaate dat Ge-
 „ drogt, de zogenaamde *Militaire Juris-*
 „ *dictie in Civile Zaaken en gemeene misdaa-*
 „ *den*, de handhaaving des Regts fremt,
 „ en die in dit Gemeenebest niet behoor-
 „ de genaamd te worden, meer velds
 „ wint, en ongevoelig meer en meer die
 „ weinige zwakke banden ontknoopt,
 „ waarmede het gewapende gedeelte on-
 „ zer Natie met het ongewapende nog
 „ eenigzins is vereenigd, en welke het
 „ eerstgenoemde nog eenig gevoel van af-
 „ hanglykheid van, en onderworpenheid
 „ aan zyne Burgerlyke Overheden kunnen
 „ doen behouden.” — De stem deezes
 „ Mans, die het *zwygen* een Misdad reken-
 „ de, daar het *spreeken* een Pligt was, luid-
 „ de, „dat het belang van onze Republiek
 „ in 't algemeen, en van de Provincie
 „ *Overysfel* in 't byzonder, de *Cesfie* van
 „ deeze *Troupes* noch vorderende, noch
 „ toelaatende, en dezelve boven dien
 „ niet kunnende geschieden, zonder eene
 „ hardigheid te doen aan Lieden, die ons
 „ nooit hebben misdaan, het Verzoek
 „ van Zyne Majesteit van *Groot-Brittanje*

I. „ als nog niet behoort te worden geaccor-
 BOEK. „ deerd. Binnen weinig weeken zag hy
 ——— „ zich gerugsteund door het magtig *Am-*
 1776. „ *sterdam*; en deeze cisch hadt geen ge-
 „ volg (*).”

Voordee- Hoe heilzaam de Onzydigheid aan dee-
 lige Han- zen Staat was, bleek uit de sterke en ryke
 del op winstgeevende Scheepvaart en Handel op
St. Eusta- St. Eustatius, Curacao, en andere West-Ind-
tius en idische Volkplantingen, die dagelyks toenam,
Curacao. en eene onverbeeldlyke hoogte beklom,
 ten spyt der *Engelschen*, wier Handel, op
 die strecken, door de hooge Verzekerings-
 penningen van vyf-en-dertig ten honderd,
 bezwaard werd. Veelen, die voorheen
 om Zeevaard en Handel, in die wydafge-
 leegene Gewesten niet dagten, namen 'er;
 om stryd, deel in, daar schieen een onle-
 digbaare Goudmyn geopend.

Gebrek *Engeland* gevoelde meer en meer het ge-
 aan brek aan Matroozen, door den standhou-
 Scheeps- dendenden en ernstiger wordenden *Ameri-*
 volk, caanschen Oorlog, en kwam tot het besluit
 door het dat men de Koopvaardyschepen met drie
 overgaan in En- vier-
 gelschen
 dienst.

(*) Jr. J. D. V. D. CAPELLEN, *Regent*, bl. 5,
 waar men vervolgens aantreft hoe veel 'er te doen
 viel over dit Stuk; 't geen ook niet weinig Tegen-
 schryvers vondt; dan teffens den Edelen Opsteller
 gelegenheid gaf om zich des nader te verklaren, in
 de Voorreden van R. PRICE'S *Aanmerkingen over*
de Burgerlyke Vryheid, door hem, ten dienste zyner
 Landgenooten, vertaald. Deeze Voorreden is des-
 gelyks te vinden in de *Bylaagen tot De Historie der*
Admissie in de Ridderfchap van Overysfel, van J. D.
 V. D. CAPELLEN, door F. A. VAN DER KEMP,
 bl. 195.

vierde gedeelte Vreemdelingen zou mogen I.
 bemannen. *Friezen, Groningers en Eilan-* BOEK.
ders verhuurden zich, tot groot nadeel —
 onzer Zeevaard. De Schepen ter Wal- 1776.
 visch-vangst, die, in 't vroege Voorjaar,
 ten zelfden tyde, veel volks noodig heb-
 ben, ondervonden dit by de uitrusting;
 ten nauwen noode, konden die Schepen,
 voor hoog hand- en maandgeld, derzelver
 beslag krygen. Men voorzag het dubbel
 nadeel, welk dit overgaan van bekwaame
 Zeelieden in vreemden dienst noodwendig
 naa zich moest sleepen, niet genoeg, of,
 zo men het voorzag, was de tyd om zulks
 van hooger hand te beletten, nog niet ge-
 booren.

De Vyandlykheden van *Spanje* en *Frank-* De Vy-
ryk tegen *Engeland* namen eenen aanvang. andlykhe-
 De *Spaansche* Oorlogschepen en Krygslie- den tus-
 den stevenden na de *West-Indiën*. Twee sphen
Fransche Fregatten, Krygsbehoefsten na *Spanje*,
America voerende, door een *Engelsch* ryk en
Oorlogschip aangetast, sloegen 't zelve af, *Engel-*
 en bragten hunne laading veilig ter be- landnee-
 stemde plaatze; twee andere voerden een men
 bemagtigde *Engelsche Oorlogsfloep* na *Mar-* aainvang.
tinique.

Behalven een *Americaansch* gewapend De
 Fregat, te *Cadix* aangekomen, met Brie- Noord-
 ven van 't *Congres* voor 't Hof van *Ma-* Ameri-
drid, noodigde het, door de bezending ccaenen
 eeniger Persoonen van aanzien, na *Frank-* tragen
ryk, Spanje, Portugal, en dit *Gemeenebest*, een Han-
 deeze Mogenheden tot *Handelgemeenschap* delge-
 met de *Volkplantingen*. Alle vonden zy meen-
 zwaa- dere Vol-

I. zwaarigheid om 'er als nog in te treden;
BOEK. *Frankryk* alleen ontving ze met open ar-
 ——— men, en ging den Handel aan, die, bin-
 1776. nen kort, zeer toenam. — De welbe-
 ken aan raadene Onzydigheid van *Neêrlands Staats-*
 te gaan. *bestuurderen*, en hunne verkleefdheid aan
 't Gelukt eensgemaakte en nog bestaande Verbinten-
 in *Frank-* nissen, tusfchen *Engeland* en deezen Staat,
 ryk. wederhielden hun van het dryven eens
 Handels, welke daar mede ftrydig geagt
 mogt worden. De *Engelfche Afgezant*
 vroeg, op een hoogen toon, byftand van
 Volk en Schepen, doch zyn Verzoek werd
 met de overtuigendfte verontfchuldiging
 en de gegroundfte betooging van ongehou-
 denheid, afgeflaagen; egter herhaalde men
 het Verbod van Uitvoer der Oorlogsbe-
 hoeften (*).

De te onderbren-
 ging der
 Noord-
 Ameri-
 caanen
 in *Engel-*
 land be-
 flooten.
 Hier op volgde eene ongehoorde fterke
 presfing van Matroozen; het vreemde Zee-
 volk in dienst der *Engelfche Koopvaardy*,
 werd, onder belofte van eene aanzienlyke
 belooning, tot 's Konings dienst gelokt, om
 de gewapende Huurlingen over te voeren.

De
 Noord-
 Ameri-
 caanfche
 Staaten
 verklaa-
 ren zich
 Onaf-
 hanglyk.
 Het Congres, uit alle fchroomlyke ver-
 fchynzelen, die zich opdedden, geen ander
 besluit kunnende maaken, dan dat het *En-*
 gel-

(*) *N. Nederl. Jaarboeken*, 1776. bl. 363. 1133.

gelfche Hof eene volflaagene Verovering be- I.
 doelde, en'er geen hoop tot een redelyk BOEK.
 Vergelyk overbleef, fteide vast zich vry
 te vegten of te fterven, en verklaarde zich, 1776.
 op den vierden van Hooimaand, MDCCLXXVI,
 openlyk *Vry en Onafhangelyk, voor eeuwig,*
 alle Vereeniging met *Groot-Brittanje,* in
 hoedanigheid van Moederland, afzweeren-
 de. — Een ftap, gedaan in een aller-
 hachlykften toefland; daar de *Britfche Vloot*
 met een Leger van dertig duizend Man
 landde. Voorflagen van Vergelyk werden
 'er, nogthans gedaan, door Lord en Sir
 WILLIAM HOWE, Bevelhebbers van de
Britfche Vloot en het Leger, onder de be-
 naaming van *Zyner Majesteits Commiffa-
 rifen tot herftel van den Vrede in de opge-
 ftaane Coloniën in Noord-America.* De be-
 roemde Dr. FRANKLIN, nevens twee
 andere Heeren, werden door 't Congres
 benoemd, om met deezen Gelastigden des
 Konings te handelen. Doch het bleek,
 by den uitslag, dat zy weinig meer magts
 hadden, dan om Vergiffenis te fchenken
 van Misdaden, waar aan de Volkplantin-
 gen zich niet fchuldig kenden, en Be-
 fcherming te verleenen voor hunne Per-
 foonen en Eigendommen, om welke te
 verdedigen zy zich reeds bereid hadden.
 Dus werd deeze Onderhandeling afgebroo-
 ken, met geen ander gevolg, dan dat de
Noord-Americaanfche Volkplantingen zich
 volkomener overtuigd vonden van den
 vermoed des Vyands, dien zy hunne vol-
 ftan-

I. standige aankleefing aan de zaak der Vry-
BOEK. heid op het duidlykst toonden.

— De *Engelschen*, en die hun aanhingen,
1776. hebben altoos beweerd, dat de Verklaaring
Aanmer- van Onafhanglykheid, gevoegd by ver-
king hier scheide omftandigheden van het voorige
over. gedrag der Volkplantingen, een besliffend
bewys uitleverde van derzelver oorsprong-
lyke inzigten, en dat zy vooraf dit plan
beraamd hadden. Doch zy verzekeren,
dat hunne standvastige wensch, tot dat de
geduurige verongelykingen hun geprest
hebben zich vry te verklaaren, en tot hun-
ne Verbintenis met *Frankryk*, geweest is,
voor Vrede en Vereeniging met *Groot-
Brittanje*, boven alle Volken der We-
reld (*).

De Ver- De Krygsverrigtingen namen op nieuw
eenigde eenen aanvang; en de Veldtocht, met veel
Staaten voordeels voor de *Engelschen* begonnen,
vormen liep, in 't einde, hun tegen. Intusfchen
een nieuw was, naa de verklaarde Onafhanglykheid,
Gemeen- de tyd voor de Volkplantingen gebooren,
nebest. om zich met een naderen Band te verbind-
den, en, als een *Vereenigd Gemeenebest*,
het getal der ontzaglyke Mogenheden,
op den Aardbodem te vermeerderen. Ver-
wonderlyk is het, en 't ftrekt der Wys-
heid onzer Voorvaderen tot eere, dat
dee-

(*) *Verzameling van Stukken, tot de XIII. Staaten van Noord-America betrekelyk*, bl. 24.
J. ADAMS, *Gefchiedenis van het Gefchil tusfchen Groot-Brittanje en America.*

deezee Bewoonders van een ander Wereld- I.
 deel, naa het verloop van omtrent twee BOEK.
 Eeuwen, bykans in dezelfde maatregelen —
 en ſchikkingen traden, als zy in het be- 1776.
 raamen der *Utrechtsche Unie*; derwyze, dat
 eenigen aan de *Utrechtsche*, en anderen aan
 de *Americaunſche Unie* den voorrang toe-
 kennen (*).

't Is onze zaak niet in een onderzoek van Ontwerp
 dien aart te treden; doch wy deden te der Ver-
 kort aan de Gefchiedenis onzer dagen, als eenigin-
 wy eene Gebeurtenis van dat aanbelang, ge.
 de vorming van een *Nieuw Gemeenebest*,
 met geen byzonder Verſlag verwaardig-
 den, en de Artykels opgaven van het eer-
 ſte Ontwerp der *Confederatie* en *Eeuwige*
Unie, tuſtchen de Staaten van *Nieuw*
Hampſhire, — *Maſſachuſets-Baay*, —
Rhode-Eiland en *Providence*, — *Connecti-*
cut, — *Nieuw York*, — *Nieuw Jerſey*,
 — *Penſylvania*; — de Graaffchappen
Nieuw-Caſtle, *Kent* en *Suſſex*; — aan de
 Rivier *Delaware*, — *Maryland*, —
Virginie, — *Noord Carolina*, — *Zuid-*
Carolina en *Georgie*, op 't Congres, te
Philadelphia, den vierden van Wynmaand,
 MDCCLXXVI, voorgesteld en getekend.
 De XVI. Artykelen waren van den volgen-
 den inhoud.

„ I. De

(*) Zie PIETER PAULUS *Verklaaring der Unie van Utrecht*, III. Deel, bl. 253, en JUNIUS BRUTUS Voorreden voor de *Verzameling van Stukken, tot de XIII. Staaten van Noord-America betrekelyk*, bl. 7.

- I.
BOEK.
1776.
- „ I. De Dertien bovengemelde Staaten
 „ verbinden zich met alkander, onder
 „ den Tytel van *De Verëenigde Staaten van*
 „ *America.*
 „ II. Zy fluiten, ieder in zyn eigen
 „ naam, een wederzydsch Verdrag van
 „ Vereeniging en Vriendfchap, tot hunne
 „ gemeene Verdediging, tot handhaving
 „ hunner Vryheid, en tot hun algemeen
 „ en onderling Voordeel, zich verbindende,
 „ elkander by te ftaan tegen allen geweld,
 „ 't welk allen, of één van hun, zou
 „ mogen dreigen, en te zamen alle de
 „ aanvallen af te weeren, die tegen allen
 „ of één van hun zou mogen gedaan worden,
 „ het zy uit hoofde van den Godsdienst,
 „ de Souverainiteit, den Koophandel,
 „ of eenig ander, hoe genaamd, voorwendzel.
 „ III. Ieder Staat behoudt aan zich zelve
 „ alleen het uitfluitend Regt om zyne
 „ inwendige Regeering te beftuuren, en
 „ Wetten te maaken, in alle gevallen,
 „ welke in de tegenwoordige Verbintenis
 „ niet ingeflooten zyn, of dezelve op
 „ eenigerhande wyze kunnen benadeelen.
 „ IV. Geen der Staaten zal voor zich,
 „ in 't byzonder, Gezantfchappen zenden
 „ of ontvangen, of eenige Onderhandelingen
 „ beginnen, zich in eenige Verbintenisfen
 „ inwikkelen, Verbonden aangaan of
 „ Verdragen fluiten, met eenig Koning,
 „ Prins, of Mogenheid, hoe genaamd,
 „ zonder toefstemming der Verëenigde
 „ Staaten in een Algemeen Congres

„ gres vergaderd. — Niemand, eenige I.
 „ Post onder 't Gezag der Vereenigde BOEK.
 „ Staaten, of van één. hunner bekleeden-
 „ de, 't zy hy 'er eenig voordeel van 1776.
 „ trekt, of dat het flegts een Post van
 „ Eere is, zal eenig Gefchenk, Gunstbe-
 „ toon, Voorregt, of Officie, hoe ge-
 „ naamd, van eenig Koning, Prins, of
 „ vreemden Staat, mogen ontvangen. —
 „ De Algemeene Vergadering der Vereenig-
 „ de Staaten, of één derzelven, in 't byzon-
 „ der, zal geen Brieven van Adel verleenen.
 „ V. Twee of meer der gemelde Staa-
 „ ten, zullen geene magt hebben om Ver-
 „ bintenisfen aan te gaan, of een byzonder
 „ Verdrag met elkander te fluiten, buiten
 „ de toeftemming der Vereenigde Staaten,
 „ in het Congres vergaderd, en zonder
 „ dat het oogmerk en de duuring van die
 „ byzondere overeenkomst, en de toe-
 „ ftemming, naauwkeurig zyn uitgedrukt.
 „ VI. Geen Staat zal eenige Lasten op-
 „ leggen of Schattingen heffen, die het
 „ fluiten van eenige Tractaaten, door de
 „ Vergadering der Vereenigde Staaten met
 „ eenige Koningen, Prinzen, of Mogenhe-
 „ den, in het toekomende, rechtftreeks, of
 „ zydelings, zouden kunnen verhinderen.
 „ VII. Geen der Staaten zal in 't by-
 „ zonder eenige Oorlogfchepen mogen
 „ houden, boven het getal, door de Ver-
 „ gadering der Vereenigde Staaten noo-
 „ dig geoordeeld tot verdediging van el-
 „ ken byzonderen Staat en deszelfs Koop-
 „ handel. In Vredes - tyd zullen door
 „ geen der Staaten Krygsbenden op de
 „ I. DEEL. E „ been

- I. „ been gehouden worden, boven het be-
 BOEK. „ paalde getal, om de versterkte Plaatzten
 — „ en Forten, tot verdediging van dien
 1776. „ Staat, genoegzaam te bezetten. Maar
 „ ieder Staat zal altoos eene welgeoefende
 „ Land-militie hebben, wel gewapend en
 „ uitgerust, en zorg draagen, om, in open-
 „ baare Magazynen, een bekwaam getal
 „ Veldstukken en Tenten, met eene behoo-
 „ relyke hoeveelheid van Wapentuig en an-
 „ dere Oorlogsbehoefden, gereed te hebben.
 „ VIII. Wanneer een der gezegde Staa-
 „ ten Krygsvolk ter Algemeene Verdee-
 „ diging zal op de been brengen, zullen
 „ alle Officieren, van den Rang van Colo-
 „ nel, en daar beneden, aangesteld wor-
 „ den door de Regeering van dien Staat,
 „ of op zodanig eene wyze als die Staat
 „ goed zal oordeelen die Benoemingen te
 „ regelen, en, wanneer een Post in deeze
 „ open valt, zal dezelve door dien Staat
 „ vervuld worden.
 „ IX. Alle Onkosten van Oorlog en al-
 „ le andere Uitgaven, welke, ter gemeene
 „ Verdediging, of, tot het Algemeene
 „ Welzyn, gedaan, en door de
 „ Vergadering der Vereenigde Staaten be-
 „ volen worden, staan ter betaalinge van
 „ de Algemeene Thesaurie. — Deeze
 „ Thesaurie zal gevormd worden uit de
 „ Opbrengingen van ieder der gemelde
 „ Staaten, in evenredigheid van het getal
 „ der Inwoonderen, van alle Sexe, Ouder-
 „ dom of Rang, behalven de *Indiaanen*, die,
 „ in ieder Staat, van Schattingen bevryd
 „ zyn; en om de veelheid dier
 „ Op-

„ Opbrenginge te bepaalen , zullen alle I.
 „ drie Jaaren de Inwoonders geteld , en in B O E K.
 „ die telling zal het getal der Blanken on-
 „ derfcheiden worden ; men zal deeze Be- 1776.
 „ fchryving aan de Vergadering der Ver-
 „ eenigde Staaten zenden. — De Schat-
 „ tingen , ter betaalinge van dit Aandeel
 „ gefchikt , zullen opgelegd en geheeven
 „ worden in ieder Staat , onder het gezag ,
 „ en op last van deszelfs Regeering , bin-
 „ nen den tyd , door de Vergadering der
 „ Vereenigde Staaten bepaald.

„ X. Ieder der Staaten zal zich gedraa-
 „ gen naar het Befluit der Vergadering van
 „ de Vereenigde Staaten , in alle geval-
 „ len , en by deeze Verbintenis aan die
 „ Vergadering voorbehouden.

„ XI. Geen Staat zal zich in Oorlog in-
 „ wikkelen buiten toeftemming der Ver-
 „ eenigde Staaten , in een Congres verga-
 „ derd , dan wanneer 'er een daadlyke In-
 „ val van een Vyand plaats hebbe , of ze-
 „ kere Weetenfchap van het voorneemen
 „ eener *Indiaanfche Natie* , en in dat geval
 „ alleen , wanneer de nood te dringend
 „ is om met andere Staaten raad te plee-
 „ gen. — Geen byzondere Staat zal
 „ *Commiffiën* verleenen aan eenige Sche-
 „ pen of Vaartuigen ten Oorlog , of eeni-
 „ ge Brieven van *Marqué* en *Reprefaille* ,
 „ tot naa eene Oorlogsverklaaring , door
 „ de Vergadering der Vereenigde Staaten
 „ gedaan ; en dan zelfs zullen zy maar
 „ verleend worden tegen dat Ryk , of die
 „ Mogenheid , of de Onderdaanen van
 „ dat Ryk of Mogenheid , waar tegen de

- I. „ Oorlog in diervoege verklaard is , en
 BOEK. „ zullen deeze overeenkomstig moeten
 — „ zyn met de bepaalingen , door de Ver-
 1776. „ eenigde Staaten deswegen gemaakt.
 „ XII. Ten einde het Algemeene Wel-
 „ zyn der Vereenigde Staaten in agt te
 „ neemen , en de Algemeene Zaaken te
 „ bestuuren , zal ieder Jaar volgens de
 „ wyze van kiezing , door de Regeering
 „ van ieder Staat beraamd , een zeker ge-
 „ tal Afgevaardigden gekoozen worden ,
 „ welke te *Philadelphia* zullen zitten tot
 „ dat de Algemeene Vergadering der Ver-
 „ eenigde Staaten dit anders zal goed vin-
 „ den , en de eerste Maandag van No-
 „ vember , van ieder Jaar , zal tot deeze
 „ Byeenkomst vastgesteld zyn. — Elk
 „ der bovengemelde Staaten zal voor zich-
 „ zelve het regt behouden , om , ten al-
 „ len tyde van het Jaar , zyn Afgevaardig-
 „ den , of één van hun , te herroepen , en ,
 „ in derzelve plaats , voor 't overige van
 „ 't Jaar , anderen te zenden ; ook zal ied-
 „ der Staat , zyn Afgevaardigden , geduu-
 „ rende den tyd der Algemeene Vergade-
 „ ringe , en zo lang zy Leden van den Raad
 „ van Staate zyn , moeten onderhouden .
 „ XIII. Elke Staat zal een Stem hebben
 „ in de beslissing van alle Geschillen in de
 „ Algemeene Vergadering .
 „ XIV. De Algemeene Vergadering der
 „ Vereenigde Staaten zal het uitsluitend
 „ Regt en alleende Magt hebben om over
 „ Vrede of Oorlog te besluiten , behalven
 „ in 't geval van Art. XI. , om Regels vast
 „ te stellen , volgens welken de Wettigheid
 „ der

„ der Pryzen, door de Zee- of Land-troe- I.
 „ pen, in dienst der Vereenigde Staaten ge- B O E K.
 „ maakt, zal beflist, en dezelve verdeeld ———
 „ zullen worden; om Brieven van *Marqué* 1776.
 „ en *Represaille* in Vredes-tyd te verlee-
 „ nen; om Regtbanken aan te ftellen, die
 „ van Zee-rooveryen, en alle misdaden,
 „ op de hooge Zeeën begaan, kennis zul-
 „ len neemen, om Gerigtshoven van Ap-
 „ pél op te rigten, die, in gevalle van Pry-
 „ zen, beflifend vonnis zullen ftryken;
 „ om Afgezanten te zenden en te ontvan-
 „ gen; om Onderhandelingen, Verdra-
 „ gen, en Verbintenisfen aan te gaan; om
 „ alle Verfchillen, tegenwoordig plaats
 „ hebbende, of die naderhand mogten
 „ ontftaan, tufchen twee of meer der bo-
 „ vengemelde Staaten, te befliften, het
 „ zy over de Grenzen, het Regtsgebied,
 „ of eenige andere oorzaak; om Geld te
 „ ftaan, en deszelfs ghalte en waardy te
 „ bepaalen; de Maaten en Gewigten door
 „ de gantsche uitgeftektheid der Ver-
 „ eenigde Staaten vast te ftellen, den
 „ Koophandel te regelen, en over alle zaa-
 „ ken te handelen met de *Indiaanen*, die
 „ geen Leden van een der Staaten zyn;
 „ de Posteryen van den eenen Staat na
 „ den anderen, door 't geheel Gebied der
 „ Staaten, op te regten en te regelen,
 „ en van de Brieven en Pakjes, met de
 „ Post gezonden, het noodig Geld te ont-
 „ vangen, ter betaalinge der Onkosten
 „ van de Posteryen; de Generaals en Of-
 „ ficieren der Landtroepen, in dienst der
 „

- I. „ Vereenigde Staaten, aan te stellen ;
 BOEK. „ Commissien te geeven aan de andere
 ——— „ Officieren dier Troepen, die, volgens
 1776. „ Art. VIII. , verkoozen zyn; alle Zee-
 „ Officieren in dienst der Staaten aan te
 „ stellen ; alle noodige Schikkingen tot
 „ Bestuur en Krygstugt dier Troepen te
 „ beraamen ; en, eindelyk , om hunne
 „ Krygsverrigtingen te beschikken.
 „ De Algemeene Vergadering der Ver-
 „ eenigde Staaten zal gemagtigd zyn een
 „ Raad van Staate aan te stellen, en zoda-
 „ nige *Committées* en Beampten als zy noo-
 „ dig zullen oordeelen tot Bestuur en Uit-
 „ voer der Algemeene Zaaken, onder
 „ hun gezag, terwyl zy zitten, en onder
 „ die van den Raad van Staate, wanneer
 „ zy gescheiden zyn. Zy zullen tot Pre-
 „ sident één hunner Leden verkiezen, en
 „ tot Secretaris, wien zy daar toe be-
 „ kwaam zullen oordeelen, en zy zullen
 „ zich mogen *adjourneeren*, tot welken tyd
 „ van 't Jaar, en welke plaats in de Ver-
 „ eenigde Staaten zy zullen goedvinden.
 „ Zy zullen het Regt en de Magt heb-
 „ ben tot het vaststellen en bepaalen der
 „ noodige Sommen om geheeven te wor-
 „ den, gelyk ook tot de noodige Uitga-
 „ ven; om Geld op te neemen op 't *Cre-
 „ dit* der Vereenigde Staaten; Vlooten te
 „ bouwen en uit te rusten; het getal der
 „ Troepen, die op de been gebragt of
 „ gehouden moeten worden, te bepaalen;
 „ en, om, van ieder der Staaten, ter uit-
 „ maaking van dat Leger, een Aandeel
 „ te

„ te eifchen, geëvenredigd aan het getal I.
 „ van deszelfs Blanke Inwoonderen. — BOEK.
 „ Deeze eisch der Algemeene Vergadering —————
 „ zal verbindende zyn, en in gevolge van 1776.
 „ denzelven, zal de Regeering van ieder
 „ Staat de byzondere Officieren benoe-
 „ men, om Volk te ligten, 't zelve be-
 „ hoorelyk te wapenen en uit te rusten;
 „ en deeze Officieren en Soldaaten, dus
 „ gewapend en uitgerust, zullen zich, op
 „ den tyd, en na de plaats, door de Al-
 „ gemeene Vergadering bepaald, begee-
 „ ven. Maar, zo de Algemeene Verga-
 „ dering, wegens zommige byzondere om-
 „ standigheden, raadzaam mogt agten,
 „ één of meer Staaten van het ligten dier
 „ Troepen uit te zonderen, of van dezel-
 „ ve minder dan hun aandeel te eifchen,
 „ of, integendeel, het dienstig oordeel-
 „ de, dat één of meer der Staaten meer
 „ Volks zouden opbrengen, zal dat buitengewoon
 „ geëischte getal, op de been
 „ gebragt, met Officieren voorzien, ge-
 „ wapend en uitgerust worden, even als
 „ 't gewoone getal, of, indien de Regee-
 „ ring van die Staaten, aan welken die
 „ eisch mogt gedaan worden, het gevaar-
 „ lyk agtte, van zulk een buitengewoon
 „ aantal Volks zich te ontblooten, zullen
 „ zy niet meer verschaffen, dan zy met
 „ hunne veiligheid oordeelen overeen te
 „ komen. — De Algemeene Vergadering
 „ zal geen Oorlog beginnen, of, in Vre-
 „ des-tyd, Brieven van *Marqué* en *Re-
 „ presaille* verleenen, noch eenig Verdrag
 „ of

I. „ of Verbintenis aangaan, of Geld mun-
BOEK. „ ten, en de waardy daar van vaststellen,
 „ of de Sommen, welke geheeven moeten
 1775. „ worden, en de noodige Uitgaven be-
 „ paalen tot verdediging en voordeel der
 „ Staaten, of één derzelven, noch Geld
 „ opneemen op 't *Credit* der Vereenigde
 „ Staaten, noch over eenige Sommen
 „ Gelds beschikken, noch het getal der te
 „ bouwen of te koopen Oorlogschepen,
 „ of der Land- en Zee-troepen bestem-
 „ men; noch een Opper-krygshoofd aan-
 „ stellen dan met vereenigde toestemming
 „ van *Negen Staaten*, en geen omvraag
 „ over eenigerlei punt, uitgenomen van
 „ zich van dag tot dag te *adjourneeren*,
 „ zal beslist worden, dan met meerder-
 „ heid van stemmen der Vereenigde Staa-
 „ ten — Geen der Afgevaardigden zal
 „ meer dan driemaal binnen zes Jaaren
 „ mogen verkooren worden. Niemand,
 „ eenige Bediening, hoe genaamd, bin-
 „ nen de Vereenigde Staaten bekleedende,
 „ en wegens 't zelve, 't zy in persoon,
 „ of door handen van eenen ander eeni-
 „ gerhande Belooning, of Jaargeld, ont-
 „ vangende, zal tot Afgevaardigde ver-
 „ kooren worden. — De Algemeene
 „ Vergadering, zal, ieder Maand, een
 „ Dagverhaal van haare Zitting in 't licht
 „ geeven, behalven van 't geen de Ver-
 „ dragen, Verbintenisfen, of Krygsver-
 „ rigtingen betreft, als men zal oordeelen
 „ dat dit geheim moet gehouden worden.
 „ De gevoelens, voor en tegen, van elk
 „ „ der

„ der Afgevaardigden, zullen in de Dag- I.
 „ verhaalen geboekt worden, zo dikwyls BOEK.
 „ één hunner zulks zal vorderen; en den ———
 „ Afgevaardigden van ieder Staat, of 1776.
 „ zelfs één van hun in 't byzonder, zal
 „ een Affchrift geleverd worden, uitge-
 „ zonderd als boven, om aan de Regeer-
 „ ring van zyn Staat mede te deelen.

„ XV. De Raad van Staate zal bestaan
 „ uit een Afgevaardigden van ieder Staat,
 „ 's Jaarlyks, door de andere Afgevaar-
 „ digden van zyn Staat te benoemen,
 „ en, in gevalle deeze Verkiezers niet
 „ mogten overeenkomen, zal hy door de
 „ Algemeene Vergadering benoemd wor-
 „ den. — De Raad van Staate zal ge-
 „ magtigd zyn alle Brieven, aan de Ver-
 „ eenigde Staaten toegezonden, te ope-
 „ nen, en te beantwoorden; maar geene
 „ Verbintenisfen aangaan, die de Ver-
 „ eenigde Staaten verpligten. Zy zullen
 „ Briefwisseling houden met de Regeer-
 „ gen van ieder Staat, en met elk, die
 „ eene Bediening onder het gezag der
 „ Vereenigde Staaten, of van de byzon-
 „ dere Regeeringen, bekleedt. Zy zullen
 „ zich by deeze Regeeringen of de Be-
 „ ampten, wien in elken Staat de uit-
 „ voerende Magt toevertrouwd is, ver-
 „ voegen om hulp en byftand, van zodan-
 „ nige foort als zal vereischt worden.
 „ Zy zullen de Lastbrieven voor de Ge-
 „ neraals opmaaken, en de Krygsverrig-
 „ tingen, zo ter Zee als te Land, bestuu-
 „ ren; doch, zonder eenige verandering

I. „ te maaken in de Ontwerpen of Krygs-
BOEK. „ tochten, door de Algemeene Vergade-
 — „ ring beslooten, ten waare eene veran-
 1775. „ dering van omstandigheden voorvallen-
 „ de, en, tot hunne kennis komende,
 „ naa het scheiden der Vergadering, eene
 „ verandering van maatregelen volstrekt
 „ noodzaaklyk mogt doen worden. Zy
 „ zullen zorge draagen voor de verdeedi-
 „ ging en bewaaring der Vestingen en
 „ versterkte Havens. Zy zullen kund-
 „ schap zien te bekomen van de oogmer-
 „ ken en de gelegenheid des Vyands. Zy
 „ zullen de Maatregelen en Plans ten uit-
 „ voer brengen, waartoe de Algemeene
 „ Vergadering, uit kragt des tegenwoor-
 „ digen Bondgenootschaps, beslooten
 „ heeft. — Zy zullen op de Thefaurie
 „ *asigneeren* voor zodanige Sommen,
 „ welker bepaaling door de Algemeene
 „ Vergadering zal bestemd zyn, en ter
 „ betaalinge der Verbintenisfen, die zy
 „ mogt gekreegen hebben, om te sluiten.
 „ — Zy zullen toezien, bestraffen, ja,
 „ zelfs van hun dienst opschorten, alle
 „ Burgerlyke en Krygs-Officieren, onder
 „ 't gezag der Vereenigde Staaten dienen-
 „ de. — In geval van dood, of op-
 „ schorting, van een Officier, wiens be-
 „ noeming aan de Algemeene Vergadering
 „ staat, zullen zy die plaats mogen ver-
 „ vullen tot de volgende Vergadering.
 „ Zy zullen egte Berigten mogen in 't
 „ licht geeven en verspreiden van de
 „ Krygsverrigtingen. Zy zullen de Alge-
 „ mee-

„ meene Vergadering mogen beschryven I.
 „ tegen een nader tyd, dan zy, toen de- BOEK.
 „ zelve scheidde, *geadjourneerd* waren, —
 „ indien een gewigtig of onverwagt voor- 1776.
 „ val zulks zou mogen eischen. Zy zul-
 „ len alle zaaken klaar maaken, die onder
 „ het oog der Algemeene Vergadering
 „ staan te komen, en alle Brieven en Ty-
 „ dingen, door hun ontvangen, by de
 „ volgende Zitting hun voorleggen, en
 „ een naauwkeurig Verflag doen van alles
 „ wat in dien tuschen tyd is voorgeval-
 „ len. Zy zullen tot hun Secretaris een
 „ Man aanstellen, bekwaam tot die Bedie-
 „ ning, die, eer hy dezelve aanvaard, den
 „ Eed van getrouwheid en geheimhou-
 „ ding zal afleggen. — De tegenwoor-
 „ digheid van *Zeven Leden* van den Raad
 „ zal hun in staat stellen om werk af te
 „ doen. In geval van dood, van een der
 „ Leden, zal de Raad hier van kennis gee-
 „ ven aan de Amptgenooten van den Over-
 „ ledenen, om iemand uit hun te kiezen,
 „ om hem te vervangen in den Raad, tot
 „ het houden der Algemeene Vergaderin-
 „ ge toe, en, wanneer 'er maar één zyner
 „ Amptgenooten in leeven is, zal hem
 „ ook kennis gegeeven worden, om te ko-
 „ men, en zyne plaats te bekleeden tot de
 „ volgende Zitting.
 „ XVI. In gevalle *Canada* genegen ware
 „ zich by dit tegenwoordige Bondgenoot-
 „ schap te verwoegen, en deel te neemen
 „ aan alle de maatregelen der Vereenigde
 „ Staaten, zal het in de *Unie* toegelaaten

„ WOR-

I. „ worden, en alle derzelve voordeelen
 BOEK. „ genieten; maar geene andere Volkplan-
 ——— „ ting zal men toelaaten, dan met toetem-
 1776. „ ming van *Negen Staaten*.

„ Deze Artykelen zullen aan de Re-
 „ geeringen van alle de Vereenigde Staa-
 „ ten, ten onderzoek voorgefteld wor-
 „ den; en wanneer zy dezelve goedkeu-
 „ ren, worden zy verzogt hunne Afge-
 „ vaardigden te magtigen, om ze in de
 „ Algemeene Vergadering te bekragti-
 „ gen; waar naa alle de Artykelen, wel-
 „ ke de tegenwoordige Verbintenis uit-
 „ maaken, onverbreekelyk by alle en elk
 „ der Vereenigde Staaten zullen gehou-
 „ den, en de Unie voor Eeuwig vastge-
 „ fteld worden. ——— 'Er zal hier naa
 „ geene verandering in deeze Artykelen,
 „ of één derzelve, gemaakt worden,
 „ ten zy de verandering te vooren in
 „ de Algemeene Vergadering bepaald,
 „ en naderhand door de Regeeringen van
 „ ieder der Vereenigde Staaten bevestigd
 „ is (*).”

Hun ge-
 drag ge-
 laakt en
 gepree-
 zen.

Op deeze wyze toonden de *Noord-
 Americaanfche Volkplantingen*, naa zich
 van 't *Britfche* Dwangjuk ontslaagen te
 heb-

(*) Dit eerste Ontwerp bleek voor befchaaving
 en verbetering vatbaar te weezen, fchoon in 't
 hoofdzaaklyke voltrekt het zelfde blyvende: men
 vergelyke, met deeze XVI. Artykelen, de XIII.,
 op last van het Congres, den 5 Dec. 1777, opge-
 maakt, ons medegedeeld in de *Verzameling van
 Stukken, tot de XIII. Staaten van America be-
 trekkelyk*, bl. 107.

hebben, met de daad, dat elke Maatschappy dezelfde Vryheid heeft om haare Regeeringsvorm te veranderen, welke haare Voorzaaten hadden, om die aan te neemen; en, met hoe veel hoons, schimps, en lasters, ook hun gedrag, door de *Engelschen*, in 't algemeen, werd bejegend, waren 'er, die hun bestaan zo zeer goed keurden, als dat hunner Onderdrukkere wreakten. HARTLEY, een Lid van 't *Engelsch Huis der Gemeente*, drukt 'er zich in deezervoege over uit: „ Denkende, „ gelyk ik altyd gedacht heb, dat het aan- „ vangen en voortzetten van den Oorlog, „ tegen *America*, onregtvaardig geweest „ is, heb ik eenige moeite genomen, „ om de verraaderlyke kunststreeken, „ door de Staatsdienaaren te werk ge- „ steld, open te leggen, ten einde myne „ zwakke poogingen toe te brengen, om „ myn Vaderland, van die schandelyke „ blaam, als die der verdediging eener „ onregtvaardige zaake, welke men voor- „ af weet onregtvaardig te zyn, te ont- „ heffen. — Wanneer alle die ver- „ rigtingen, naderhand, in een meer be- „ daard oogenblik, zullen overwoogen „ worden, vertrouw ik, dat niemand met „ een *Britsch* hart zal schroomen te zeg- „ gen, dat wy, in dezelfde omstandighe- „ den, even als de *Americaanen* zouden „ gehandeld hebben. Wat bleef 'er voor „ de *Americaanen*, naa het verwerpen „ hunner laatste Smeekschriften, anders „ over, dan in hunne eige Sterkte en

I.
BOEK.
1776.

„ Ou-

I. „ Onafhangelykheid heul te zoeken. Alle
 BOEK. „ mogelyke gemeenfchap was hun met
 ——— „ hun Vorst en Moederland afgefneeden,
 1776. „ en de handeling van het Parlement
 „ ftrekte om hun van de befcherming des
 „ Volks zo wel als van het Parlement te
 „ berooven, *twintig duizend Duitfche Huur-*
 „ *lingen* tegen hun te zenden, de *Negers*
 „ tegen hunne meesters op te ruijen, en
 „ de woeste *Indiaanen* op hunne onfchul-
 „ dige en ontwapende Gebuuren, op weer-
 „ looze Vrouwen en Kinderen aan te hit-
 „ zen. Zy hebben Smeekfchriften en Ver-
 „ toogen ingeleverd; zy verbanden het
 „ denkbeeld van Onafhangelykheid uit
 „ hunne gedagten; en dit alles werd door
 „ het Ministerie beantwoord met een Le-
 „ ger van *vyftig duizend Man*. Laaten
 „ nu die Staatsdienaaren voor GOD en
 „ hun Vaderland het bloed verantwoor-
 „ den, 't welk zy hebben doen ftroomen.
 „ Het bloed van duizenden hunner Me-
 „ defchepzelen, moedwillig, voorbedag-
 „ telyk, voor eene onregtvaardige zaak,
 „ vergooten, zal van de handen der gee-
 „ nen geëischt worden, die hunne wraak-
 „ lust den vollen teugel gevierd hebben in
 „ hunne poogingen, om, zo verre hunne
 „ kwaadaartige magt het hun toeliet, het
 „ Leeven, de Vryheid, den Eigendom,
 „ en alle de Regten der Menschlykheid,
 „ te verwoesten, en het onderst boven
 „ te keeren.” — In het Protest der Lords,
 tegen de *Verbods-bil*, verklaarden de *Pro-*
teftleefende Pairs, wel te regt: „ wy be-
 „ rei-

„ reiden de gemoederen der *Americaanen* I.
 „ voor die Onafhangelykheid, na welken BOEK.
 „ wy hun ten laste leggen dat zy haaken, —
 „ met hun, door herhaalde beleedigin- 1776.
 „ gen, tot de noodzaaklykheid daar van
 „ te brengen.” Lord CHATHAM gaf,
 in het Parlement, dit kort, maar kragtig,
 getuigenis, aan de Regtvaardigheid hunner
 zaake: *Ik verblyde my, dat de Americaanen*
wederstand hebben geboden (*)!

Om naa deezen uitstap, welken de aart De En-
 en 't gewigt der zaake vorderde, weder te gelschen
 keeren; de groote versterking der Zee- belemme-
 magt van *Groot-Brittanje* moest niet alleen ren den
 dienen om de *Americaanen* te onder te Handel
 brengen; maar ook om dat Ryk van de van dee-
 beöogde en reeds beweerde Heerschappy zen
 ter Zee, te verzekeren, en inzonderheid Staat.
 ons mededingend Gemeenebest, welks
 Koophandel thans bloeide, en welks Vragt-
 vaard, om Masten, Hout, en andere Be-
 hoefsten, ten Scheepsbouw, na de *Oost-*
zee en 't *Noorden*, zeer sterk ging, van
 die wettige voordeelen te berooven. —
Spanje en *Frankryk*, haare Zeemagt op
 een ontzaglyken voet brengende, hadden
 deeze Waaren noodig, en, ze werden,
 door Schepen, in deeze Gewesten t'huis
 hoorende, in grooten overvloed, der-
 waards gevoerd. Volkomen en onbe-
 twistbaare Vryheid hier toe, verleende het
 Trac-

(*) Zie de Leerreden van den Eerw. s. COOPER,
 in de *Verzameling van Stukken, tot de XIII.*
Staatcn van America betrekkelijk, bl. 266.

I. **BOEK.** Traftaat van den Jaare MDCLXXIV. Met
 1776. leede oogen zag *Engeland*, dat de Oorlogsvlooten der twee gemelde Koningryken, door dien toevoer, zulk eene ontzettende fterkte kreegen. Naa veelvuldige raadpleegingen, gehouden om dit fteunzel weg te neemen, kwam men tot het zich veel aanmaatigend en regtverkragkend befluit, om den regel, *vry Schip, vry Goed*, te verbreeken, en vast te ftellen, „ om alle Schepen der Inwoonderen „ van dit Gemeenebest, met Masten, „ Hout, en Scheeps-materiaalen gelaaden, „ beftemd na *Frankryk* of *Spanje*, aan te „ houden, op te brengen, en ten voor- „ deele der Terugeifcheren, voor de wee- „ zenlyke waarde, te verkoopen, aan de „ Commiffarifsen der Admiraliteit.” — Zo haatlyk als vreemd klonk deeze regtsverkragting eens Bondgenoots, den Vryheid-, Recht-, en Eigendom-minnenden *Nederlander* in de ooren. Verontwaardiging deedt den boezen gloeijen, van elk wien 's Lands Koophandel en Welvaart, dus op 't hart getrapt, niet onverschillig was. Het viel ligt te voorzien, wat het gevolg van zulk een overheerfchend befluit zou weezen; de uitkomst regtvaardigde den gereezen kommer, gelyk wy zien zullen, maar al te zeer.

Klagten van YORKE. By een herhaald Verzoek des Afgezants van YORKE, in den *Haage*, opgevuld met klagten, over de weinige Waakzaamheid, betoond in het kragtdaadig handhaaven van het meermaals gedaane Verbod des
 Uit-

Uitvoers van Oorlogstuig, na de *Engelsche* I.
Volkplantingen, verftoutte hy zich, uit BOEK:
 naam van den Koning; zyner Meester, te —
 verklaren; dat deeze niet alleen verwacht- 1776:
 te, dat de Staaten; ernftig, en zonder uit-
 itel, de noodige maatregels zouden nee-
 men, om die heimlyke Verzendingen van
 Oorlogsbehoeften, na *Noord-America*,
 door wat middel het ook mogt zyn, te
 doen ophouden; maar ook, „dat zy de
 „noodige bevelen zouden geeven, om
 „alle Schepen, van de wederftannige
 „Colonien komende, den toegang tot
 „derzelver Havens te beletten, of; by-
 „aldien ze 'er zich bevonden; ze op
 „ftaanden voet te doen vertrekken.” Het
 Verbod des Uitvoers werd, voor den tyd
 van één Jaar, vernieuwd; doch, op 't
 laafte punt, een diep ftilzwygen in agt
 genomen (*).

De Gevolmágtigden der *Vereenigde Ame-* De
ricaansche Volkplantingen ontmoetten in *Noord-*
Spanje een heusch onthaal; vonden be- *Ameri-*
 fcherming tegen de Eifchen van den *Groot-* *caansche*
Brittannifchen Afgezant, die ze wilde uit- *Afge-*
 geleverd, en na *Engeland* overgevoerd *vaardig-*
 hebben; en bewerkten in hunne Onder- *den in*
 handelingen, dat de *Americaansche* *Spanje*
 Schepen dezelfde Vryheden verkreegen, als *heusch*
 die der andere Volken in dat Ryk genoo- *bejegend.*
 ten.

Ter:

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1775; bl. 1248—1250;

I. Terwyl de Handel op onze Eilanden in
 BOEK. *America*, ten spyt der *Engelfchen*, met
 1776. veel voordeels gedreeven werd, moest de
 Slegte Volkplanting aan de Vastekust te *Surina-*
 staat der *me* veel leeds en fchade verduuren van de
 Zaaken Invallen der Boschnegeren, die, bij ge-
 op *Suri-* heele Benden zamenfchoolende, de Plan-
 name. tadien dreigden af te loopen, ja, zom-
 tyds, met de daad, vernielden; ook von-
 den de weglopende Slaaven der Planta-
 dien, tot groot nadeel der Eigenaaren,
 een wyk- en fchuilplaats by dit Vyandlyk
 rot. Het te werk gefelde middel, om,
 door geduurige Tochten, landwaards in,
 hunne Dorpen en Kostgronden te beder-
 ven, en ze, langs dien weg, te verftrooi-
 jen, hadt het derwaards gezonden Krygs-
 volk verzwakt en gedund, en, ftondt het
 daar langer, zonder afwifeling blyvende,
 geheel te verfmelten. Zints een geruimen
 tyd hadt dit een voorwerp geweest der
 ernftigfte Staatsoverleggingen; en was,
 wegens het zenden van nieuwe Manfchap
 derwaards, geen gering gefchil gereezen;
 zo uit een verfchillend inzien van 't ge-
 vaar der Volkplantingen, als over de wy-
 ze waarop men 't zelve zou weeren, en
 Krygsvolk zenden. In *Suriname* beant-
 woordde men niet aan het opgegeeven
 Plan, 't geen de gemaakte fchikkingen ver-
 traagde. Eindelyk deedt, in den Jaare
 MDCCLXXVI, de Raad van Staate eene
 Petitie voor Krygsvolk na dit Gewest;
 waarin *Holland* en *West-Friesland* ftemde,

en die, door de Algemeene Staaten, met I.
 een nevensgaanden Brief, aan de andere **BOEK.**
 Gewesten werd toegezonden, waar in zy, —
 onder andere, betuigden: „ dat eene 1776.
 „ Volkplanting, die zekerlyk een der
 „ voornaamste Bezittingen van den Staat
 „ uitmaakte, en, naarmaate van derzelver
 „ uitgestrektheid, zo veel, en meer, voor-
 „ deelen aanbragt, dan eenige andere;
 „ waarin een zeer groot getal Ingezete-
 „ nen, niet van één, maar van meest alle
 „ Gewesten, een gedeelte van hun bestaan
 „ vonden, welke Millioenen gekost hadt
 „ om dezelve op te rigten en in stand te
 „ houden, en, die, in haare tegenwoor-
 „ dige gesteldheid, zonder verdere hulp-
 „ middelen, gevaar liep van overrompeld
 „ en verdelgd te worden, ongetwyfeld
 „ verdiende een ernstig voorwerp te zyn
 „ van de zorg en aandagt der Bondgenoo-
 „ ten. — Dat de middelen, beraamd en
 „ vastgesteld om die Volkplanting tegen
 „ den aanval der Boschnegers en Weg-
 „ loopers, door het aanleggen van een
 „ *Cordon van defensie*, voor het toekomen-
 „ de in veiligheid te stellen, van dien aart
 „ waren, dat 'er tyd, moeite en arbeid
 „ vereischt werd om dezelve werkstellig
 „ te maaken; dat inmiddels het zenden
 „ van Krygsvolk noodig was, en hiertoe
 „ Geld behoefde, 'tgeen noch de Directeu-
 „ ren, noch de Eigenaars der reeds mer-
 „ kelyk belaste Plantadien konden ver-
 „ ftrekken, waarom zy vertrouwden dat
 „ „ men

I. „men hier in gereedlyk zou bewilligen (*).”

BOEK. „gen (*).”
 — Het Octroi, door de Algemeene Staaten
 1776. voor deezen aan de *Oost-Indische Maatschappye* verleend, en te meermaalen verlengd, ten einde geloopen zynde, vernieuwden zy hetzelve, op den ouden voet, wederom voor den tyd van de twintig eerstvolgende Jaaren (†). — Het Regt van *Aubaine*, volgens 't welke de Vreemdelingen, die in *Frankryk* sterven, aan den Koning vervie-
 Het Octroi der *Oost-Ind. Maatschappye* verlengd.
 Het Regt van *Aubaine* tusfchen *Frankryk* en *Zeeland* vernietigd.

Strengre Winter.

De aanvang van dit Jaar ging vergezeld van eene koude, welke 't zelve, met vol-
 len regt, eene plaats doet krygen op de Lyst der harde Winters. Deeze overtrof, in graad van koude de in dit opzigt, altoos voorbeeldlyk opgehaalde Jaaren MDCCIX en MDCCXL. De *Zuider-zee* lag dicht, uit *Overysfel* en *Friesland* kwam men op schaatzen en te voet, ja, met paard en fleede, te *Enkhuizen*. Het Dryfys was in *Texel* zo zwaar en dik, als het de Oudste Lieden niet geheugde gezien te hebben. Van *Kykduin* was in de *Noord-zee* geen water te onderkennen, alles met
 fchot-

(*) De Stukken, hier toe betrekkelijk, zyn byeen verzameld in de *N. Nederl. Jaarb.* 1776, bl. 486. 569. 602. 1373. 1379.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1776, bl. 1367.

(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1776, bl. 206.

fchotzen bedekt, en alle gemeenfchap met de Eilanden afgefneeden. Voor *Vlissingen* vertoonde zich het Ys als een Ys-zee, zo verre het oog reikte; van het eene *Zeeuwfche Eiland* ging men over 't Ys op het andere. De dikte van het Ys, op 't Y, haalde zeventien duimen. — De armoede en 't gebrek, onder de fchamele menigte, was verbaazend, en gaf den Landzaaten gelegenheid om hunne aangeboorene Milddaadigheid, op eene uitfteekende wyze, te betoonen; in eenige Steden werden de Armverzorgers, van wegen de Regeering, gerechtigd om buitengewoone Inzamelingen by de Ingezetenen te doen, ten onderftand der Behoeftigen, die Brandftoffe, Brood en Dekzel, derfden. Ruime en ryke Liefdegaven beantwoordden aan de hoop en verwagting der geenen die deezen Liefdearbeid op zich namen, en zy deelden de met vreugde ontvangene Penningen, met blydfchap, ten meesten nutte, en op de beste wyze, uit. En verdient het, ter eere der Geeveren, vermeld te worden, dat hunne Christlyke Liefde zich zo wyd uitbreidde, dat verfchil van Geloofsbegrippen, geen verfchil in hunne Liefdegaven maakte; die bekrompenheid van geest week voor de fterke aandoeningen der Menschlykheid; de Liefde zegepraalde, op de meeste plaatzen, over den Gezindheids-yver (*).

Eer

(*). *N. Nederl. Jaarb.* 1776, bl. 157, enz. *Hed. Vad. Letteroeff.* V. D. II. S. bl. 88.

I. Eer dit Jaar, met zulk eene felnypende
 BOEK. koude begonnen, en zo vol hachlyke uit-
 1776. zigten in het Staatkundige, zynen kring
 Waters- befloot, moesten deeze Gewesten, op
 nood. nieuw, een Waterwee bezuuren, 't geen,
 op veele plaatzen, dat des voorleden Jaars
 evenaarde, en op andere 't zelve over-
 trof. De Weste en Noord-weste Winden,
 met Regen-, Hagel-, en Donder-buijen
 gepaard, deden op den twintigsten en
 één-en-twintigsten van Slachtmaand, de
 Zee tot eene bystere hoogte stygen, Dyken
 en Dammen doorbreeken, veel Vees en
 Menschen deerlyk omkomen, terwyl op
 Zee de schade zeer groot was (*). De
 Ichrik behoefde voor die des jongsten Wa-
 tertvloeds niet te wyken, en de vrees ging,
 die welke toen de harten beklemde, te bo-
 ven; veele Dyken waren, ten nauwen noo-
 de, hersteld, doch niet genoegzaam bezakt;
 alle Waterkeeringen, die veel geleden had-
 den, hadt men nog niet geheel kunnen
 vermaaken, en moesten, half voltooid,
 een geweld weeren, waartoe geheel vol-
 tooide nauwlyks bestand gerekend werden.
 Gods beschuttende Hand hielp de zwak-
 ke, doch onvermoeide poogingen der In-
 gezetenen, en keerde het naakend ver-
 derf.

Geene

(*) De Heer HERING heeft hiër van, even als van
 den Watervloed des voorgaanden Jaars, een Gedenk-
 boek nagelaaten. Ook vindt men een byzonder Ver-
 slag in de *Nieuwe Nederl. Jaarboeken*, 1776. bl.
 1433. enz.

Geene Eeuw zag meer Genootschappen oprigten dan de tegenwoordige. Ons ^{BOEK:} ~~Va-~~derland deelde in die Geestdrift, en nam dit Jaar een Nieuw Genootschap te ^{1776.} ~~Am-~~sterdam eenen aanvang, onder den naam van *Maatschappij ter Bevordering van den Landbouw*. Het bepaald oogmerk derzelve was, om, 's Jaarlyks, ééne of meer Vragen ter Beantwoordinge op te geeven, welke de Bevordering en Bloei van den Landbouw, in onze Gewesten, ten onderwerp zouden hebben. De uitgeloofde belooning, op het bestgekeurde Antwoord, was een Gouden Eerpenning, ter waarde van vyftig Ducaaten, op den Stempel der Maatschappij geslaagen, of dezelfde Som in Geld, benevens een Zilveren Penning, ter keuze van den Schryver. Welk een waardig voorwerp trok het oog der Stigteren van deeze Maatschappij, die, in één Lichaam vereenigd, de handhaving van den Landbouw, een der weezenlykste en bestendigste Takken van 's Lands Welvaart, op het kragtigst kunnen bevorderen! Daar een aantal Perfoonen van aanzien, en Mannen van kunde in dit stuk, de handen in een sloegen, mogten, op goeden grond, eene heilzaame uitwerking verwagten (*).

De

(* N. Nederl. Jaarb. 1776, bl. 689. En *Verhandelingen, uitgegeeven door de Maatschappij ter Bevordering van den Landbouw*, I. Deel. *Voorreden.*

I. De Keizer van *Marocco*, met wien de
BOEK. Staat, zints den Jaare *MDCCLII*, in
 ——— Vrede leefde, hadt, in den Jaare
 1777. *MDCCLXXV*, volgens zynen wispeltuuri-
 De Oor- gen aart, denzelven verbroomen, en de
 log met Staat den Ingezetenen van dien Vrede-
 den breuk aankundiging gedaan, met vrygee-
 Keizer ving om den *Maroccaanschen* Vorst, en
 van *Ma-* diens Onderdaanen, alle mogelyke afbreuk
rocco. te doen; en toezegging van byzondere be-
 looningen, tot aanmoeding van het Oor-
 logsvolk ter Zee (*). ——— Schoon
 deeze Oorlogsverklaaring niet zeer hach-
 lyk noch gedugt schein, en by veelen
 werd aangemerkt als eene gunstige gele-
 genheid, om, gelyk in vroegeren tyde,
 zo Zeebevelhebberen als Matroozen, ter
 oefenschoole te strekken, in den Zee-
 dienst, die, meer dan eenig ander ge-
 deelte van de kunst des Oorlogs, daadly-
 ke ondervinding vereischt, kon dezelve,
 nogthans, niet nalaaten eenige belemme-
 ring aan de Scheepvaard toe te brengen.
 De Verzekeringsprys steeg; veele Koop-
 lieden, voor de Roovers bedugt, ver-
 koozen liever in Vreemde, dan *Holland-*
sche Schepen, hunne Goederen te laaden.
 Een uitzeilende *Surinaamsch-vaarder*, ge-
 voerd door *JOCHER MEYER*, ontmoet-
 te twee Fregatten, en, meenende dat het
Algerynen waren, zette hy zyn Sloep
 uit, om zyn Pas te vertoonen; doch zy
 kwa-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1775. bl. 20.

kwamen van *Marocco*, en ontdekten hun I. Vyandlyken toelig met aan boord des *Su-BOEK.*
rinaamsch-vaarders te komen, bezit van 't ———
 Schip te neemen, en 't zelve te *Mogador* 1777.
 op te brengen. Op 's Keizers last bedree-
 ven de *Maroccaanen* twee dagen agter een
 openbaare Vreugde over deeze bemagti-
 ging. Dan, de *Engelsche* Conful BLOUNT
 kreeg vryheid, om aan de Manschap, be-
 staande uit twee-en-dertig Man, en twaalf
 Soldaaten, eenige ondersteuning te doen,
 en den Schipper, benevens den Stuurman,
 ten zynen huize in te neemen (*). — De
 Keizer van *Marocco* hadt andermaal 't ge-
 noegen, dat zyne Zeeroovers twee *Hol-*
landsche Koopvaarders namen, en na de
 Reede van *la Rache* voerden. Twee *Hol-*
landsche Oorlogschepen, onder de Bevel-
 hebberen DEDEL en BENTINCK, nader-
 den de *Moorsche* Kust. De *Maroccaansche*
 Admiraal zocht zyne Pryzen in veiligheid
 te brengen met op te laveeren, vermids
 de wind uit den Wal woei. Dan, een *Hol-*
landsch Fregat voor den wind ziende aan-
 komen, bellooten de *Mooren* de twee ge-
 nomene Schepen op Strand te zetten; de
 Scheepslieden werden in een Gevangen-
 huis gesmeeten; de Schepen sloegen cer-
 lang in stukken, zo dat maar een klein
 gedeelte der laadinge den *Maroccaanen* in
 handen viel. Schoon het den *Holland-*
schen Scheepsbevelhebberen niet gelukte
 den

(*) *N. Nedert. Jaarb.* 1776. bl. 1316.

I. den prooi aan den Vyand te ontzetten ,
 BOEK. hadden zy de voldoening van het *Maroc-*
 ——— *caanfche* Admiraalſchip , 't geen ook bo-
 1777. vengemeld en Capitein MEYER genomen
 hadt, op Strand te jaagen, en daar door
 te doen in ſtukken flooten. Nog een an-
 der *Maroccaanfch* Fregat onderging, daar
 het de Haven van *Mamora* zocht binnen te
 loopen, 't zelfde lot; en hier mede was
 het grootſte gedeelte van de Zeemagt des
 Keizers vernield (*).

Vrede
 met hem
 gefloo-
 ten.

Dit gemis, gevoegd by de weinige voor-
 deelen, in den verklaarden Oorlog behaald,
 deedt zyne *Moorſche* Majesteit berouw kry-
 gen van de Vredebreuk, en ſtappen tot
 den Vrede doen. Ten dien einde zondt
 hy niet alleen een Gezant, om den Bevel-
 hebber onzer Oorlogſchepen, in de Baay
 van *Gibraltar* liggende, te begroeten, en
 een Brief van zynen wege ter hand te ſtel-
 len; maar ook kreeg de Conſul van onzen
 Staat, te *Cadix*, eene Verklaaring van
 den Geheimſchryver diens Keizers, be-
 helzende, dat deeze aan Capitein MEYER
 het bevel over zyn Schip hadt weder ge-
 geeven, en een aanbod, om de *Holland-*
ſche Slaaven, zonder lofgeld, vry te laa-
 ten. En 't lydt geen twyfel, of hy zal,
 dus vreêgezind, zyne Kaaperschepen,
 ſtaande het afgwagten van antwoord, ver-
 boden hebben de *Hollandſche* Schepen vy-
 andlyk te onrusten. De Vrede werd den
 ne-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777, bl. 15, 16.

negen-en-twintigften van Zomermaand, I:
 MDCCLXXVII, geflooten, en vyf-en-ze- BOEK.
 ventig *Hollanders* hadden hier by het ge-
 luk, om, door den *Maroccaanfchen* Kei- 1777-
 zer, zonder losprys, hunne vryheid te
 herkrygen. Men hadt verwagt, dat een
Moorsch Afgezant, met een der Schepen,
 tegen de *Maroccaanen* beftemd, in Wyn-
 maand binnen vallende, zou mede komen;
 doch die verwagting werd verydeld, en
 de Capitein J. H. VAN KINSBERGEN
 vervolgens gelast de Gefchenken aan zyne
Moorsche Majesteit te brengen, en den ge-
 maakten Vrede te bevestigen (*).

Met Roovers van eenen anderen stem- Klagten
 pel, en die den onvoeglyken naam van over de
Bondgenooten droegen, kreegen onze Land- toenee-
 zaaten langs hoe meer te doen. De voort- mende
 gezette Oorlog tufchen *Groot-Brittanje* en Zeeroo-
 de Volkplantingen van *Noord-America*, veryen
 belemmerde onze Scheepvaard dermaate, der *En-*
 dat, deswegen, de Bewindhebberen der *gelfchen.*
West-Indifche Compagnie, ter Kamer *Am-*
fterdam, de klagten van verfcheide der
 aanzienlykfte Kooplieden dier Stad, op de
West-Indiën Handel dryvende, voor de
 Algemeene Staaten bragten, met verzoek
 om 't verwerven van de noodige befcher-
 ming. — Byzondere Zeehandelaaren
 leverden hunne bezwaaren in over het ont-
 rusten der Scheepvaard en het aanhouden
 van Schepen, geladen met voorkennis en
 toe-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1097. 1250. 1445.

I. toestemming der Admiraliteit, en bestemt
 BOEK. na Plaatzen, den Staat toebehoorende,
 ————— en geenzins na eenige Volkplantingen of
 1776. Plaatzen in *Noord-America*. — Billyk
 boezemden zy hunne bezwaaren uit, en
 stelden de verdere gevolgen, uit zulk eene
 handelwyze te dugten, in deezervoege,
 nadruklyk voor: „ dat zy zich bezwaard
 „ voelden over de reeds meer dan te veel
 „ vermenigvuldigd wordende voorbeel-
 „ den die voorhanden waren, dat *Engel-*
 „ *sche* Oorlogschepen en Commissievaar-
 „ ders de Zeevaard en Koophandel deezer
 „ Landen, op de *West-Indiën*, begonnen
 „ te ontrusten, en in het voeren van een
 „ vryen en geoorlofd Handel, op de
 „ eigene Volkplantingen van den Staat,
 „ te belemmeren. Dat men, ten dien
 „ einde, zich niet ontzag, om, slydig
 „ met het Regt der Volken, en de Alge-
 „ meene Vryheid, daar op gevestigd, en,
 „ zonder aanzien van dat ontzag, 't geen
 „ de eene Mogenheid voor het Grondge-
 „ bied van de andere verschuldigd was,
 „ de Havens van dit Gemeenebest, en die
 „ van deszelfs Volkplantingen, bezet te
 „ houden. Dat men, niet te vrede met
 „ de vertooning der Zeebrieven en Pa-
 „ pieren, zich, by aanhoudenheid, de
 „ onduldbare vryheid aanmaatigde, om
 „ de Schepen der Ingezetenen van deezen
 „ Staat te onderzoeken, en 't geen daar in
 „ van hunne gading was, feitlyk na zich
 „ te neemen, of, op zyn best, tot een
 „ prys, dien men, de overmagt hebben-
 „ de,

„ de, willekeurig bepaalde, aan te slaan: I.
 „ eene handelwyze, die, hoe zeer met een BOEK
 „ glimp van billykheid bekleed, egter, op
 „ zichzelve, ten hoogsten onredelyk 1777.
 „ was, den Aflaader en diens Medehande-
 „ laar, op een voor hun belang hoogst na-
 „ deelige wyze, te leur stelde. Dat reeds
 „ verscheide Schepen, uit de Volkplan-
 „ tingen van deezen Staat, of van andere
 „ *West-Indische* Vastigheden komende, on-
 „ der beuzelagtige voorwendzels, daad-
 „ lyk aangehouden, in de Havens van
 „ *Engeland* opgebracht, en de Eigenaars
 „ genoodzaakt waren, deswegens langwy-
 „ lige en kostbaare Gedingen te voeren.
 „ — dat, hoe zeer, in een en ander
 „ geval, die Gedingen, de Vryverklaring
 „ der Scheepen ten gevolge gehad had-
 „ den, daar door, in geen en deele, wer-
 „ den goed gemaakt de kosten, welke men
 „ hadt moeten doen, door Vonnis der Ad-
 „ miraliteits-Hoven, doorgaans half en half
 „ verklaard; om niet te zeggen, dat de
 „ Koopman geen Schavergoeding erlangde
 „ voor de verbaazende kosten, schaden,
 „ en intresfen, door zodanig eene aanhou-
 „ ding en opbrenging veroorzaakt; daar
 „ hy, in zyne oogmerken te leur gesteld,
 „ van eene geoorlofde beoogde winstver-
 „ stookten werd, gebeurde het, in tegen-
 „ deel, niet zelden, dat die kosten en scha-
 „ den, gevoegd by verflimmering en be-
 „ derf van de Laading, voor den Koop-
 „ man, of, zo hy Verzekerd was, voor
 „ den Verzekeraar, bezwaarender waren,
 „ „ dan

.I
 BOEK.
 ———
 1777.

„ dan of hy volkomen schade geleden
 „ hadt, en Schip en Laading prys verklaard
 „ waren geworden. — Dat, hoe zeer tot
 „ nog toe die voorbeelden scharfcher wa-
 „ ren, en men tot die verregaande uiter-
 „ ftens niet gekomen was, waar over men
 „ zich, in vroegeren tyde, beklaagde, er,
 „ nogthans genoegzaame grond van vree-
 „ ze zich opdeedt, dat, gemerkt, naar al-
 „ len fchyn, de Onlusten in *America* op
 „ verre na niet geëindigd waren, en het
 „ zelfs niet onmogelyk was, dat, door an-
 „ dere bykomende Toevallen, het Oorlogs-
 „ vuur heviger zou kunnen opblaaken,
 „ men ook, van tyd tot tyd, meer vryheid
 „ zou neemen, om, onder een voorgee-
 „ ven van den geheimen Toevoer te belet-
 „ ten, de Vaard na nabuurige Volkplan-
 „ tingen te flooren. In welk geval het niet
 „ mogelyk zou zyn op het oogenblik daar
 „ tegen te voorzien. — Dat dit gevaar
 „ te grooter was, naar maate men niet
 „ alleen, van de eene zyde der Oorlogen-
 „ de Partyen, diergelyk eene ondernee-
 „ ming te dugten hadt; maar aan beide
 „ zyden aan een dergelyk gevaar was
 „ blootgesteld; en, daarenboven, nog
 „ deezen en geenen, van zulk eene ver-
 „ warring zich bedienende, het waagden,
 „ onder voorwendzel van *Commisfie*, of,
 „ zonder dezelve, de Koopvaardyichepen
 „ aan te randen, dezelve in onbekende
 „ Havens en Baaijen, een gedeelte der
 „ Laading te rooven, en vervolgens de
 „ Schippers een Somme Gelds tot losfing
 „ van

„ van Schip en Goed af te persfen , 't I.
 „ geen reeds niet zonder voorbeeld was. BOEK.
 „ — Om alle deeze dringende redenen —
 „ van thans werkend nadeel der Koophan- 1777.
 „ dels en der Zeevaard, en vreeze voor
 „ verdere onheilen, verzogten de Koop-
 „ lieden om het verleenen der noodige
 „ Convoijen, en het bestendig houden van
 „ een toereikend getal Oorlogfchepen, op
 „ de Kusten van *America*, en het aanwen-
 „ den van alle zodanige middelen als de
 „ Algemeene Staaten noodig en gepast
 „ oordeelden om den Koophandel van
 „ deezen Staat voor allen overlast te be-
 „ fchermen, en derzelve Ingezetenen te
 „ handhaaven by het Regt, 't geen hun,
 „ als Ingezetenen van een onafhanglyk
 „ Gemenebest, volgens Tractaaten, Wet-
 „ ten, en het Regt der Volken, toe-
 „ kwam (*).”

„ Om dusdanige welgegronde klagten te Staat van
 voorkomen, hadt men zorge moeten draa- 's Lands
 gen, tot het in stand houden van 's Lands Zeemagt.
 Zeewezen, thans in een zo deerlyk verval
 geraakt, dat de *Vereenigde Gewesten*, als 't
 ware, geen rang meer hadden onder de
 Zeemogeheden van *Europa* (†). De ont-
 ftaa-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 772.

(†) Van stuk tot stuk kan men dien vervallen staat zien, in de *Rapporten der Respective Collegiën ter Admiraliteiten deezer Landen, over hunne Ver- rigtingen, geduurende den Oorlog met Engeland, en deszelfs Colonien, tot het Jaar 1781.* Te Amst. by J. Verlem.

I. Istaane Oorlog met den Keizer van *Marocco* ;
 BOEK. hier boven aangeroerd , hadt eenigzins lee-
 ven gefchonken aan het kwynend Lichaam
 1777. onzer Zeemagt. Men zag dezelve ; met
 den aanvang des Jaars MDCCCLXXVII ,
 een weinig vermeerderen , door het in
 dienst stellen van eenige Fregatten en twee
 Oorlogfchepen (*) ; zo dat het getal der
 Schepen , werklyk in dienst , met het einde
 des Jaars , uit drie-en-twintig , meest Fre-
 gatten , bestondt (†) : — Ook deedt zyne
 Hoogheid eene benoëming van verfcheide
 Zee-Capiteinen ; in de onderscheide Admi-
 raliteiten , en de Admiraliteit van *Frieland*
 eene belooning van vyf-en-twintig Guldens
 aan ieder bevaaren , en van tien Guldens
 aan ieder onbevaaren Man aanbieden , bo-
 ven de Vragt en Reiskosten , als zy op een
 van 's Lands Schepen wilden dienen .

Schaars- Schaarsheid van Zeevolk bewoog 's Lands
 heid van Staaten een Verbod af te kondigen tegen
 Zeevolk. het werven van Zeevaardenden in Vreem-
 Plakaat den Dienst ; en teffens eene kwytſchelding
 om de aan alle Matroozen , die 's Lands Dienst
 zelfve te vermin- verlaaten ; of zich ; ftrydig met voorige
 deren. Plakaaten , zo ten Oorloge , of ter Koop-
 vaardye , en Viſcherye , by vreemden be-
 geeven hadden , in gevalle zy , binnen den
 tyd van zes Maanden , zich weder aanga-
 ven om den Lande te dienen (§) .

't Ge-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777 , bl. 278.

(†) Zie de *Lyst* in de *N. Nederl. Jaarb.* 1777 .
 bl. 1096 :

(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1777 . bl. 638. 1427 .

't Gebrek aan Manschap fremde het uit-
 vaaren der vastgestelde Convoijen, en
 bragt te wege, dat een aantal Koopvaar-
 dyfchepen, den wil hebbende na *Frankryk*
 of *Spanje*, op toezegging van Geleide,
 binnen *Texel* en het *Vlie* ingeloo-
 pen, in hunne reize verhinderd bleeven,
 tot groot nadeel der Kooplieden, wier
 onaangename toestand vermeerderde,
 doordien zy zich van de ryke winst,
 op welke zy vlamden, voor een tyd
 verftooken, en de *Hollandfche*
Scheepvaard, thans zo bloeiend,
 onbekermd zagen. Te leeder viel dit,
 dewyl de Ingezetenen der nabuurige
Oostenryksche Nederlanden, de vrugten
 ziende, welke de Inwoonders der
Vereenigde Gewesten plukten, daar
 door zich opgewekt vonden om een
 verloopen Handel en Scheepvaard
 weder in stand te brengen. De tegen-
 woordige toestand van zaaken be-
 gunftigde hunne inzigten ten sterkfte,
 en de Haven van *Oostende* werd veel-
 vuldiger dan voorheen door Schepen
 van allerlei Volken bezogt, 't geen,
 by zommigen, kommer baarde, of niet
 misfchien *Nederlands* Handel weder
 derwaards zou verhuizen.

De Afgevaardigden van *Holland* en *West-*
Friesland hadden, in Lentemaand des
 meldend Jaars, ter Algemeene Vergaderin-
 ge voorgedraagen, „ de hooge nood-
 „ zaaklykheid, om, in tegenwoordige
 „ omftandigheden van tyden en zaaken,
 „ met agterftellinge van alle andere belan-
 „ gens en overleggingen, ernftig te den-
 l. DEEL. G „ ken

I.
 BOEK.
 1777.
 Handel-
 nadeelen,
 Aandrang
 op het
 verfter-
 ken der
 Zeemagt.

I. „ ken om de reeds zo lang in overwee-
 BOEK. „ ging geweest zynde Petitie van achttien
 ——— „ April, MDCCLXXI, tot aanbouw van
 1777. „ Schepen ten Oorlog, tot besluit te bren-
 „ gen, en meer Schepen ten Oorlog toe
 „ te rusten; en teffens verzogt, dat de
 „ Gecommitteerden van de gezamenlyke
 „ Collegien ter Admiraliteit, ten spoedig-
 „ sten mogten worden beschreeven, om
 „ de Heeren haare Gedeputeerden, tot de
 „ zaaken van de Zee, te dienen met hun-
 „ ne aanmerkingen en raad, omtrent het
 „ doen eener meerdere Uitrustinge ter
 „ Zee, dan tot hier toe was vastgesteld,
 „ en het beraamen der noodige maat-
 „ gellen, om daar mede allen mogelyken
 „ spoed te maaken.” Hier toe werd be-
 „ flooten, en teffens goedgevonden, „ de
 „ Afgevaardigden der Gewesten, welke in
 „ de Petitie van achttien April, MDCCLXXI,
 „ tot den aanbouw van Schepen nog niet
 „ hadden toegestemd, of niet ten vollen,
 „ die toestemming ter verzoeken by de
 „ Heeren Staaten hunne Principaalen, en
 „ deeze ten spoedigsten te willen bewer-
 „ ken, op dat eene Petitie, die reeds zo
 „ langen tyd in overweeging geweest was,
 „ eindelyk eens ten besluit gebragt werd.”
Overryfel, Utrecht, Stad en Lande, ga-
 ven hunne toestemming tot het uitrusten
 van zes Oorlogschepen en zes Fregatten.

Wanneer, in Bloei maand, de Raad van
 Staate eene Petitie deedt tot het in Zee
 brengen van twintig Schepen, stemde *Hol-
 land*

land hier in gereedlyk toe. *Geldertand* be- I.
willigde met eenige huivering, gelyk ook BOER.
Overyffel en *Stad en Lande*. *Zeeland*, zeer ———
bezwaarlyk getreden tot het bewilligen 1777.
der *Petitie* van twaalf *Schepen*, wilde zich
tot *Antwoord* op de nadere van twintig
niet inlaaten, en verklaarde hier op onge-
last te zyn. Het befluit was vier *Schepen*
van zestig *Stukken*, zeven van vyftig
Stukken, drie van veertig *Stukken*, drie
van zes-en-dertig *Stukken*, en drie van
twintig *Stukken*, te zamen voerende vyf
duizend, twee honderd, en veertig *Man*,
uit te rusten (*).

De *Admiraliteit* te *Amsterdam* hadt, by *Zyne*
deeze verleevendiging haarer werkzaam- Hoog-
heden, zyne *Doorlugtige Hoogheid* uitge- heid legt
noodigd om derwaards te komen, tot het een Be-
bezigtigen, zo van 's *Lands Magazynen*, by de
als van de aldaar liggende *Oorlogfchepen*. *Admirall-*
Men maakte alles gereed om 's *Lands Ad- teit te*
miraal-Generaal te ontvangen; en gaf, den *Amster-*
zeven-en-twintigften van *Herftmaand*, *dam.*
bepaald zynde tot dit *staatlyk Bezoek*, des
kennis aan *Burgemeesteren*, wordende de-
zelve, benevens den *Hoofd-Officier*, en
twee *Secretarifen* van *Burgemeesteren*,
teffens, uit naam der *Admiraliteits-Hee-*
ren, ten *Maaltyde* genoodigd. — Voor
de *Eerbewyzingen*, van *Stadswegen* den
Stadhouder aangeboden, om de *Burgers*,
by decze *Intrede*, in de *wapenen* te doen
ko-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 811.

I. komen, hadt hy bedankt; dan, men vondt
 BOEK. goed, op 't verzoek der Admiraliteit,
 ————— Hoogstdenzelven, by zyne aankomst en
 1777. vertrek, telkens, met één-en-twintig Eer-
 schooten te begroeten, en een wagt van
 Krygsvolk, geleid door eenen Capitein,
 Luitenant, en Vaandrig, voor de Poort
 van het Groot Magazyn te plaatzen; en
 desgelyks de wagt aan de Muiderpoort,
 welke zyne Hoogheid zou binnen komen,
 te vergrooten.

De dag brak aan, en het Mastbosch van
 Schepen, in de Laag liggende, vertoon-
 de zich vol Vlaggen en Wimpels, 's Lands
 Zeeraad deedt de Admiraliteitsvlag ont-
 rollen, en van een zyner Waterkasteelen
 waaijen. Niet min druk dan op het Y was
 het in de *Meer*, werwaards eene ongeloof-
 lyke menigte der Ingezetenen zich begaf,
 om de aankomst zyner Hoogheid te ver-
 beiden, die aan de gezegde Poort met
 flaande Trom ontvangen werd, terwyl het
 balderend Geschut de aankomst aan alle
 de Ingezetenen bekend maakte. Aan den
 Ingang van het Groot Magazyn ontving
 men zyne Hoogheid met behoorelyke
 Krygseere, en leidde hem in de gewoone
 Vergaderkamer, waar hy, door den Voor-
 zittenden Heer en andere Leden verwel-
 komt, en tot het neemen van een Ontby
 genoodigd werd, 't geen met veel pragts
 gereed stont. De Hoofd-Officier en de
 regeerende Burgemeesters, door hunne
 Secretarissen gehoor gevraagd hebbende,
 werden, daar zyne Hoogheid niet verkoos
 staat-

staatlyk gehoor te geeven, van hem min- I.
 zaam ontvangen. 's Lands Magazyn, 's BOEK.
 Lands Geschut- en Timmerwerf, en de
 Admiraliteits-Lynbaanen, door den Ad- 1777.
 miraal-Generaal bezigtigd zynde, begaf
 hy zich, in een pragtig vervaardigde
 Sloep, benevens eenige Leden van den
 Zeeraad, Hoogstdeszelfs Gevolg, en den
 Vice-Admiraal HARTSINCK, na 's
 Lands Oorlogfchip *Frederica Wilhelmina*
Sophia, gevoerd door den Schout by nagt
 GRAAVE VAN BYLAND, 't geen op Ka-
 meelen gebragt was, om hem de werking
 deezer kunstige en noodige Uitvinding te
 doen zien. Dit Schip, als mede de Oor-
 logs-Fregatten, de *Argo* en de *Jafon*, lie-
 ten, op 't oogenblik dat de Admiraalsloep
 naderde, alle Vlaggen en Wimpels waai-
 jen, en haalde men aan 't eerstgemelde,
 zo ras de Prins aan Boord kwam, de Ad-
 miraalsvlag op: de *Argo* groette met één-
 en-twintig Schooten; dit Fregat, als me-
 de de *Jafon*, kreeg desgelyks een Bezoek,
 en keerde zyne Hoogheid door 's Lands
 Dok, voorby de onttaakelde Oorlogfche-
 pen vaarende, na het Magazyn te rug,
 tot het neemen van een Maaltyd, in allen
 deele aan den rang van den Hoogen Gast,
 en den luister van 's Lands Zeeraad beant-
 woordende (*). Terwyl zyne Hoogheid
 het een en ander bezigtigde, beweezen
 de Koopvaardyschepen, niet alleen met
Vlag-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1102.

I. Vlaggen, maar ook met Schieten, hunne
 BOEK. blydichap; de aan- en afzeilende Jagten,
 Boeijers, en kleinder Vaartuigen, ver-
 meerderden de fraaiheid der vertooniuge.
 1777. De woeling aan de Buitenkant was onbeschryf-
 fyk; het Kermisfeest, 't geen duizenden van Vreemdelingen in de Stak lokte, vergrootte het aantal der ooggetuigen deezes onthaals van *Amstels Zeeraad*, waar over zyne Hoogheid de uitterste voldoening betuigde, en de onbeschermd gelaa-
 tene Zeevaard schein zich wat goeds van dit Bezoek te mogen belooven. Dit deel neemen van den Admiraal-Generaal in de verwakkerde werkzaamheid omtrent het Zeewezen, baarde hoope op een verder en lang vrugtloos gewenscht herstel.

Zyne
 Hoog-
 heid be-
 zoekt
*Fries-
 land.*

Weinig tyds te vooren hadt zyne Hoog-
 heid, nevens Hoogstdeszelfs Gemalinne en Vorstlyke Kinderen, *Friesland* en *Groningen* bezogt, waar alles in gereedheid gebragt was, om dien Vorstlyken Stoet prachtig te ontvangen, en het verblyf zo aangenaam als mogelyk te maaken. Behalven de gewoone Vreugdbetooningen van Vlaggen, Illuminatie en Eereboogen, onthaalde men in *Friesland* denzelven op twee Landeigene Vermaaken; het ryden om een Gouden Zweep, op welken de Wapens, zo van hunne Hoogheden als van *Friesland*, gesneeden waren; en het zeilen om een Zilveren Vleugel met zyn Tuigje, Vlag en Wimpel, met het daar by behoorende, alles op het kostbaarst

baart en oierlykst vervaardigd, met dezelfde Wapens als de Zweep opgepronkt. I. BOEK.
 — By de Inhaaling te *Leeuwaarden* hadt ———
 men Beeldspraakige Vertooningen, van 1777.
 een zeer oud gebruik, in zodanige gelegenheden. De *Eendragt*, vergezeld van de *Vryheid*, bestuurende, door derzelve invloed en gelukkig genot, de Vier Kwartieren van *Friesland*, *Oostergo*, *Westergo*, *Zevenwouden* en *Steden*, wier duurzaame Eensgezindheid gevestigd was op *Standvastigheid* en *Vrede*, en wier heilzaam raadlagen alle de uitwerkzels waren van *Voorzigtigheid*, werden, door negen Perfoonen, allen zeer kostbaar in oud *Batavisch* Gewaad gedoscht, ryklyk met Goud en Zilver Galon verciert, met vergulde Helmen en pragtige Pluimen op 't hoofd, zinryk vertoond. — Op den weg na *Groningen*, was niet min Vaderlandsch, de begroeting van zes paar Kinderen, als Herders en Herderinnen gekleed, die, den grond met Roozebladen en Bloemen bestrooid hebbende, hunne Hoogheden met een Herderszang verwelkomden, en een Veldlied zongen, waar in elk zyn dagelijksch bedryf, op een Schild, 't welk zy in de hand hadden, voorstelde (*).

Groningen, mede met een Bezoek der Vorstlyke Perfoonadien verëerd, wilde *Groningen* en *Drenthe*.
Friesland niets toegeeven in staatlyk ontvangen en pragtig onthaalen. De Eerepoor-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1133.

I. poorten, door Burgemeesters en Raaden, door afgevaardigde Staaten van *Stad en Lande* opgericht, met Zinnebeelden en Op-schriften verciert, als mede de Illuminatie der openbaare Gebouwen en der Hui-zen, van byzondere Perfoonen, dongen om den voorrang. De Academie was tot een Dansfeest gefchikt, en daar eene Danszaal vervaardigd; terwyl, in de byzondere Gehoorzaalen, Tafels gereedftonden om het Hooge Gezelfchap te vergasten en te verfrifen. — De Heer JOHANNES AMSING genoot de Eere, om, in tegenwoordigheid van dat Hooge Gezelfchap, in de *Broederkerk*, naa het houden eener gepaste Redenvoeringe, *Over de nuttigheid der Wysbegeerte in 't Gemeenebest wel en gelukkig te beftuuren*, naar de wyze der Ouden, met de *Kap*, tot Meester der Vrye Kunften, en Leeraar der Wysbegeerte, bevorderd te worden. 't Landfchap *Drenthe* onthaalde desgelyks hunne Hoogheden (*).

Zyne Hoogheid koopt de Heerlykheid *Borkelo*. Eene der aanzienlykfte Heerlykheden in *Gelderland*, naar de Rivier *Berkel* of *Borkel*, *Borkelo* of *Borkulo*, gheeten, welke 'er, in ouden tyde, eene eigene Ridderfchap hadt, en, behalven een Steedje van dien naam, ook in zich begrypt *Gezelaar*, *Geesteren*, *Eibergen*, *Rekken* en *Nede*, werd, benevens die van *Ligtenvoorde* en de Havezate *Marhuizen*, door zyne Hoogheid,

(*) N. *Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1262-1284.

heid, in dit Jaar, aangekocht, voor zes- I.
 maal honderd duizend Guldens, van den BOEK!
 Vorst CZARTORYSKI, Generaal van ———
Podolien, Luitenant - Generaal des Ko- 1777.
 ningryks en Republiek van *Poolen*, en
 diens Gemalinne, Geboore Gravinne van
Flemming. De overdragt geschiedde, voor
 de Gerigten, onder welke deeze Heerlyke
 Goederen gelegen waren, aan de Afge-
 zondenen van zyne Hoogheid, den Baron
 VAN DER BORCH, Raad en Rekenmees-
 ter van Hoogstdezelfs Domeinen, en den
 Griffier ANDREAS ARDESCH, door den
 Heere DIRK WESTRIK, Koopman te
Amsterdam, Gevolmagtigde van den Vorst
 en Vorstinne CZARTORYSKI. Gemelde
 Heeren aanvaardden, vervolgens, in naam
 van den Prins van ORANJE, het hoog,
 laag en middelbaar Regtsgebied dier Goe-
 deren, en namen den Amptenaaren den
 Eed van Getrouwheid af (*).

Om den voordeeligen Handel, door on- Klagten
 ze Kooplieden, in de *West-Indiën*, boven over den
 al op *St. Eustatius*, gedreeven, te stui- Bevel-
 ten, meende *Engeland* een gepast middel hebb-
 gevonden te hebben, in de klagten, over van *St.*
 t gedrag des Bevelhebbers van dat Ei- *Eustati-*
 land, als of hy de Inwoonders, met oog- us, door
 luiking der Regeeringe, toeliet, ongeoor- de *Engel-*
 lofdon Handel met de *Noord-Americaa-*
nen te dryven. Het Voorzittend Lid van
 het

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777, bl. 739.

I. het *Engelsch* Eiland *St. Christophel*, de Heer
 BOEK. GREATHEAD, zondt den *Hollandschen*
 — Bevelhebber JOANNES DE GRAAF, een
 1777. Brief, den zeventienden van Wintermaand,
 des Jaar MDCCLXXVI, gedagtekend,
 waar in hy, naa aanduiding van geen ge-
 loof te hebben willen slaan aan de loopende
 gerugten, dat de oude en natuurlyke
 Bondgenooten van *Groot - Brittanje*, de
 Onderdaanen van dat Ryk ondersteunden
 in hunne Wederspanningheid tegen hun
 Moederland, uit naam van zyn Koningly-
 ken Meester, klaagt, uit de egtte berig-
 ten, te weeten: „Dat niet alleen de Toe-
 „ voer van alle soorten van Provifien en
 „ Oorlogsbehoeften, genoegzaam dage-
 „ lyks, en in 't openbaar, verzorgd wor-
 „ den, door de Inwoonderen van *St. Eu-*
 „ *statius*, aan de rebelleerende Onderdaa-
 „ nen van zyne Majesteit; maar zelfs, dat
 „ Schepen, Oorlogswyze uitgerust, van
 „ dat Eiland afgevaaren waren, met een
 „ uitdruklyk en erkend voorneemen, om
 „ te kruisfen op, en Prys te maaken van
 „ de Schepen en Eigendommen van zyne
 „ vreedzaame en getrouwe Onderdaanen.
 „ — Dat een Sloep, zodanig uitgerust,
 „ en afgevaaren, onder zekere Vlag, ge-
 „ naamd die van het *Continental Congres*,
 „ genoegzaam, onder het bereik en 't Ge-
 „ fchut van *St. Eufstatius*, zeerooverlyk,
 „ aangetast en genomen hadt, een Bri-
 „ gantyn, een *Engelsch* Onderdaan toebe-
 „ hoorende; welke Sloep, naa deeze daad
 „ van Zeeroovery, baarblyklyk begaan
 „ bin-

„ binnen het gezigt van het *Hollandsch* I.
 „ *Fort*, op de Reede van *St. Eustatius* we- BOEK.
 „ derkeerde, met opgeheiste Vlaggen, —
 „ en daar, by aanhoudenheid, genooten 1777.
 „ hadt alle tekenen van onderftand en be-
 „ fcherming. — Dat een ander gewa-
 „ pend Schip, toebehoorende aan, en in
 „ dienst van de *Americaanfche Rebellen*,
 „ openbaar was aangekomen, en geankerd
 „ op de Reede van *St. Eustatius*, met een
 „ opgehaalde Vlag, voor die der Rebellen
 „ bekend, en de Sterkte, *Oranje-Fort* ge-
 „ naamd, met dertien Schooten begroete,
 „ 't geen van dit Fort was beantwoord,
 „ met eene ftaatlykheid, verfhuldigd aan
 „ de Vlaggen van Onafhangelijke Souve-
 „ raine Staaten: welk Schip, naderhand,
 „ vryheid kreeg, om in te neemen eene
 „ Lading Buskruid, nevens andere Oor-
 „ logsbehoeftens en Voorraad, tot ge-
 „ bruik van het *Americaanfche Leger*.” —
 „ Vervolgens, de *Americaanen* afgechilderd
 „ hebbende als verbanne Rebellen en Zee-
 „ roovers, voegt hy 'er by: „ Tot fchen-
 „ ding van alle openbaare Trouw en
 „ 's Volks Eer, is het voor eene *Holland-
 „ fche Volkplanting* overgebleeven om de
 „ erkende Medeftanders van hunne Ver-
 „ raaderye, en de Bevorderaars van hun-
 „ ne Zeerooveryen te zyn, en voor de
 „ Fortrefsen van Hun Hoog Mogenden,
 „ om de eerfte openbaare Erkenners te
 „ weezen van eene Vlag, tot hier toe on-
 „ bekend in de Lyst der Nationaale Vlag-
 „ gen.” — Ten flot cischt hy eene
 „ voor-

I. voorbeeldlyke genoegdoening, „ voor den
 BOEK. „ hoon aan zyner Majesteits Vlagge aan-
 1777. „ gedaan, door de Eere, aan die van zyne
 „ rebelleerende Onderdaanen bewee-
 „ zen, van het *Fort Oranje*, en vorderde
 „ daar benevens, dat de Bevelhebber zyn
 „ gezag zou gebruiken, om eene herhaa-
 „ ling deezer verbreekinge van Trouw
 „ voor te komen, en teffens daadlyke
 „ middelen aanwenden, om volledig her-
 „ stel te doen toekomen, aan hun, die,
 „ door de gepleegde Zeerooverij, gele-
 „ den hadden, dat de Medegenooten, de
 „ Deelhebbers en Aanmoedigers, in der
 „ daad, mogten uitgevonden, gevat, en,
 „ tot affchrik voor anderen, naar verdien-
 „ ften geftraft worden.”

De Be-
 velheb-
 ber be-
 antwoord
 deeze
 klagten.

Deze Brief werd door den Heer
 STANLEY, een Lid van zyns Majesteits
 Raad, en zyn Solliciteur-Generaal, aan
 den Bevelhebber van *St. Eufatius* overge-
 handigd; hy hadt, daar en boven, last,
 om met denzelven breeder mondeling te
 handelen. Dan, het behaagde den Heer
 DE GRAAF niet, zich in eenig onderzoek,
 wegens den inhoud van dien Brief, of van
 zyn gedrag, in eenig geval, in te laten
 met deezen Gelastigden; dewyl zulks ge-
 fchikt fcheen om hem Rekenfchap af te
 vorderen in zyn eigen Bevelhebberschap;
 waar toe niemand op aarde regt hadt dan
 zyne Heeren en Meesters. Een Brief in
 antwoord was het eenige dat de Voorzit-
 ter GREATHEAD verwierf, waar in de
 Heer DE GRAAF ontkent, „ dat de Re-
 „ gee-

„ geering van *St. Eustatius*, op eeniger- I.
 „ lei wyze, kennis hadt van de onverdec- BOEK.
 „ digbaare handelingen, den Inwoonde-
 „ ren van dat Eiland ten laste gelegd; en 1777.
 „ omstandige bewyzen, op egte kennis-
 „ neemingen gegrond, vordert, van dus-
 „ danige onwettige handelingen, met de
 „ stukken, in orde te neder gesteld, en
 „ met Getuigen bekrachtigd, tegen de
 „ strafbaare Perfoonen, welke ontbraaken
 „ in den gezonden Klaagbrief. 't Was
 „ hem onmogelyk tegen iemand van het
 „ Gemeen iets aan te vangen, op eene
 „ algemeene beschuldiging; noch zyn
 „ Last, noch de Wetten des Lands, ga-
 „ ven hem vryheid iemand in Regten te
 „ vervolgen, zonder Aanklaager of Ge-
 „ tuigen, of te veroordeelen zonder Be-
 „ wyzen. Bragt men deeze in 't midden,
 „ de Regeering zou alle mogelyke vol-
 „ doening geeven. Deeze, hadt men, we-
 „ gens het neemen van den Brigantyn,
 „ door een gewapende Sloop, niet te ber-
 „ de gebragt. Voorts was hy niet be-
 „ wust, in eenig opzigt, de Tractaaten
 „ geschonden, of, willens en wectens,
 „ den Koning eenigen hoon aangedaan te
 „ hebben, en, diensvolgens, tot geene
 „ vergoeding gehouden. Men moest niet
 „ verwagten, dat hy, zonder uitdrukly-
 „ ken last der Hooge Magten, onder wel-
 „ ken hy stondt, het op zich zou nee-
 „ men, om een Handel en Vaard te be-
 „ dwingen, aan welke hy verzekerd was,
 „ dat Hunne Hoog Mogenden niet zouden
 „ „ dul-

I. „ dulden, dat eenige verhindering werdt
 BOEK. „ toegebracht, en dus eene Volkplanting
 — „ onder zyn Beftuur, en dat gedeelte van
 1777. „ het Handelbelang der *Hollanderen*, aan
 „ zyne zorge, door de Heeren Directeu-
 „ ren der *West-Indifche Compagnie* toever-
 „ trouwd, te verongelyken. — Belan-
 „ gende het ontvangen en behandelen,
 „ door de Fortrefen van het Eiland, aan
 „ eenige Schepen, hoe genaamd, gedaan,
 „ vleide hy zich aan zyne Meesters, wan-
 „ neer zy het vorderden, zodanig eene
 „ rekenfchap te zullen kunnen geeven, als
 „ zou uitwyzen, in hoe verre de berig-
 „ ten, aan den Voorzitter GREATHEAD
 „ gegeeven, egt waren, en op goede
 „ gronden fteunden.”

Men
 maakt
 van dee-
 ze zaak
 een Twist
 van Staat.

Een tweede Brief, door gemelden Voor-
 zitter aan den Bevelhebber gefchreeven,
 was in zagter bewoordingen vervat; hy
 verontfchuldigde zich eenigermate van
 eene opzettelyke betigting der Regeeringe
 van *St. Eufatius*, wegens derzelver aan-
 deel in den ongeoorlofdten Handel. Dan,
 geen uitzigt hebbende dat enig nader
 Vertoog een voordeeliger onthaal by den
 Heer DE GRAAF, die zich op zyne Hee-
 ren en Meesters beroepen hadt, zou ont-
 moeten, werd, zyns ordeels, de Twist
 eene zaak van Staat, die ter befliffing van
 den Koning zyn Meester en Hunne Hoog
 Mogenden ftondt.

Ingevolge hier van, zondt de Heer
 GREATHEAD de bovengemelde Brieven
 aan Lord GEORGE GERMAIN, met by-
 ge-

gevoegde beëdigde Verklaringen, raakende den hoon, der Vlagge van zyne Majesteit aangedaan; doch kon geen beëdigd bewys opleveren, dat de Kaper een Eigendom was van *Hollandfche Onderdaanen*, noch wegens de eigenlyke natuur van den Toevoer, dagelyks van *St. Eufstadius* na *Noord-America* gezonden.

Schoon de zaak, eerst zo heftig opgevat, eenigzins fcheen te bekoolen, was dezelve overgenoeg om den *Engelfchen* Afgezant *YORKE*, de Papieren, daar toe betrekkelijk, by de Algemeene Staaten te doen inleveren, vergezeld van een Ver-
 toog, 't geen, om den dreigenden inhoud, hier geheel verdient geplaatst te worden.
 „ Zedert den aanvang, ” dus liet hy zich hooren, „ van den onnatuurlyken Op-
 „ stand, die in de *Engelfche Volkplantingen*
 „ van *Noord-America*, tegen de Wettige
 „ Regeeringsvorm van het Moederland is
 „ uitgeborften, heeft de Ondergetekende,
 „ buitengewoon en volkomen Gemagtigde
 „ des Konings van *Groot-Brittanje*, meer-
 „ maalen gelegenheid gehad, zich by Uwe
 „ Hoog Mogenden te vervoegen, in den
 „ naam van den Koning zynen Meester,
 „ om dezelve, door alle beweegmidde-
 „ len van Volksbelang, van goede Na-
 „ buurfchap, van Vriendfchap, en, ein-
 „ delyk, ook van Verbonden, te noopen,
 „ om den heimlyken Handel tufchen der-
 „ zelve *Onderdaanen*, en de oproerige
 „ *Americaanen*, te ftuiten. Indien de
 „ maatregels, welke Uwe Hoog Mogen-
 „ den

I.
BOEK.

1777.

YORKE
klaagt
over dit
bedryf
op *St.*
Eufstadi-
us.

I. „ den hebben gelieven te neemen, van zo
 BOEK. „ veel uitwerkings, als hunne verzekering
 „ vriendhoudende geweest waren, zou de
 1777. „ Ondergetekende zich niet in de onaan-
 „ genaame noodzaaklykheid bevinden,
 „ om thans ter kennisfe van Uwe Hoog
 „ Mogenden te brengen. Gebeurtenissen
 „ van het ernstigst belang en uitzigt. —
 „ De Koning, Hoog Mogende Heeren,
 „ heeft, tot hier toe, met een geduld
 „ zonder voorbeeld, de onregelmatige
 „ handelwyze van Derzelver Onderdaan-
 „ nen verdraagen, in hunnen Handel, dien
 „ zy te *St. Eustatius*, en van daar in *Ame-*
 „ *rica*, dryven. Zyne Majesteit heeft
 „ zich steeds geveid, dat, met tyd aan
 „ Uwe Hoog Mogenden te geeven, om
 „ eene handelwyze, zo onregelmatig als
 „ onverdeeddigbaar, te onderzoeken, en
 „ dezelve te doorgronden, Dezelve de
 „ noodige middelen zouden hebben aange-
 „ wend om de misbruiken te beteugelen,
 „ hunne Onderdaanen binnen behoorely-
 „ ke paalen te houden, en de Regten en
 „ Vriendschap van *Groot-Brittanje* te doen
 „ ontzien. — De Klagte, welke ik be-
 „ vel heb thans aan Uwe Hoog Mogenden
 „ te doen, is gegrond op egte hier by-
 „ gaande stukken, in welken Uwe Hoog
 „ Mogenden, met verwondering, en, ik
 „ moet gelooven, zelfs met misnoegen,
 „ zullen zien, dat, naa eenen onbepaal-
 „ den Koophandel aan de oproerige *Ame-*
 „ *ricaanen* te *St. Eustatius* te hebben toe-
 „ gestaan, Derzelver nieuwe Bevelhebber

„ DE GRAAF, zyn pligt in zo verre heeft I.
 „ durven vergeeten, dat hy de Vyandlyke BOEK.
 „ uitrustingen der *Americaanen* oogluikend
 „ heeft aangezien; dat hy het neemen van 1777.
 „ een *Engelsch* Schip, door eenen *Ameri-*
 „ *caanschen* Zeeroover, heeft toegelaaten,
 „ byna onder het Geschut van zyn Eiland;
 „ en, (om de kleinagting tegen de *Engel-*
 „ *schen*, en alle andere Mogenheden van
 „ *Europa*, tot den hoogsten trap te bren-
 „ gen,) dat hy de Vlag van het oproerig
 „ *America*, door de Fortresle van zyn Ge-
 „ bied, met de gewoone Eergroete heeft
 „ doen beantwoorden. — Alle de
 „ vriendlyke Vertoogen, welke het Voor-
 „ zittend Lid der Regeeringe, van het
 „ nabuurig Eiland *St. Christophel*, omtrent
 „ deeze bekende voorvallen, gedaan
 „ heeft, zyn door den Heer DE GRAAF
 „ op de onduidelykste en aller onvoldoe-
 „ nendite wyze, beantwoord, weigeren-
 „ de zelfs, zich in eenige Verklaringen,
 „ hoe genaamd, in te laaten, met een Lid
 „ van 's Konings Raad, op het Eiland *St.*
 „ *Christophel*, welke, ten dien einde,
 „ door gemelden Voorzitter, na *St. Eu-*
 „ *statius* was afgevaardigd. — Na het
 „ mededeelen van de bygevoegde Stuk-
 „ ken, is my niets overig, dan 'er nog
 „ by te voegen, dat de Koning, die de-
 „ zelve met geen mindere verwondering
 „ dan verontwaardiging geleezen heeft,
 „ my uitdruklyk gelast, van Uwe Hoog
 „ Mogenden te vorderen eene plegtige
 „ I. DEEL. H „ Ont-

I. „ Ontkenning van de Eergroete, aan de
 BOEK. „ oproerige Vlag, door het *Fort Oranje*,
 „ te *St. Eustatius* gedaan; de afdanking
 1776. „ en onmiddelyke terugroeping van den
 „ Bevelhebber DE GRAAF; en, daar en
 „ boven, nog van wegen zyne Majesteit,
 „ te verklaaren, dat, zo lang deeze vol-
 „ doening niet gegeven is, men niet
 „ moet verwagten, dat zyne Majesteit
 „ zich zal laten zusen met enkele verze-
 „ keringen, of dat zy een oogenblik zal
 „ vertragen, de maatregels te neemen,
 „ die zy voor de belangen en de Waardig-
 „ heid van de Kroon zal meenen goed
 „ te vinden.”

Hoe dit Men zag, in dit Vertoog, de algemeene
 hier werd ne Beschuldigingen van Ongeoorlofd
 opgeno- Handel, op nieuw, zonder voldingend be-
 men. wys, opgehaald, met misnoegen; dan,
 eene billijke verontwaardiging beving alle
 Onpartydigen, wegens de vreemde, en
 van allen regtmaatigen grond ontbloote
 Aanklagte, dat men eene daad, *byna on-
 der het bereik van 't Geschut*, en dus daar
buiten geschiedt, niet geweerd hadt; en
 moest deeze aandoening met regt aangroci-
 jen, door den onverdraaglyken toon, op
 welchen de Ridder YORKE eischte, dat
 een Bevelhebber, eer men behoorelyk
 kennis van de zaak kon neemen, terstond
 zou worden afgedankt en opontbouden,
 en de dreigende taal in 't slot gevoerd.
 — Dit Vertoog werd, naderhand, in
Engeland zelve, aangemerkt als zo beledi-
 gend voor de Staaten deezer Gewesten;
 de-

dewyl zy 'er als eene mindere en ondergeschikte Mogenheid in behandeld werden, ^{I.} dat men het aanzag als eene aanleidende ^{BOEK.} en eerste oorzaak der Gevoeligheid van ^{1777.} onzen Staat, tegen het Ryk van *Groot-Brittanje*. (*)

Naa dat de Afgezondenen van *Holland* en *West-Friesland*, dit Stuk, met de Bylaagen, overgenomen hadden, om ze in de hunnen breeder mede te deelen, vonden de Algemeene Staaten goed, dat alles zou gesteld worden in handen van de Heeren **LYNDEN TOT ZWAANENBURG**, en anderen, tot de Buitenlandsche Zaken, gelast, om alles te onderzoeken en der Vergaderinge verflag te doen; als mede, dat men ze zou zenden aan den Representant en Bewindhebberen van de *West-Indische Compagnie*, ter voorzittende Kamer *Amsterdam*, om van hun, ten spoedigste, berigt te ontvangen, of, met de laatst ingekomene Brieven van *St. Eustazius*, iets te hunner kennisse gekomen was, deeze voorvallen betreffende.

't Leedt niet lang, of, ingevolge van Ant- dit alles, lieten de Algemeene Staaten ^{woord} den Koning een Antwoord toekomen, ^{t op die} geen, schoon in manlyke taal opgesteld, ^{klagten.} egter blyk droeg van een taai geduld en groote toegeeflykheid. De Graaf VAN **WELDEREN** leverde 't zelve in deeze be-

(*) *Univ. Magaz.* Vol. LXXVIII. p. 115.
H 2

I. bewoordingen over: „Het is met het
 BOEK. „ diepst ontzag, dat de Ondergetekende,
 — „ buitengewoon en volkomen Gemagtig-
 1777. „ de Afgezant van Hunne Hoog Mogen-
 „ den, ingevolge der Bevelen, die hy des-
 „ wegen heeft ontvangen, de Eer heeft,
 „ Uwe Majesteit te vertoonen, dat het
 „ Vertoog, door zynen Afgezant overge-
 „ geeven, Hun gevoelig heeft getroffen,
 „ en dat zy zich verplicht vinden te klaa-
 „ gen over de verwytingen, daar in ver-
 „ vat, even als of Hun Hoog Mogenden
 „ vermoed wierden van Uwe Majesteit te
 „ willen zussen met vriendlyke verzeke-
 „ ringen, die door de daaden werden te-
 „ gengesprooken, als mede, over den
 „ dreigenden toon, welke in dit Vertoog
 „ heerscht, en welke aan Hunne Hoog Mo-
 „ genden toefchynt te verre af te wyken
 „ van 't geen tusfchen Souveraine en On-
 „ afhankelijkke Mogenheden is aangenomen
 „ en moet plaats hebben, en vooral tus-
 „ fchen Nabuuren, welken, zedert zo
 „ langen tyd, door de banden van goe-
 „ de Overeenstemming, en onderlinge
 „ Vriendschap, zyn veréénigd geweest. —
 „ Hunne Hoog Mogenden meenen, dat
 „ zy, in alle gelegenheden, en byzonder
 „ in deeze ongelukkige Beroertens van
 „ uwer Majesteits Volkplantingen in *Ame-*
 „ *rica*, omtrent Uwe Majesteit dat geen
 „ gedaan hebben, 't welk men van een'
 „ goeden Nabuur, en van eene vriendhou-
 „ dende toegenegene Mogeneid, zou kun-
 „ nen

„ nen verwagten. — Hunne Hoog Mogen- E
 „ den stellen de Vriendschap van Uwe Ma- BOEK.
 „ jesteit op den hoogsten prys; zy wen- —
 „ schen alles te doen wat in hun vermogen 1777.
 „ is, zo veel de Eer en Waardigheid van
 „ den Staat toelaaten, om dezelve meer en
 „ meer aan te kweeken; maar zy kunnen,
 „ ten zelfden tyde, niet verbergen de ge-
 „ voelige aandoening, die dit Vertoog op
 „ hun gemaakt heeft. — Het is eenig-
 „ lyk om Uwe Majesteit alle oplettenheid
 „ te betoonen, en, om te bewyzen, dat
 „ Hunne Hoog Mogenden niets willen
 „ verzuimen 't geen dienen kan, om, ge-
 „ voeglyk, de waarheid dier Gebeurtenis-
 „ sen te onderzoeken, waar uit de klag-
 „ ten zyn gesprooten, dat zy beslooten
 „ hebben, om dit onderzoek op de spoed-
 „ digste wyze te doen, en daar van alle
 „ langwyligheid en uitstellen af te snyden.
 „ Ten dien einde zyn Hunne Hoog Mo-
 „ genden afgeweeken van de gewoone
 „ vorm, in diergelyke gevallen altyd ge-
 „ bruiklyk, om van de Bediendens en
 „ Amptenaaren, in hunne Volkplantin-
 „ gen, een schriftlyk Berigt te vorderen;
 „ en zy hebben reeds hunne Bevelen afge-
 „ vaardigd, dat de Bevelhebber van *St.*
 „ *Eustatius*, zonder uitsfel, en met allen
 „ mogelyken spoed, zou overkomen, om
 „ Hunne Hoog Mogenden de noodige be-
 „ rigten te geeven van al 't geen op 't Ei-
 „ land *St. Eustatius* is voorgevallen, als
 „ mede, van alles, wat omtrent de *Ame-*

I. „ *ricaansche Volkplantingen* , en derzelve
 BOEK. „ Schepen , gedurende den tyd dat hy
 — „ bevel gevoerd heeft, tot zyne kennisfe
 1777. „ is gekomen, en, om zyne handelwyze,
 „ daar omtrent, onder het oog van Hunne
 „ Hoog Mogenden te brengen. —
 „ De Ondergetekende vindt zich gelast
 „ Uwe Majesteit berigt van dit Besluit te
 „ geeven, en teffens te verklaaren, dat
 „ Hunne Hoog Mogenden geene zwaarig-
 „ heid maaken, van zeer uitdruklyk te
 „ ontkennen, alle daad of Eerbewyzing,
 „ welke, door hunne Bediendens of Amp-
 „ tenaaren, aan de Schepen van de *Noord-*
 „ *Americaansche Volkplantingen* mogten
 „ zyn gegeeven, of, welke zy, in 't ver-
 „ volg, mogten geeven, voor zo verre die
 „ daaden of Eerbewyzingen van natuur
 „ mogten zyn, om daar uit te besluiten,
 „ dat men 't minst ter wereld de Onaf-
 „ hangelykheid en 't Oppergezag van ge-
 „ melde Volkplantingen erkende. —
 „ Nog heeft de Ondergetekende last Uwe
 „ Majesteit kennis te geeven, dat Hunne
 „ Hoog Mogenden, dien overeenkomstig;
 „ Bevelen hebben gezonden aan de Bevel-
 „ hebbers, in hunne *West-Indische Volk-*
 „ *plantingen*, en hun, op nieuw, en op
 „ het allersterkst, hebben gelast, om
 „ derzelve Plakaaten en Bevelen, tegen
 „ den Uitvoer van Oorlogsbehoeftens,
 „ na de *Americaansche Volkplantingen*, van
 „ Uwe Majesteit, op het allernauwkeu-
 „ rigst in agt te neemen, en die Bevelen
 „ met

„ met de allermogelykfte striktheid te I.
doen uitvoeren.” BOEK.

Zyne *Groot-Brittannifche* Majesteit nam
genoegen in dit Antwoord, zag met blyd- 1777.
fchap zyne verwagting vervuld in het op- *Engel-*
ontbod des by hem in haat gebragten Be- *land*
velhebbers, als mede, het ontkennen der neemt
Kleinagtinge, zyner Vlagge aangedaan, en hier in
de beloofde voorzorge tegen het voeren *genoe-*
van Oorlogftuig na de oproerige Volkplan- *gen.*
tingen; alles begreepen in het Wederant-
woord, door den Secretaris van Staat,
den Graaf van SUFFOLK, aan den Graaf
VAN WELDEREN ter hand gefield. Hier
mede liep deeze zaak, ten opzigte van
Engeland, geheel ten einde (*).

Het gedrag der *Hollandfche*, en boven *Befchul-*
al der *Amfterdamsche* Kooplieden, in dit *digen*
Tydsgewricht, werd toen, en naderhand, *tegen*
met de zwartfte kleuren gefchilderd, door *Kooplie-*
hun die de *Engelſchgezinde Party* aankleef- *den.*
den; zeker Schryver, een verklaard Voor-
ftander van dezelve, hadt de onbefchaamd-
heid, om te verzekeren, „ dat de Koop-
„ lieden te *Amfterdam* de Volkplantingen
„ heimlyk onderfteunden tegen de uitdruk-
„ lyke Plakaaten aan; dat de Regeering
„ van

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 375 — 404 *Brie-*
ven, gewisfeld tusſchen den Engelſchen Vice-Admi-
raal YOUNG, en den Heer COLPOYS, Capitein
van een Engelsch Oorlogſchip, en zyne Excellentie
den Heer J. DE GRAAF, wyzen uit, dat de *Engel-*
ſchen geen geground regt hadden om over de Regeering
van *St. Eufatius* te klaagen.

I. „ van *Amsterdam* zich hier tegen nooit
 BOEK. „ verzette, gelyk zy hadt behooren te
 ——— „ doen, door ééns een voorbeeld te stel-
 1777. „ len, zo als de bevordering van de goede
 „ verstandhouding met *Engeland*, en de
 „ bewaaring van den Vrede en het Wel-
 „ zyn, als mede de goede Trouw, van
 „ ons Vaderland zouden gevorderd heb-
 „ ben. ——— Dat de Toevoer van alle
 „ Krygsbehoeften, na de *Engelsche Volk-*
 „ *plantingen*, by herhaalde Plakaaten, ten
 „ sterkften verboden was; maar de ge-
 „ legenheid van onze eigene Volkplantin-
 „ gen, zo in *Guyana*, als byzonder op de
 „ Eilanden, en vooral *St. Eustatius*, gaf
 „ de gereedste aanleiding tot deezen ver-
 „ boden Handel. Men kon daar heenen
 „ al vervoeren wat men wilde, zonder dat
 „ daar op veel te zeggen viel, en dan
 „ hadt men met de *Americaanen* maar te
 „ beleggen om het van daar te haalen, 't
 „ geen zeer gemaklyk was. ——— Geen
 „ wonder dan dat de aandagt van *Enge-*
 „ *land* zich hier op byzonder vestigde, en
 „ dat dieswegens door deszelfs Gezant al
 „ vroeg Vertoogen aan Hunne Hoog Mo-
 „ genden werden gedaan, die daar op niet
 „ twyfelden allen Uitvoer van Krygsbe-
 „ hoeften, na de *Engelsche Volkplantin-*
 „ *gen*, streng te verbieden. Dan, hoe
 „ deeze billyke en noodige orders, geduu-
 „ rende den tyd van verscheide jaaren,
 „ dagelyks, en op allerlei bedenkelyke
 „ wyzen, zyn geëludeerd, of wel openlyk
 „ en direct *getransigeerd* geworden, be-
 „ „ heeft

„ hoeft men flegts de zulken te vraa- I.
 „ gen, die zich, vooral in de jaaren BOEK.
 „ MDCCLXXV, MDCCLXXVI en —
 „ MDCCLXXVII, op *St. Eustatius*, 1777.
 „ *Curacao*, enz., bevonden hebben.
 „ Trouwens, de Portien in zulke Sche-
 „ pen en Laadingen, werden, te *Amster-*
 „ *dam*, openlyk, en, zonder eenige be-
 „ wimpeling, geveild, en de Reeders zo
 „ wel als de Asfuradeurs, maakten geen
 „ het minste geheim van deezen Handel. —
 „ Het gebeurde met den Heer DE GRAAF
 „ kan ook in aanmerking komen, om te
 „ begrypen, dat, in *Engeland*, zommi-
 „ gen, zedert een geruimen tyd, reeds
 „ op de gedagten waren gevallen, als of
 „ de *Republiek* den *Americaanen* geen on-
 „ gunstig hart toedroeg (*).” — Dan,
 „ deeze taal, uit de pen der Partydigheid
 „ gevloeid, verraadde zich zelve, lag de
 „ Regeering van *Amsterdam* een verzuim ten
 „ laste, voor 't welk dezelve niet hadt te
 „ waaken; of, behelsde eene onbewee-
 „ zene beschuldiging der geenen, die, van
 „ wegen de *Admiraliteiten*, daar tegen had-
 „ den moeten voorzien, en, zulk een ge-
 „ dtag, strafloos gedoogd, ja, met hun me-
 „ deweeten, bevorderd hadden, om *Enge-*
 „ *lands* Vyanden te ondersteunen. Daar en
 „ boven was het in 't wilde geschermd, en
 „ het bewys uit het openlyk te koop veilen
 „ der *Portien in Schepen en Laadingen*, met
 „ Krygs-

(*) *Politiek Vertoog*, bl. 72. 78 en 79, in 8vo

I. Krygsvoorraad voor de *Noord-Americaanen*
 BOEK. bestemd, droeg de lidtekens der grootste
 — onkunde in den Handel, of van de onbe-
 1777. schaamdste Lasterzugt, dewyl het iets
 stelde, 't welk geen bestaan hadt, en zelfs
 niet kon hebben (*). Dat veele Kooplie-
 den zich van deeze gelegenheid, tot het
 behaalen van groote Winsten, bedienden,
 kan niet ontkend worden; doch, 'er stak
 in dit bedryf van byzondere Persoonen,
 die het waagden, niets, ten opzigte van
 den Staat.

Nadere Bepaa- Want, niet alleen werd het Verbod
 lingen der Verzendinge van Oorlogsbehoeftens,
 wegens na de *Engelsche Volkplantingen*, weder
 het ver- vernieuwd (†); maar, by 't verleenen
 voeren van Convoy zag men vyf Bepaalingen ge-
 van Oor- maakt, meerendeels strekkende om alle
 logsbe- bedekte derwaards voering van Krygstuig-
 hoefsten. ten sterkste te weeren; behalven de be-
 paalde hoeveelheid, moest, om volkomen
 zekerheid te hebben, dat, desaangaande,
 geen bedrog plaats hadt, in alle aanwy-
 zingen der ingelaade Goederen, wanneer
 de Verzender of Koopman verkoos eene
 algemeene benaaming van *Koopmanschappen*
 te

(*) CANDIDUS wederlegt dit in 't breede in zyn'
Zesden Brief tegen het Politiek Verloog, bl. 40, enz.
 De *Politiek Verloogschryver* hadt zich op de *Nieuwe*
Nederlandsche Jaarboeken beroepen; doch, de Schry-
 vers, hebben, by de stukken, getoond, dat deeze
 Aanhaaling geheel verdraaid en valsch is, gelyk veele
 Aanhaalingen diens Schryvers. *Nieuwe Nederl. Jaarb.*
 1781. bl. 823 en 824.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1300.

te gebruiken, of daar op te zetten, de Inhoud onbekend, daar nevens worden uitgedrukt, dat het niet is Buskruid of Ammunition van Oorlog. Ook zou het den Officieren, van wien Convoy gevraagd werd, vry staan, te onderzoeken, of te doen onderzoeken, of in die Schepen meer Buskruids, of ander Oorlogstuig, gelaaden was, dan de overgeleverde Papieren uitweezen; en moesten de Schippers den Onderzoekeren behoorlyke aanwyzing van de Laading doen, en, des noods, in handen van den Bevelvoerenden Officier, den Eed afleggen, dat zy geene andere Goederen, en byzonder, geen Buskruid of Oorlogstuig, hadden ingelaaden, dan uit de Papieren bleek. Wanneer, des niettegenstaande, meer van die Goederen aan Boord mogten zyn, zouden de Schepen, aan de Admiraliteit overgeleverd, aldaar onderzocht, en tegen de Schuldigen regterlyk gehandeld worden. — Gelyk, by het eerste Lid, bepaald was, dat geene andere Schepen, dan die hier te Lande t'huis hoorden, van dit Geleide zouden kunnen gebruik maaken; zo diende het laatste Lid om te beletten, dat zich, by het wederkeeren, geene andere daar van bedienden, dan Schepen, die hier t'huis hoorden, en van hier waren uitgevaaren, of, voor zo verre zy in de *West-Indiën*, zouden mogen weezen aangekocht, en met den Bylbrief zullen worden beweezen, niet in *Noord-America* gebouwd, of vóór den Jaare MDCCCLXXVI, reeds door de In-

I.
BOEK.
1777.

ge-

I. gezetenen der Volkplantingen van den
 BOEK. Staat, of van eenige andere Mogenheid,
 — buiten *Noord-America*, bezeten, of, ze-
 1777. dert, als Pryzen, op die van *Noord-Ame-
 rica* gemaakt, verkogt te weezen; en het
 daarenboven blyke, dat het Schip aan de
 Onderdaanen van den Staat toebehoort, en
 de Schippers één jaar en zes weken, vóór
 MDCCLXXVI, Ingezeten Burgers van 't
 Gemeenebest, of deszelfs Volkplantin-
 gen, zyn geweest (*).

Poogin-
 gen van
 YORKE
 om Twee-
 dragt te
 zaaijen.
 Hoe veele, hoe nauwe, voorzorgen,
 tot het bewaaren der voor deezen Staat
 raadzaame en hoognoodige Onzydigheid!
 van welke de *Engelsche* Afgezant YORKE
 den Staat zegt af te trekken, door zyne
 onophoudelyke klagten, dat de Stad *Am-
 sterdam*, en veele voornaame Kooplieden,
 de *Noord-Americaanen*, op eene ongeoor-
 lofde wyze, begunstigten, en, tegen de
 belangen van het *Britsche* Hof, ondersteun-
 den. Hy, die reeds zes-en-twintig jaa-
 ren, hier zyn verblyf gehouden hadt, en
 volkomene kennis bezat van de gesteld-
 heid der dingen, poogde eenen Aanhang
 te krygen, of liever, dien hy reeds hadt,
 te versterken. Welmeenendheid voor 't
 Gemeenebest was op zyne lippen; doch
 nyd en afgunst in zyn hart. 't Zaad van
 Tweedragt te zaaijen, kon best aan zyne
 oogmerken beantwoorden, 't werd ryk-
 lyk van hem gestrooid, en in den grond
 eeni-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1301, enz.

eeniger Gewesten kreeg het aanmerkelyken I wasdom; waar uit verschillende inzigten BOEK) tusfchen dezelve reezen, die hem een gelukkigigen uitflag deden verhoopen van zy- 1777. nen toeleg om *Nederlands* Hooge Magten over te haalen tot eene Onderhandeling, by welke zy wel vry verklaard werden om den gevraagden Onderftand aan *Engeland* te geven; maar teffens moesten afzien van allen Handel en Scheepvaard op *Frankryk* en *Spanje*, in zo verre het *Engeland* behaagde daar aan paalen te ftellen, zonder zich te houden aan duidelyk fprekende uitftaande Verdragen, en dus in zulker voege, dat, deeze Voorwaardens aangenomen zynde, het Hof van *Versailles*, of van *Madrid*, de Staaten der *Vereenigde Gewesten* niet meer als Onzydig konden aanmerken. *Amfterdam* bleef niet in gebreke, om, ter Staatsvergaderinge, de na-deelige gevolgen van dit *Engelfche Plan*, zo voor onzen Koophandel, als voor ons Gemeenebest, aan te toonen.

De toeneemende Vyandlykheden tus- Toeneemende fchen *Frankryk* en *Engeland* wettigden de welgegronde Staatkunde om zich volmaakt Vyandlykheden onzydig te houden. Drie *Fransche* Schepen, door de *Engelfchen* genomen, en te tusfchen *Jamaica* opgebracht, werden door den Be- *Frankryk* en velhebber van *St. Domingo* te rug geëischt, *Engeland*. doch geweigerd. Het *Fransche* Fregat, tot het doen van deezen terugeisch, derwaards gezonden, hadt last, om, in gevalle van weigering, by zyne terugkomst, de *Engelfche* Schepen, hem ontmoetende,

I. de, te neemen, 't geen het opbrengen
 BOEK. van een *Engelsch* Schip, te *St. Domingo*,
 ten gevolg hadt. De Bevelhebber van
 1777. een *Fransch* Oorlogschip, met een Fregat
 op de hoogte van *l'Orient* zeilende, ge-
 boodt twee *Engelsche* Kruisfers van daar
 te vertrekken; dewyl de Koning zyn Mee-
 ster de Havens van zyn Ryk voor alle Vol-
 ken open zette, uitgenomen voor de Kaa-
 pers van *Groot-Brittanje*. — Hoe wei-
 nig, ondertusfchen, deeze voorgenomene
 volkome Onzydigheid, en de hoop, dat
 de regel *vry Schip, vry Goed*, de Ingezeten-
 en zou bevryden van geweldige aanran-
 dingen, betekenden, kunnen de reeds by-
 gebragte klagten (*) uitwyzen; en, wy
 zullen, vervolgens, maar al te veel ge-
 legenheden aantreffen, om de vrugtloosheid
 van 't een en ander te boek te stellen.

*Engel-
 lands
 aangroei-
 ende
 Verbitte-
 ring.*

Engeland werd meer en meer verbitterd,
 en zocht het *Fransche* Hof, door den Graaf
 VAN DUNMORE, van het deel neemen
 in de zaak der *Noord-Americaanen*, af te
 trekken, of, indien dit mislukte, 't zel-
 ve tegen dit Gemeenebest op te rokken-
 nen; doch deeze beide Staatkundige stree-
 ken waren verre van de gewenschte uit-
 werking te baaren. — Trots mogt de
Engelschen in den waan brengen, dat de
 Wet, in den Jaare MDCCCLXXV, vastge-
 steld, de *Britten* verbiedende met de *Volk-
 plan-*

(*) Zie boven, bl. 92.

plantingen Handel te dryven, of met die Volkplantingen eenige gemeenschap te hebben, zich ook tot andere Volken uitstreckte, en dat de *Noord-Americaansen*, onder dien Banvloek diens *Britschen* Ryks liggende, het affchuwen zouden weezen van alle andere Mogenheden. De Heer FOX hadt waarheid gesprooken, als hy, by het maaken dier Wet, Lord NORTH te gemoet voerde: *Nu is America voor altoos verlooren! welke straf zal thans evenredig zyn aan de misdaad van hun, die, naa zoo veel Gelds vergeefsch verspild, zo veel Bloeds, dat ten Hemel schreidt, nutloos vergooten te hebben, hun Vaderland van eene zo onwaardeerbaare Bezitting berooven, en op den kant van deszelfs volkomen val brengen!* Die Wet was eene verbreking van alle voorige Verbintenissen; stelde de Volkplantingen in derzelve natuurlyke Vryheid; en gaf aan alle andere Hooge Magten de handen ruim om met de Verlaatenen te handelen en overeenkomsten te sluiten.

Wy zullen niet meer dan regt doen aan de *Noord-Americaansche Volkplantingen*, wier Lotgevallen eerlang op die van onzen Staat zo veel invloed hadden, als wy hun wedervaaren, in dit Jaar, vermelden. Met reden stondt de Wereld verbaasd over den zo goeden wederstand, in den voorleden Jaare, door eene geringe en gebrekkig voorziene Krygsmagt der Volkplantingen, den indringenden Vyand geboden. Hoe zeer de Vryheidsmin veel

Krygs-
verrigtin.
gen in
*Noord-
Ameri-
ca*, in
deezen
Jaare.

har-

I.
BOEK:

1777.

I. harten deedt ontgloeijen, hadden zy, over
 BOEK. gebrek aan Volk, tot dien Veldtocht,
 ————— moeten klaagen: daar de meesten, de eer-
 1777. ste drift bekoeld zynde, naa het vervullen
 van zes maanden dienens, het Leger ver-
 laaten hadden, zo dat, met den aanvang
 van dat Jaar, 't zelve, van 20,000, tot
 beneden 5000, verminderde, en het veel
 werks in hadt een nieuw Leger in stand te
 brengen. Onder verscheide oorzaaken van
 dit bezwaarlyk Volk krygen, bragt 'er,
 naar 't oordeel van den Heer TRUMBULL,
 geen een meer toe, dan de hoop, die,
 over 't algemeen, in 't begin van dien
 Veldtocht, veel invloeds hadt, dat, ver-
 mids 'er nog geene Oorlogsverklaring
 was, men het verschil, langs den weg van
 Onderhandeling, nog zou kunnen byleg-
 gen; dat *Groot-Brittanje*, overtuigd van het
 vast besluit der *Noord-Americaanen*, einde-
 lyk, haar weezenlyk voordeel meer zou
 vinden in 't herroepen van het zo zeer ge-
 haatte Regt van Schatting, dan in het ver-
 volgen van den Oorlog, waar van 't gun-
 stigste uiteinde, in gevolge van 't geen zy
 zогten, alleenlyk zou zyn, het verderf
 der Volkplantingen bewerkt te hebben,
 en dus, voor hun, het verlies van allen
 voordeel van Koophandel en Inkomsten.
 Die hoop, gevoegd by den algemeenen
 afkeer van het denkbeeld eens voortdu-
 renden Oorlogs, en de overblyvende ge-
 negenheid voor het Moederland, gepaard
 met een ongunstig denkbeeld wegens de
 onervaarenheid der Bevelhebberen, in
 ver-

vergeelyking van de volklonkene Krygskunde der Vyanden; liepen allen zamen om de aanwerving van Volk te fremmen. Doch, uit dien bedrieglyken droom ontwaakt, tot de Verklaaring der Onafhangelykheid beflooten, en den Band der Bondgenootfchapyke Verbintenisfe geftrengeld hebbende, verfcheenen de *Americaanen*, tot den Veldtocht deezes Jaars; met een veel fchooner Krygsmagt dan te vooren.

t Gelukte den Generaal WASHINGTON, die het groote Leger gebodt, en eenigen tyd in 't gezigt van dat des Vyands lag; weinig mylen van *Brunswyk* gelegerd; de *Engelfchen*; die Streek, en gansch *Nieuw Jerfey*, naa flegts zes maanden die Verovering bezeten te hebben; te doen ruimen. Het geheele *Engelfche Leger* fcheepte zich op eene Vloot van drie honderd Zeilen; ftak in Zee; de *Americaanen* in de benaauwdfte onzekerheid laattende, wemens de plaats zyner Bestemminge. Men giste dat het op *Philadelphia* gemunt was, en welhaast veranderde deeze gifting in zekerheid. WASHINGTON, en de gelande Legermagt; trokken elkander te gemoet; een voor hem ongelukkige Slag was het gevolg, en de Vyand kwam in 't bezit van zyn langgewenscht voorwerp, de Hoofdstad van *America*. Schoon WASHINGTON, die, by de bekomene nederlaage, het Krygstuig behouden; en de zynen weder verzameld hebbende, het *Britfche Leger*, daar buiten, aantastte en verftrooide, moest hy, op zyne beurt, we-

I. der terug trekken, en *Philadelphia* in handen der Overweldigeren laten. Van den
 BOEK. — Zeekant ging het hun zo voorfpoedigniet,
 1777. de belemmeringen, in de Rivier *de Delaware*, tegen de Vaard gelegd, beletten de Schepen, langen tyd, de Rivier meester te worden; en het gefchiedde niet dan met verlies van Manfchap en Schepen. — In het Noordlyk gedeelte was de Veldtocht voor de *Americaanen* gewigtiger, roemryker en gelukkiger; hoewel, in den beginne, de Krygskans hun dermaate fcheen tegen te loopen, dat fchrik het Land, en morrend misnoegen tegen de Bevelhebberen, het Krygsvolk vervulde, 't geen een ftap van noodzaaklykheid en voorzigtigheid, het ontruimen van *Ticonderago*, met agterlaating van Gefchut, Krygs- en Mondbehoeftens, voor het verkoopen of weg geeven van de fterkfte Vesting des Vastenlands, uitkreet. Andere Bevelhebbers, en onder deezen den Generaal GATES, aan 't hoofd krygende, week de wanhoop, die algemeen de overhand genomen hadt, in vertrouwen, en elk ftreelde zich met de hoope eener naderende Overwinninge; eene hoop, gefterkt en tot moed aangegroeid door een zeer gelukkingen aanval op een gedeelte des *Engelfchen* Legers, 't geen, met het verlies van duizend Man, en van allen Gefchut- en Krygsvoorraad, geflaagen werd. Dit was flegts het voorfpel eener veel grooter Zegepraal. De Generaal GATES, eene talryke verfterking van Krygsvolk gekreegen hebbende,

zette den Generaal BURGOYNE, de Overwinning, by *Ticonderago* bevoigten, duur betaald; naa herhaalde Tegenlagen, die hem op twaalf honderd Man, 't verlies van een groot gedeelte zyns Krygstuigs, en van zyn Hospitaal, te staan kwam, werd hy, by *Saratoga*, aan alle kanten, door het overwinnend Leger ingeflooten, en gaf zich, in de volstrekte onmogelykheid om te rug te trekken, met zyn geheele Leger, zes duizend Man sterk, Krygsgevangen. CLINTON kwam te laat te zyner hulpe, hy hadt de wapens reeds nedergelegd. Wy kunnen niet nalaaten, hier te gewaagen van het loflyk en edelmoedig gedrag der Overwinnaaren; op bevel van den Generaal GATES, werd het geheele *Americaan-sche* Leger, zo ras de *Britsche* Soldaaten uit de Legerplaats trokken, om, volgens 't Verdrag, de wapens neder te leggen, uit het gezicht gebragt, om geen getuigen te weezen van de schande der *Britten*, of zich schuldig te maaken aan mishandelingen omtrent de Overwonnenen.

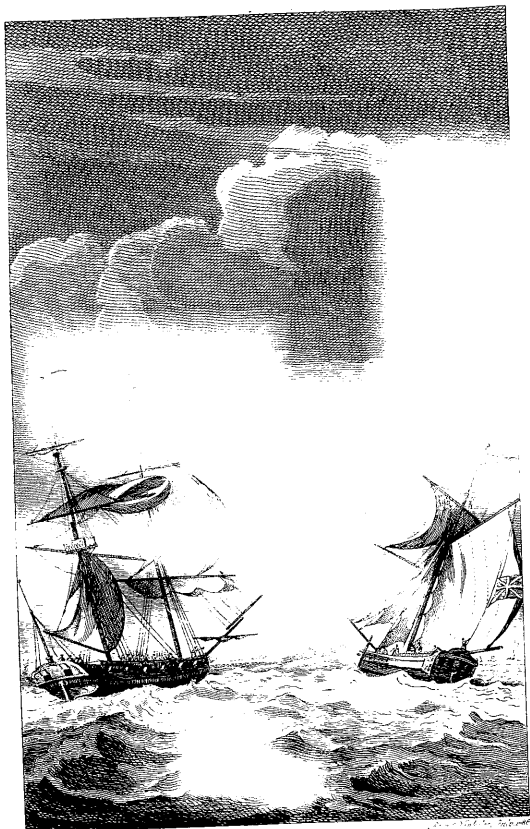
Dit zette aan de zaak der Stryderen voor de Vryheid, zeer veel sterkte by, en veroorzaakte, in *Engeland*, verlaagenheid by deezen, woede by anderen, en veelen voeren heftig uit tegen het voortzetten des Krygs, terwyl eenigen met te doller yver beweerden dat de onderbrenging niet moest opgegeven, maar, met verdubbelde kragten, door alle middelen van geweld, hervat worden; bedaarde voorstellen vonden zo min ingang als gehoors. —

I.
BOEK.

I. Meer *Duitsche* Huurbenden werden daar
 BOEK. toe bestemd; doch zyne *Pruissische* Maje-
 steit gaf bevel den doortocht door zyne
 1777. Staaten volstrekt te verhinderen; en,
 schoon de Landgraaf van *Hessen* voornee-
 mens schein nog vier duizend Man in *En-
 gelsche* Soldy te geeven, kantten de Land-
 Stenden zich tegen deeze ontvolking.

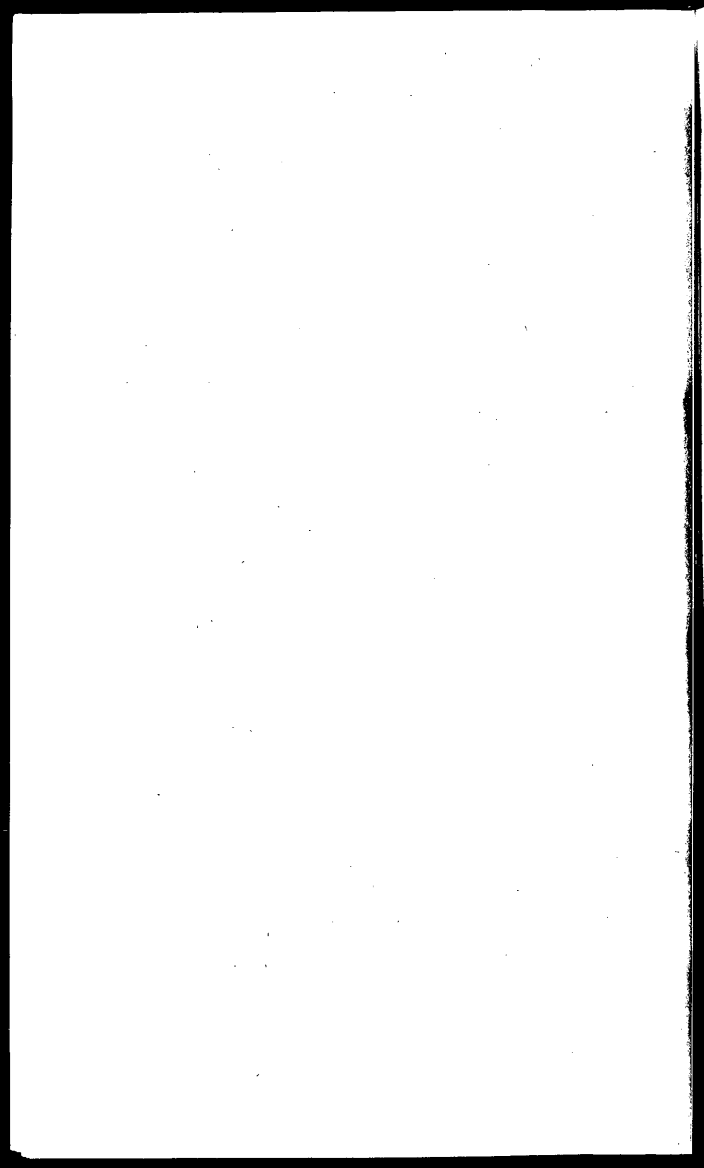
Ter Zee waren de Oorlogs- en Kaaper-
 schepen der *Americaanen* gelukkig in het
 neemen van verscheide Pryzen; de berug-
 te Kaaper-Capitein CUNNINGHAM, die
 te *Lynn*, op de Kust van *Norfolk* gelegen,
 eene aanzienlyke Somme Gelds eischte,
 dreigende, by weigering, de Stad in brand
 te zullen schieten, 't geen een sterk toe-
 neemende wind hem verhinderde, maakte
 zich, in 't Kanaal, meester, van een *En-
 gelsche* Paketboot, op *Holland*, en voerde
 dezelve na *Duinkerken*. De Reizigers,
 die geen leed in 't minst geleeden had-
 den, deedt hy door een Visfchers-pink
 overneemen, en na *Scheveningen* brengen.
 By hun affcheid liet de Kaaper een wit-
 te Vlag met Roode Streepen waaijen,
 begroette hun met drie Schooten, en
 hadt de Luitenant een der Reizigeren te
 gemoete gevoerd: *Als gy nu te Rotterdam
 komt, kunt gy zeggen, dat gy door een Ame-
 ricaan genomen zyt geweest; maar, zegt 'er
 dan met een by, hoe men u behandeld heeft.*
 's Konings Postbode hadt het beleid ge-
 had om zyne Papieren heimlyk over Boord
 te werpen. Was de naastvoorgaande Pa-
 ketboot CUNNINGHAM in handen ge-
 val-

A. B. van der Lin.

CUNNINGHAM neemt in't Kanaal een Engelfche Paketboot.

vallen, hy zou een ryken Buit behaald hebben (*).

De verwarde staat der Zaaken op *Suriname*, was, wel verre van verbeterd, eer

verlimmerd. De ontrustende Invallen des Binnenlandfchen Vyands, ondersteund door Wegloopers, hielden aan, en verdelgden veele kostbaare Plantadien; een fchraale Oogst, en de laage prys der Goederen, ftelden de Planters buiten staat tot het betaalen der Renten, van de opgefchoote Geldfommen; hier uit fproot miftrouwen en vervolging der Schuldenaaren, door de Schuldeifchers; en eene toeneemende beflommering des eerstgenoemden, door de fchade van de Herwifel; zy vonden zich in eene volflaagene onmogelykheid, om de Lasten, in bloeiende tyden bepaald, en thans niet verminderd, ja vermeerderd, te draagen. De hoop op herftel, in deezen ongunftigen staat der Volkplantingen, kon alleen gevestigd worden op de wyze voorziening der Regeerders, zo in *Suriname* zelve, als in het Vaderland, die, door hunnen invloed, eenige der opgenoemde drukkende rampen konden wegneemen, of althans verligten. Dan, ongelukkig werd dit steunzel weggenomen door de oneenigheden, tufchen de Regeerders in de Volkplanting zelve, die wel voor lange plaats gegreepen hadden; doch, op een tyd dat ze van de nadeeligfte ge-

I.
BOEK.
1777.
Verwarde staat der Zaaken op *Suriname*.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777, bl. 666.

I. volgen waren, vermeerderden. Men was
 BOEK. op middelen van herstel bedagt; maar ge-
 ————— brek aan beleid en eensgezindheid deedt
 1777. ze vrugtloos worden. Het Verzoek van den
Hove van Politie tot eene vereenigde Verga-
 dering met den *Hove van Civile Justitie*,
 werd ingewilligd; doch, het laatstgemel-
 de Hof, het afzonderlyk tot onderzoek
 leezen van zeker Geschrift, vóór het in-
 leveren, den Gouverneur geweigerd heb-
 bende, belette deeze de lezing; 't welk
 die tot heil bestemde Vergadering vrugt-
 loos deedt scheiden, 't geen gelegenheid
 gaf tot veel twist en veelvuldige klagten,
 aan Hunne Hoog Mogenden overgele-
 verd, door het Hof van *Civile Justitie*,
 met een daar by gevoegd Vertoog, be-
 helzende de voorstellen tot herstel, welke
 't zelve voorneemens geweest was te
 doen, indien deeze zamengevoegde Ver-
 gadering niet ware gestremd geworden.
 Deeze Klagten, en dit Vertoog, aan Hun-
 ne Hoog Mogenden gezonden, werden in
 handen gesteld der Directeuren van de
Surinaamsche Societeit, om Hunne Hoog
 Mogenden te dienen van berigt, 't geen
 alzins ten voordeele des Gouverneurs
 sprak, gelyk ook het Besluit der Algemeene
 Staaten, op deeze Klagten, in Sprok-
 kelmaand des Jaars MDCCLXXVII uitge-
 bragt (*). — Aan het voltrekken des
 gemaakten Plans, om, door een Cordon,
 de

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777, bl. 828.

de Volkplantingen te beveiligen tegen de Bosch-negers en Wegloopers, was niet voldaan, en hadden de Algemeene Staaten daar over hun uiterst misnoegen be- toond, met herhaald bevel om dat Cordon, zo spoedig mogelyk, te trekken, en niet langer aan byzondere oogmerken en eigenbelangen, de weezenlyke belangen der Volkplantingen op te offeren (*). Zy verontschuldigten zich deswegen, en be- tuigden, op het plegtigst, door deeze haatlyke oorzaaken, hun aangetygd, niet bewoogen te zyn tot agterlykheid in hun- nen pligt; doch dat de onmogelykheid, om het behoorelyk uit te voeren, de hin- derpaal was. Zy namen dit stuk ook met meer yvers ter harte; zo dat de Algemeene Staaten een Plan van dit Cordon, uit *Suriname*, in Slachtmaand des Jaars MDCCCLXXVII, ontvingen (†).

Holland en *Zeeland* namen dit Plan over, en gaven 't zelve ter onderzoek aan de Afgevaardigden tot de Zaaken der *West-Indische Compagnie*. Inmiddels vervoegden zich, met den aanvang des Jaars MDCCCLXXVII, eenige Eigenaars van Plantadien, in *Suriname*, nevens de Be- stuurders van Geld-opneemingen, en Hou- ders van Bezwaaren, op de Plantadien, als mede zy, die Obligatien, tot die Geld- opneemingen behoorende, bezaten, en de

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1776. bl. 1379, enz.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1430.

I. Handelaars, op deeze gewigtige Volkplanting, by de Bestuurders derzelve, met een breedfpraakig Verzoekschrift, vertoonende het hachlyk gevaar, aan 't welk *Suriname* was en bleef blootgesteld, met een volslaagene Overmeestering gedreigd wordende, in gevalle het Krygsvolk daar uit te rug ontbooden, en 't zelve niet vermeerderd en versterkt wierd. Schoon zy het goede oogmerk en den yver preezen, der geenen, die, in *Suriname*, het Plan van een Cordon gevormd, en 't zelve Hun Hoog Mogenden ter hand gesteld hadden, hielden zy de volvoering daar van onmogelyk, of, zo 'er al eenige mogelykheid toe ware, tot het voorgestelde oogmerk ongeschikt en ondienstig, en met onoverkomelyke zwaarigheden omzet. De zwampen en moerassen, door welke het zelve zou moeten getrokken worden, bragten onbegrootbaare kosten te wege; het onderhoud, zou, uit aanmerking der Landsgesteltenisfe, en de Schadens, in den Regentyd toegebracht, niet minder dan de aanleg belooopen, en al het benoedigde by zulk een Cordon, ten dienste der Krygslieden, baarde eene uitgave, tot welke de Penningen niet zouden kunnen gevonden worden, by eene Vlokplanting, reeds met zulke zwaare Lasten, in een ongunstige omstandigheid, bezwaard. — Een Cordon, van die uitgestrektheid als men zich voorstelde, kon, door het tegenwoordig daar zynde Krygsvolk, niet bezet worden; tien duizend Man zou 'er ten

ten minften toe noodig zyn, en, wilde I
 men deeze Manfchap niet opofferen aan de BOEK.
 ongemakken en krankheden in een zwam-
 pig en moerasfig land, dan zou dezelve, 1777.
 van tyd tot tyd, door versch Volk moe-
 ten afgewisfeld worden. — Met een min-
 der aantal zouden de posten te verre van
 elkander verwyderd, en dus ter bereiking
 van het oogmerk niet gefchikt weezen. —
 Ja, eens gefeld dat het Cordon getrok-
 ken, wel bezet, en dus een fchutzel was,
 om de Plantadien, daar in begreepen,
 voor den ftroopenden inval der Boschneg-
 geren te dekken, dan nog zouden deezen
 in 't gerust bezit hunner Schuilplaatzen
 gelaaten, en hun gelegenheid gegeven
 worden om zich te herftellen, te verme-
 nigvuldigen, en nieuwe Kostgronden en
 Verblyfplaatzen aan te leggen, en zich
 verder uit te breiden, 't geen, door het
 van tyd tot tyd verfterken der Krygsmagt,
 en het geduurig in werkzaamheid houden
 van dezelve, kragtdaadig kon voorkomen,
 en de Volkplanting van dit anders verderf
 dreigend leed ontheeyen worden. Het op-
 ontbod der Krygsknegten, die de Vyand-
 lyke Bosch-negers alleen in bedwang hiel-
 den, en de zogenaamde Bevredigde Ne-
 gers in ontzag, zou den geheelen onder-
 gang onvermydelyk naa zich fleepen. —
 Zy verzogten, derhalven, dat deezen, niet
 alleen, naa den eerften van Oogstmaand,
 tot derzelve vertrek beftemd, tot kenne-
 lyk wederzeggens toe, mogten blyven;

I. maar ook de noodige versterking ontvan-
 BOEK. gen (*).

1777. Dit Verzoekfchrift, werd, volgens be-
 geerte, door Directeuren aan de Algemeene
 Staaten ingeleverd, begeleid van eenen
 Brieve, waar in zy de verlenging des ver-
 blyfs van 't Krygsvolk in dat Land in ern-
 stige overweeging gaven.

RIEMS- De Gouverneur-Generaal van *Neêrlands*
 DYK, *Indie*, wegens den Staat der *Vereenigde*
 Gouver- *Nederlanden*, en derzelve bevoorregte
 neur-Ge- *Oost-Indische Maatschappye*, JEREMIAS
 neraal VAN RIEMSDYK, overleedt, den der-
 van *Neêr-* *lands In-* den van Wynmaand, deezes Jaars, en
die, werd, met eene Vorstlyke pragt, den ze-
 sterft. venden, ter Aarde befeld, en in deeze
 aanzienlyke Waardigheid, by voorraad,
 opgevolgd, door den Heer REINIER DE
 KLERK (†).

Met den acht-en-twintigsten van Slacht-
 BLEIS- maand liep de vyfjarige dienst van den
 WYK op Raadpensionaris Mr. PIETER VAN
 nieuw tot BLEISWYK, ten einde; hy lag, onder
 Raad i- *veelvuldige dankbetuigingen*, aan Hunne
 pensiona- *Edele Groot Mogenden*, en aan zyne
 ris aange- *Hoogheid*, wien hy, *voor vzele Personeele*
 feld. *Gunstbewyzen*, ten hoogsten verplicht was,
 deeze aanzienlyke Post neder, met volko-
 mene onderwerping aan het besluit, 't
 geen Hunne Edele Groot Mogenden, by
 Hoogstderzelve Beschikking, omtrent zyn
 Per-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1431.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 296. 620.

Perfoon, ten opzigte van de nu openval- I.
 lende Bediening, ftondt genomen te wor- BOEK.
 den. Buiten getreden zynde, verklaarde
 men, met eenpaarige Stemmen, 't genoe- 1777.
 gen en welgevallen genomen in zyn vyf-
 jaarigen dienst, zo ten aanziene van de
 zaaken des Staats, in 't algemeen, als van
Holland en West-Friesland, in 't byzonder,
 en viel voorts de keuze, om hem, op
 nieuw, deeze Waardigheid op te draagen,
 op denzelfden voet van Wedde en Beloo-
 ning, als hy, in den Jaare MDCCLXXII,
 was aangesteld; en dat het hem zou vry
 staan, om, wanneer hy, geduurende zyne
 Bediening, mogt goedvinden, zich van 't
 gemelde Ampt te ontslaan, 't zelve altyd
 zou mogen doen; dat het hem zou ver-
 gund weezen te mogen behouden de Waar-
 digheid van *Curator* van 's Lands Hooge-
 school te *Leyden*, waar toe hy, in den
 Jaare MDCCLXIX, door Hun Edele Groot
 Mogenden, op de Verkiezing van zyne
 Hoogheid, was aangesteld; als mede, dat
 hy, aangezien de Bedieningen van Bewaar-
 der van het Groot Zegel, en van Stadhou-
 der en Registermeesterfchap der Leenen
 van Hun Edele Groot Mogenden, aan hem
 opgedraagen geweest waren uit byzondere
 gunst en genegenheid tot zyn Perfoon,
 deeze Ampten zou blyven behouden,
 wanneer hy van het Raadpensionarisfchap
 zich ontsloeg, of ontslaagen werd, en het
 Jaargeld van vier duizend Guldens, hem
 by zyne Aanstelling toegezegd, blyven
 trekken; even gelyk dit toegeftaan was
 aan

I. aan de Raadpenfionariffen FAGEL, HEIN-
BOEK. SIUS, HOORNBEEK EN STEYN. —

1777. Verzogt weder binnen te treden, werd hem het genomen Beffluit, onder dankbetuiging voor zyne gedaane dienften, medegedeeld; en, hy verzogt, deeze gewigtige en lastige Post, vyf jaaren bekleed, op nieuw te aanvaarden; waar op hy verklaarde bereid te weezen, om zyn reikhalzende zugt tot een leeven, ontheeven van 't gewoel en de beslommingen, aan dit Staatsampt vast, inteugelende, de Verbintenisfen, waar onder hy, by den aanvang zyner Bedieninge, was getreden, te vernieuwen; gelyk hy deedt, door den Eed, in handen van den Heer VAN BOETZELAAR, Heer van *Nieuwveen*, af te leggen (*).

VAN DER
CAPEL-
LEN le-
vert een
Vertoog
in we-
gens de
*Provin-
ciaale
Commis-
fen.*

Hadt, in den voorleden Jaare, de *Overyfelfche* Ridder VAN DER CAPELLEN TOT DEN POL, over 't geen hy ter Staatsvergadering van *Overyffel*, wegens het leenen der *Schotsche Brigade*, inleverde, veel onaangenaamheden moeten verduuren (†), zulks fchrikte hem niet af, om, als een Vryheids-vriend, en recht-fchaape Vaderlander, zich, ten deezen Jaare, in die zelfde Vergadering, te vertoonen, en te yveren voor de Grondwet- tige Regeeringsgesteltenis. — 't Zal ons niet verveelen zyn manlyke taal uit te fchry-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1413.

(†) Zie hier boven, bl. 55.

fchryven, en onze Leezers zullen ze hier I.
 gaarne geboekt vinden; te minder mogen BOEK:
 wy dit agterwege laten, daar dit bestaan —
 een der aanleidende oorzaken was om 1777:
 dien waardigen Man vervolgens ter Raad-
 zaal uit te sluiten. „Indien ik,” sprak
 hy, „deezzer tegenwoordige Regeering
 „min welmeenend ware toegedaan, of
 „my kon verheugen met een vooruitzicht
 „van uit verwarringe verrandering te zien
 „gebooren worden, zo zou ik, omtrent
 „het handhaaven der Grondwetten, waar
 „op deeze onze *Constitutie* rust, onver-
 „schilliger kunnen zyn. — Beziel,
 „derhalven, met eene zugt, niet om
 „nieuwigheden in te voeren; maar om
 „die te weeren, — en om ons
 „Staatsgeftel ongefchonden te bewaaren,
 „heb ik het van mynen onvermydelyken
 „pligt geoordeeld, ter gelegenheid van
 „de aanitaande begeevening der *Provinciaa-*
 „*le Commisfien*, den Heere Drost van *Sal-*
 „*land* te herinneren, dat het Reglement
 „op de Regeering, 't welk wy *allen*,
 „zonder eenige uitzonderinge, hebben
 „bezwooren (*), uitdruklyk vordert,
 „dat 'er voor de *Vaceerende Commisfien*,
 „door de Ridderfchap van elk Kwartier,
 „en door elke Stad, eene *Nominatie* van
 „vier

(*) Het Formulier van dien Eed is te vinden in
Jonkheer J. D. VAN DER CAPELLEN, Regent,
 bl 35 En het Reglement volgens welke de Re-
 geering van *Overijsel*, in het toekomende zal wor-
 den beleid, *ald.* bl. 33.

I. „ vier Perfoonen, aan zyne Doorlugtige
 BOEK. „ Hoogheid, den Heere Prins Erftadhou-
 — „ der, worde aangeboden, om uit dezel-
 1777. „ ve, en wel voor eenen, by dit Regle-
 „ ment bepaalden tyd, of ook wel, als
 „ Hoogstgemelde zyne Hoogheid dit zal
 „ goedvinden, buiten dezelve, eenen ter
 „ vervullinge daar van te verkiezen. —
 „ Ik heb zyn Hoog Welgeboorene Ge-
 „ ftrengen ook tevens verzogt, de Rid-
 „ derschap des Kwartiers van *Salland*,
 „ waar onder ik behoore, ten deezen
 „ einde te willen vergaderen; doch, dee-
 „ ze zwaarigheid maakende om aan dit
 „ myn zo billyk en rechtmatig verzoek
 „ te voldoen, zo zie ik my genoodzaakt,
 „ de geheele zaak, mits deezen, ter ken-
 „ nisse van Uw Edel Mogenden te bren-
 „ gen. Ik ben niet onbewust, Edele Mo-
 „ gende Heeren! dat dit Artykel des ge-
 „ zegden Reglements eenige jaaren in on-
 „ bruik is geweest; als ook dat een an-
 „ der, naamlyk, 't geen met duidlyke
 „ woorden verbiedt, *Dat in geen Verga-
 „ deringen van Ridderfchap zullen mogen
 „ compareeren, ook in geene Functie van
 „ Mugiftraaten der Steden zullen mogen
 „ worden geadmitteerd, eenige Perfoonen,
 „ Edele of Onedele, die aan de Land-
 „ fchap, in eenige deelen of punten, ter
 „ zaake van Ontvang of Administratie van
 „ eenige Penningen, direct of indirect, comp-
 „ tabel of redvabel, zyn, — dat, zeg
 „ ik, dit Artykel, meer dan eens, ook
 „ nog onlangs, by de aanftelling van my-
 „ nen*

„ nen Neeve, den Heer VAN I T T E R - I.
 „ SUM, Rentmeester van *Sipculo* en *Al-BOEK.*
 „ *bergen*, tot Burgemeester van *Kampen*, —
 „ is ter zyde gesteld. — Doch ik zou 1777.
 „ aan het doorzigt van deeze Vergadering
 „ te kort doen, indien ik Hoogstdezelve
 „ beftondt te verveelen met een uitvoerig
 „ betoog, dat niet de *Misbruiken*, al wa-
 „ ren zy zelfs eenigzins ingeworteld, of
 „ ook met den naame van *Dispensatien*
 „ vernist; neen, maar de eeuwigblyvende
 „ *Letter der Wet*, het Rigtfnoer van ons
 „ gedrag zyn, — dat het weezenlyk on-
 „ derscheid tusschen *Grond-Wetten* en *Ge-*
 „ *meene Wetten*, hier in bestaat, dat de
 „ eerste uit haaren aart onveranderlyk
 „ zyn, en in *geene* gevallen, hoe genaamd,
 „ eenige uitzonderingen, of opschortin-
 „ gen, dulden, — dat, inzonderheid, het
 „ niet naakomen dier *Grond-Wetten*, welke
 „ de lyn trekken tusschen het *Staats-* en
 „ *Stadhouderlyk* Gezag, en op welke alleen
 „ de Vryheid en Veiligheid der Natie rust-
 „ ten, de akeligste gevolgen, moet, en,
 „ zo men daar in voortgaat, zal, naa
 „ zich sleepen, alles 't onderste boven
 „ keeren, en het Volk onfeilbaar van
 „ deeze Regeering vervreemden, door
 „ onder 't zelve eenen argwaan te verwek-
 „ ken, als hadt men eenen toeleg om *on-*
 „ *bepaald* en naar *willekeur* te regeeren. —
 „ Om nu niet te zeggen, dat wy, in de
 „ Provincie, elkanders omstandigheden
 „ van naby kennende, best geschikt zyn
 „ om den Heere Erffstadhouder in het
 „ „ doen

I. „ doen der gevoeglyfte keuze voor te
 BOEK. „ lichten.
 ——— „ 't Is waar, Edele Mogende Heeren!
 1777: „ zommigen geeven voor dat dit maaken
 „ der *Nominatien* eene niets betekenende
 „ *Ceremonie* is: — 't zy zo: doch, wy
 „ hebben, in de tegenwoordigheid van
 „ een Alweetend GOD, wien het zeker
 „ niet onverschillig kan zyn, ten Getui-
 „ gen geroepen te worden, over eene
 „ Verbintenis, die wy niet zouden den-
 „ ken te volbrengen, deeze *niets beteke-*
 „ *nende Ceremonie* bezwooren; en hier
 „ door alleen wordt dezelve reeds eene
 „ zaake van het hoogste gewigt; behal-
 „ ven, dat het verwaarkoozen, *eerst*, van
 „ de geringste pointen van eenige Grond-
 „ wet, *vervolgens*, al de overige in 't
 „ zelfde gevaar brengt; terwyl, aan den
 „ anderen kant, het streng onderhouden,
 „ zelf van beuzelagtige kleinigheden, in
 „ 't Staatkundige, zo wel als in het
 „ Krygsweezen, zyne nuttigheid heeft,
 „ al was het maar enkel om steeds tot
 „ eene heilzaame herinnering te strekken,
 „ dat, in dit *Vrygevoigten Land*, niet naar
 „ *Goeddunken*; doch naar het rigtsnoer
 „ van heilige onschendbaare *Grondwetten*
 „ geregeerd wordt. 't Is aan dit onge-
 „ voelig voortkruipend veronagtzaamen
 „ dier Instellingen; door welker mid-
 „ del men de gepaste verdeeling en bepaal-
 „ ling der Magt, in de Burger-maatschap-
 „ py, voor altoos dagt en scheen verze-
 „ kerd, en op eenen onwrikbaaren voet
 „ ge-

„ gevestigd te hebben, dat men het ver- I.
 „ val en de onbestendigheid van zo veele BOEK.
 „ vrye Regeeringen te wyten heeft. Om ———
 „ dit een en ander, zo ver myne zwakke 1777.
 „ poogingen kunnen strekken, in de onze
 „ te voorkomen, neeme ik de vryheid,
 „ het bovengezegde, waar mede ik noo-
 „ dig oordeelde Uwer Edel Mogenden
 „ aandagt een oogenblik te moeten bezig
 „ houden, Uw Edel Mogenden in dit
 „ Schrift aan te bieden, met verzoek,
 „ van het, in gevalle Uw Edel Mogen-
 „ den andere begrippen dan ik, zo over
 „ den aart zelve van onze verplichtingen,
 „ als over de bekwaamste wyze om daar
 „ aan te voldoen, mogten voeden, als
 „ dan in de *Notulen* deezer Provincie te
 „ willen *insereeren* en *geinsereerd te laten*
 „ *blyven*, om, ten allen tyde, tot myne
 „ openlyke *decharge*, by het tegenwoordig
 „ en toekomstend Geslacht, te kunnen die-
 „ nen (*).”

De Ridder, die geen den geringsten in-
 breuk op de bezwoorne Regten kon dul-
 den, welker minste by hem zo zwaar
 woog als het meeste, en door zyn voor-
 beeld het getal der Onafhanglyke Staats-
 leden zocht te vergrooten, hadt by eener
 Brieve, dit Stuk, alleen met de noodige
 woordveranderingen en aflaating van het
 slot, alvoorens hy 't zelve ter Vergade-
 ring

(*) *Jonkheer VAN DER CAPELLEN, Regent,*
 bl. 25.

I. ring van Ridderfchap en Steden inleverde,
 BOEK. zyne Hoogheid onder 't oog laten komen;
 ——— doch was met geen antwoord daar op ver-
 1777. eerd. Het vondt ook geen gunftig gehoor
 ter Vergaderinge, en, wanneer de Com-
 misfien, overcenkomstig met de opgave
 van zyne Hoogheid, werden begeeven,
 zonder eenigzins agt te slaan op zyn Ver-
 toog, behieldt hy aan zich zyne aanteke-
 ninge tegen alle deeze aanftellingen, in zo
 verre zy niet gedaan waren naar het voor-
 fchrift van het Regeerings-reglement (*).

Men marde met het besluit omtrent het
 voorftel in 't slot des Vertoogs, en liet
 hem in 't onzekere tot den dag voor het
 fcheiden der Vergaderinge, of 't zelve in
 de Staatsfchriften zou ingevoegd worden,
 dan niet. Hem zweefde de moedlooze, en
 op zyn toefland wel pafende taal, die men
 by SALUSTIUS aantreft, voor de gedag-
 ten. „Vergeeffche poogingen te doen, en,
 „ door zich af te flooven, niets anders dan
 „ Haat te gewinnen, is het toppunt van
 „ Uitzinnigheid (†);” dan, deeze hoogst-
 onvoegelyke behandeling deedt zyn yver-
 vuur op 't fterkst ontbranden, en, lag hem,
 by het inleveren van een nader Vertoog, op
 het inlyven des voorgaanden aandringen-
 de,

(*) *Jonkheer VAN DER CAPELLEN, Regent*,
 bl. 30 en 32.

(†) Dit betuigt hy zelve in zyne Voorreden, voor
 de *Verzameling van Stukken* geplaatst. De woorden
 van SALUSTIUS zyn *Frustratur, neque aliud, se
 fatigando, nisi odium quaerere, extremae demenciae
 est.* Bell. Jugurth. C. 3.

de, een Aanspraak in den mond, die tot
 ondersteuning daar van diende; waar in ^{I.}
 hy klaagde, „zich grievend getroffen te ^{BOEK.}
 „voelen, door de vreemde, ongehoor- ^{1777.}
 „de, en harde behandeling, die hy tel-
 „kens moest ondergaan;” en zyne *Mede-*
Regenten onder 't ooge brengt hoe onver-
 antwoordelyk zy gehandeld hadden met
 zyn *Advys*, in de zaak der *Schotsche Bri-*
gade, uit *byzondere Confideratiën*, en, om
reden, *Hun Ed. Mog. daar toe moverende;*
en om de onvoegzaame Expresfiën, welke
daar in gevonden worden, naa dat het,
 zonder iemands wederspraak, van den
 eenen Landdag tot den anderen, openlyk
 in de *Notulen* hadt gestaan, met zo veel
 veragting als mogelyk, daar uit te wer-
 pen, en hem schandelyk ten toon te stel-
 len, als Regent te hoonen, zyne Naage-
 dagtenis, ware het mooglyk, door een ge-
 heimzinnig Besluit, waar in geen *redenen*
 gegeeven, geen *onvoegzaame uitdrukkingen*
 aangewezen worden, te brandmerken. —
 Thans maakte men zwaarigheid hem iets
 toe te staan, waar toe elk Lid der Regee-
 ringe bevoegd was, en een der weezen-
 lykste en noodigste deelen hunner Bedie-
 ning uitmaakte. Het regt en de magt om
 een Schriftlyk Voorstel te doen, en 't zel-
 ve in de Aantekeningen te doen inlyven,
 op dat het een punt van overweeginge
 mogt worden, of tot zyne verantwoor-
 ding by het tegenwoordig en toekomstig
 Geslacht strekken, werd hem tot heden
 afgesneeden, zyn gedaan Verzoek om uit-

I. slag, voor Bekendmaking aangenomen; en nu verwees men hem tot het *Reces*. —

BOEK. — Geen wonder, dat hy, onder andere, op
 1777. dit alles betuigde: „Wat toch kan U
 „ Edel Mog. beweegen om my steeds tot
 „ eene uitzondering van den algemeenen
 „ regel te maaken? Waar mede toch, kan
 „ Ik, en juist Ik alleen, allen eisch op
 „ die toegeevenheid en heuschheid, die
 „ de Leden van eene zelfde Regeering
 „ zich onderling schuldig zyn, verbeurd
 „ hebben? — Zien U Edel Mog., —
 „ ziet gy Heeren van de Ridderfchap niet,
 „ dat alle onze Voorregten, alle onze Be-
 „ zittingen, alles wat ons dierbaar is, on-
 „ zeker worden, en op losfe fchroeven
 „ komen te ftaan, zo wanneer het groot-
 „ fte voorregt, dat ooit in een Burger-
 „ maatschappy kan genooten worden, het
 „ regt, naamlyk, van, uit kragt der ge-
 „ boorte, tot de Regeering geroepen te
 „ zyn, niet meer heilig is?” — CA-
 PELLE N verzoekt hun de gunst om
 hem het onbetaamelyke te toonen, en ver-
 klaart, gereed te weezen, om dan alle
 fchuldige voldoening te geeven. „Maar,”
 vervolgt hy, „zo niet, zo in dit Stuk
 „ niets gevonden wordt, dan eene pligt-
 „ lyke, eene hoognoodige, eene gepaste
 „ pooging, om ons Staatsgeftefel te behou-
 „ den, en, zo lang doenlyk, te verhin-
 „ deren, dat het niet nederftrte over
 „ dezelfde zyde, naa welke meest alle
 „ Regeeringen van dit ons wel eer zo vry
 „ Werelddeel zo onwederfstaanbaar over-
 „ hel-

„ hellen, zo *reclameere* ik het Regt dat de I.
 „ Leden deezer Vergaderinge toekomt, BOEK.
 „ en zonder eene onbelemmerde uitoeftening van 't welke wy niets anders zou- 1777.
 „ den zyn dan veragtlyke Leden van
 „ eenen spraakloozen Raad, volkomen
 „ gelyk aan dien van 't slaafsche Rome,
 „ ten tyde der Keizeren. — Dat, in
 „ een *Vrye Republiek, de Gemoederen en de*
 „ *Tongen behooren vry te zyn*, was eene
 „ Waarspreuk, die, en ziet! zo veel ver-
 „ mag de kragt der Waarheid, zelfs het
 „ Ondier TIBERIUS, ter keele uit-
 „ vloog; — en, zou my dan, in een
 „ Land, 't welk met dien schoonen naam
 „ praat, belet worden, voor te stellen,
 „ 't geene ik oordeele ten welzyn des Ge-
 „ meenebest te strekken.” — Op deeze
 Vryheid- en Regt-ademende taal volgde
 een Besluit, om het Stuk, waar over zo
 veel te doen geweest was, in de Staats-
 Aantekeningen in te lyven (*).

Wat tot den Handel, Scheepvaard, en De Hand-
 Handwerken, betrekking heeft, is voor del op
 de *Vereenigde Gewesten* van aanbelang, en *Duitsch-*
 verdient, in de beschouwing van derzelve land met
 Lotgevallen, eene plaats. De Handel op een ge-
Duitschland behoort tot de gewigtige Hand- voeligen
 deltakken van dit Gemeenebest, en, hadt, slag ge-
 langen tyd, aanzienlyke voordeelen toege- dreigd.
 bragt; doch thans rees 'er een verschil tus-
 fchen

(*) *Fonkheer* VAN DER CAPELLEN, *Regent*,
 bl. 37. 45.

I. schen de Keurvorstendommen van *Mentz*
BOEK. en *Trier*, van den eenen, en de Stad *Keu-*
 ——— *len*, van den anderen kant, het verhin-
 1777. derde de Scheepvaard op den *Rhyn* te
 eenemaal, 't geen den Koophandel van
Holland met een zeer nadeeligen invloed
 dreigde. De Stad *Keulen*, naamlyk, hadt
 zich, van tyd tot tyd, de gansche Scheep-
 vaard op den *Rhyn* aangemaatigd; niet al-
 leen zondt zy haare Vaartuigen na bene-
 den, met de Goederen van den *Opper-*
Rhyn afkomende, maar voerde ook, we-
 derkeerende, de *Hollandsche* Koopwaaren
 tot *Mentz*, *Trier*, en verder op. Dan,
 die beide Keurvorsten, geneegen den vry-
 en Handel, over 't algemeen, en dien hun-
 ner Onderdaanen, in 't byzonder, te
 handhaaven; verbooden de *Keulsche* Sche-
 pen, de vaard door hunne Staaten, de
 Overtreeders van dat Verbod aanhouden-
 de; dit hadt ten gevolge dat ook alle hun-
 ne Vaartuigen, die beneden *Bonn* kwamen,
 een dergelyk lot ondergingen; terwyl dit
 stuk hing, stondt de Handel op de *Palts*,
 de *Elfas*, *Lotharingen*; en *Zwitserland*,
 geheel stil; doch de Vaderlandlievende
 yver der Keurvorstlyke Hoven gaf 'er bin-
 nen kort weder den loop aan, en het ge-
 vreesde nadeel voor deeze Gewesten ver-
 dween.

De Wal- 's Lands. Vaders hadden, in den Jaare
 visch- MDCCLXXVI, ter gelegenheid dat een
 vangst *Deensch* Gewapend Galjoetschip twee *Hol-*
 bevoor- *landsche Straat-davidsvaarders*, onder voor-
 deeld. wenzel, van verboden Handel gedree-
 ven

ven te hebben, genomen, en na *Kopenhagen* opgebracht hadden, op de klagten, deswegen gedaan, als mede over den inhoud van een nieuw Verbod, door den Koning van *Deenemarken* dat Jaar uitgegeeven, grootlyks strekkende om de Vischery te belemmeren, en andere Volken een byna onvermydelyk gevaar van overtreding te doen loopen, bewerkt, dat deeze Schepen, schoon reeds door het Admiraliteits - Hof verbeurd verklaard, door den Koning vry gesteld, en 'er zodanige Schikkingen op de Vischery gemaakt wierden, als konden dienen om dezelve, op de oude wyze, onverhinderd voort te zetten (*). — Deze Vischery, als mede de *Groenlandsche*, den Lande van zo veel nut en noodzaaklykheid, grootlyks verminderende, door de aanmoedigingen en belooningen, die andere Mogenheden hunnen Onderdaanen verleenden, om zich, op dezelve, met meerder yvers, toe te leggen, 't geen byzonder het geval was der *Zweeden*, *Deenen*, en *Engelschen*, vervoegden zich de Gecommitteerden dier Vischeryen, by de Algemeene Staaten, om Vrydom van 's Lands uitgaande Regten, en Belooningen, voor de Voortbrengzels der Walvischvangst; en ook by de Staaten van *Holland*, niet alleen om Hoogsterzelve gunstige ondersteuning, ter be-

I.
BOEK.
1777.

(* N. Nederl. Jaarb. 1777. bl. 252.

I. vordering van hun verzoek, by de Algemeene Staaten gedaan, maar ook om eene belooning van veertig Guldens, voor elk Man, op ieder Schip, 't welk nit deeze Landen ter Walvisch- of Robbe-vangst zou worden uitgerust, ten behoeve der Uitree-deren. Deeze Verzoekschriften gingen vergezeld van een nadruklyk Vertoog, om dezelve klem by te zetten, aanwyzende van hoe veel belangs die Visfchery altoos gefchat was; welke voordeelen dezelve, ondanks het nadeel van byzondere Perfoonen, aan 't Land, en deszelfs Ingezetenen, opbragt; hoe die, deerlyk aan 't afneemen, door de groote aanmoedigingen van Vreemde Mogenheden, deeze Landen geheel dreigde te verlaaten, indien 'er, van hooger hand, geene voorzieninge gebruikt wierd, om zulks te weeren. — Schoon men zwaarigheid maakte om te bewilligen in den verzogten Vrydom van 's Lands uitgaande Regten, en het toestaan van Belooninggelden, voor de Voortbrengzelen der *Groenlandsche* en *Straat-davidsche Visfcheryen* deezer Landen, beslooten de Staaten van *Holland*, voor het loopend Jaar MDCCLXXVII, en het naastvolgende, dertig Guldens te zullen betaalen aan den Boekhouder, voor elk Man, waar mede, ter Walvisch- of Robbe-vangst, de Schepen in Zee waren gestooken (*).

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 404.

De tyd der Belooninge van vyf honderd I.
 Guldens, voor ieder Haringbuis, van BOEK
 deeze Landen uitvaarende, verftreeken —
 zynde, namen de Belanghebbenden in de 1777.
 Grootte Visfchery, weder de toevlugt tot De Ha-
 's Lands Vaderen, wier onderfteunende ring-
 hand dien Handeltak voor geheel verval vangst,
 niet alleen bewaard, maar aanmerkelyken op
 bloei en leeven gefchonken hadt, om de nieuw,
 volduuring der betoonde gunfte te mogen bevoor-
 verwerven; dewyl zy deezen noodig had- regt.
 den, om, op den duur, *Duitschland* en
 andere Landen, gelyk in de twee laafte
 Jaaren, beter koop dan in de voorgaan-
 de, van Haring te voorzien, en ftaande
 te kunnen blyven, ondanks het woelen
 hunner Mededingeren, die, door hunne
 Vorften onderfteund, niet ophielden, met
 alle zeilen by te zetten, om de *Holland-*
fche Visfchery, op alle mogelyke wyzen,
 de loef af te winnen. Zy betuigden alle
 hoop, ja verklaarden, aanschryvens ont-
 vangen te hebben, dat, indien zy de Ha-
 ringvisfchery en Handel, nog eenigen tyd,
 in diervoege behandelden, als in de twee
 laafte jaaren gefchied was, zommigen van
 hunne Mededingers wel ras genoodzaakt
 zouden weezen, om van hunne voornee-
 mens af te zien, en de Haringvangst
 weder aan de *Hollanderen* over te laa-
 ten. — De uitflag van dit Verzoek
 was, dat 'eene belooning van vier hon-
 derd Guldens voor ieder Haringbuis be-

I. paald werd (*). Eene vermindering, waar-
 BOEK. fchyntlyk gemaakt om eene gelykheid te
 brengen tusfchen de belooning, den *Groen-*
 1777. *lands- en Straat-davids-vaarderen*, dit Jaar,
 toegezegd.

Aanlei-
 ding tot
 den *Oe-*
conomi-
fchen
Tak.

De geest van nayver, tusfchen de *Euro-*
pifche Volken, betoonde zich, zints! een
 geruimen tyd, behalven in de twee ge-
 melde Visfcheryen, ook in veele andere
 Takken, den Landbouw, Koophandel,
 en Handwerken betreffende, en maakte,
 voor ons Land, het behouden der voor-
 deelen moeilyker, dan het verkrygen ge-
 weest was.

De *Hollandsche Maatschappij der Wee-*
tenschappen, te *Haarlem*, in het Jaar
 MDCCLII opgerigt, hadt, onder veele
 andere hoogst aangelegene, en den Va-
 derlande nutte Prys vraagen, in den Jaare
 MDCCLXXI, opgegeeven, de Vraag:
 „ Welke is de grond van *Hollands* Koop-
 „ handel? Welke oorzaaken en toevallen
 „ hebben dien tot heden aan veranderin-
 „ gen en verval blootgesteld? Welke mid-
 „ delen zyn best gefchikt en gemaklykst
 „ te vinden, om-denzelven in zyne tegen-
 „ woordige gesteldheid te bewaaren, zy-
 „ ne verbetering te bevorderen, en den
 „ hoogften trap van volkomenheid te
 „ doen bereiken?” en den Gouden Eer-
 prys aan het Antwoord van Mr. HEN-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 577.

DRIK HERMAN VAN DEN HEUVEL, I.
Griffier van het Hof van Justitie, te BOEK.
Utrecht, toegewezen (*). Deeze Heer, ———
 hier door aangemoedigd, vergenoegde 1777.
 zich daar mede niet. Overtuigd, dat de
 beschouwing van nuttige zaaken de oefening
 wel moet voorgaan; doch, zonder de
 daadlyke uitvoering luttel betekent,
 was hy byzonder bedagt op middelen,
 om, 't geen men, over dit nuttig onder-
 werp hadt uitgedagt, en het papier aanbe-
 volen, een daadlyker bestaan te geeven.
 Het ontwerp, om, op 't voorbeeld van an-
 dere Landen, eene byzondere Maatschapp-
 py, tot bevordering van Kunsten, Hand-
 werken, en Koophandel, op te rigten,
 welke, 's jaarlyks, verscheide Prys-
 vraagen, tot dat einde, zou uitschryven,
 de verdiensten beloonen, en het beproe-
 ven van nieuwe hulpmiddelen te hulp
 komen, speelde hem in den zin. Dan,
 tot Mede-Directeur der *Hollandsche*
Maatschappye aangesteld zynde, deedt
 hy veel om te wege te brengen, dat,
 ter bereiking der voorgemelde einden,
 geen byzondere Maatschappye werd
 opgerigt; maar aan de *Hollandsche*
Maatschappye, de oudste Inrigting van
 dien aart, in deeze Gewesten, een
Oeconomische of *Huishoudelyke Tak*
 toegevoegd.

Dee-

(*) Zie 't zelve, nevens de dubbel leesenswaardige
 Antwoorden van de Heeren A. ROGGE en
 C. ZILLESSEN, in de *Verhandelingen dier*
Maatschappye, XVI. Deel.

I. Deee Maatschappy vierde, in Bloei-
 BOEK. maand des Jaars M D C C L X X V I I, haar
 ——— vyf-en-twintig-jaarg Jubelfeest. Het
 1776. Ontwerp eens *Oeconomischen Taks*, hadt,
 Voorflag tegen dien tyd, een genoegzaam beslag
 deswe- gekreegen, om der wereld medegedeeld
 gens. te worden, en verscheen 't zelve, onder
 't oog der Vaderlander, met deee be-
 tuigingen in 't hoofd: „ De *Holland-*
 „ *sche Maatschappy der Weetenschappen*, te
 „ *Haarlem*, den één-en-twintigsten Mei,
 „ M D C C L I I, opgerigt, als nog met de-
 „ zelfde gevoelens, als toen, beziel,
 „ volhardt wel by haar eerste oogmerk en
 „ schikkingen, om *God en het Vaderland*
 „ *te dienen*. Zy denkt des haar eerste
 „ Ontwerp en Wetten in zo verre onver-
 „ anderd te laten, dat zy, gelyk tot hier
 „ toe, zonder eenig ondericheid, aller-
 „ hande Kunsten en Weetenschappen zal
 „ tragten aan te moedigen en te bevorde-
 „ ren. ——— Dan, van harte geneegen,
 „ om het lieve Vaderland naar al haar ver-
 „ mogen te dienen, en daar toe niet min-
 „ der genegenheid onder haare Vaderlan-
 „ deren bespeurende, dan dezelve zo lof-
 „ lyk by onze Nabuuren plaats vindt (*),
 „ heeft zy in ernstige overweeginge geno-
 „ men,

¶ (*) Ten deezen tyde zag een Boekje, getyeld:
Pryzen, door de Maatschappye, ter bevordering
van Kunsten, Handwerken, en Koophandel, te Lon-
den aangeboden, het licht, met eene Voorreden
 van den Heer H. H. VANDEN HEUVEL, dienen-
 de, om het voetspoor, door Buitenlander, betree-
 den, den Landzaat aan te wyzen.

„ men, dat, in andere Landen, zaaken I.
 „ bekend zyn, of, ten minften, zommi- БОЕК.
 „ ge, die men by ons niet kent, of, dat, ———
 „ over 't algemeen; een en ander nog on- 1777.
 „ bekend is, welks kennis van een zeer
 „ groot nut voor ons Vaderland zou zyn,
 „ als die in 't zelve werden overgebragt. —
 „ Des heeft zy, om dit uitgebreid en ge-
 „ wigtig werk, 't welk groote kosten ver-
 „ eischt, beslooten, aan haare Medeva-
 „ derlanderden voor te slaan, om een by-
 „ zonderen Tak deezer Maatschappye ge-
 „ heel en alleen te schikken tot recht-
 „ ftreeksche bevordering der Welvaard
 „ van ons Land, en der Geasfociëerde
 „ Landfchappen, mitsgaders der Coloni-
 „ en van den Staat, tot bevordering van
 „ den Koophandel, Land- en Akker-
 „ bouw, Handwerken en Visfcheryen,
 „ in dezelve.”

Volgens dit Plan, (om 'er in 't algemeen
 iets van te zeggen, de byzondere fchik-
 kingen daar laatende,) zouden, in ieder
 Stad, of onderhoorige Landfchappen,
 der *Vereenigde Gewesten*, alwaar zulks be-
 kwaamlyk kon gefchieden, eenige Heeren
 tot Leden van den *Oeconomifchen Tak van
 de Hollandsche Maatschappye der Weetenschap-
 pen* worden aangenomen; en, zo ras in
 eenige Stad of Plaats, een getal van zes
 Leden gevonden werd, zouden deezen
 één tot Bestuurend Lid verkiefen; indien
 dat getal tot vyftig aangroeide, twee, en
 zo vervolgens van ieder vyftig Leden
 één. — Het zou aan de Heeren Leden,
 in

I. in ieder Stad of Plaats, vry staan, zo vee-
 BOEK. le Perfoonen, zonder onderscheid van
 — rang of geboorte, tot Leden aan te nee-
 1777. men, als zy daar toe bekwaam en gene-
 gen zouden vinden; en vooral, by het inneemen van Leden, gade slaan, dat dezelve met zodanige Patriottische gevoelens waren beziel, als ten algemeenen nutte noodzaaklyk vereischt worden, en, met de daad, bereidwillig, om, door het begunstigen van alle Inlandsche Voortbrengzelen en Handwerken, boven vreemden, ook in den Koophandel, en, in 't algemeen, het loflyk oogmerk deezer Patriottische Maatschappye, zo veel in hun was, bevorderen. — Tot het uitdeelen van Pryzen, en betaalinge van andere noodige onkosten, zou, door elk der Leden, 's jaarlyks, betaald worden, twee Ducaaten. — 's Jaarlyks zouden 'er eenigē Vraagen, betreklyk tot Kunsten, Weetenschappen, Koophandel, Land- en Akkerbouw, Handwerken en Visfcheryen, worden voorgesteld, met aanbod eener Pryze, op de voldoende beantwoording.

Aanpry-
 zende
 Aan-
 spraak.

De Heer VAN DEN HEUVEL prees, by cene wydluftige Aanspraak, in de Vergaderinge der Maatschappye, dit Ontwerp, met allen yver, aan. Onder andere liet hy zich dus hooren: „ Zyn
 „ veele Patriottische gevoelens by veelen
 „ onzer Landsgenooten eenigen tyd sla-
 „ pende geweest, met genoegē zien wy
 „ thans dagelyks de blyken, dat dezelve
 „ geenzins zyn uitgedoofd, dat men, hoe
 „ lan-

„ langer hoe meer, begrypt, dat, willen I.
 „ wy, door den vlyt onzer Nabuuren, BOEK.
 „ niet geheel van allen Koophandel, Kun-
 „ ften en Handwerken, ontzet worden, 1777.
 „ het meer dan tyd is hun voorbeeld te
 „ volgen, door Pryzen, ter aanmoedi-
 „ ging, in alle die Takken, aan onze
 „ Landgenooten voor te ftellen. Getui-
 „ gen hier van de menigvuldige Maat-
 „ fchappyen, ter bevorderinge van de ge-
 „ meene Welvaard, zedert korte jaaren,
 „ in verfcheide Steden van ons Vaderland
 „ opgerigt; de vereeniging van alle deeze
 „ welmeenende poogingen ontbreekt 'er
 „ nog aan, deeze is het, waarna alle Pa-
 „ triotten, zedert een geruimen tyd, met
 „ ongeduld verlangd hebben: want, zo
 „ ooit, het is in deezen waar, dat *Een-*
 „ *dragt Magt maakt*. De onderwerpen,
 „ immers, op welken, willen wy onze
 „ Nabuuren evenaaren, hoe eer hoe be-
 „ ter, *Premien* dienden gefield te wor-
 „ den, zyn menigvuldig in getal, zeer
 „ zwaarwigtig en kostbaar in de uitvoe-
 „ ring. Het *Fonds*, 't welk hier toe ver-
 „ eischt wordt, kan niet, dan met be-
 „ zwaar, door één eenige Provincie of
 „ Stad byeengebragt worden, terwyl het
 „ door allen gezamenderhand ongevoelig
 „ gefchiedt. Wat middel kan hier toe be-
 „ kwaamer worden uitgedagt, dan de
 „ vriendlyke uitnoodiging ter vereenigin-
 „ ge en deelneeminge in eenen algeme-
 „ nen *Oeconomifchen Tak*, welke, op dit
 „ Jubelfeest, aan alle Leden van de ver-
 „ fchei-

I. „ scheidene Genootschappen, aan alle wel-
 BOEK. „ mecnende Patriotten, van wegen de
 „ oudste, en, zonder roem gezegd, de
 1777. „ aanzienlykste Maatschappy in *Nederland*,
 „ geschiedt? Wie kan zich anders dan ten
 „ hoogsten vereerd vinden, hier door de
 „ gelegenheid gebooren te zien, om zich
 „ met eene, zedert een reeks van Jaar-
 „ ren, van het Vaderland zo veel verdie-
 „ nende Maatschappye, in den *Oeconomi-*
 „ *schen Tak* ten algemeenen nutte te vereenigen? — Denken eenigen, dat
 „ de belangen van hunne Provinciën en
 „ Steden onderscheiden zyn van de overigen,
 „ deeze vereeniging is best geschikt
 „ om hùn van die dwaaling, op eene
 „ vriendlyke wyze, by ondervinding zelve,
 „ te rug te doen komen, en, met de
 „ daad, te overtuigen, dat alle deeze by-
 „ zondere belangen, hoe zeer in schyn
 „ strydende, met eenige maatiging, zeer
 „ wel zyn te vereenigen; ja, dat dezelve,
 „ even als het bloed, door onderscheidene
 „ aderen, in het hart, tot voedinge van
 „ het Lichaam, zo ook deezen, tot wel-
 „ zyn van het geheele Gemeenebest, in
 „ één punt kunnen zamenloopen. —
 „ Boven alle andere Landen, kan ons Va-
 „ derland, met regt, op de Liefdaadig-
 „ heid zyner Ingezetenen roemen: waar-
 „ om zouden wy dan niet mogen vaststel-
 „ len, dat onze edelmoedige Landgenoo-
 „ ten te recht begrypen zullen, dat, door
 „ deeze maatige Gifte, in de daad een aal-
 „ moes aan hunne noodlydende Medebur-
 „ ge-

„ geren gegeven wordt, welke, wegens I.
 „ de manier van befteedingen, honderd BOEK.
 „ maal in waarde vermeerdert, door dien —
 „ zy den luitaart tot werk noodzaakt, den 1777.
 „ naarftigen aanmoedigt, en dat, in allen
 „ gevalle, beter koop tien, ja twintig,
 „ werkenden, dan één eenige lediggan-
 „ ger, kunnen onderhouden worden. —
 „ Welk een wyd veld zou hier nog ge-
 „ opend zyn, indien ik de nuttigheid on-
 „ zer poogingen ten deezen aanziene, niet
 „ alleen uit de gezonde Rede afleiden,
 „ maar ook met de dagelykfche Ondervin-
 „ dinge wilde flaaven; genoeg zy het ge-
 „ zegd, dat naauwlyks eenig befchaafd
 „ Land, ten deezen dage, in *Europa* ge-
 „ vonden wordt, waar in niet een derge-
 „ lyk Genootfchap opgericht, en reeds
 „ met den allergewenschten uitflag be-
 „ kroond is. — Ons Ontwerp, ik beken
 „ het, is uitgebreid; maar wat zyn wy niet
 „ aan het Vaderland verfhuldigd? Indien
 „ wy weinig vermogen, laaten wy ten
 „ minften doen 't geen wy vermogen; mis-
 „ fchien gelukt het ons, onder gods Ze-
 „ gen, boven verwagtinge; misfchien zien
 „ wy, door onze poogingen, dien edelen
 „ nayver, dien Patriottifchen Geest, wel
 „ eer de roem van *Nederland*, wederom
 „ herleeven. Mogt dit ons Jubelfceft hier
 „ door altyd in de Gefchiedeniften der Re-
 „ publiek vermaard blyven; en de Naa-
 „ komelingsfchap, aangemoedigd door ons
 „ voorbeeld, om ftryd arbeiden, om ons
 „ in Vaderlandliefde, in yver voor 't ge-
 „ I. DEEL. L „ mee-

I. „ meene Welweezen, te overtreffen, zo-
 BOEK. „ danig, dat ieder Jubelfeest deezer Maat-
 — „ schappye, by alle welmeenende *Neder-*
 1777. „ *landeren*, als een Jubelfeest van *Neder-*
 „ *lands* vermeerderde Welvaart, met
 „ vreugde gevierd wierde, tot het einde
 „ der Eeuwen (*)!”

Drift ter
 bevoorde-
 ringe. Hoe veel opgangs dit aangevangen Werk
 maakte, zal vervolgens uit een berigt der
 eerste Byeenkomst blyken; hier mogen
 wy niet vergeeten op te tekenen, dat de
 Heer H. BERENDTZEN, *Roomsch Priester*,
 te *Maarsen*, en onder de zynen *Aarts-*
priester over de *Roomsche Geestlykheid* in den
 Lande van *Utrecht*, by eenen Herderly-
 ken Brieve, aan zyne onderhoorige Pries-
 ters gezonden, hun, op het sterkste, aan-
 maande, om zelve in het Plan van den
Oeconomischen Tak deel te neemen, en hun-
 ne Leeken tot het volgen van hun voor-
 beeld op te wekken, op goeden grond
 oordeelende, dat geen verschil van Gods-
 dienstige Begrippen hier te passe kwam;
 maar dat allen, die het *Vereenigd Nederland*
 hun Vaderland noemden, verplicht waren,
 naar vermogen, een oogmerk te bevoorde-
 ren, 't geen de luiheid zou weeren, den
 last der Armbezorgeren verminderen, en
 den Lande tot heil gedyen (†).

Maat-
 schappy
 te Hoorn
 opgerigt. Van soortgelyken aanleg, doch met
 plaatslyker bedoeling, was het *Ontwerp*
 158

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 745, enz.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1024.

ter Proeve, ter oprigtinge eener *Vaderlandsche* I.
Maatschappy van Reedery en Koophandel, ter BOEK.
liefde van 't Gemeenebest; met oogmerk, om
 de Armoede, was het mogelyk, te vermin- 1777.
 deren en voor te komen, de oude *Vader-*
landsche Naarfteigheid te doen herleeven,
 het *Schoolweezen* te verbeteren, de *Kin-*
deren der Armen in *Tugt en goede Zeden*
 op te leiden. De *Eerw. CORNELIS RIS,*
Leeraar onder de Mennoniten, te Hoorn,
 hadt den welverdienden lof, van dit Plan,
 ten dienste zyner *Stadgenooten*, te heb-
 ben ontworpen; een Plan, 't welk zulke
 gunstige indrukzels maakte op veeler ge-
 moederen, dat zy 'er, om sryd, deel in
 namen; zo dat dit bespiegelend Plan wel-
 haast een daadlyk bestaan kreeg. Ieder
 Aandeel was één honderd *Guldens*; elk
 die zulk een Aandeel tekende, werd een
 Lid; men kon voor zo veele Aandeelen
 tekenen als men goed vondt; de *Hoofdsom*
 bleef iemands *Eigendom*, met alle de *Baa-*
ten en Schaden van dien, mits dat tien
 honderd, ééns voor al, werd afgezon-
 derd voor de *Armen-kas*, van al 't geen
 gewonnen mogt worden. De *Directeuren*
 moesten allen arbeid doen uit *Liefde*, zon-
 der *Bezolding*, uit dit edelmoedig beginzel
 dat het in deezen *Belooning* genoeg was,
 wanneer men slegts mogt uitvinden en be-
 vorderen 't geen strekken kon tot nut van
 't *Vaderland* in 't gemeen, en tot voor-
 deel van de *behoefstige Gemeente* deszelfs
 in 't byzonder. Nevens den *Opsteller* na-

I. men de Heeren JOAN VAN BREDEN-
BOEK. HOF en JACOB GROES, Leden der Re-
geeringe van *Hoorn*, als mede de Kooplie-
den JACOB en ADRIAAN HOUTTUIN,
1777. dien zwaaren last op zich; de Regeering
gaf haare goedkeuring aan het Plan, en;
eer het Jaar ten einde liep, was 'er reeds
een Huis voor de Maatschappy gekogt,
tot het oogmerk vertimmerd, en bekwaam
gemaakt (*).

Laken-fa- *Amersfoort*, bedagt om de oudtyds daar
briek, te met goeden uitslag beoefende Laken-wee-
Amers- very, thans in deerlyk verval geraakt,
foort weder op de been te helpen, leende het
aange- oor aan de voorflaggen van de Gebroeders
legd. BEAUNE, om 'er een Laken-fabriek, naar
het voorbeeld van zommige *Engelschen* en
Franschen, op te rigten, en de verschil-
lende Takken, daar toe behoorende, als,
het Wolbroeijen, Wasfchen, Vlaaken,
Pluizen, Spinnen, het Laaken weeven,
Noppen, Vollen, Bereiden, Verwen, en
Parsfen, onder één opzigt te brengen. Zy
stelden eene Geldbeleening van drie maal
honderd duizend Guldens voor, in Aan-
deelen van duizend Guldens, die by ver-
scheide Ingezetenen van 't Gemeenebest,
en byzonder by de Aanzienlyksten in het
Sticht,

(*) *Ontwerp ter Proeve*, van CORN. RIS, met de
Twee Vervolgen, als mede *Schets van de Vaderland-*
sche Maatschappy en Reedery van Koophandel, te
Hoorn. Zie deeze laatste in de *N. Nederl. Jaarb.*
1777. bl. 1113.

Sticht, die hun Geld gaarne wilden besteeden tot Onderneemingen, welke den Binnenlandfchen Koophandel konden bevorderen, in- en opgang vondt. De Staaten des Lands van *Utrecht* gaven, in den Jaare MDCCLXXV, behalven eene aanmerkelyke vermindering eeniger Belastingen, en de geheele ontheffing van andere, eene gifte van acht honderd Guldens, ééns, en van zes honderd Guldens voor de twaalf eerst volgende Jaaren, aan de Bestuurderen, met belofte, van in gunstige overweeginge te zullen neemen, wat verder tot bevordering van den bloei der Laken-fabrieken in dit Gewest zou worden voorgedragen. — De Regeering van *Amersfoort* bezorgde de Onderneemers verscheide Stedelyke voordeelen. Dus ondersteund en aangemoedigd, bouwden zy een groot en zeer aanzienlyk *Fabriekhuis*, in den Jaare MDCCLXXVI, waar in, en waar omtrent, alles, tot dit uitgestrekte Werk noodig, op eene keurlyke, doch zeer kostbaare wyze, geschikt werd. Ruim een half jaar naa het leggen van de grondslagen der Gebouwen, waren 'er reeds tusfchen de vyftien en zestien honderd Menschen aan 't werk; en beloofde deeze aanleg der Bestuurderen, den Geldfchieten en den Lande, veel voordeels. Zo dat, in deezen Jaare, *Amersfoort*, boven andere Steden van het *Sticht*, bloeide, daar de behoefte Gemeente gelegenheid tot den arbeid vondt, de last van het onderhoud der Armen grootlyks verminderde, en der

I.

BOEK.

1777.

I. luiheid het gereede voorwendzel van ge-
 BOEK: brek aan arbeid ontnomen werd (*).

1777. De Regeering van *Deventer*, desgelyks
 gedreeven door eene edele zugt om de In-
 woonders dier Stad door eerlyke Hand-
 werken en Bezigheden te doen bestaan,
 hadden, in 't verloopen Jaar, eene Prys-
 vraag uitgeschreeven, een Prys van twee-
 honderd vyftig Guldens beloovende, aan
 die ter Secretarye der Stad het beste Plan
 inleverde, van een Fabriek van Wolle
 Stoffe, of anderen aart, waar door arme
 Luiden en Kinderen aan den arbeid konden
 geholpen worden, mits men 't zelve, met
 gegronde hoope van een goeden uitflag,
 kon werkftellig maaken, zullende Schepe-
 nen en Raad eene bekwaame Werkplaats
 aanwyzan, en alles, wat tot voortzetting
 van dezelve ftrekken kan, zoeken toe te
 brengen. — 't Ontbrak niet aan ingeleverde
 Plans; doch de Schryvers der best aan 't
 oogmerk der Regeeringe beantwoordende,
 hadden zich niet genoegzaam verklaard,
 op welke voorwaarden zy deeze Fabriek-
 en, voor eigen rekening, zouden willen
 onderneemen; weshalven zy verzogt wer-
 den zich, voor een bepaalden tyd, nader
 deswegens te verklaaren (†).

Zyde- Niet alleen toonden Maatschappyyen en
 teelt, by Steden thans hunnen yver om deeze en
 Zuyphen geene voordeelige bronnen van Welvaaren
 ondernomen. te

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1250.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1776. bl. 744. 1777. bl. 690.

te ontdekken en te openen; maar ook by-
 zondere Perfoonen gaven blyk van onver-
 moeide in 't werk getfelde poogingen, om
 iets uit te vinden, 't geen, behalven tot
 eigen voordeel, ook ten algemeenen nutte
 kon ftrekken. De Heer Mr. WILLEM
 HENDRIK VAN HASSELT, door ver-
 keering met den Leeraar der *Waaifche* Ge-
 meente, te *Arnhem*, den Heere GEVA-
 NON, uit *Languedoc* geboortig, de lief-
 hebbery tot het aankweeken van Zyde-
 wormen gekreegen, en diens kundigheden
 overgenomen hebbende, begaf zich na een
 Landgoed, niet verre van *Zutphen* gele-
 gen, met oogmerk om zich op den Land-
 bouw toe te leggen, en ook, naar de on-
 derrigtingen, van den Eerw. GEVANON
 bekomen, vermeerderd door het naarftig
 leezen van verfcheide Schryveren, over
 dat onderwerp, Zyde-wormen te kwee-
 ken, Zyde te winnen, en byzondere proe-
 ven te neemen, hoe verre men deeze
 Kweekery hier te Lande zou kunnen bren-
 gen. Geene menigte van afraadende zwa-
 righeden wederhielden hem van dit voor-
 neemen te werk te ftellen; hy kwam veele
 zwaarigheden, die alle onderneemingen
 zonder Voorgangeren en Ervaarenheid me-
 de brengen, door ftandvastigheid te bo-
 ven, zo dat hy, naa verloop van tien jaa-
 ren, witte en geele Zyde won, die des-
 kundigen met de *Fransche* en *Italiaanfche*
 gelyk ftelden. In het Stuk der *Verhande-
 lingen van de Hollandsche Maatschappye*, in
 dit

I.
 BOEK.
 1777.

I. dit Jaar MDCCLXXVII uitgegeeven (*),
 BOEK. deelde hy zyne Proeven, omtrent het Plan-
 ——— ten van Moerbeziën-boomen, het opvoe-
 1777. den van Zyde-wormen, en het aanwinnen
 van Zyde, in *Gelderland* genomen, met
 een gegronde hoop van daar in wel te zul-
 len slaagen, zynen Landgenooten mede,
 of zy daar door ook mogten opgewekt,
 worden om zyne voetstappen te drukken,
 en tot de Zyde-teelt eenige goede Landen
 te gebruiken, of onbebouwde, welke men
 maar al te veel heeft, aan te leggen.

De Inën-
 ting der
 Veeziek-
 te krygt
 meer en
 meer op-
 gangs.

Schoon de Runder-sterfte, in eenige
 Gewesten, weinig of geheel niet gewoed
 hadt, was *Friesland* en *Groningen*, dit
 Jaar, aan deeze Plaage zo sterk blootge-
 steld, dat dezelve drie vierde gedeelte
 van het ziek wordend Vee ten kuil sleepte,
 en op zommige plaatzen geheele Wei-
 den ontbloot wierden. De schrandere
 Huisman GEERT REINDERS, die de
 eerste vrugten geplukt hadt van het In-
 enten der Kalveren van gebeterde Koei-
 jen, en door de Maatschappy tot bevor-
 dering van den Landbouw, te *Amster-
 dam*, tot Lid van Eere benoemd, en met
 een Gedenkpenning begiftigd was, kreeg
 gelukkig eene menigte van Naavolgers;
 veelen zelfs, die te vooren zich verzet
 hadden tegen eene bewerking, met den
 voordeeligsten uitflag bekroond, namen
 de

(*) *Verhand. der Holl. Maatsch. XVII. D. II. St.
 bl. 1, enz.*

de toevlugt tot dezelve, en zagen nauw- I.
 lyks één van de vyf-en-twintig sterven, BOEK.
 terwijl de andere gemaklyk door de ziekte
 heen kwamen, voor een tweede Besmet-
 ting, en alle aandoening daar van beveiligd. 1777.
 De vrees, dat men door de Inenting de Besmetting verspreidde, bleek uit
 een thans medegedeeld Berigt van dien
 geloofwaardigen Huisman, ongegrond te
 weezen; dewyl juist dat Kerfpel, waar men
 de Inenting der Kalveren, met de noodige
 voorzorgen, te werk stelde, de Natuurlyke Vee-ziekte niet woedde, daar
 ze, in de rondsom liggende, haare verwoestingen aanrigtte (*).

(* *N. Nederl. Jaarb.* 1777. bl. 1167. En Berigt van GEERT REINDERS, wegens de *Inenting der Kalveren van gebeterde Koeijen*, 1777.

* *
 * *

D E
R E P U B L I E K
D E R V E R E E N I G D E
N E D E R L A N D E N .

T W E E D E B O E K .

I N H O U D .

- II. *Gevreesde Oorlog wegens de Beijersche Na-*
BOEK. *laatenfchap. Schaarsheid van Zeevolk. Aan-*
drang der Staaten van Holland op de verbeter-
1778. *ring van 's Lands Zeewezen. Gevoelens der*
andere Gewesten op dit fluk. Plan ter ver-
meerdering van de Landmagt ingeleverd, en
door de Ridderfchap aangedrongen. Amster-
dam verzet 'er zich tegen. Tegenaantekening
der Ridderfchappe. Staat van 's Lands Zee-
magt, en ongelukken aan dezelve overgekomen.
De Conviijen blyven leggen, en de
roofzugt der Engelschen houdt aan. Moedwil
der Engelschen in de West-Indiën. Dit ge-
drag door YORKE verdedigd. De Dord-
rechtsche, Amsterdamsche en Rotterdamsche
Kooplieden leveren een Verzoekschrift in,
wegens de Zeerooveryen der Engelschen. Al-
gemeenheid der klagten over dezelve. 't Ge-
drag van VAN WELDEREN aan 't Engel-
sche

sche Hof geprezen, en naderen last aan hem II.
gegeeven. Zeeland wil het geeven van dien BOEK.
naderen last uitgesteld hebben. De last der
Scheepsbevelhebberen verbreed. 't Besluit der 1778.
Staatē hadt weinig ingangs in Engeland.
Voorslag van SUFFOLK omtrent de Hout-
schepen. Nadere klagten der Kooplieden van
Amsterdam en Rotterdam. Englands Ant-
woord op de ingeleverde bezwaaren. De Koop-
lieden van Amsterdam klaagen by zyne Hoog-
heid. Leveren een Verzoekschrift by de Alge-
meene Staatē in tegen het aanvangen eener
Onderhandelingē met Engeland, tot het maa-
ken van Schikkingen. De Schippers geeven
een Smeekschrift over. Algemeene Aanmer-
king over alle deeze klagten. YORKE le-
vert zyn Voorslag ter Onderhandeling over de
Scheepvaard, in. Blykbaar oogmerk van
Engeland. Het Engeland begunstigend Ant-
woord der Staatē. Amsterdam verklaart 'er
zich tegen. Het Besluit gaat niet te min door,
en Engeland volhardt in dezelfde maatregel-
en. Nadere last aan de Engelsche Kaa-
pers. Klagten der Friesche Kooplieden over
't genomene Besluit. Brief van den Resident
DE SWART, over 't gevaar van 't verloop
des Handels, in de Oostzee. De Fransche
Gezant levert een Vertoog in betrekkelijk tot
de Onzydigheid en Onafhangelijkheid, en
dringt het nader aan. Ontduikend Antwoord
daar op gegeeven, waar in Amsterdam wei-
gert toe te stemmen. De Fransche Gezant
weigert het aan te neemen, en 't wordt in
Frankryk van de hand gewezen. Aanmer-
kingen op het gedrag van het Fransche en En-
gel-

II. *gelsche Hof, in dit tydsgewricht. Verdrag*
 BOEK. *tusfchen Frankryk en Noord-America gestloo-*
 ——— *ten. Bekendmaaking daar van by deezer*
 1778. *Staat. Dit brengt eene aanmerkelyke veran-*
dering te wege. Aanzoek der Engelschen in
Noord-America versmaad. De Noord-Ame-
ricaanen opgebeurd en versterkt door de over-
gebragte en getekende Verdagen. Hoe zy
de Engelfche Geyvmagtigd'n behandeld'n.
Deeze poogen te vergeefsch verzeeldheid en op-
rour aldaar te verwekken. Veldtochten des
Jaars MDCCLXXVIII, in Noord-America.
Beginzelen des Oorlogs tusfchen Frankryk en
Engeland, in deezen Oord. Spanje en Zwee-
den gunftig voor de Noord-Americaanen.
Gerugt dat onze Staat ten dien tyde met de
Noord-Americaanen handeld. De Voorreg-
ten der Grootte Vifchery verlengd, en de Kab-
beljaauw - vifchery beschut. De Verbeurt-
verklaaringen in Gelderland afgfchaft. 't
Gefchil. over de Drostendienften in Overyffel.
 VAN DER CAPELLEN TOT DEN
 POL kant zich tegen de Drostendienften aan.
 Deswegens in haat, levert een nader Ver-
 toog in. Beoordeeling van 's Ridders Ver-
 toog. Verdere handeling omtrent hem ge-
 houden. CAPELLEN'S heusch gedrag.
 Smoekfchrift der Overyffelche Landlieden.
 Wat deswegens, als mede over zekeren Brief,
 voorviel. CAPELLEN ter Raadsvergade-
 ring uitgeflooten. Ongenoegen te Vlifingen
 wgens het bouwen eener Roomsche Kerke.
 Earste Vergadering van den Oconomifchen
 Tak te Haarlem. Genootfchap te Batavia
 opgerigt. Oprigting van TEYLER'S Ge-

*nootschappen en Museum te Haarlem. Het I.
 Provinciaal Utrechts Genootschap gewettigd. BOEK:
 Kunst- en Tekenzaal te Utrecht geopend. Te ———
 Middelburg de Teken-, Schilder- en Beeld- 1778.
 houwkunst aangemoedigd.*

Het vertoon der dingen nameen allengs- Een Oor-
 kens schroomlyker gelaat aan. De Oorlog log we-
 scheen zich niet tot een afgelegen Wereld- gens de
 deel te zullen bepaalen; maar dreigde in *Beijer-*
Europa, met een schriklyk geweld, uit te *sche Naa-*
 barsten. Zommigen hoopten op eene *laaten-*
 vriendlyke vereffening der Verschillen, *schap*
 wegens de Nalaatenschap des Keurvorsts dreigt uit
 van *Beijeren*, op een Ryksvergadering be- te bar-
 handeld; dan, de vrees, dat het zwaard sten.
 dezelve zou moeten beslissen, was veel
 grooter en algemeener. In meest alle de
 Staaten van den Keizer, en van zyne
Pruisfische Majesteit, bespeurde men de
 sterkste Krygstoerusting en beweegin-
 gen onder het Krygsvolk. Daar de eerste
 drie maal honderd duizend Man in de wa-
 penen, en de laatste twee Legers te velde
 bragt, te zamen uit honderd en zestig dui-
 zend Man bestaande, behalven nog twint-
 tig duizend Man *Saxische* Benden. De
 Keizer hadt, op de Vergadering te *Regens-*
burg, zyne verwondering te kennen ge-
 geeven, dat een Lid van het Ryk, zich
 tot Regter wegens de *Beijersche* Naalaaten-
 schap opwierp, aangezien niemand daar
 toe bevoegd was, dan het Hoofd en de
 Opperregter van het Ryk; dat hy aannam
 de

II. de deugdlykheid zyner eifchen , op ver-
 BOEK. scheidde gedeeltens van *Beijeren* onweder-
 spreeklyk te bewyzen , met byvoeging der
 1778. geheime redenen , die het Hof van *Berlyn*
 bewoogen om in deeze zaak zich party te
 stellen. Geene voorflagen , geene aanbie-
 dingen van FREDERIK DEN GROO-
 TEN , hadden mogen baaten ; en derzelver
 mislukking deedt hem besluiten , geweld
 tegen geweld te zetten , en het *Duitsche Ryk*
 by deszelfs Gesteltenisfe te bewaaren.

Schaars- Behalven deeze Krygstoerusting in het
 heid van *Duitsche Ryk* , hadt *Groot-Brittanje* reeds
 Zeevolk. acht-en-veertig duizend Man uit *Europa*
 na *America* overgevoerd , en daadlyk meer
 dan zestig duizend Man in Zeedienst , om
 van de drie honderd byzondere sterk be-
 mande Kaaperschepen niet te spreken. —
 De *Fransche Vloot* , allengskens sterker
 wordende , vorderde veel Manschaps , en
Spanje , een ryke Vloot uit de *Vera Crux*
 binnen gekreegen hebbende , tradt met
 verdubbelden yver in de maatregelen van
Frankryk , om eene magtige Vloot in Zee
 te brengen. Wy maaken van deeze volk-
 wegneemende oorzaaken gewag , om dat
 zy , schoon niet rechtstreeks , min of meer
 zydelings , eenigen invloed hadden op de
 schaarsheid van jonge Manschap ten Zee-
 dienst voor den Staat , en der Zeevaardye
 in 't algemeen. Geene Matroozen waren
 anders dan voor groot handgeld te beko-
 men. De *Oost-Indische Maatschappy* , ge-
 brek aan bedreeven Zeevolk hebbende ,
 beloofde eene belooning van vyf-en-twintig
 Gul-

Guldens, aan elk Zeevaarend Man, die den Roergang en het overige Scheepswerk behoorelyk verstondt (*). II.
BOEK.

Was 'er ooit een tyd, waar in Eenstem- 1778.
migheid tot het in staat stellen van 's Lands Aandrang
Zeewezen vereischt werd, 't was tegen- der Staa-
woordig; de Petitie voor den Staat van ten van
Oorlog dezes Jaars M D C C L X X V I I I, *Holland*
drong 'er op aan. De aanbouw van twint- op de
tig Oorlogfchepen, en de herstelling der verbete-
oude, was bepaald. De Staaten van *Hol-* ring van
land leverden een breed Vertoog in, ten 's Lands
aan- Zeewe-
drange van het opbrengen der noodige zen,
Geldfommen, tot het een en ander,
verklaarende alleen, in 't afgelopen Jaar,
meer dan zestien en een halve Tonne
Gouds aan 's Lands Zeemagt te hebben te
koste gelegd; terwyl geen der andere Ge-
westen, *Frisland* alleen uitgezonderd,
eenige betaaling op de laatste Petitie ge-
daan hadt. Niet vreemd dat zy hun wel-
gevallen betuigden, in 't genoeg van
zyne Hoogheid en den Raad van Staate,
*over de goede uitwerkzels van de verbetering
der Marine, welke zedert eenigen tyd met
ernst was aangevat.* Dat deeze uitwerkzels
reeds aanvanglyk bleeken in het tot rede
brengen van den Keizer van *Marocco*. Het
beschermen van den Koophandel en Zee-
vaard, en het vrye gebruik der Zee, zon-
der 't welk het Gemeenebest niet bestaan-
kan, of de Regten zyner Onafhanglykheid
hand-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 623.

II. handhaaven, was een oude grondregel,
 BOEK. van de hoogste nutheid, waar op zy, zo
 ————— in vroegeren als in laateren tyde, en in
 1778. deeze dagen, met ernst hadden aangedron-
 gen; een grondregel, welke nooit met
 meer nadruks en kragtiger bewoordingen
 werd voorgesteld, dan door den Raad van
 Staate in het negen-en-vyftigste jaar der
 voorgaande Eeuwe, in een doorwrogt
 stuk, 't welk, huns agtens, eene onder-
 scheidene plaats in de Staats - Archiven
 van die Eeuwe verdient, en daarom van
 hun, wel ter snede, wordt bygebracht.
 Ter gelegenheid der bezwaaren van twee
 Gewesten, die geen deel namen in de
 toenmailige toerustingten ter Zee, liet
 dezelve, in eenen Brieve aan Hunne
 Hoog Mogenden, zich in deezer yoege
 uit: „ dat zy, en alle Gewesten, geza-
 „ melyk, van alle tyden, zeer verre
 „ van de onderscheiding, welke de Hée-
 „ ren van die twee Gewesten als toen
 „ tragtten voor te stellen, van oordeel
 „ geweest waren, dat de beveiliging van
 „ de Zee de aangelegendste zaak van den
 „ Staat is, zonder dewelke, als een
 „ Lichaam zonder Ziel, dezelve niet kon
 „ bestaan. ——— Dat de Zeevaard en
 „ Koophandel de Zenuwe en Ziel van
 „ 't Lichaam zyn, dewelke het geheele
 „ Lichaam doen groeijen, en aan alle
 „ Leden haar volkomen voedsel geeven,
 „ en, niet wel verzekerd zynde, het ge-
 „ heele Lichaam doen treuren en vergaan.
 „ Dat zonder dien geen Gewest lange in
 „ stand

7 stand zou kunnen blyven. Dat alle II.
 8 welvaart van den Staat afhangt van BOEK.
 9 het vrye gebruik der Zee, en dat het —
 10 een oud zeggen is, dat de Staaten ligt 1778.
 11 beschermd wierden op dezelfde wyze
 12 als die zyn geformeert, en dat de Staat
 13 zyn beginzel, zyn groei en grootwor-
 14 ding, uit dat vrye gebruik der Zee be-
 15 komen hebbende, ook door dezelfde
 16 middelen moest gevestigd en bewaard
 17 worden. — Dat die Gewesten niet
 18 wel redenkavelden, als zy zeiden, dat
 19 *de Gewesten, die de voordeelen der Zee*
 20 *niet genieten, ook van die buitengewoone*
 21 *lasten behoorden verschoond te blyven;*
 22 want, dat, behalven het gemeene be-
 23 lang van 't geheele Lichaam, het baar-
 24 blyklyk was, dat het vertier des Han-
 25 dels, door alle Gewesten, zo van we-
 26 gen den in-, uit- en doorvoer, de groot-
 27 ste nuttigheid toebragt aan de Land-Ge-
 28 westen. — Dat, daarenboven, die-
 29 zelfde Gewesten, by de welvaart der
 30 Handeldryvende, het hoogste belang
 31 hadden, daar zy vier vyfde deelen
 32 droegen van alles wat ter verdedigin-
 33 ge en bescherminge te Lande, noodig
 34 was; 't geen zy, zonder het handhaa-
 35 ven des Koophandels en der Zeevaard,
 36 en de daar uit voortkomende magt en
 37 middelen, niet zouden kunnen doen;
 38 weshalven, by den val deezer Gewes-
 39 ten, de andere Leden van den Staat
 40 zich niet zouden weten op te hou-
 41 den."

H. Deee laatst te keer gegaane denkbeelden der voorige Eeuwe, waren *heden*, by alle Gewesten, nog niet geheel ontwor-
 1778. teld. Alle redenen, in den voorleden Jaare bygebragt, om der Bondgenooten aandedt en yver, ten opzigte van dit gewigtig onderwerp, op te wekken, hielden nog ten vollen stand, en waren, wel verre van haare kragt verlooren te hebben, veel eer, door de steeds aanhoudende en toenemende hachlyke gesteldheid der Buitenslandsche Zaaken, vermeerderd en versterkt. Zy mogten, derhalven, vertrouwen en verwagten, dat de Heeren Staaten der overige Gewesten, aangedaan met die gevoelens, welke het tegenwoordig Tydsgewricht zo zeer vorderde, en het voorbeeld van Hun Ed. Groot Mogenden, met evenredige poogingen volgende, ook het hunne zouden toebrengen, tot dat geen, zonder 't welk de weezenlyke verbetering van 's Lands Zeemagt niet daargesteld kon worden; en dat Hooggemelde Heeren Staaten, in 't byzonder, door de vaardige afbetaaling hunner aandeelen in de toerusting der twaalf en twintig Schepen, zich bereid zouden toonen tot aanhouding en kragtdaadige voortzetting van die middelen en voorzieningen, waar door aan Koophandel en Zeevaard die Bescherming zou worden verleend, welke men, zonder onrecht, daar aan niet kon weigeren, als aan dezelve plegtig beloofd en toegezegd; en waar door niet alleen de Handelbelangen, uit een wettige Vaard en Handel voortvloei-

vloeiende, en de daar aan zo nauw ver- II.
 knogte bronnen van 's Lands Welvaart, BOEK.
 gedekt en befchermd, neen, maar ook het ———
 aanzien, het gezag, en het vermogen van 1778.
 het Gemeenebest, in het bewaaren der
 Regten van de Nationaale Vlag zo merke-
 lyk belang hebbende, naar behooren be-
 vestigd en bevorderd zouden worden. —
 Zy verzekerden, te deezer gelegenheid,
 de Bondgenooten, dat, wanneer de duistere en verwarde staat der Zaaken van *Europa*, onverhoopt, zodanige gebeurtenissen mogt voortbrengen, waar door de veiligheid van den Staat, te *Lande*, en de Regten van haare Onafhangelijkheid, ook van die zyde, gevaar mogten loopen van eenigen aanftoot te lyden, zy in geen gebrek zouden blyven omtrent al het geene dat van eene gepaste en waakzaamste zorg tot befcherming van 't Gemeenebest, zo te Land als te Water, gevergd en verlangd kon worden. — Overeenkomstig hier mede, stemden de Staaten van *Holland* in de Petitie van Oorlog voor dit Jaar (*).

Gelderland bewilligde in dien staat van Oorlog; doch merkte aan, dat de Staat zich omringd vindt van magtige Nabuuren, wier ontzaglyke Krygstoeu- *Gelderlands gevoelen.*
 stingen en andere Verrigtingen, aanleiding gaven, om te vreezen, dat die onlusten, welke tusfchen verscheide Mogenheden waren opgekomen, eerlang tot een algemeenen Oor-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 807. 1351, enz.

II. Oorlog stonden uit te barsten. Dat het
 BOEK. Gemeenebest ontbloomt was van een ge-
 ————— noegzaam aantal Krygsvolk; dat de Ves-
 1778. tingwerken, in verscheide Steden, zich in
 eenen slegten toestand bevonden, en de
 Magazynen onvoorzien van 't geen men
 ter verdediging niet kon ontbeeren. Dat
 het gering aantal Krygsvolk, 't geen men
 op de been hadt, niet in staat was om de
 Grenzen van den Staat, waar toe *Gelder-*
land behoorde, tegen een onverhoedschen
 aanval te dekken; of een gewapende Ben-
 de, wanneer dezelve mogt goed vinden
 eene schuilplaats binnen de Grenzen van 't
 Gemeenebest te zoeken, het indringen te
 beletten, wanneer zy, door Party naage-
 zet, het Tooneel des Oorlogs, met alle de
 akelige gevolgen van dien, op den bodem
 van den Staat zouden overbrengen. Zy
 verzogten Hun Edel Mogenden een oplet-
 tend oog te willen slaan op 't geen onlangs
 in *Europa* was voorgevallen, en de ge-
 beurtenis, die daarvan het gevolg zou
 kunnen wezen; en byzonder te rug te
 zien op voorige ongelukkige tyden, waar
 aan men niet dan met angstvalligheid kon
 denken, wanneer de Staat, die men meen-
 de alleen door magtige en kostbaare Vloo-
 ten te behouden, ondertuschen, aan de
 Landzyde, weêrloos en buiten staat van
 verdediging was gelaaten, en *Gelderland*,
 welk voor den eersten aanval bloot ligt,
 met verscheide andere Gewesten, onver-
 hoeds door den Vyand werd overrompeld.
 — Zy wilden den Raad van Staate hoe
 eer

eer hoe beter verzogt hebben, om, met II.
 overleg van zyne Doorlugtige Hoogheid, BOEK.
 den Heer Prins Erftadhouder, een Plan ———
 te vormen tot een toereikende vermeerde- 1778.
 ring van 'sLands Krygsvolk; en verklaar-
 den, in 't slot, by onverhoopte ontstente-
 nisse van dien, onschuldig te willen ge-
 houden worden van alle de gevolgen, wel-
 ke eene nalaafigheid in 't zorgen voor de
 zekerheid van den Lande naa zich zou
 kunnen sleeven, en de rampen, die den
 Staat zouden kunnen overkomen, ter ver-
 antwoording te stellen der geenen die 'er
 oorzaak van zyn (*).

Overysfel, den staat van Oorlog toetsem- *Overys-*
 mende, sloeg, ten aanziene van de Land- *fel met*
 magt, denzelfden toon als *Gelderland*, ou- *Gelder-*
 der andere betuigende, dat 'sLands Zee- *land cen-*
 magt wel op een beteren voet gebragt *stemmig.*
 was; doch dat 'er geen de minste schikkin-
 gen werden gemaakt, of zelfs eenige nei-
 ging betoond, om de Landmagt, en 't
 geen daar toe behoort, in een beteren staat
 te stellen, terwyl het ontegenspreeklyk
 belang van den Staat vorderde, om, ver-
 koos men zich niet aan de regtmatigste
 verwyten bloot te stellen, in deeze hach-
 lyke tydsomstandigheden niet langer stil te
 zitten. Ridderfchap en Steden van *Over-*
ysfel waren van oordeel dat men geen
 oogenblikken moest laten voorbygaan,
 maar 'sLands Landmagt vermeerderen, en
 ver-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 949.

II. verder alles te werk stellen 't geen kon
 DOEK. strekken tot bescherming van den Staat en
 — derzelve Ingezetenen; en de zekerheid
 1778. van denzelve, aan de Landzyde, op ge-
 lyken voet behartigen als de bescherming
 van Koophandel en Zeevaart (*).

't Gevoe- *Stad en Lande* liet zich op het stuk in
 len van deezee voege hooren; dat zy zich nimmer
Stad en zouden onttrekken, om naar vermogen,
Lande. ja! boven vermogen zelfs, mede te wer-
 ken, en alles, des noods, by te zetten,
 om 't geen te Water en te Lande, door
 vermeerdering van Krygsvolk, ter beveili-
 ging van deezee Staat, en tot bescherming
 van deszelfs Onafhangelykheid, by het
 Bondgenootschap zal geoordeeld worden
 werktellig te moeten worden gemaakt (†).

Fries- *Friesland* gaf eene volle toestemming;
lands doch beklagde zich over de Staaten van
 toestem- *Holland*, wegens het aanmatigigen van eene
 ming. beschikking over de Penningen van het
 laatst afgelopen Jaar (§).

Utrechts *Utrecht* verzogt dat *Zeeland* nadere ope-
 bedenke- ning van den staat zyner Geldmiddelen ter
 lykhe- Vergadering van Hunne Hoog Mogenden
 den. zou geeven; en, indien onverhoopt dezel-
 ve zodanig niet mogt verbeterd zyn, dat
 dit Gewest in staat was het gewoone Aan-
 deel in de Algemeene Lasten op te bren-
 gen, de andere reeds te veel bezwaarde
 Gewesten niet op nieuw zouden belast; maar

20-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 961.(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 964.(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 957.

zodanige middelen uitgedagt worden, waar door de gelykheid in het draagen der Gemeene Lasten van 't Gemeenebest tusfchen de Leden van het Bondgenootfchap hersteld, en alzo het kwaad zelve, waar aan zo de zwakheid van *Zeeland* in 't byzonder, als die van den staat des Gemeenebests in 't algemeen, voornaamlyk was toe te fchryven, in den grond aangetast en geneezen mogt worden. Dat de Staaten van *Utrecht* dit te meer wenschten, in de verre uitzierende omftandigheden, waar in de meeste Mogenheden van *Europa* zich tegenwoordig bevonden, en waar in de groote Krygstoerusting, die in meest alle Landen gedaan werden, fcheenen te voorfpellen, dat het vuur des Oorlogs zich over een groot gedeelte van den Aardbodem wel ligt zou kunnen verfpreden, waar van de nadeelige gevolgen, die dezelve, ook ten aanziene van dit Gemeenebest, zouden kunnen hebben, van dien aart waren, dat ze eene verdubbelde aandagt cischten. — Wel hadden Hun Edel Mogenden gewenscht, dat de toestand van zaaken, in alle de Gewesten, zedert lang hadt toegelaaten, zodanige maatregels te neemen, als genoeg konden zyn, om het Gemeenebest te beveiligen tegen zodanige aanvallen en inbreuken, op haare waare en billyke belangen, als onverhooptelyk daar tegen mogten kunnen worden ondernomen. Dan, dat zy, in de tegenwoordige gesteldheid van zaaken, aan eene zyde stellende alle andere genoeg bekende

II.
BOEK.
1778.

II. bedenkingen, en met den Raad van Staate
 BOEK. wel volkomen overtuigd, dat dit Gemeene-
 ——— best nimmer geneigd moet zyn om zich uit
 1778. te breiden, of ooit aan zyne Nabuuren de
 minst gegronde redenen van aanftoot moet
 geeven, niet te min teffens verklaarden, zich
 nimmer te zullen onttrekken, om naar, en
 zelfs boven vermogen, mede te werken,
 en, des noods, alles by te zetten, tot al
 wat ter beveiliging van deezen Staat, zo
 ter Zee als te Land, en tot befcherming
 van dezelfs Onafhangelykheid, geoordeeld
 werd, te moeten worden aangewend (*).

*Zeelands
 benaalde
 toefstem-
 ming.*

Zeeland gaf desgelyks haare toefstemming
 tot den ingeleverden ftaat van Oorlog, on-
 der voorwaarde, dat voldaan werd aan de
 by voorraad gemaakte fchikking van zyne
 Hoogheid, tot foulaas van de Finantien
 diens Gewests, in het draagen der Gemeene
 Lasten, in den Jaare MDCCCLXXI voor
 den tyd van zeven Jaaren bepaald, 't welk
 met dit Jaar ftondt te eindigen (†).

Uit deeze opgave der toefstemmingen in
 's Lands noodige Verdediging, valt ge-
 noeg te raamen, de onderfcheide geest-
 neiging der verfchillende Gewesten; dee-
 ze baarde eene Verdeeldheid, die op haa-
 re beurt Werkloosheid voortbragt, of lie-
 ver eene tegen elkander Werking, waar
 door de wederzyds gevorderde verfterking
 van 's Lands Krygsweezen, te Land en te
 Wa-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 955.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 953.

Water, goed deels agterwege bleef, waar II.
aan het hooggaand verschil tusſchen *Am- BOEK.*
ſterdam en de Ridderſchap, niet weinig ———
toebragt. 1778.

Schoon de Raad van Staate een Plan op- Plan ter
ſtelde van vermeerdering des Krygsvolks Vermeer-
te Lande, met 1312 Paarden, en 13757 dering
Man, en 't zelve, door de Algemeene van de
Staaten, te midden deeſes Jaars, aan de Land-
byzondere Landſchappen, met een' aan- magt, in-
pryzenden Brieve, werd rondgezonden; geleverd,
ſchoon het ter Vergaderinge van *Holland* de Rid-
ingekomen, terſtond de goedkeuring ont- derſchap
ving der Ridderſchappe, die op een *ſpoe-* aange-
dig en *vrugtbaar* Beſluit aandrang, gaven drongen.
de Gelastigden van *Amſterdam*, een breed
Vertoog, de reden inhoudende, waar om
hunne Zenders zich niet konden ſchikken
om de aanmaaning der Ridderſchappe ge-
hoor te geeven of goed te keuren.

Ten grondſlage van dit Plan was gelegd, *Amſter-*
de hachlyke omſtandigheid, waar in zich *dam* ver-
Europa thans bevondt, waar door het niet zet 'er
minder dan met een algemeenen Oorlog zich te-
werd gedreigd; een grondſlag, die, aan- gen.
genomen zynde, gelyk die van *Amſterdam*
opmerkten, eene algemeene voorziening,
zo wel aan de zyde der Zee- als der Land-
magt, vorderde, te meer, daar de Bezit-
tingen van het Gemeenebeſt, over Zee, en
deſzelfs Handel, in zo algemeene onluſ-
ten, gansch geen minder gevaar liepen,
dan de Bezittingen aan deeze zyde van den
Oceaan. Ja, zelfs hadt de Handel reeds
merkelyke nadeelen ter Zee geleden, en

BOEK.
 1778.

II. leedt ze nog, terwyl men, aan de Landzyde, tot hier toe, een volle rust genoot, en zelfs, naar luid van den Brief, ter geleide van dit Plan, de Geschillen tuschen *Frankryk* en *Engeland* waarfchynlyk ter Zee ftonden beflist te worden, en de Oorlog over de *Beijersche Opvolging* zich voor eerst fcheen te bepaalen tot *Duitschland*; waar uit volgen moest dat het gevaar ter Zee daadlyk beftondt; daar, in tegendeel, aan de *Landzyde*, alleen eene mooglykheid van verfpreading van Oorlog, tot nog van den Staat verwyderd, kon plaats hebben. — Vreemd derhalven was het diep flilzwygen, ten aanzien van de middelen ter voorzieninge aan de Zee, in dit Plan; 't welk, huns agtens, daar en boven, onbetaanbaar was met het Stelzel, voorheen door Hunne Hoog Mogenden omhelsd en aangedrongen, naamlyk, dat *van eene maatige en onkostlyke verfterking der Landmagt*, beftaanbaar met de *Herftelling van de geruïneerde Zeemagt*; want het thans ingeleverd Plan fprak van eene Vermeerdering, die ruim een derde gedeelte van de tegenwoordige Armée beloopn zou, en door zyne kostbaarheid, de *Herftellinge* niet alleen, maar alle *Verbetering van 's Lands Zeemagt*, volftrekt onmogelyk maaken.

Zy onderzogten, wyders, of zulk eene verandering van Stelzel ook daar aan zou kunnen worden toegefchreeven, dat Hunne Edele Groot Mog. in 't algemeen, of de

de Raad der Stad *Amsterdam* in 't byzonder, niet genoeg hadden toegegeeven om het Plan eener maatige Versterking der Landmagt, en van de Herstelling der Zeemagt, met gelyken tred te doen stand grypen; en dat Hunne Hoog Mogenden, te dier oorzaake van de Herstelling der Zeemagt zouden hebben afgezien, en daarom van zyne Hoogheid en den Raad van Staate alleen een Plan ter Vermeerdering van de Landmagt verzogt? Dit bleek, uit alle handelingen, zints den Jaare MDCCLXX, het geval niet, en het tegendeel waar te weezen; veel toegeevenheids hadt 'er plaats gehad. — Nu *keerde men de zaak geheel om, en ging so veel verder*, dat men, zonder cenige het allerminste gewag van eenige Toerusting ter Zee te maaken, al het Geld, by 't voorig Plan gevraagd, tot Verbetering van Land- en Zeemagt, te zamen beloopende tusschen de vyftien en zestien Tonnen Gouds, niet alleen geheel ter Vermeerdering der Landmagt, met eene geheele uitsluiting van de Jaarlyksche Uitrusting ter Zee; doch daar en boven nog vier Tonnen Gouds meerder voor deeze Vermeerdering der Landmagt begeerde. — 't Hadt een vreemd voorkomen een Plan den Bondgenooten toe te zenden en aan te pryzen, „'t welk, uit „hoofde zo van deszelfs kostbaarheid, „als van zyne onbestaanbaarheid, met „de zo noodzaaklyke Verbetering van „'s Lands Zeemagt, in de volvoering „volstrekt onmogelyk, en boven het „ver-

II.
BOEK.

1778.

II. „vermogen der Finantien van de Bond-
 BOEK. „genooten, was ingerigt; — ten ware
 — „men 's Lands Ingezetenen, in een tyd
 1778. „van Vrede, met alle Mogenheden, zou
 „willen bezwaaren met nieuwe Lasten,
 „even als of men zelve in Oorlog, en
 „dus tot het uiterste ware gebragt. En
 „dan, nog zou men, in de eerste plaats,
 „moeten zorgen, om het Gemeenebest,
 „aan de zyde van de Zee, in veiligheid
 „te stellen.”

In de gesteltenis der Zee- en Landmagt was geene verandering gekomen, die zulk een verandering van Plan eenigzins kon billyken. De Zeemagt stondt daar door *wederom in een volstrekte werkloosheid* te vervallen; op zodanig eene *werkloosheid van de Bondgenooten, met betrekking tot voorziening aan de zyde van de Zee*, in gevalle van een openbaare Vredebreuk tusfchen Frankryk en Engeland, *werd reeds staat gemaakt*, men rekende op geene opbrengingen der Bondgenooten, maar om de kosten eener byzondere Uitrusting ter Zee te leenen uit het Fonds van 't verhoogde Last- en Veilgeld. Deeze Uitrusting zou, derhalven, van den hals der Bondgenooten, geheel op dien des Handels worden gefchooven, en de Finantien der Bondgenooten, uitgeput door de Vermeerdering der Landmagt, nimmer in staat geraaken, om de geleende Penningen aan dat Fonds weder te geeven, en 'er geen middel uit te denken zyn om het bezwaar der betaalinge van het dubbel buitengewoon Last- en Veilgeld, aan
 de

de Handeldryvende Ingezetenen deezer II.
 Landen te vergoeden; weshalven de Han- BOEK.
 del in *Europa*, ten minste geduurende de ———
 gevreesde onlusten, van alle bescherming 1778.
 der Bondgenooten, met de daad zou wor-
 den uitgeslooten; zonder nog eens te den-
 ken op 't geen de Voorzigtigheid, in on-
 rustige tyden, zou vorderen, dat tot dek-
 king der Kusten en Zeegaten, tegen alle
 voorvallen, in gereedheid zou behooren
 gehouden te worden, *terwyl al het vermo-
 gen van het Finantie-weezen van deezen Staat
 alleen tot Vermeerdering der Landmagt zou
 zyn aangewend*; geheel niet strookende met
 de redenen en gronden, door zyne Hoog-
 heid, en den Raad van Staate, in vroe-
 geren tyde, te nedergefteld.

Wel hadden Hunne Hoog Mogenden, in
 den Jaare MDCCCLXXVII, gefchreeven,
 „ dat alle de Bondgenooten genegenheid
 „ getoond hadden om de hand te zullen
 „ leenen *tot Verfterking van de Land- en
 „ Zeemagt*, en, dat, het geen de vitvoe-
 „ ring daar van tot hier toe hadt belet,
 „ alleen geweest was het verschil over de
 „ *Evenredigheid*, die omtrent beide be-
 „ hoorde in acht genomen te worden.”
 Doch, hoe droeg zich de zaak, ten op-
 zigte van die *Evenredigheid*, toe? In den
 Jaare MDCCCLXX vorderde de ftaat der
 Landmagt, in beter ftand dan te vooren,
minder dan de Herftelling van de Jaarlyk-
 fche Uitrusting ter Zee. ——— In den
 Jaare MDCCCLXXIV was de infchiklykheid
 zo verre gegaan; dat men die Evenredig-
 heid

II. heid gelyk stelde. — In den Jaare
 BOEK. MDCCLXXV was de eerstgemelde Even-
 ——— redigheid geheel omgekeerd, en ruim de
 1778. helft *meerder* jaarlyks voor de Land- dan
 voor de Zeemagt gevorderd. — In dit
 Jaar MDCCLXXVIII verwierp men alle
 Evenredigheid, eischte *alles* voor de Land-
 magt, zonder om eenige Opbrenging van
 de Bondgenooten, voor de Jaarlyksche
 Uitrustingen ter Zee, zelfs in de onder-
 stelling van een algemeenen Oorlog, te
 denken. Het gedrag van de Bondgenooten
 der Land-gewesten wees genoegzaam uit,
 hoe zy zich verbeelden, op gelyken voet
 toe te brengen tot de Versterking van
Land- en Zeemagt, zonder dat zy iets in 't
 allerminste deden aan de Jaarlyksche Op-
 brenging voor de Uitrusting ter Zee.

.. 't Was hun niet onbekend, dat 'er een
 oud begrip heerschte, dat de Landmagt
 van den Staat tot vyftig duizend Mannen
 zou behooren gebragt te worden, om,
 zelfs in Vredestyd, het Gemeenebest,
 van de Landzyde, in eenen behoorelyken
 stand van verdediging te stellen; doch
 men wist teffens, dat geen een goed Staat-
 kundige zulks ooit hadt bygebragt, in de
 veronderstelling, dat, ten zelfden tyde,
 de Zeemagt, in evenredigheid niet zou
 worden versterkt; zo dat alle Staatkundi-
 gen het met zyne Hoogheid, en den Raad
 van Staaten, volgens het voorheen meer-
 maals bygebragte, volkomen ééns waren,
 dat de *Vermeerdering van Landvolk van wei-
 nig belang voor de veiligheid deezex Landen*
 is,

is, wanneer, ten zelfden tyde, 's Lands Zee- II.
 magt, dat zyn daadlyke Uitrustingen ter BOEK.
 Zee, verwaarloosd worden. Geheel onbe-
 staanbaar hier mede was, in het tegen- 1778.
 woordig Plan, geen gewag altoos te maa-
 ken van de zo noodzaaklyke voorzieninge
 te Water.

Op de onderstelling van een algemeen
 Oorlog, liep de veiligheid des Gemeene-
 bests, aan de zyde van de Zee, geen min-
 der gevaar dan aan de Landzyde. Dan, dit
 goldt dies te meer, „naardien het Plan,
 „ om alleen voor de Vermeerdering der
 „ Landmagt te zorgen, in een tyd, waar
 „ in men geen geschillen heeft met eenige
 „ Mogenheid, noch deelt in de oneenig-
 „ heden, tuschen de andere Mogenheden
 „ ontstaan, aan zommigen van dezelve
 „ wel aanleiding tot nadeelige *soupons*
 „ zoude kunnen geeven, als of deeze Re-
 „ publick, die, natuurlyker wyze, in de
 „ tegenwoordige omstandigheden, waar
 „ in de *Onafhangelykheid van Noord-Ame-*
 „ *rica* welhaast schynt erkend te zullen
 „ moeten worden, het meest *geintresfeerd*
 „ is haare *Commercie* te dekken, onder an-
 „ deren tegen alle die geenen, wier nayver
 „ de Ingezetenen van deezen Staat, van
 „ den Handel, met die van de gemelde
 „ *Vereenigde Colonien in Noord-America*,
 „ zouden tragten uit te fluiten, van deeze
 „ zo hoognoodige voorzieninge zouden
 „ afzien, en het vermogen van het Finan-
 „ tieweezen geheel en al zouden willen in
 „ het werk stellen, tot *executie* van geheel
 „ an-

II. „ andere *desfeinen*, dewelke aan de eene
 BOEK. „ of andere Mogenheid, zich aan deeze
 ——— „ zyde van den Oçeaan bevindende, niet
 1778. „ onverschillig zouden kunnen voorko-
 „ men, en zouden kunnen *moveeren*, tot
 „ het neemen van maatregelen, dewelke
 „ aan Hunne Hoog Mogenden gansch niet
 „ aangenaam zouden zyn.”

Zy betuigden desgelyks hunne verwon-
 dering over de zo schielyke verandering in
 de gevoelens der Ridderfchappe, in 't ver-
 loop van minder dan vier maanden. Wat
 men thans in den zin hadt, kon nergens
 anders toe ftrekken, dan om *de vereischte*
Equipagie hoe langer hoe difficiler, en einde-
lyk geheel onmogelyk te maaken. Weshalven
 het befluit viel om, van wegen *Amstels*
Raad, het Plan van Vermeerdering der
 Landmagt volftrekt te verwerpen, en van
 de hand te wyzen, als mede tegen alle Be-
 fluiten, welke met de meerderheid zouden
 mogen genomen worden, frydig tegen
 's Lands Grondwetten, zich te verklaa-
 ren, en ze van geener waarde te hou-
 den (*).

Tegen-
 aanteke-
 ning der
 Ridder-
 fchappe.

De Ridderfchap, zich zo yverig voor
 dat Plan betoond hebbende, liet niet naa,
 fchoon tot in Wintermaand wagtende, om
 haar gevoelens tegen *Amsterdam* ter Verga-
 dering van *Holland* te verdedigen, en
 deswegen een fcherpe Tegenaantekening
 in

(*) Zie het geheele Plan en 't Advis van *Amster-*
dam, waar uit wy flegts eenige trekken ontleenden,
 in de *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 245-282.

in de Staats-besluiten te doen inlyven. II.
 Waarby zy zich onschuldigen, van de Versterking ter Zee ooit te hebben tegengegaan; maar die, nevens de Vermeerdering der Landmagt, te hebben willen bevoor-

ren, dat zy aan zich zelven gelyk gebleven waren, en niet van het ééns aangenomen stelzel afgegaan. — Dan, de zaaken waren, huns oordeels, dermaate van gedaante veranderd, dat men by de *maatige* en *onkostlyke* Versterking der Landmagt niet kon berusten, ten ware men de Verdediging van Staat *te Lande* zou willen op-, en zich geheel en al overgeeven aan 't Stelzel, 't welk de Republiek, vóór ruim eene Eeuw geleden, opgevolgd hebbende, het tydstip van haaren ondergang heeft zien genaaken. De Heeren van de Ridderfchap en Edelen oordeelden, door de opgave hunner gevoelens en de bygebragte verdediging in deezen, „zich volkomen „gedekt tegen alle verkeerde aantydin- „gen, waar door de zuiverheid en opregt- „heid dier gevoelens, onder de gansch „ongepaste benaaming van *Complaisance*, „voor de begrippen van zommigen der „Bondgenooten, zyn berispt geworden: „zo als zy ook by deeze gevoelens onver- „anderlyk volhardende, en voor *Buiten- „landsche Invloeden* geheel onvatbaar, nim- „mer zullen afwyken van die grondbe- „ginzelen, waar volgens de Republiek, „wel, met alle omzigtigheid moet ver- „myden, van aan geene der Oorlogende „Mogenheden eenige wettige reden van

BOEK.

1778.

II. „ zich beledigd te agten te geeven , de
 BOEK. „ vriendschap en goede verstandhouding
 ——— „ met dezelve , door alle bekwaame en
 1778. „ met haare Eer en Onafhangelykheid be-
 „ staanbaare middelen , moet aankweeken ,
 „ en nooit eenige andere oogmerken vorm-
 „ men , dan om de Regten van haare On-
 „ ahangelykheid , de Voorregten van
 „ haar onzydige Vlag en de zekerheid van
 „ haar onzydig Grondgebied te verdeedi-
 „ gen ; doch naar welke grondbeginzelen
 „ ook tevens uit alle Staats-overleggingen ,
 „ aangaande het zo teeder onderwerp der
 „ schuldpligtige betragting van eige vei-
 „ ligheid en eige bescherming , geheel ver-
 „ bannen moet worden de *Vrees* , van aan
 „ de eene of andere Mogendheid , het zy
 „ aan *deezee* , het zy aan *geene* zyde van den
 „ *Oceaan* zich bevindende , te mishagen ,
 „ of aanleiding te geeven tot nadeelige
 „ *Souppçons* , als of door die betragtinge aan
 „ de zyde van de Republiek , bedoeld zou-
 „ den worden , *de Executie van geheel an-
 „ dere des-finen , dewelke aan die Mogenheid
 „ niet onverschillig zouden kunnen voorkom-
 „ men* ; daar immers aan de Republiek ,
 „ geene , voor iemand haarer Nabuuren
 „ kwaad vermoeden baarende voornee-
 „ mens , zonder ongerymdheid , kunnen
 „ toegeschreeven worden ; en daar het
 „ aanwenden van middelen tot eigene be-
 „ veiliging , en byzonder door het ver-
 „ meerderen der Landmagt , waar door de-
 „ zelve op geen hooger voet van sterkte
 „ zou gebragt worden , dan die , welke te
 „ „ meer-

” meermaalen tot haare gerustheid, zelfs II.
 ” in vollen Vredestyd, nodig is geoor- BOEK.
 ” deeld, wel verre van eenige wettige —
 ” agterdenking te kunnen geeven, veel- 1778.
 ” eer geheel volstrekt onverfchillig aan al-
 ” le die Mogenheden moeten voorkomen,
 ” van welken men niet zou willen vermoeden,
 ” dat zy, van hunne zyde, eenige
 ” vyandyke of belaagende oogmerken tegen
 ” de Republiek in haar boezem voeden,
 ” en tot hier toe verbergen (*)”.

Men ziet in deeze Verklaaringen der Wethouderschap van *Amsterdam* en der Ridderfchappe, welk eene veruuteenloopende denkwyze over het Staatsweezen, en de thans noodige Beschermmiddelen, stand greep: terwyl eene en andere Party zich op de zuiverheid haarer oogmerken beriep, en door het inleveren dier breedvoerige Raadflagen, ais mede het plaatzen derzelven, in de Staatsbesluiten, welke ook de uitflag mogt weezen, zich voor de opspraak der Naakomelingfchap zocht te dekken. Zy toonen ons de verfchillende inzigten omtrent *Frankryk* en *Groot-Brittanije*, en de Aantekening van de Stad *Amsterdam* wyst uit, hoe men daar over de *Zaak der Noord-Americaanen*, en derzelver waarfchynlyken uitflag, dagt, en het belang, 't geen ons Handeldryvend Gemeenebest best in dezelve behoorde te fteflen.

Hoedanig het ook met 's Lands Zeewe- Staat van
 zen gefeld mogt zyn, ging de Heer LIN- 's Lands
 GUET, Zeemagt,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 283—310.

II. **BOEK.** **1778.** en onge-
lukken
aan de-
zelve
overge-
komen.

GUET, in eene verguizende beschrijving van 's Land Toestand te verre, als hy zegt: „de *Hollanders* hebben byna geen Schepen die men Oorlog-Schepen kan noemen (*)”. 's Lands Zeemagt was wel zeer vervallen; maar niet tot die bystere laagte gedaald, en men hadt, zints den Jaare **M D C C L V**, ettelyke Schepen aangebouwd, en oude ten Zeedienst bekwaam gemaakt (†). Een Snaauw en twee Fre-gatten werden dit Voorjaar in dienst gesteld; en verscheide Heeren tot Capiteinen ter Zee bevorderd (§). Een droeve ramp dreigde drie Oorlog-Schepen van het Esquader onder den Schout by Nagt **REYNST**, by het uitzeilen van *Lisfabon*; de Schepen van **VAN GENNIP**, **STARINGH** en **KINSBERGEN**, dreeven door het gat der zogenaamde *Casfoppes*, de sfilte dezelve belettende uit de Klippen te komen, hadt men acht Sloepen met Roeijers te werk gesteld om te boegfeeren; doch de hoogloopende Zee en zwaare Branding sloeg de Sloepen om, met het ongelukkig gevolg, dat al de Manschap, omtrent zestig Koppen, verdronk: van dit redmiddel verstooken, zouden de drie Schepen, binnen weinig minuten, hebben moeten blyven, daar de Zee tot in de mars

(*) *Annales Politiques, Civiles et Litterai.* Art. *Hollande.*

(†) *Rapporten van de Resp. Collegien der Admiraliteiten*, in 't Jaar 1781. uitgegeeven.

(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 841.

mars liep, en dat des laatstgenoemde Ca- II.
 piteins, reeds acht voeten waters in hadt; BOEK.
 dan de Wind, uit het Noorden opwakke- ———
 rende, ontzeilden zy eene bykans onver- 1778.
 mydelyke Schipbreuk. (*). — 's Lands
 Oorlogschip *Kennemerland*, te *Amsterdam*,
 in 't Dok, voor 't Magazyn liggende, over
 't welk 't bevel aan Capitein RIEMERS-
 MA was opgedraagen, floeg by nacht in
 vlam, en brandde, ondanks alle aange-
 wende hulgmiddelen, bykans geheel af;
 men schreef deezen brand toe aan de on-
 voorzigtigheid der Werklieden, bezig met
 het zelve in gereedheid te brengen: ge-
 lukkig dat de overige daar omtrent liggende
 Schepen, onbeschadigd bleeven. —
 Een veel deerlyker ongeluk wederveroer het
 's Lands Oorlogschip *Alphen*, over 't welk
 de Capitein G. W. H. *Baron VAN DER*
FELTSZ het bevel voerde, daar het naa
 drie harde, schielyk op elkander volgende
 flagen, in de lugt sprong. De slag was zo
 geweldig, dat men op het Eiland *Curaçao*,
 waar dit ongeluk voorviel, dagt dat de
 wereld verging; aan de Havenzyde bleeven
 te land byna geen Vensters geheel,
 het geschokte water liep over de Klippen
 aan Strand tot in de Huizen en Pakhuizen;
 die van pannen beroofd werden, terwyl
 veel breekbaar Huisraad in stukken viel,
 en de Huizen bezaaid waren met brokken
 van

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 841.

II. van Menschen, Scheeps- en Oorlogstuig.
 BOEK. Aan boord des Schout by Nagts Grave
 VAN BYLAND, digt by het fpringend
 1778. Schip liggende, verbeeldde men zich zo
 vast, dat die eigen bodem in de lugt
 vloog, dat een aantal Matroozen, uit raad-
 loosheid, ter lyfberging, in Zee fprongen:
 de beroering des Waters in de Haven was
 zo geweldig, als of men in de *Spaansche*
Zee was, en floof de Gefchutpoorten van
 het Schip des Schout by Nagts in, fchoon
 dezelve meer dan vyf voeten boven water
 waren. Geen Schip, daaromtrent liggende,
 of op de Werven fttaande, bleef onbefchadigd.
 Van de twee honderd dertig Koppen,
 waar mede *Alphen* bemand was, zyn niet
 meer dan acht en twintig behouden geblee-
 ven. Geen der Officieren is het onheil ont-
 komen. Hoe duifter doorgaans de oorzaaken
 van dusdanige ongevallen zyn, wordt de
 oorzaak van deezen ramp niet ongegrond
 toegefchreeven aan de oneenigheid van den
 eerften en tweeden Confapel: deeze laafte
 hadt zomtyds blyken gegeeven van niet
 wel by zinnen te zyn, en was zyne
 verbittering tegen den anderen zo verregaande,
 dat hy zich dikwyls ontvallen liet: *het zou hem of zyn*
Makker het leeven kosten. Men zegt, dat dien
 noodlottigen morgen, de tweede Capitein
 LICHTENVOORDE kundfchap kreeg, dat
 het aan boord niet regt toeging, dat 'er
 eenige Kardoezen Kruid waren uitgeflost
 gevonden by de Kruidkamer, werwaards
 hy

hy zich in alleryl begaf; doch nauwlyks was hy 'er gekomen, of de vernielende slag was daar (*). II.
BOEK.

De verleende Convoyen bleeven leggen, en 's Lands Koopvaardyschepen, van bescherming ontbloot, ten prooi aan de Roofzugt der *Engelschen*, die door den binnen gelleepten buit meer en meer aanwakkerde. Eenige bladzyden zouden wy kunnen vullen met een lyst van Zeeroveryen, dit Jaar gepleegd: en waar in de onmenschlykste wreedheid, menigmaal met het schreeuwendste Onrecht, hand aan hand ging. De Nieuwsmaaren van dien tyd, krieden van verhaalen deezer schennisfen; wy zullen ze niet herboeken, genoeg is het te melden, dat in de Herfstmaand alleen, meer dan vyftig *Hollandfche* Schepen, door de *Engelfche* Kapers genomen en opgebracht werden; van den tweeden van Oogst- tot den twintigften van Herfstmaand, beliep het getal omtrent de honderd (†). Slegts één Koopvaardyschip, van *Oleron* naar *Duinkerken* bestemd, door een Kaper overweldigd, werd door den Capitein WILLEM VAN BRAAM hernomen, en met zes *Engelschen*, die zich aan boord bevonden, in *Texel* binnen gebracht.

't Was den *Engelschen* niet genoeg, op deeze Zeeheerfchappy voerende wyze, op Moedwil der *Engelschen* de

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1460.

(†) Zie, onder andere, eenige Staatjes in de *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 773. 843. 968. 1375.

II. de Scheepvaard in 't algemeen te belem-
BOEK. meren, en de Zee hier omstreeks geheel
 ——— onveilig te maaken: in een ander Wereld-
 1778. deel ging hunne stoutheid nog veel ver-
 in de der. Zonder eenigzins agt te slaan op het
West-Indiën. Grondgebied van den Staat, deeden zy
 hun best om de Rivieren van *Essequibo* en
Demerary bezet te houden, en met klein
 Vaartuig, onder den wal, den toevoer
 van Leevensmiddelen derwaards, af te
 snyden, en de kleine Vaartuigen onzer
 Volkplanteren, langs den wal, vaarende
 na de Plantadien, zo weinig geschikt om
 Zee te bouwen, of aan de *Noord-Americaan-*
nen iets toe te brengen, dat zy zelfs geen
 Kompas hadden, aan te doen, en op Zee
 te slepen, om by een of meer, op Zee
 leggend Schip, van hunne Reizen en Laa-
 dingen verantwoording te doen, en dezelve
 vervolgens, op eene onmenschlyke wy-
 ze, op gods genade, te laten dryven, en,
 zonder het noodige om den weg op Zee
 te vinden, na den wal te laten zoeken,
 en van hun' voorraad te berooven. — Een
 hunner Kaaper-Schepen ontzag zich niet
 een *Americaansch* Scheepje op de Rivier
 by *Demerary* te vermeesteren, en een an-
 der zou een tweede van voor de Brand-
 wagt weggenomen hebben, hadt het zelve,
 ondersteund door vier *Hollandsche*
 Koopvaardyschepen, zulks niet verhinderd.
 Een *Americaansche* Bark, van *Suriname*
 na *Virginie* moetende, werd gejaagd door
 een *Engelschen* Kaaper, en ver-
 volgde tot aan het Fortres *Amsterdam*, waar
 hy

hy dezelve prys maakte, niettegenstaande II.
 men uit dit Fortres gestaadig op hem BOEK.
 schoot; ook wilde de Heer CAPELLE, (een ———
 Officier van het Oorlogschip,) by hem aan 1778.
 boord gaan, en praaide hem reeds, zeg-
 gende, dat hy van 't Oorlogschip kwam;
 doch kreeg ten antwoord, niet nader te
 moeten komen, of men zou hem in den
 grond schieten, gelyk men ook reeds een
 schot deedt, waar op de Kaaper met den
 Prys de Rivier afzakte.

Wanneer het geval te *Demerary*, zo fry- Dit ge-
 dig met het Regt der Volken, den Ridder drag door
 YORKE werdt voorgehouden, hadt hy de YORKE
 onbeschaamde stoutheid om 't zelve te ver- verdee-
 deedigen, en, in een gesprek met den Voor- digd.
 zittenden Heer van Hunne Hoog Mog.
 deeze hoonende taal te voeren: „Dat de
 „ Koning, zyn Meester, het besluit hadt
 „ genomen, alomme zich zelve regt te
 „ verschaffen, en zonder aanzien van
 „ Grondgebied, zonder onderwerping aan
 „ eenige Tractaten, of Regten, enkel op
 „ de gronden van Eigenbehoud, de *Noord-*
 „ *Americaanen* te vervolgen, en zich te
 „ wreken van hun, die aan deeze Vol-
 „ ken eene schuilplaats verleenden, of
 „ hulpe toebagten, aangezien het *Groot-*
 „ *Brittanje* beter was veelen tot openbaa-
 „ re Vyanden te hebben, dan Bondgenoo-
 „ ten, die, onder de vertooning van On-
 „ zydigheid, haare Vyanden van alles
 „ voorzagen.”

Uit dit gedrag van *Engeland* bleek de *De Dord-*
 welgegrondheid der klagten, in den voor- recht-
 gaan- sche

II. gaanden Jaare door de Kooplieden uitge-
 BOEK. boezemd (*). Het ging van kwaad tot
 erger, en het ergste, een geheel verval
 1778. der Zeevaard, stondt te dugten. Geen
 wonder dat de Kooplieden der voornaam-
Amster- ste Handelsteden, *Dordrecht*, *Amsterdam*
damfche en *Rot-* en *Rotterdam*, zich by de Algemeene Staa-
terdam- ten vervoegden. Het Verzoekschrift der
fche Kooplieden van de eerst- en laatstgemel-
 Kooplie- de Stad, was woordlyk van denzelfden
 den leve- inhoud (†), en kwam in de zaak op 't zelf-
 ren Ver- de uit met dat van *Amsterdam*, welks in-
 zoek- houd wy zullen opgeeven, als behelzende
 schriften een nadruklyk Vertoog van de regtmatig-
 in. heid der gronden, op welke 't bezwaar der
 Kooplieden, Reeders en Asfuradeurs ter
 Beurze van *Nederlands* Hoofd - koopstad
 rustte.

Inhoud „ Het kan,“ in deezer voege lieten zy
 van het zich hooren, „ Uwe Hoog Mogenden
 Verzoek- „ niet onbewust zyn, hoe, zedert eenige
 schrift „ weken, een aanzienlyk getal Schepen
 der *Am-* „ van Ingezetenen deezes Gemeenebests,
sterdam- „ na de *Fransche* Havens bestemd, in het
fche. „ vervorderen hunner Reizen, door *En-*
 „ *gelsche* Konings - Schepen en Commisfie-
 „ vaarders, zyn aangchouden, en, niet-
 „ tegenstaande de Schippers hebben doen
 „ zien, dat derzelver Schepen aan Onder-
 „ daanen van dit Gemeenebest toebehoor-
 „ den, en geen Goederen hadden ingelaa-
 „ den,

(*) Zie hier boven, bl. 92.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1380.

„ den, welke voor *Contrabanden* konden II.
 „ worden gehouden, in verscheidene Ha- BOEK.
 „ vens van *Groot-Brittanje* zyn opgebracht, —————
 „ waar dezelve nog worden opgehouden, 1778.
 „ zonder dat de Brieven van Voorschry-
 „ ving, door Uwe Hoog Mogenden aan
 „ den Heer Grave VAN WELDEREN,
 „ ten verzoeke van Belanghebbenden in
 „ verscheide van dezelve Schepen ver-
 „ leend, ten einde op derzelver spoedig
 „ ontslag aan te dringen, tot hier toe van
 „ eenige vrugt zyn geweest, terwyl, in
 „ tegendeel, het neemen en opbrengen
 „ van diergelyke Schepen, nog dagelyks
 „ aanhoudt en toeneemt, zulks 'er by de
 „ *Engelschen* een voltrekt voorneemen
 „ schynt plaats te hebben, om den Vaard
 „ en Handel der Ingezetenen van dit Ge-
 „ meenebest, op de *Fransche* Havens, ge-
 „ heel en al te willen beletten. Dat, deeze
 „ handelwyze aanhoudende, niet anders
 „ ten gevolge zou kunnen hebben, dan de
 „ geheele ruïne des Handels en der Scheep-
 „ vaard van 't Gemeenebest, en daarenbo-
 „ ven het bederf van verscheide byzonde-
 „ re Perfoonen, die als Eigenaars der Sche-
 „ pen of Ladingen, 't zy als Asfuradeurs
 „ op dezelve, daar by belang, en dus on-
 „ noemelyke schade te wagten, hebben.
 „ 't Zal niet noodig zyn de onbillykheid
 „ van zulk eene aanhouding en opbren-
 „ ging te betoogen, het *Traahtaat* van *Ma-*
 „ *rine*, tusfchen de Kroon van *Engeland*
 „ en dit Gemeenebest, in Wintermaand
 „ des Jaars MDCLXXIV geflooten, zegt
 „ met

II. „ met zo veele woorden: *dat het den We-*
 BOEK. „ *derzydfche Onderdaanen zou vryftaan en ge-*
 — „ *oorlofd weezen, met alle Vryheid en Zeker-*
 1778. „ *heid te vaaren, handelen en alle Koopman-*
 „ *fchap te dryven, in alle Koningryken en*
 „ *Landen, welke met derzelyer Souverainen*
 „ *refpectivelyk in Vrede, Vriendfchap en Neu-*
 „ *traliteit zyn: zo dat ze noch door geweld*
 „ *van Soldaaten, noch door Oorlogfchepen,*
 „ *of eenigerhande flag van Vaartuigen, op*
 „ *prætext van eenige hostileit of tweedragt,*
 „ *welke tufchen den eenen Souverain en die*
 „ *Volkeren, met welken de andere Souverain*
 „ *in Vrede en Neutraliteit is, mogte komen*
 „ *te ontftaan, in hunne Navigatie en Com-*
 „ *mercie eenigzins verhinderd of gemolefteerd*
 „ *zouden mogen worden:” Welke vryheid*
 van Vaard en Händel, in een volgend Ar-
 tykel, van 't zelfde Tractaat, wordt be-
 paald, „ *in geen foort van Koopmanschap in-*
 „ *dragt te zullen lyden, ter occasie of oor-*
 „ *zaak van eenig Oorlog; maar, in tegen-*
 „ *deel, zich uit te zullen breiden tot alle*
 „ *Waaren, die ooit in Vrede worden gevoerd,*
 „ *behalven alleen die Waaren, welke met den*
 „ *naam van Contrabande worden uitgedrukt*
 „ *en afzonderlyk vermeld.”* Op dat 'er geen
 twyfel mogt vallen aangaande den zin dier
 Artykelen, werd in een volgend Jaar be-
 paald, „ *dat de meening was en zyn moest*
 „ *dat de Schepen en Vaartuigen, toebehooren-*
 „ *de aan Onderdaanen van eene der twee*
 „ *Partyen, van het fluiten der gemelde Arty-*
 „ *kelen af, hadden kunnen, en verders moes-*
 „ *ten kunnen vaaren, handelen en negotiee-*
 „ *ten,*

„ ren, niet alleen van eene Neutraale op eene II.
 „ Vyandlyke Plaats ten opzigte van de ande-BOEK.
 „ re Party, of van eene Vyandlyke op eene
 „ Neutraale Plaats; maar ook van de eene 1778.
 „ Vyandlyke Plaats op de andere; 't zy dat
 „ zodanige Plaatzten toebehooren aan denzelf-
 „ den Vorst of Staat, of aan verscheide Vor-
 „ sten en Staaten, met welke de andere Par-
 „ ty in Oorlog is.

„ Dit Tractaat, om niet te spreken van
 „ het Regt der Volken, in zulken gevalle,
 „ wees uit welk Regt den Ingezetenen van
 „ dit Gemeenebest toekwam, ten opzigte
 „ van *Groot-Brittanje*; het was geflooten in
 „ een tyd, wanneer deeze Staat met *Frank-*
 „ „ *ryk* nog in Oorlog was, en alzo van de
 „ „ *Engelsche* zyde voornaamlyk ingerigt,
 „ om zich eenen vryen Vaard, op en van
 „ alle *Fransche* Havens te bezorgen; zulks
 „ zy de eerste vrugten daar van hebben
 „ genooten, en gevolglyk wederkeerig de
 „ Onderdaanen van dit Gemeenebest niet
 „ behoorden te verhinderen in dien vryen
 „ Vaard en Handel, welke zy zelve voor
 „ zich bedongen en genooten hadden.
 „ Terwyl de overeenkomst van dit Trac-
 „ taat, met het Regt der Volken, eene
 „ allergewigtigste drangreden uitleverde,
 „ om den Trouw van zodanig een Trac-
 „ taat niet in 't meest of 't minst te zullen
 „ schenden, by een Volk, dat zich den
 „ naam van redelyk of billyk, niet wil on-
 „ waardig maaken.
 „ Hier uit bleek de onbillykheid van het
 „ neemen en opbrengen der Schepen, in
 „ „ het

II. „ het tegenwoordige geval, met zulk eene
 BOEK. „ baarblyklykheid, dat de Schippers of
 ——— „ Reeders niet behoorden genoodzaakt te
 1778. „ worden daar over in eenig Regtsgeding
 „ te treden; maar dat, in tegendeel, by
 „ zyne *Groot-Brittannische* Majesteit, ter
 „ uitvoering van de Tractaaten, zodanige
 „ orders, zo wel aan Hoogstdezelfs Sche-
 „ pen van Oorlog, als aan de Commisfie-
 „ vaarders, zouden behooren gegeven te
 „ worden, waar door dezelve wederhou-
 „ den werden, de Schepen van de Ingeze-
 „ tenen van deezen Staat eenigzins te
 „ verongelyken, of op te houden, en,
 „ daarentegen, genoodzaakt de reeds ge-
 „ daane belediging terstond af te doen,
 „ en de toegebragte schade te vergoeden:
 „ terwyl men niet kan voorwenden, dat
 „ 'er een regterlyk onderzoek over de wet-
 „ tigheid eener neeminge of opbrenginge
 „ zou behooren voor af te gaan, wannecr
 „ het blykbaar is, of immers behoorde te
 „ weezen, dat de last tot het neemen van
 „ Vyandlyke Schepen of Goederen, geene
 „ de minste betrekking kan hebben tot de
 „ Schepen van Onderdaanen van eene Mo-
 „ genheid, waar mede men in een Trac-
 „ taat staat, volgens 't welk de Vaard en
 „ Handel vry is, en het Schip in alle ge-
 „ valle het goed bevrydt; te minder, daar
 „ de enkele ophouding, in zodanige om-
 „ standigheden, reeds eene daad is van de
 „ uiterste onbillykheid, en welke nimmer
 „ door een daar op volgend ontslag, hoe
 „ zeer het zelve ook met eene toewyzing

„ van schade en intresfen vergezeld moge II.
 „ gaan, ten opzigte van alle deszelfs na- BOEK.
 „ deelige gevolgen kan worden hersteld; —————
 „ weshalven zy Hunne Hoog Mogenden 1778.
 „ verzogten zich deeze zaak aan te trek-
 „ ken, en op een ipoedig herstel van het
 „ reeds gebeurde, tot voorkoming in 't
 „ vervolg, aan te dringen.
 „ Zy konden niet naalaaten voor te draa-
 „ gen de heillooze gevolgen, die het voor
 „ de Handeldryvende Ingezetenen, en
 „ ook voor den Staat in 't algemeen, naa
 „ zich zou sleepen, by aldien de Schepen
 „ en Vaartuigen van de Onderdaanen des
 „ Gemeenebests van zodanige onbillyke
 „ onderneemingen niet zouden verlost, of
 „ daar tegen kragtdaadig beschermd kun-
 „ nen worden. Immers werd hier door
 „ niet alleen groote schade en nadeel ver-
 „ oorzaakt aan de Eigenaars der Schepen,
 „ welken opgebracht, en daar door, in
 „ meer dan in een opzigt, in zwaare kos-
 „ ten worden ingewikkeld; maar dat ook
 „ de ophouding der Goederen, het gevaar
 „ en bederf, waar aan dezelve onderhee-
 „ vig zyn, de mogelykheid der daaling van
 „ de markt, en andere foortgelyke gebeur-
 „ tenissen, ten uitersten nadeele loopen
 „ der Eigenaaren en Belanghebberen. —
 „ Wyders zou, wanneer men, onverhoopt,
 „ in *Engeland*, in 't begrip mogt vallen,
 „ dat de Ingelaadene Goederen, voor zo
 „ verre men die als *Fransche* Eigendom
 „ zou kunnen of willen aanmerken, der
 „ verbeurtverklaaringe onderheevig wa-
 „ ren,

II. „ ren, het gevolg daar van niets minder
 BOEK. „ zyn dan de geheele ruïne van verschei-
 ——— „ de Asfuradeurs hier te Lande, als die
 1778. „ daar op verzekerd hebben. Iet te meer
 „ hard en onregtvaardig, naardemaal de
 „ tot hier opgebragte Schepen, en die
 „ voor eerst nog opgebragt zouden mogen
 „ worden, allen bevragt en belaadend,
 „ mitsgaders voor derzelver Laadingen
 „ hier te Lande verzekerd zyn, op een
 „ tyd, dat 'er nog geen de minste vyand-
 „ lykheden tusfchen *Engeland* en *Frank-*
 „ *ryk* waren uitgebrooken, en 'er dus gee-
 „ ne vreeze voor zulk eene Neeming of
 „ Opbrenging, veel min voor Verbeurt-
 „ verklaaring heeft kunnen zyn.
 „ „ Niet alleen zou, de zaaken op dien
 „ voet voortgaande, de geheele Handel
 „ met *Frankryk* moeten te niet loopen;
 „ maar ook zouden alle andere Volken,
 „ die zich altoos bediend hebben en nog
 „ bedienen van *Hollandsche* Scheepsgele-
 „ genheid tot het overvoeren hunner Goe-
 „ deren, zo wel na *Fransche* als na andere
 „ Havens, daar door te eenemaale worden
 „ afgeschrikt om in *Hollandsche* Schepen
 „ te laaden, blootgesteld aan zulk eene
 „ neeming en opbrenging.
 „ „ Van te meer uitzigts zou dit alles,
 „ door Hunne Hoog Mogenden moeten
 „ geoordeeld worden, daar zyn Majesteit
 „ de Koning van *Frankryk*, by Hoogst-
 „ deszelfs *Reglement, betreffende de Navi-*
 „ *gatie van Neutraale Schepen in tyd van*
 „ *Oorlog*, van den zes-en-twintigsten
 „ „ July

„ July MDCCLXXVIII, in 't eerste Artykel, alle Armateurs verboden hebbende om de Schepen van Neutraale Mogenheden aan te houden of op te brengen, schoon dezelve uit Vyandyke Havens mogten zyn bestemd, met uitzondering alleen van geblocqueerde Plaatzen, en van Schepen met Contrabande Goederen be- laaden; daar by egter heeft goed gevon- den; te verklaaren; dat zyne Majesteit aan zich behieldt om die vrydom te her- roepen, byaldien de Vyandyke Mogen- heden dezelfde vryheid niet mogten toe- staan, binnen zes maanden naa den dag van de uitgave deezes Reglements; zulks het zou kunnen gebeuren, dat die Vorst, by wyze van wedervergelding, desge- lyks de vryheid der Schepen van den Staat willende bepaalen, de Inleeveraars van dit Verzoekschrift, en de verdere Ingezetenen van dit Gemeenebest, ver- stookten zouden worden van hunnen Handel en Zeevaard op beide de Ryken, en derzelve onderhoorige Landen, en aldus, op eene gansch onbillyke wyze, even zeer de gevolgen van den Oorlog zouden draagen, als of het Gemeenebest zelve daar in was ingewikkeld. —
 „ Zodanig eene stremming van Handel en Scheepvaard, door de onbillyke handel- wyze der *Engelschen*, zou aanleiding geeven, dat andere Volken een Handel dreeven en de Zeevaard aan zich trok- ken, aan de Ingezetenen van dit Land, tegen alle regt en reden belet; terwyl
 I. DEEL, O „ eene

II.

BOEK:

1778:

II. „ eene droeve ondervinding, meenigmaal
 BOEK. „ geleerd hadt, dat een Handeltak, een-
 „ maal, door zekere omftandigheden ver-
 1778. „ plaatst, naderhand, hoe zeer die om-
 „ ftandigheden ophielden, nooit wederom
 „ in voorigen ftand heeft kunnen gebragt
 „ worden.”

Ten flot verzoekende, „ dat, tot afwen-
 „ ding der fchade, reeds toegebragt door
 „ de *Engelfchen*, tegen de Trouw der
 „ Tractaaten, het Regt der Volken en de
 „ natuurlyke Bilykheid, en tot voorko-
 „ ming van zodanige onbehoorlyke han-
 „ delwyze voor het vervolg, en teffens
 „ tot handhaaving der Regten en Vryhe-
 „ den, die de Ingezetenen van den Staat
 „ van GOD en de Natuur ontvangen heb-
 „ ben, en waar op *Engeland*, by de pleg-
 „ tigfte Tractaaten, zich verbonden heeft,
 „ geen inbreuk te zullen doen, zodanige
 „ onverwylde en kragtdaadige voorzienin-
 „ gen mogten gedaan worden, zo door
 „ ernftige Vertoogen by het *Engelfche* Hof,
 „ over de gepleegde ongeregeldheden, en
 „ tot ftuitinge van dezelve, als met het
 „ verleenen van eene genoegzaame be-
 „ fcherming van Handel en Zeevaard,
 „ door Schepen van Oorlog, als Hunne
 „ Hoog Mogenden, naar derzelveer hooge
 „ Wysheid, vaderlyke Zorg en Yver voor
 „ de welvaard van den Lande, zouden
 „ oordeelen te behooren (*).”

Regt,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1382.

Regt, Bilykheid en Belang, spraken II.
 hier uit éénen monde. Hunne Hoog Mo- BOEK.
 genden waren niet doof op deeze weige-
 gronde klagten, noch ongevoelig voor het 1778.
 onglyk, den Staat, in die tergende mis-
 handelingen; aangedaan. Zy hadden, ge-
 melyk uit het besluit, genomen naa het inle-
 veren deeze Verzoekschriften, blykt; van
 elders veele leedklaagende en hulpverzoek-
 zamenstemden met der Kooplieden uitge-
 boezemde klagten en vooruitgeziene ver-
 dere bezwaaren. Stukken, Hun overge-
 zonden door den Graave VAN WELDE-
 REN, hun' *Envoyé* en *Plenipotentiaris* aan
 't Hof van *Groot-Brittanje*; door den Heer
 LESTEVENON VAN BERKENROODE,
 Ambassadeur aan 't Hof van *Frankryk*; door
 den Capitein VAN HOEY, op de Rivier
 van *Suriname*; door den Reprezentant en
 Bewindhebberen der *West-Indische Compag-
 nie*, ter Kamer *Zeeland*, met een Brief des
 Bevelhebbers van *Demerary*; door den
 Commandeur VAN DEURS, uit *Elseneur*,
 berigt geevende van de vrees voor de *Ne-
 derlandsche* Koopvaarders, om in de *Zond*
 van *Engelsche* Kaapers genomen te zullen
 worden; door den Commandeur BRONK-
 HORST, van *Bourdeaux*; om van eene
 menigte Verzoekschriften, door byzonde-
 re Persoonen, ten behoeve hunner geno-
 mene en opgebragte Schepen, daar in ver-
 meld; niet te spreekken. Genoeg bleek
 hier uit, dat de Roofzugt der *Engelschen*
 zich bykans overal op de Wateren ver-

Alge-
 meenheid
 der Klag-
 ten, over
 de En-
 gelsche
 Zeeover-
 ryen.

II. toonde, en, wát eenige betrekking op de
BOEK. *Franfche Vaard* hadt, wegnam.

1778. De Algemeene Staaten betuigden hun
welgevallen in den handel des Graaven
't Gedrag VAN WELDEREN; dat hy, in eene zaak
van VAN van die bekende natuur, zonder byzonde-
WELDE- re bevelen af te wagten, niet hadt naage-
REN ge- laaten om de Schépen en Goederen van
preezen, 's Lands Ingezetenen, onlangs in 't Ryk
en nadere van *Groot-Brittanje*, zo onregivaardig, op-
last aan van gebragt, te rug te eifchen, op derzelver
hem ge- kost- en fchadeloos ontflag aan te drin-
geeven. gen. — Zy zagen deeze zaak aan van
zo veel gewigts en belangs voor den Staat,
dat zy deezen Heere uitdruklyken last ga-
ven, om regtftreeks, van hunnen wege,
by zyne *Groot-Brittannifche* Majesteit en
diens Staatsdienaaren, de ernstigfte Ver-
toogen te doen, over het zo ongehoord trou-
bleeren van de *Navigatie* van 's Lands Inge-
zetenen; gelyk die Graaf, naar 't oordeel
der Staaten, zich zeer wel hadt uitgedrukt.

By het vermelden van hun genoegten,
over het gehoor aan zyne reeds gedaane
voorstellen, door den Koning van *Eng-
land* verleend, en de verzekering van dien
Vorst, dat deeze in Vrede gansch onbe-
taamelyke Handelwyze, niet op zyn last
was gehouden, dat hy de magt en den wil
hadt om de verongelykte Ingezetenen regt
te doen, en geen oogmerk, om de Zee-
vaard van 't Gemeenebest, zo als het zich
in den beginne liet aanzien, te ruïneeren,
als mede dat hy een en ander Schip, hadt
vry-

vrygegeeven; lieten zy, egter, weeten, dat daar mede niet herfheid was de belediging en fchade, door het opbrengen, dier Schepen, buiten hun koers, in *Engelfche* Havens gefleept; dat ook, zo verre zy wisten zyne Majefteit geen ongenoegen altoos deswegen betoond hadt, omtrent de zodanigen, die, buiten zyn last, zulks beftaan hadden. Weshalven, zelfs in die anders gunftiger gevallen, by Hunne Hoog Mogenden was overgebleeven, eene meer dan voldoende reden van bezwaar, behalven de onzekerheid van het lot van zo veele andere Schepen, als laater zyn opgebracht, of reeds op weg zyn om opgebracht te worden, en de noodzaaklykheid eener volkomene gerustftelling, voor 't vervolg, tegen dergelyke onbehoorlyke behandeling der Schepen van 't Gemeenebest.

Voorts kreeg de Heer VAN WELDEREN last, om, zo en daar hy 't van de meeste vrugt oordeelde, te vertoonen, de Handelwyze der *Engelfche* Schepen, met Commiffie van zyne Majefteit voorzien, in een ander Werelddeel, en ook van Oorlogfchepen in *Europa*, byna onder 't oog van zyne Majefteit, niet fchroomende de Scheepvaard van deezen Staat, op eene ongehoorde en vyandlyke wyze, te ont-rusten, nu eens onder voorwendzel van den Oorlog met de Volkplantingen zyner Majefteit, aanhoudende, en na de Havenen van *Engeland* opzende, zodanige Schepen, als vreedzaam, uit de Volkplantingen van dit Gemeenebest, na 't Gemeene-

II. best zelve stevenden; dan weder, onder
 BOEK. voorwendzel, van de onlusten tusschen
 ————— *Engeland* en *Frankryk* ontstaan, zonder
 1778. dat 'er wóór of ooit, eenige wettige waar-
 schuwinge, omtrent de Vaard van Sche-
 pen van onzydige Mogenheden, is gedaan,
 aangrypende en in een Haven van *Groot-
 Brittanje* opbrengende, de Schepen van In-
 gezetenen van den Staat, onder de Vlag
 van den Staat vaarende, wanneer zy flegts
 den wil na *Frankryk* hadden, zonder te be-
 denken, of ten minsten zonder eenigzins
 agt te slaan, op 't geen, zelfs by eenen
 verklaarden Oorlog, tusschen den Koning
 van *Groot-Brittanje* en eenige andere Mo-
 genheid, by het *Tractaat van Marine* des
 Jaars MDCLXXIV, uitdruklyk was bedon-
 gen. — Dat'er geen reden en altoos wa-
 ren, met welke zulk eene aanhouding en
 opbrenging, konden worden gekleurd,
 veel min geregvaardigd; dat de vrye
 Vaard, Hunne Hoog Mogenden, ten zeer-
 sten ter harte ging, als betreffende het ge-
 heele Weezen van 't Gemeenbest, 't
 welk, zonder Koophandel en Zeevaard,
 niet kon bestaan, dat het daarom geen in-
 dragt op dezelve kon veelen, zonder des
 op 't gevoeligst geraakt te worden, en,
 zonder dat in de gemoederen der Ingezete-
 nen, de sterkste aandoeningen ontfonden.
 Dat dit alles Hun Hoog Mogenden be-
 lette, ongevoelig stil te zitten, en nood-
 zaakte zich tot zyne Majesteit te wenden,
 van wiens billykheid zy verwagten, dat
 dezelve dergelyke behandelingen aan Inge-
 ze-

zetenen van een Vryen Staat, tegen de duidelyke Letter der Tractaaten, niet zou goedkeuren. Het ontflag eeniger Schepen, versterkte hun in dit vertrouwen; doch zy hadden wel gewenscht, een blyk van 't Misnoegen zyner Majesteit, over die schennis, en vergoeding der geledene nadeelen; op dat zy daar uit zouden hebben mogen hoopen, dat die Aanhouders en Opbrengers zouden worden afgeschrikt, van diergelyke verregaande en onbetaamelyke handelwyze, omtrent de Schepen hunner Onderdaanen, die, schoon ze met betaaling der kosten worden wedergegeven, nimmer het nadeel hersteld krygen, ontstaande uit de vertraaging der Reizen, gepaard met verscheide toevalligheden des Koophandels, daar aan reeds toegebracht, veel min het zydelings nadeel van den invloed op 't gebruik der Schepen van 's Lands Onderzaaten.

Verder moest hun Gevolmagtigde zyne Majesteit ten ernstigste verzoeken, om het spoedig en kost- en schadeloos vrygeeven der Schepen en Goederen, op geen beter grond, en dus even onbillyk als de reeds ontlaagene, opgebracht; aandringen op voldoening, voor de belediging, den Staat en deszelfs Onderdaanen aangedaan, door zyn Ongenoegen te betoonen over de Daaders, en de Schenders van het Grondgebied in een ander Werelddeel; en eindelyk aanhouden, dat het zyne Majesteit behaagen mogt, zodanige bevelen te geeven, als konden strek-

II.
BOEK.

1778.

II. ken, om voortgelyke belemmering, op-
 BOEK. houding en opbrenging van Schepen, ftry-
 dig met de onderlinge *Harmonie en Vriend-*
 1778. *schap, en tegen alle Regt en Billykheid, te-*
gen het Regt der Volken, en tegen het Trac-
taat van Marine, in het toekomende te
voorkomen, en daadlyk te weeren, en het
Grondgebied van den Staat, in de West-Indi-
diën, behoorlyk te ontzien.

Zeeland Wy hebben zo veel uit dit Besluit der
 wil het Algemeene Staaten overgenomen: dewyl
 geeven het, deels den staat der zaaken, deels de
 van dien denkwyzes van 's Lands Vaderen daar
 Last, aan over, in een helder licht plaatst. Schoon
 VAN WEL- over, in een helder licht plaatst. Schoon
 DEREN, de Afgevaardigden van *Zeeland*, dit hoogst-
 uitgesteld billyk Besluit wilden uitgesteld hebben, om
 hebben. 'er het welbehaagen der Staaten van *Zee-*
land op te kunnen verneemen, vonden de
 zes andere Gewesten, het stuk van dien
 dringenden aart, dat het, hoe eer hoe be-
 ter, voorzieninge vorderde; 't zelve
 werd, dienshalven, by meerderheid geno-
 men (*).

De Last Overeenkomstig met dit Besluit, was
 der het, dat zyne Hoogheid, den algemeenen
 Scheeps- Last voor Capiteinen en andere Zee-Offi-
 bevelheb- cieren, bevel voerende over eenige Sche-
 uren pen of Fregatten van Oorlog, in den Jaare
 verbreed. MDCCLXXIV gegeven, goed vondt te
 verbreden: deeze sprak van 't geen hun
 te doen stondt, wanneer 'er, in *Europa*,
 eeni-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1361.

eenige Vredebreuk tusfchen vreemde Mo- II.
 genheden voorviel, thans kreegen zy be- BOEK.
 vel om ook deezen Last te agtervolgen: ———
 „ geduurende de tegenwoordige Onlusten 1773.
 „ tusfchen de Ryken van *Frankryk* en
 „ *Groot-Brittanje*, omtrent de Schepen der
 „ Handeldryvende Ingezetenen van dee-
 „ zen Staat, den wil hebbende na eene
 „ Haven van een der voornoemde Ryken,
 „ voor Contrabande Waaren *alleen* hou-
 „ dende, de geenen die als zodanige be-
 „ fchreeven zyn, by de Tractaaten van
 „ *Londen* van den eerften December
 „ MDCLXXIV, en van *Versailles*, den één-
 „ en-twintigften dier maand MDCCXXXIX.
 „ t Bleek welhaast, welk eene fchaarsche
 uitwerking het Befluit der Algemeene Staa-
 ten, den Afgezant VAN WELDEREN toe- der Staa-
 gezonden, ten Hove van *Londen* hadt; ten hadt
 deeze verwittigde, in Wynmaand, den weinig
 Griffier FAGEL, dat Lord SUFFOLK hem ingangs
 de weet gedaan hadt, „ van bevel gezon- *Engel-*
 den te hebben aan de Admiraliteiten, land.
 „ om alle Schepen, *die geen Scheepsmate-* Voorflag
 „ *rialen aan boord hadden*, ten eerften te van SUFF-
 „ ontfiaan, en last te geeven aan de Com- FOLK,
 „ mandanten der Schepen, om zorgvuldig omtrent
 „ te myden, van zodanigen, in het toe- de Hout-
 „ komende, meer op te brengen. Dat hy Schepen.
 „ ook fchreef aan den Heer YORKE, om
 „ hier van kennis te geeven in *Holland*,
 „ en te gelyk te fpreeken over de aange-
 „ houdene Schepen met *Scheepsmaterialen*
 „ *gelaaden*; men zou voorflaan de Vragt
 „ te

II. „ te betaalen en de Laading te koopen,
 BOEK. „ uitgezonderd wanneer het bleek dat het
 ——— „ *Fransche* Eigendom was.”

1778. Geheel itrookten de gegeven Bevelen niet,
 Nadere en veel min de aangeduide voorflag, met
 Klagten het Verzoekschrift der Kooplieden, en het
 der Koop- daar op gebouwd Besluit der Algemeene
 lieden Staaten. De Steunpylaaren der *Amsterdam-*
 van *Am-* *sche* en *Rotterdamfche* Beurzen, werden
sterdam en *Rot-* daarom te raade, by deezen nadere klagten
terdam. voor te stellen: wegens de weinige vrugt,
 die de tusfchenpraak van Hunne Hoog
 Mogenden te wege gebragt hadt, als zich
 bepaalende binnen den engen omtrek, door
 Lord SUFFOLK aangewezen, om alleen
 Schepen, die geen Scheepsmateriaalen aan
 boord hadden, te ontslaan, en vervolgens
 de zodanige niet meer op te brengen, zon-
 der schavergoeding aan de Belanghebben-
 den in de ontslaagene Schepen: terwyl men
 nog al zulke Schepen bleef ophouden, wel-
 ke met Masten, Deelen, Hennip en ande-
 re Goederen, die men als Scheepsmateriaa-
 len aanmerkt, uit de *Oost-Zee* na eenige
Fransche Havens zyn bestemd: waar om-
 trent zy verder vernomen hadden, dat het
Engelsche Hof van oogmerk zou zyn, de
 Laadingen dier Schepen, voor zo verre
 men in *Engeland* zou mogen begrypen, de-
 zelve voor *Fransche* Eigendom te houden,
 te doen verbeurd verklaaren; of anderzins,
 wanneer van den *Fransch.* Eigendom niet
 bleek, als dan dezelve Laadingen, tegen
 de voldoening van de Waaren en betaaling
 der

der Vragt, uit de Schepen te doen losfen, II.
 en dezelve, op die wyze, aan zich te BOEK.
 houden.

Zy toonden dat deeze handelingen en 1778.
 begrippen, aan den eenen kant, aanliepen
 tegen het Volksregt; tegen het, van dee-
 ze zyde, nooit gefchonde *Traãtaat van*
Marine, en alle regelen van Bilykheid;
 en, aan den anderen kant, dat het daadlyk
 ter uitvoer brengen van zodanige begrip-
 pen, het geheel verval van Handel en Zee-
 vaard deezer Landen naa zich zou fleepen.
 Men hadt zich flegts voorige tyden te her-
 inneren, en byzonder te gedenken aan de
 Jaaren MDCCXLVI tot MDCCXLVIII
 en MDCCCLVI tot MDCCCLVIII, in welk
 eerfte tydperp de *Engelfchen* aan de Scheep-
 vaard en Handel deezes Gemeenebests,
 eene fchade van ruim twintig Millioenen
 hadden toegebracht, terwyl die van het
 laafte, omtrent twaalf Millioenen be-
 droeg. De Laadingen der Schepen, thans
 in *Engeland* opgehouden, beliepen reeds
 eene aanzienlyke fom, niet alleen buiten
 omloop gebracht, maar blootgefteld aan ver-
 lies, dat op de *Hollandsche* Kooplieden en
 Asfuradeurs zou t'huis komen; zo verre
 daar op, of op eenig gedeelte van dien,
 door het voorwenden van *Franschen* Eigen-
 dom, de onregtmaatige verbeurdverklaa-
 ring mogt vallen. — Dat, daarenbo-
 ven, de Reederyen, zo door 't bederf-
 hunner Schepen, als de kost- en maandgel-
 den van 't Scheepsvolk, geduurende de
 ophouding en de verhindering, om inmid-
 dels

II. BOEK. 1778. dels te vaaren, onnoemelyke schadens leeden, terwyl het Zeevolk, op die Schepen, waar aan hier zo groot gebrek is, tot *Engelschen* dienst verlokt wordt en verloopt. — Waarby nog kwam, dat, wanneer de Ingezetenen van den Staat, niet in alle opzigten vry zouden mogen vaaren, volgens de Letter der Tractaaten, derzelver Schepen, zouden agtergesteld worden van die der Volken, welken zich door de *Engelschen* de Wet niet lieten stellen, en dus die Goederen zouden overvoeren, aan welker uitvoer en verhandeling de *Noordsche Landen* niet min gelegen ligt, dan de *Zuidelyke Gewesten* van *Europa*, by derzelver toevoer belang hebben.

De Kooplieden van *Rotterdam*, merkten in 't byzonder op, dat, dewyl het Vooroordeel en de Eigenbaat ligtlyk konden voorzitten in de Regtbanken, die in *Engeland* zouden oordeelen, welke van de Laadingen, Scheepsmateriaalen, aan *Fransche* Onderdaanen of *Nederlandsche* Ingezetenen behooren, om ze, in 't eerste geval, verbeurd te verklaaren, en, in het tweede, tegen de betaaling van de Vragt en eene weezenlyke of eigendunkelyke Waarde, aan *Engeland* toe te wyzen; dit bezwaar was van dien aart, dat zy zich, eerbiedshalven, daar over niet zouden uitlaaten, en het genoeg rekenden, het zelve met den vinger maar even aan te wyzen.

Zy gaven ook te verstaan, niet onkundig te zyn, hoe men in *Engeland* redeneerde,

de, en hoe men zich, en zyn onbillyk ge- II.
 drag, wilde verschoonen, onder het voor- BOEK,
 wendzel van een Oorlog met *Frankryk*,
 en het nadeel, 't geen zy leeden, door 1778.
 den toevoer van Scheepsmateriaalen aan
 den Vyand. Maar boven en behalven dat
 zy geene kennis hadden van eene Oor-
 logsverklaaring van *Engeland* aan *Frank-*
ryk, of van *Frankryk* aan *Engeland*, en
 dus, met het hoogste regt, zouden mo-
 gen beweeran, dat het hun, in de tegen-
 woordige omstandigheden, zelfs vrystondt,
Frankryk en *Engeland*, beide van Krygs-
 behoeftens te voorzien, zo gaf dit voorge-
 wende nadeel, den *Engelschen* geen regt
 om de Scheepvaard en Handel der Inge-
 zetenen van deezen Staat te belemmeren;
 derzelver Schepen op te brengen, en de
 daar in gelaadene Scheepsmateriaalen ver-
 beurd te verklaaren, of, tegen betaaling,
 na zich te neemen; ten ware men in *En-*
geland staande wilde houden, dat men;
 om zynen Vyanden afbreuk te doen, be-
 voegd is, om teffens zyne Vrienden van
 hunne aangeboore Vryheid en van hunne
 Goederen te ontzetten; en zulks nog, on-
 danks een plechtig Tractaat, van welks
 voorregt de *Engelschen* altoos, ten onzen
 aanziene, zo vry en onverlet, genot ge-
 had hadden.

Beider nadere Klagten werden besloo-
 ten, met verzoek om Bescherming van
 Handel en Zeevaard, herstel der nog be-
 staande ongelyken, en weering van toe-
 komende, door spoedige en kragtdaadige
 maat-

II. maatregelen te neemen, voegende aan den
 B O E K. dringenden nood, en het aanbelang der
 ——— zaake (*).

1778. Overeenkomstig met de weete, door
 Eng- Lord SUFFOLK den Graave VAN WEL-
 land- DEREN gegeven, en waar op de nadere
 antwoord. Klagten der voornaamste *Nederlandsche*
 op de Handelaaren steunden, was het schriftlyk
 ingete Handelaaren steunden, was het schriftlyk
 v. de be- Antwoord op de bezwaaren des Gemeee-
 zwaaren. nebests, door dien Lord, den Graave in
 Wynmaand ter hand gesteld. Hy gewaag-
 de in 't zelve, naa de gewoone betuigin-
 gen van Vriendschap, van *Schuldige* en
Onschuldige Laadingen, hieldt het voor
 eene onmogelyke zaak, alle redenen van
 klagten der Ingezetenen van den Staat
 voor te komen. Het Hof van *Engeland*
 rekende zich door *Frankryk* onbillyk aan-
 gevallen, 't welk *Weerspannige Onderdaa-
 nen*, van eene andere Mogenheid voor
Onafhangelijk verklaard, en eene Vloot
 na *America*, te hunner ondersteuninge,
 gezonden hadt, vóór dat de Koning van
Groot-Brittanje eenigen stap gedaan hadt,
 dan alleen zyn Gezant van *Parys* te ont-
 bieden. ——— Dat beweegredenen van
 Eigenverdediging en Behoudenis, zyne
 Majesteit noodzaakten, allen toevoer van
 Scheeps- en Oorlogsbehoeftens na de Ha-
 vens van *Frankryk* te beletten; schoon hy
 voor hadt, alle mogelyke agting te betoo-
 nen voor de Regten van Hunne Hoog
 Mo₃

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1405. en 1416.

Mogenden, en; *zo veel zulks doentlyk zou* II.
weesen; zich, op de strikttste wyze, te hou- BOEK.
 den aan de bepaalingen en den zin der ———
 Tractaaten. Dat hy, gevoelig over de 1773.
 buitengewoone wyze, waar op hy plotze-
 ling in den Oorlog met den Allerchriste-
 lyksten Koning was ingewikkeld gewor-
 den, en van de geringe voorkennis, die de
 Onderdaanen Hunner Hoog Mogende, van
 die gebeurtenis hebben gehad, genegen
 en bereid is, tegen eene billyke waarde-
 ring, te koopen de Scheepsmateriaalen,
 die aan boord van Schepen, aan Onder-
 daanen van 't Gemeenebest toekomende,
 genomen, en thans in de verscheide Ha-
 vens van *Groot-Brittanje* zyn, als mede te
 betaalen de Vragt dier Laadingen, en den
 Eigenaaren te vergoeden, alle de onver-
 mydelyke onkosten en schaden, door het
 aanhouden hunner Schepen veroorzaakt. —
 Dat de Afgezant, van zyne Majesteit zou
 gemagtigd worden, om met de Staatsdie-
 naaren van 't Gemeenebest in onderhan-
 deling te treden, om voor 't *vervolg* eene
 Schikking te maaken. — Ook kon
 zyne Majesteit, te deezer gelegenheid,
 niet naalaaten Hunne Hoog Mogenden te
 doen herdenken aan de wederzydsche
Verbintenissen, tusfchen de Kroon van
Groot-Brittanje en den Staat, zints eene
 geheele Eeuw aangegaan. De Artykelen
 dier *Verbintenissen*, waren *duidelyk* en
bepaald; en, schoon de gemaatigdheid zy-
 ner Majesteit, en zyn opregt verlangen,
 om de rampen van den Oorlog, zo min
 mo-

II. mogelyk; uit te breiden, Hem tot nu toe
 BOEK. hadden wederhouden, om de *naakoming*
 ———— *dier Tractaaten* te vraagen, hielt hy ze
 1778. voor even verbindende (*).

't Zal, naa de reeds opgehaalde nadere
 Klagten der *Amsterdamsche* en *Rotterdamsche*
 Kooplieden, en de onmiddelyk volgende
 dringende Vertoogen, niet noodig zyn ons
 in te laten tot cenige aanmerkingen op
 dit Vertoog, den Handel betreffende.
 Vreemd klonk daar in de onderscheiding
 van *Schuldige* en *Onschuldige Laadingen*, als
 of men, zich aan de Letter des Verdrags
 houdende, *schuldig* zyn kon: Niet raad-
 zelagtig was het gewaagen van de *Naako-*
ming der Tractaaten, welker Artykelen, als
duidelyk en *bepaald*, beschreeven worden.
 Men doelde daar mede op de Verdeedigen-
 de Verbonden van den Jaare MDCLXXVIII,
 op het afgezonderd Artysel des Verbonds
 van de Jaaren MDCCXVI en MDCCXVII, en
 het jongste van 't Jaar MDCCXXVIII;
 op welken de Ridder YORKE, in den Jaa-
 re MDCCCLVI, zesduizend Man Hulpben-
 den van den Staat vorderde (†).

De
 Kooplie-
 den van
Amster-
dam
 kluagen
 by zyne
 Hoog-
 heid.

De volkomener kennis van *Engelands*
 toeleg om onzen Handel en Zeevaard te
 knakken, door dit Vertoog verkreegen,
 bewoog de Kooplieden te *Amsterdam*, op
 eene

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1414.

(†) ROUSSET, *Recueil des Traités*, Tom. XIX.
 p. 113. *Hist. & Politiq. Tract.* bl. 60 : 76-84. 112:
 113. Wy zullen vervolgens gelegenheid ontmoeten;
 om over deeze vordering te spreken.

eene Vergadering, eenigen uit hun midden II.
na den *Haage* te zenden, en op nieuw de BOEK.
regtmatigste klagten uit te boezemen. De —
Koopman JEAN DE NEUFVILLE voer- 1778.
de by den Erffstadhouder het woord, en
deedt eene dringende Aanpraak, welker
hoofdtrekken voor de vergetelnisfe verdie-
nen bewaard te worden. „Zyn,” sprak
hy onder andere, „zyn de Kooplieden te
„ vooren ontzet geweest over het gedrag
„ der *Engelsche* Koningsfchepen en Com-
„ misfieveraarders, in het neemen en op-
„ brengen hunner Schepen, onder de vrye
„ Vlag van den Staat vaarende, thans zyn
„ ze met de uiterfte fmart getroffen, over
„ het gedrag van het *Engelsche Ministerie*,
„ in het beantwoorden der regtmatigste
„ Vertoogen. — Zy neemen de vryheid
„ op dit antwoord aan te merken, dat het
„ ftrydig is met het Regt en de Vryheid
„ des Handels, aan hun, by de Tractaaten
„ van Hunne Hoog Mogenden met dat Hof
„ wel eer geflooten, verleend; en dat de
„ *Engelfchen* zich niet ontzien, tegen pleg-
„ tig bezwooren Tractaaten over te ftellen
„ een voorgewend Regt van *Convenientie*,
„ het welk, daar het altoos volftrekt wil-
„ lekeurig is, alle Tractaaten nutloos
„ maakt, en ons geluk volkomen van den
„ eigenzinnigen wil van onzen Nabuur
„ doet afhangen.
„ Is het te verwonderen, dat de gee-
„ nen, die daar belang by hebben, zich
„ beklagen over zulk een fchreeuwende
„ Ongerechtigheid? Moet men niet yzen
I. DEEL. P „ als

II. „ als men op de nadeelen voor uit ziet,
 B O E K. „ waar aan onze Koophandel, door de ge-
 ————— „ volgen van zulk een ongerymd zo ge-
 1778. „ naamd Regt, zou worden blootgesteld?
 „ Immers steunt de geheele Koophandel,
 „ en de veiligheid onzer Bezittingen, op
 „ de goede trouw der Tractaaten, dezelve
 „ kunnen niet, in één eenig Artykel, aan
 „ eene willekeurige verbreeking onder-
 „ worpen zyn, of wy handelen geduurig
 „ in eene vreesagtige onzekerheid. Daar
 „ by zyn die zelfde alom bekende Tractaa-
 „ ten, de gronden, waar op andere Vol-
 „ ken, ja de geheele Wereld, hunne Goe-
 „ deren aan de Vryheid van onze Vlag be-
 „ trouwen; zyn deeze gronden niet vast,
 „ en misfen wy dat vertrouwen, dan
 „ kwynt, dan vergaat, eerlang onze ge-
 „ heele Scheepvaard. — Wy hebben
 „ te meer redenen om voor zulke schade-
 „ lyke gevolgen bedugt te zyn, daar wy
 „ reeds vernomen hebben, dat het *Engel-*
 „ *sche Ministerie* toegeevender is omtrent
 „ andere Volken, waar mede zy, egter,
 „ geene dergelyke Tractaaten hebben;
 „ maar die zich tegen hun, op het Regt
 „ der Natuur en der Volken alleen, kragt-
 „ daadig hebben uitgedrukt. En zouden
 „ wy, *Nederlanders*, niet immer zo sterk
 „ voor ons nog grooter Regt mogen spree-
 „ ken? Gewislyk, ja!
 „ Spoed dient by het bewerkstellen van
 „ kragtdaadige middelen gemaakt te wor-
 „ den: dewyl wy blyken hebben, dat de
 „ *Engelschen* ons met woorden tragten op
 „ te

„ te houden, naardien het reeds door hun II.
 „ verleend ontslag van eenige Schepen, zo BOEK;
 „ traag als mogelyk, wordt uit gevoerd. —
 „ Een geringe Boot, die onder de Vlag 1778.
 „ van den Staat ten onregte genomen
 „ wordt, zou, (wy zyn daar verzekerd
 „ van,) de aandacht van uwe Doorlugtige
 „ Hoogheid, niet ontglippen, uwe hoo-
 „ ge Bediening, als Admiraal Generaal,
 „ zou daar in gehoond zyn; en hoe veele
 „ Schepen, hoe groote Schatten, aan de
 „ veiligheid van die Vlag betrouwd, zyn
 „ thans de Onderdaanen van den Staat ont-
 „ weldigd! Die Schepen liggen nog by
 „ menigte in verscheide Havens van *En-
 „ geland*. Schoon die nu alle werden
 „ vrygegeeven, en daadlyk ontslagen,
 „ schynt nogthans de Voorzigtigheid niet
 „ minder te vorderen, dat men voor ver-
 „ dere beledigingen waake. Wy herinne-
 „ ren ons de geledene schade van zo vee-
 „ le Millioenen in den Jaare MDCCLVIII. —
 „ Daar toe zyn geresolveerde Oorlogfche-
 „ pen, daartoe zyn Vlooten noodig. Oor-
 „ logfchepen, gelyk 'er reeds, ter be-
 „ schikkinge van uwe Doorlugtige Hoog-
 „ heid, gedeelyk volkomen gereed zyn,
 „ om met den noodigen streng en ge-
 „ pasten last voorzien, binnen weinige
 „ dagen, ons intusfchen te kunnen bevee-
 „ ligen en befchermen, ter plaatze daar
 „ de nood het hoogst is.
 „ Dat dan, smeeken wy, de verleende
 „ Convoyen niet langer worden opgehou-
 „ den!

II. „ den! Dit hangt, in het tegenwoordig
 BOEK. „ tydsgewricht, van uwe Doorlugtige
 ——— „ Hoogheid alleen af, tevens met de ver-
 1778. „ meerdering en verdubbeling van de Equi-
 „ pagie. Zouden wy dan, daar Regt en
 „ Bilykheid aan onze zyde zyn, geene
 „ voldoening van geleden Onregt ontvan-
 „ gen? Zou het mishandelen en opbren-
 „ gen onzer Schepen, ongestoord bly-
 „ ven voortduuren? Neen, Edelmoedig
 „ Vorst! gy zult ons dit niet kwalyk dui-
 „ den, wy verwagten, wy eifchen, van
 „ uwe hand de befcherming onzer Reg-
 „ ten en Voorregten. Hier door zult gy
 „ duizenden, ja tien duizenden der Inge-
 „ zetenen van den Lande, die alleen in
 „ den Koophandel, en deszelfs aanklee-
 „ ven, hun bestaan vinden, en met het ver-
 „ val van denzelven geruïneerd zyn, be-
 „ hoeden voor kommer en armoë. 't Ge-
 „ heel belang der vrye Scheepvaard, de
 „ zenuw van den Staat hing 'er van af. 't
 „ Was nu het juiste tydftip, waar in wy
 „ ons voor de tegenwoordige en toeko-
 „ mende willekeurige handelingen der *En-
 „ gelfchen* konden beveiligen, en den bloei
 „ van onzen Koophandel verzekeren.”

Op deeze recht manlyke Aanspraak, antwoordde de Erfstadhouders hoofdzaaklyk, dat de Koophandel en Zeevaard hem zeer ter harte ging, dat 'er reeds eene Petitie van twee-en-dertig Oorlogfchepen tegen het Voorjaar gedaan was, en men zou tragten den Kooplieden af-
 le

le mogelyke voldoening en genoeg en te
 geeven (*). II.

De Kooplieden van *Amsterdam* leverden BOEK.
 een Verzoekſchrift in by de Algemeene 1778.
 Staaten, en by de Staaten van *Holland*. Leveren
 Het eerstgemelde, door het laatste bege- een Ver-
 leid, diende om het onregtmatig gedrag zoek-
 der *Engelſchen*, tot dus lang gehouden, in ſchrift by
 een ſterk licht te plaatzen, en byzonder de Alge-
 aan te dringen op de ſchroomlyke gevol- meene
 gen, opgeflooten in het afwyken van de Staaten
 Letter des Tractaats, als mede op het ver- in, tegen
 reziend oogmerk van *Engeland* in den Af- het aan-
 gezant *YORKE* den noodigen laſt te gee- vangen
 ven tot het beraamen van *Nadere Schikkin-* eener Or-
gen; by welke Onderhandelingen men, van derhan-
 de zyde van *Engeland*, ſcheen te bedoe- delinge
 len, indien men zelfs geen uitgebreider met *En-*
 oogmerk hadt, als een voorloopigen grond- *geland,*
 ſlag dier Onderhandelingen, vaſt te ſtellen, tot het
 om de vrye overvoering van Scheepsbouw- maaken
 ſtoffen te vernietigen, en dus het meerge- van
 melde Tractaat, in een van deſzelfs ge- Schikkin-
 wigtiſte Punten, buiten kragt te ſtellen. gen.

„Er werd,” dus drukken zy zich uit,
 „ſlegts eene maatige Ondervinding van
 „Menschlyke zaaken vereiſcht, om te
 „weeten, wat men van onderneemzieke
 „Gemoederen te wagten heeft, in geval-
 „le men ſlegts iets van zyn wettig ver-
 „kreegen Regt laat glippen. — Hun-
 „ne hoop en verwagting was, dat Hunne
 „ Hoog

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1423 en 1439.

II. „ Hoog Mogenden zich in geene Onder-
 BOEK. „ handelingen met het Ryk van *Groot-Brit-*
 — „ *tanje* zouden inlaaten, noch ook eeni-
 1778. „ ge maatregels toestaan, waar door,
 „ rechtstreeks, of van ter zyde, in het
 „ allerminste van de Letter en waare mee-
 „ ning des Tractaats, ten nadeele van de
 „ zo onbetwistbaare, en aan de zyde van
 „ het Hof van *Engeland* erkende Regten
 „ van de Ingezetenen deezer Landen, by
 „ het Tractaat verkreegen, afgegaan zou
 „ worden; maar dat zy 't zelve, integen-
 „ deel, in alle zyne leden en deelen zou-
 „ den wedereifchen, en door alle poogin-
 „ gen handhaaven, daar en zodanig als zy
 „ zouden vermeenen te behooren. — Smee-
 „ kende voorts in 't algemeen, om de noo-
 „ dige en genoegzaame Bescberming van
 „ 'sLands Koophandel, en wel byzonder
 „ Convoy aan die Schepen, welke, met
 „ Scheepsmateriaalen beladen, en aan
 „ feitlyke onderneemingen meest blootge-
 „ steld waren. 't Geval, in den Jaare
 „ MDCCLXII, wanneer, om zeer by-
 „ zondere redenen, geen Convoy, voor
 „ een bepaalden tyd aan de Schepen van
 „ de Ingezetenen van deezen Staat ver-
 „ leend werd, die met Masten, en ander
 „ zwaar Hout gelaaden waren, was ge-
 „ heel verschillende, in zich zelve en in
 „ de omstandigheden, van het tegenwoor-
 „ dige: toen stonden de Vyandlykheden
 „ op 't punt om spoedig te eindigen;
 „ nu waren ze eerst uitgeborsten, en 't
 „ was niet te bepaalen hoe lang ze zou-
 „ den

„ den duuren (*). Ondertusfchen was de II.
 „ Tak des Handels in Scheepsmateriaalen, БОЕК.
 „ niets minder dan een gering voorwerp ———
 „ van 's Lands Handel; om niet te melden 1778.
 „ den invloed, die elke Tak van denzel-
 „ ven op alle andere heeft. Geen van de-
 „ zelve kan beledigd worden, of de an-
 „ dere gevoelen de nadeelen van dien
 „ even zeer. Terwyl, in allen gevalle,
 „ de ftaat des Handels niet gedoogde, van
 „ zulk een aanzienlyken Tak, geduuren-
 „ de die Onlusten verftookten te zyn, ge-
 „ lyk, egter, tot onherftelbaare fchade en
 „ verlies van den Koophandel, gefchie-
 „ den zou, indien aan deezen geene vaar-
 „ dige en ftandhoudende Befcherming ver-
 „ leend wierd (†).”

’t Was het handeldryvend, dat aanzien- DeSchip-
 lyk en onontbeerelyk deel van 's Lands pers leve-
 Ingezetenen niet alleen, ’t geen dus, by ren een
 herhaaling, over al, waar het hoopte een Smeek-
 gunftig oor te zullen aantreffen, de klaag- fchrift in.
 ftemme ophief, en fmeekte om ’t geen aan
 ’t zelve toekwam; de Schippers, vaarende
 op de Koopvaardyſchepen onder de Vlag
 van den Staat, verſcheenen met een Smeek-
 fchrift voor zich, en alle hunne Metgezel-
 len, by de Algemeene Staaten. Zy, die
 het

(*) Dit wordt breeder ontwikkeld in het Protest
 der Vroedschap van *Amſterdam*, tegen het Rapport
 en de Refolutie wegens het wederhouden van Con-
 voy aan Schepen met Hout beladen en na *Frankryk*
 beftemd. *N. Nederl. Jaarb.* 1779, bl 49.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1778, bl. 1428. en 1432.

II. het Handel- en Zeevaardbelang niet ken-
 BOEK. den, of door zo vreemde als flegte beweeg-
 ——— redenen gedreeven, 't zelve willens over
 1778. 't hoofd zagen, mogten der Kooplieden
 klagten, als een ouden zang, in den wind
 slaan, en die der Schipperen, als van wei-
 nig beduidende lieden, gering agten. De
 Koopman, hoe eigenbaatig men hem ook
 affchildere, en hoe zeer dit met de daad
 een hoofdtrek in zyn Character uitmaake,
 smeekt nimmer voor zich zelve alleen,
 als hy Handelbefcherming verzoekt; hy
 pleit voor het beftaan van duizenden zyner
 Medeburgeren, voor den Burgerftaat, voor
 het behoefstigft gedeelte des Volks. Wy
 kunnen niet nalaten, fchoon zo veele
 klagten, als wy reeds boekten, eene één-
 toonigheid veroorzaakten, het hoofdzaak-
 lyke woordlyk op te geeven uit de aange-
 duidde Klagten der Schipperen, waar in de
 natuur fpreekt, en het belang der laagere
 rangen by Handel en Zeevaard, onopge-
 finukt wordt voorgedraagen.

„ Zy twyfelden niet of de Algemeene
 „ Staaten, namen, als gemeene Landva-
 „ ders, het welzyn van alle goede en ge-
 „ trouwe Onderdaanen ter harte; zy za-
 „ gen zich in deezen welftand, onmidde-
 „ lyk, en op de hardfte wyze, te kort ge-
 „ daan, door de moedwillige fchennis der
 „ *Engelfchen* van plegtige en voor GOD
 „ bezwoorene Tractaaten.

„ Veele Schepen lagen ten onbruik in
 „ de *Engelfche* Havens. Schippers en Ma-
 „ troozen zouden, fchoon kost- en maand-
 „ gel-

- „ gelden voortgingen, daar veel duurder II.
 „ dan elders, den Winter in koude en on-BOEK.
 „ gemak moeten doorbrengen, en zich ———
 „ veel al in schulden steeken, welke zy 1778.
 „ niet dan met groote moeite, en moge-
 „ lyk nooit, zouden kunnen betaalen.
 „ „ Verscheide Schepen waren vyandlyk
 „ aangetast, een menigte geplunderd, ja
 „ Schipper JAN SCHILD, op zyn eigen
 „ dek, tot schande dergansche Republiek,
 „ doodgeschooten, zonder dat daar voor
 „ nog eenige voldoening was gegeven,
 „ waarom zy, met groote rede, bevreesd
 „ waren, zich, in zulke omstandigheden,
 „ op Zee te waagen.
 „ „ Buitendien lagen 'er nog verscheide
 „ Schepen in *Texel* op Convoy te wagten,
 „ die, zonder deeze Onlusten, reeds lang
 „ op hunne bestemde plaatzen geweest
 „ waren, waardoor de Schippers met hun
 „ Volk blootgesteld wierden aan de Stor-
 „ men, die zy in het Winterseizoen maar
 „ al te zeer te wagten hadden: zy zouden,
 „ indien zy verstrooid geraakten, als het
 „ Convoy van WILLEM MAY, te gelyk
 „ te vreezen hebben voor de gevaaren der
 „ Zee en de geweldenaaryen der *Engel-*
 „ *schen*, en dus een dubbel gevaar loopen
 „ voor hun leeven, waar aan tevens hing
 „ het welzyn van Vrouw en Kinderen.
 „ Doch dit alles konden zy zich als on-
 „ vermydelyke rampen getroosten, zo zy
 „ behooryk Convoy mogten erlangen.
 „ „ Maar, aan den anderen kant, zagen
 „ zy ten klaarsten voor uit, dat, zo deeze

II. „ mishandelingen der *Engelſchen* bleeven
 BOEK. „ voortduuren, zonder voorziening, het
 ——— „ een noodzaaklyk gevolg zou weezen,
 1778. „ dat zy in geene andere Havens Vragten
 „ zouden kunnen krygen; en dat, terwyl
 „ zy, in *Engeland* liggende, geld verteer-
 „ den, zonder zulks voor de Reedery te
 „ verdienen, de Reeders verliezen zou-
 „ den, in plaats van voordeel doen, en dus,
 „ in 't vervolg, het reeden ſtaaken; waar
 „ door zy, en hier by een onnoemelyk
 „ getal van Ingezetenen deezer Landen,
 „ die by de Scheepvaard alleen hun kost
 „ winnen, van hun beſtaan beroofd, en
 „ met Vrouw en Kinderen ongelukkig zou-
 „ den worden.
 „ Wy allen hebben geen ander Hand-
 „ werk geleerd, dan daar in wy zyn opge-
 „ bragt, en winnen onze kost by de Zee:
 „ zo dra deeze onze winning geſluit is,
 „ moeten wy, in korten tyd, gebrek ly-
 „ den; en daar wy geen ander Ambagt
 „ kennen, wat zullen wy dan beginnen
 „ om ons te voeden? Waar zullen wy onze
 „ Vrouwen en Kinderen van te eeten gee-
 „ ven: deeze laaſten hoopten wy ook by
 „ de Scheepvaard op te brengen en tot
 „ nuttige en voor het Land en zich zelfs
 „ geldwinnende menſchen te maaken; zo
 „ dus de Scheepvaart ophoudt, wat zullen
 „ wy'er dan mede doen? Hun andere Am-
 „ bagten laaten leeren? maar als *Amſter-*
 „ *dam* de Negotie verliest, wie zal dan
 „ een onnoemlyk getal Metzelaars, Tim-
 „ merlui en andere Ambagtslieden de kost
 „ „ laa-

„ laten winnen? die zullen dan, zo wel II.
 „ als wy, gebrek lyden. BOEK.
 „ Menschen, die van hun geld leeven, —
 „ voelen die verminderingen het laatst; 1778.
 „ maar de arme Ambagtsman, die van zyn
 „ Handwerk alleen bestaat, voelt, zo dra
 „ dit ophoudt, daadlyk den drukkenden
 „ last daar van. — Wy Schippers en
 „ Zeelui zyn niet alleen in dit geval: want
 „ terwyl de Scheepvaard de grootste stut
 „ is des Koophandels, zullen, indien dee-
 „ ze vervalt, ook veel minder Koopmans-
 „ goederen worden aangebragt en uitge-
 „ voerd, het geen reeds, zints eenige jaa-
 „ ren, dat andere Volken zich meer op
 „ de Scheepvaard hebben uitgelegd, te
 „ veel ondervonden is. Dan zullen ook
 „ alle Schuitevoerders, Waagdraagers,
 „ Pakkers, Sleepers, en anderen, die, by
 „ eene bloeiende Negotie, tot welvaaren-
 „ de Burgers kunnen opgroeijen, een groot
 „ gedeelte van hun bestaan misfen, en ins-
 „ gelyks niet in staat zyn hunne Kinderen
 „ op te voeden. Wat zal dan van ons,
 „ wat zal 'er van hunne en onze Kinderen
 „ worden? Geen bestaan vindende, moe-
 „ ten wy door armoe vergaa, of het Land
 „ verlaaten, en elders ons brood zoeken,
 „ dat zeker niet gemaklyk zyn zal, of,
 „ daar god ons voor bewaare! tot Rove-
 „ ry vervallen (*).”

Koop-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1435.

II. Kooplieden en Schippers toonden, in
 BOEK. deze hunne Voordragten, doordrongen
 te zyn van den Stelregel: *Niets is geschik-*
 1778. *ter om het uitvoeren der Verdragen van Koop-*
 Alge- *handel te handhaaven, dan het onderhouden*
 meene *van eene sterke Oerlogsvloot, om 'er kragt aan*
 aanmer- *by te zetten, en ze te doen eerbiedigen (*).*
 king over Dan, zo zeer dit hun tot eere strekt, zo
 deeze veel schande steekt 'er in de maar al te ge-
 Klagten. gronde aanmerking eens *Franschen Schry-*
 vers, die, gewag gemaakt hebbende van
 alle deeze billyke klagten, op welke, ge-
 lyk wy zien zullen, geen noemenswaardig
 gevolg kwam, zich in deezer voege laat
 hooren; *Ziet daar de klagten des Volks; in*
dit Gemeenebest, als mede hoe het geloofde het
Regt behouden te hebben, niet alleen om Voor-
stellen te doen; maar te eischen, dat men de-
zelyen gehoor gaf, en 'er agt op sloeg. Hebben
zy niet mogen baaten, dan moet men veron-
derstellen, dat eenige onoverkomelyke en heim-
lyke hinderpaal dezelve tegenstondt, en dat in
deeze Moerasfen, door vlyt in een bewoon-
baar Land hervormd, even als in door de Na-
tuur vsel begunstiger sreeken, het Algemeen
Welweezen ondergeschikt is aan Byzondere In-
zigien (†).

YORKE t Leedt niet lang of de Ridder YORKE
 levert kwam ter baane, met den voorslag door
 zyn Lord SUFFOLK aan den Graave VAN
 Voorflag, ter On WEL-
 derhand-
 deling
 over de
 Scheep-
 vaard in.

(*) BOUCHAUD, *Theorie des Traités de Commerce.*

(†) LINGUET, *Annal. Politiq. Tom. IV. p. 480.*

WELDEREN te kennen gegeven, en door II.
 de *Amsterdamsche* Kooplieden reeds ge-BOEK.
 wraakt, om in nadere Onderhandeling te
 treden tot het maaken van Schikkingen 1778.
 voor 't vervolg, wegens de Vaard en Han-
 del der *Nederlandsche* Schepen op *Frankryk*.
 Hy noemt, in dit Aanbod, „ het gedrag
 „ van *Engeland*, jegens de Schepen van
 „ Onzydige Mogenheden, die op de Ha-
 „ vens van *Faankryk* vaaren, veroorzaakt
 „ door de noodzaaklykheid om zich tegen
 „ een Vyand te verdeedigen, die altoos
 „ by verrassing is te werk gegaan, eene
 „ *Schynbaare Ongeregeldheid*;” — geeft
 hoog op van de Gemaatigdheid en Billyk-
 heid des Konings zynen Meester, „ in de
 „ benadeeling niet te zullen gedoogen der
 „ Onderdaanen van Hunne Hoog Mogen-
 „ den, van het oogenblik af dat het hem
 „ doenlyk geweest is zulks te beletten.
 „ Hierom hadt hy zyn oogmerk verklaard,
 „ om de *Hollandsche* Schepen vry te gee-
 „ ven, onder de *vriendlykste en minst na-*
 „ *deelige voorwaarden, welke de omstandig-*
 „ *heden van zaaken konden toelaaten.* En,
 „ ondanks, de volduuring des Oorlogs,
 „ ondanks *Frankryks* bedreigingen om een
 „ inval te doen in de Ryken en het Grond-
 „ gebied van *Groot-Brittanje*, onthieldt
 „ zich de Koning nog van de Hulpbenden
 „ af te vergen, welke de duidelykste en
 „ plegtigste Tractaaten den Staat verplig-
 „ ten zouden, op eenen eisch van zynen
 „ kant, te geeven. Alleen bepaalde zich
 „ zyne Majesteit, voor het tegenwoordi-
 „ ge.

II. „ ge, tot een Voorstel om in Onderhande-
 BOEK. „ ling te treden omtrent den toevoer van
 — „ Goederen, welke hy, zonder zich over
 1778. „ te geeven aan de bescheidenheid van
 „ zynen Vyand, niet kon toelaaten, dat
 „ deeze gerust ontving. — Zyne Maje-
 „ steit verlangde opregt de Tractaaten in
 „ agt te neemen, voor zo verre die niet
 „ regtstreeks strekten om hem aan een
 „ dreigend gevaar bloot te stellen. 't Was
 „ zyn oogmerk, noch begeerte, den ge-
 „ woonen Koophandel der *Hollanderen* met
 „ *Frankryk* te ontrusten, uitgenomen wat
 „ Krygs- en Scheepsbehoefden betrof; ja
 „ hy durfde zeggen met alle mogelyke
 „ *Edelmoedigheid.*” — Hy hieldt zich ver-
 „ zekerd, „ Hunne Hoog Mogenden, in 't
 „ vervolg, te zullen overtuigen, dat, welk
 „ een draai men ook tragtte te geeven aan
 „ 't gedrag des *Engelschen Hof*s, 't zelve
 „ gegrond was op de *Billykheid, Gemaa-
 „ tigheid* en *Nooddwang* der *tegenwoordige
 „ Gesteltenisse.*” — In 't slot zyn ver-
 „ trouwen betuigende, „ dat Hunne Hoog
 „ Mogenden hunne Onderdaanen niet zou-
 „ den geregtigen, om, onder Convoy, in
 „ *Frankryk* *Scheepsbehoefden* te brengen, die
 „ het gevaarlykste voorwerp uitmaaken
 „ voor de veiligheid van *Groot-Brittan-
 „ je* (*).”

Blykbaar
 oogmerk
 van *En-
 geland.*

Deeze verklaring van den *Engelschen*
 Afgezant stelde in klaren dag, 't geen
 zich sicheemeragtig opdeedt in de kennis-
 gee-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1440.

geeving van Lord SUFFOLK, en het was
 geen raadzel meer hoe de *Engelfchen* om-
 trent de klagten der *Nederlanderen* dagten. II.
BOEK.
 't Ontbrak niet aan Schryvers hier te Lan-
 de, die, op de fterkfte wyze, uitvoeren
 tegen dit gedrag en den toelcg der *Engel-
 fchen*, dan men vindt 'er ook, die de ver-
 deediging van 't een en ander op zich na-
 men. 't Straalde den Onpartydigen in 't
 ooge, dat, niettegenftaande alle voorgee-
 vingen van *Billykheid*, *Gemaatigheid*, ja,
 van *Edelmoedigheid* en 't beroepen op den
Nooddwang der tegenwoordige Gefteltenisfe,
 de groote Zaak, de Verbintenis van de
 Letter des Tractaats ontdooken wierdt.
 Hadt *Engeland* zich daar aan, in vroegeren
 tyde, houdende, de voordeelen getrok-
 ken, niets fcheen redelyker dan dat *Neder-
 land*, in 't zelfde geval, 't zelfde genot
 hadt, zou anders een Tractaat de eene Par-
 ty niet dan voor-en de andere niet dan na-
 deel toebrengen. — Niemand kon
 verwagten, dat, indien de *Nederlanders*
 gehoor gaven aan deezen Voorflag, om
Frankryk geene Krygs- en Scheepsbehoef-
 tens toe te voeren, de *Zweedens*, *Deenen*, en
 andere *Noordfche Mogenheden* dat ook zou-
 den naalaaten: het diende, derhalven, meer
 om onze Landzaaten van eenen Handeltak
 te ontzetten, dan tot verdediging van
Engeland, of liever om ons van de Onzy-
 digheid af te trekken, en *Frankryks* mis-
 noegen op den halze te fchenden; door het
 betoon van de inzigten der *Engelfchen* te-
 gen de *Fransche Kroon* te begunftigen.

De

1778. De *Friefche* Kooplieden, Boekhouders en Reeders, by de Scheepvaard en den Hout-handel zo veel belangs als die van eenig Gewest hebbende, hadden niet ftill gezweegen; maar zich met een Smeekfchrift ver-voegd by de Afgezondene Staaten huns Landfchaps, in 't zelve, op 't bitterst, klaagende over de behandeling der *Engelfchen*; met verzoek om de noodige voor-zieninge: het werd by de Algemeene Staa-ten ingeleverd. Op 't zelve, als mede op de klagten der *Hollandfche* Kooplieden, en den Voorflag der *Engelfchen* tot Onderhan-deling, namen Hunne Hoog Mogenden een Besluit, maar al te zeer ftrookende met het trotsche voorfchrift des *Engelfchen* Staatsdienaars, geheel niet beantwoorden-de aan de billyke klagten der Ingezetenen, en ftrydig met de beftemming des Convoys, van den eerften van Oogstmaand, in wel-ke geene uitzondering van Schepen, met ongezaagd Hout bevragt, voorkwam (*).

— Wel is waar, „zy betuigden hun „genoegen over de Bevelen door den Ko- „ning gegeven, om de *Hollandfche* Sche- „pen, in zyne Havens opgebracht, te ont- „flaan; dat zy de uitwerking daar van „met veel genoegen zouden verwagten, „als mede die van de Bevelen om de *Sche- „pen der Onderdaanen van de Republiek* „in het toekomende geen nadeel of ver- „hinderung te zullen toebrengeu; maar „dat

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 842.

„ dat zy gezien hebbende de bepaaling in II.
 „ beide deeze Bevelen gemaakt, ten op-BOEK.
 „ zigte van de Schepen met *Materiaalen en* —
 „ *Hout tot den Scheepsbouw* gelaaden, geen-1778.
 „ zins zouden kunnen toestemmen, dat
 „ men in *Engeland* zich meester maakte
 „ van de Laadingen deezer Natie tegen de
 „ betaaling der Waarde. Dat, aangezien
 „ deeze Laadingen niet aan Hunne Hoog
 „ Mogenden toebehoorden, zy over de-
 „ zelve *geene schikking* konden maaken,
 „ en niet nalaaten van ten ernstigften daar
 „ op aan te dringen, dat ze ontslaagen en
 „ den Eigenaaren te rug gegeven wier-
 „ den, die 'er over bestellen konden, vol-
 „ gens hun goedvinden, waar omtrent het
 „ niet in de magt is van Hunne Hoog Mo-
 „ genden hun wetten voor te schryven. —
 „ Dat zy, bovendien, zich niet overre-
 „ den konden van de noodzaaklykheid,
 „ om, ten opzigte van het vervolg, eenige
 „ *Schikkingen te maaken*, noch dat men
 „ van hun kon vorderen; door *nieuwe*
 „ *Schikkingen het Regt te verkorten der Inge-*
 „ *zetenen van het Gemeenebest*; een Regt,
 „ gegrond op duidelyke en slijpe Tractaa-
 „ ten, waar van het Ryk van *Groot-Brit-*
 „ *tanje* en deszelfs Onderdaanen, op zyn
 „ tyd, groot genot hebben gehad: zy
 „ vleiden zich, op dit grondbeginzel, dat
 „ zyne Majesteit het niet kwalyk zou
 „ neemen, dat zy zich verschoonden van
 „ over dit Onderwerp met zyn Afgezant
 „ in Onderhandeling te treden. —
 „ I. DEEL. Q Dat

II. Dan zy voegden'er by, „in het denkbeeld
 BOEK. „ te staan, dat, *by aldien het met ernst is*,
 — „ dat zyne Majesteit hunne Regten niet
 1778. „ uit het oog wilde verliezen, en de
 „ noodzaaklykheid, om den toevoer van
 „ Scheepsmateriaalen te beletten, (eene
 „ zaak waar toe de Koning voorgeeft ver-
 „ pligt te zyn, op den grondslag van ei-
 „ gen verdediging en behoud,) niet wil-
 „ de uittrekken tot alles, 't welk onder
 „ die benaaming zou kunnen begrepen
 „ worden, maar *zuiverlyk bepaalen* tot die
 „ stoffen waar op de grondbeginzels van
 „ eigene verdediging en behoud geagt
 „ kunnen worden rechtstreeks te werken;
 „ de gelegenheden om daar over te twis-
 „ ten, zich tegenwoordig zo zeldzaam
 „ zullen opdoen, dat Hunne Hoog Mogen-
 „ den niet zullen behoeven zyne Majesteit
 „ te verzoeken om met onpartydigheid en
 „ ernstig te onderzoeken, of *deze nood-*
 „ *zaaklykheid in de daad zo groot is*, als
 „ zy zich in den eersten opslage voordoet,
 „ en zodanig, dat dezelve eene willekeu-
 „ rige overtreding van de uitdruklyke
 „ Letter der Tractaaten zouden kunnen
 „ billyken.”

Dit laatste zeer ingewikkeld voorstel floeg
 op het genomen Besluit, om, ter vermy-
 dinge van allen Onderzoek, wegens het
 vervoeren der Scheepsmateriaalen, nu, in
 den aanvang der Onlusten tusfchen *Groot-*
Brittanje en *Frankryk*, dat geen te doen,
 waar mede men, in den voorigen Oorlog
 des Jaars MDCCLXII, hadt geëindigd;

„ om

„ om, naamlyk, geen Convoy te verlee- II.
 „ nen voor Masten en Hout, tot het bou- B O E K.
 „ wen van Schepen van Oorlog vereischt; —
 „ dat men door de Raaden van de Admi- 1778.
 „ raliteit den Kooplieden zou verwitti-
 „ gen, dat, tot nader order, niet onder
 „ Convoy zouden worden genomen, alle
 „ zulke Schepen, welke, geheel, of ten
 „ deele, gelaaden waren met ongezaagd
 „ Hout, tot het bouwen van Schepen van
 „ Oorlog vereischt, als Masten, Krom-
 „ mers, Knies en zwaare Balken: ook zou-
 „ den den Officieren, over 's Lands Sche-
 „ pen bevel voerende, last gegeven wor-
 „ den, om aan dus bevrachte Schepen geen
 „ Convoy te verleenen (*).”

Wanneer het Verflag, ten grondslage van *Amster-*
 dit Besluit dienende, ter Vergaderinge van *dam*
 de Staatèn van *Holland* werd ingebracht, verklaart
 met oogmerk om het in een Besluit te ver- 'er zich,
 anderen, verzogten de Afgevaardigden van op 't ern-
Amsterdam affchrift, om daar op het goed- stigte,
 vinden hunner Zenderen te verstaan, en tegen.
 dat het volledig Besluit, tot nadere over-
 weeging, mogt worden uitgesteld. Ter
 naastvolgende Vergaderinge leverden de
 Afgevaardigden van *Amsterdam* den last
 in der Vroedschap, die het gedaan Verflag
 en 't Besluit even zeer wraakten. Breed-
 voerig was deeze wederspraak, en vol van
 de sterkste juist ter zaak dienende trekken.
 De Vaders dier Koopstad wettigden en onder

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 33. enz. 57. enz.

II. dersteunden de voorheen gedaane klagten
 BOEK, hunner beste Ingezetenen, en van zo vee-
 1778. le Braaven in den Lande. Zy traden in
 eene wederlegging van de gronden, waar
 op de Raadslag, ten Besluite bestemd, ge-
 bouwd was.

Ons plan laat niet toe dezelve geheel
 over te neemen; maar wy deden der ede-
 le zaak, toen zo manmoedig voorgestaan,
 te kort, als wy ze onzen Leezeren te eene-
 maal onthielden. Zy merkten aan, „ dat
 „ men, door zodanig een Besluit, zou be-
 „ ginnen met het Tractaat van den Jaare
 „ MDCXXIV, en de Regten van de vrye
 „ Vaard en Handel, door de Ingezetenen
 „ deezer Landen daar by verkreegen, den
 „ bodem in te slaan; mitsgaders den Han-
 „ del deezer Landen, voor altoos, in
 „ de gevallen, waar in het voornoemde
 „ Tractaat zou moeten werken, afhan-
 „ gelyk te maaken van het goeddunken
 „ van het *Engelsch Ministerie*; dat de
 „ Gelastigden uit de Admiraliteit hier
 „ tegen niets anders hadden kunnen in-
 „ brengen, dan voor te geeven, dat het
 „ Scheepstimmerhout, welks uitvoer men
 „ wilde beletten, geen aanmerking ver-
 „ diende, in vergelyking van die Artyke-
 „ len, welke men ondersteldé daar door
 „ te zullen behouden (*), even als of de
 „ VOOR-

(*) Men hadt, naamlyk, in 't midden gebragt,
 dat de Bevelen, om geene Schepen, met de meer-
 maals gemelde Scheepsmateriaalen gelaaden, onder
 Convoy te neemen, hoe ingewikkeld ook aan 't En-
 gel-

„ voornoemde onderscheide Artykels van II.
 „ Handel, geene aanéénfchakeling met el- BOEK.
 „ kander hadden, en niet te gelyk na an-
 „ dere Plaatzten zouden kunnen verlegd
 „ worden; mitsgaders als of het Regt van 1778.
 „ *vry Schip, vry Goed*, in één Artykel op-
 „ gegeeven zynde, in andere opzigten,
 „ tegen de eigendunkelyke handelingen
 „ van het Hof van *Engeland* beter zoude
 „ kunnen worden gehandhaafd. — Dat
 „ het neemen van zodanig een Besluit,
 „ dus niet alleen eene volftrekte verkor-
 „ ting zou zyn van het Regt van 's Lands
 „ Ingezetenen, hun toekomende, uit hoof-
 „ de van het gemelde Tractaat; maar dat,
 „ daarenboven: dewyl het *Engelsch Mini-*
 „ *sterie* verklaarde, zich voortaan niet te
 „ willen houden aan het voornoemde Trac-
 „ taat, voor zo verre zulks het vervoer-
 „ ren van Scheepsmateriaalen, na *Fran-*
 „ *sche Havens*, betrof; zodanig eene toe-
 „ geevenheid, eene volllaagene onder-
 „ werping aan de onregtmaatige verging
 „ van het *Engelsche Hof* zou weezen; en
 „ des te meer ontce rend, om dat dit zelf-
 „ de

gelsche Hof, voorgesteld, „ aan zyne *Groot-Brittan-*
 „ *nische* Majesteit niet onbekend kunnende blyven,
 „ daar door het onslag der genomene en in *Engeland*
 „ opgebragte Schepen, waarfchylyk zou worden
 „ uitgewerkt; en dat, aan deeze verwagting niet
 „ voldaan wordende, dan eerst middelen in het werk
 „ zouden behooren gefield te worden, om de vrye
 „ Vaard en Handel van het Gemeenebest te befcher-
 „ men, en de Eer en de Vryheid van den Staat te
 „ handhaaven.”

II. „ de Hof zich van deeze vrye Vaard tegen
 B O E K. „ het Gemeenebest heeft bediend, en aan
 ——— „ *Frankryk*, wanneer Hunne Hoog Mog.
 1778. „ met dat Ryk in Oorlog waren, ook op
 „ Fundament van 't zelfde Tractaat, alle
 „ Scheepsmateriaalen, naar goedvinden,
 „ heeft vervoerd. Zo dat, juist in dezelf-
 „ de omftandigheden, waar in men zich
 „ daar van heeft bediend, des onaange-
 „ zien, de naakoming van zodanig eene
 „ Verbintenis, voor onvoldoenbaar te wil-
 „ len doen doorgaan, en om geene andere
 „ reden dan om *bloote Convenientie* volftrekt
 „ te weigeren, eene openlyke verbreeking
 „ van de goede Trouw is, en met de Eer
 „ en Onafhangelykheid van deezen Staat,
 „ die zich getrouwlyk van deeze Verbin-
 „ tenis heeft gekweeten, niet kan worden
 „ over een gebragt. ——— Dat ook van
 „ zodanig eene Toegeevenheid, in de Re-
 „ gisters van den Staat, niet alleen geen
 „ voorbeeld te vinden was; maar dat de-
 „ zelve, behalven dit, nu nog minder dan
 „ ooit te vooren zou te pafte komen: de
 „ daadlyke toefland, waar in zich *Enge-*
 „ *land* bevondt, in aanmerking genomen
 „ zynde, en dat Hunne Hoog Mogenden,
 „ in de voorige Oorlogen tuffchen *Frank-*
 „ *ryk* en *Engeland*, wanneer het laatstge-
 „ melde Ryk in vry wat bloeiender ftaat
 „ dan het heden was, wel verre van
 „ eene Toegeevenheid van dien aart, als
 „ door Gelastigden geraaden was gewor-
 „ den, plaats te geeven, in tegendeel,
 „ met de grootfte ftandvastigheid, de Reg-
 „ ——— ten

„ ten van hunne Ingezetenen, hun uit II.
 „ hoofde van 't gemelde Tractaat toeko- BOEK.
 „ mende, tegen het *Engelfche* Hof en Mi-
 „ nifterie, gedurende de toenmailige On-
 „ lusten, hebben vast gehouden: de Ver- 1778.
 „ toogen van drie Augustus M D C C X L V I,
 „ en van twintig September M D C C L X I I,
 „ by het Minifterie van *Engeland* konden
 „ tot bewyzen strekken. — Wyders,
 „ dat zodanig eene toegeevenheid deeze
 „ Gemeenebests, ftrydig was met het be-
 „ lang der *Noordsche* en *Zuidelyke* Zee-
 „ genheden, als kunnende alleen strekken
 „ om der vryheid van de Zeevaard een flag
 „ toe te brengen: door aan onze Ingeze-
 „ tenen het afhaalen der *Noordsche* Voort-
 „ brengzelen te beletten, en *Engeland* al-
 „ leen in 't bezit van dien Handel te laa-
 „ ten: zo dat 'er geene *Continentiaale rela-*
 „ *tien*, (zo als men zich, by zekere gele-
 „ genheden, heeft uitgedrukt,) den Ge-
 „ lastigden zyn voorgekomen, waar door
 „ *Engeland*, in het onderneemen van eenen
 „ onregtvaardigen Oorlog tegen deezen
 „ Staat, of in het voortzetten van de te-
 „ genwoordige verregaande buitenspoor-
 „ righeden tegen 's Lands Ingezetenen, in
 „ een tydftip, waar in het zich in groote
 „ verlegenheid bevindt, zou kunnen wor-
 „ den ondersteund.”

„ Zy merkten verder op, „ dat het nee-
 „ men van zodanig een Besluit, waar by
 „ de Regten van 's Lands Ingezetenen zo
 „ tastlyk werden verkort, met geene
 „ Meerderheid van Stemmen kon gefchie-

II. „ den; dewyl, op die wyze, de heiligste
 BOEK. „ banden, waar mede de Leden van dit
 — „ Gemeenebest aan den anderen zyn ver-
 1778. „ bonden, zouden worden losgemaakt, en
 „ de Regten en Vryheden van 's Lands
 „ Ingezetenen in het gemeen, en van de
 „ Leden en Steden in 't byzonder, tot
 „ verdediging van welke allen aan elkan-
 „ der op het kragtigst zyn gehouden, op
 „ eene zydelingsche wyze en onder verre
 „ gezogte voorwendzelen, last zouden
 „ kunnen lyden: 't geen ten duidelykſte
 „ bleek uit de voorgewende regtvaardig-
 „ ging, hier in beſtaande, *dat, hoe zeer*
 „ *het Tractaat van Marine met Meerderheid*
 „ *van Stemmen niet mogt veranderd, noch*
 „ *daar over met Engeland in Onderhande-*
 „ *ling getreden, veel min de Regten en Vry-*
 „ *heden van 's Lands Ingezetenen, daar by*
 „ *verkreegen, zonder algemeene Toestemming,*
 „ *mogten verkort worden, nothans by Meer-*
 „ *derheid aan de Ingezetenen deezer Lan-*
 „ *den de gevraagde Beſcherming, rustende*
 „ *op den grondslag van dat Tractaat, zou*
 „ *kunnen geweigerd worden, by aldien zulks*
 „ *maar niet geſchiedde onder de gedaante,*
 „ *of voorkwam als een gevolg van eenige*
 „ *Onderhandeling; onder hoedanige wille-*
 „ *keurige en gansch ongegronde onder-*
 „ *scheidingen en ſpitsvindigheden, de Raad*
 „ *van Amſterdam volftrekt weigerde eenig-*
 „ *zins de hand te leenen tot de daadlyke*
 „ *verkorting van Regten en Vryheden,*
 „ *die altoos als onſchendbaar zyn aange-*
 „ merkt,

„ merkt, en op de nadruklykfte wyze ge- II.
 „ handhaafd. BOEK.

„ „ Dat de Raad zich, derhalven, als nog —————
 „ vleidde, dat men de Zaaken niet tot dat 1778.
 „ uiterfte zou laten komen; maar, inte-
 „ gendeel, dezelve liever daar heen helpen
 „ ftuuren, dat Convoyen van vereischte
 „ fterkte, ten fpoedigften, werden in ge-
 „ reedheid gebragt; mitsgaders dat, tot de
 „ noodige aanwerving van Manfchappen,
 „ maatregels werden genomen, zo door
 „ middel van beter betaalingen aanmoedi-
 „ gingen, als door middel van Onderhande-
 „ lingen met de *Noordfche Mogendheden*, en
 „ ’er geen langer opfchorting van Convoy
 „ plaats hebbe dan noodig is, om een ge-
 „ noegzaam getal Schepen in gereedheid
 „ te brengen, dat deeze rede van opfchor-
 „ ting in het Befluit wierde uitgedrukt. —
 „ Dat verder het Hof van *Groot-Brittanje*
 „ behoorde aangefchreeven te worden, dat
 „ men over geene Verandering, hoe ge-
 „ naamd, in het *Tractaat van Marine*, met
 „ het zelve in Onderhandeling zou tree-
 „ den, noch ook, op cenige andere wyze,
 „ gedoogen, dat rechtftreeks, of van ter
 „ zyde, eenig na deel wierd toegebragt aan
 „ den Vryen Handel en Vaard van ’s Lands
 „ handeldryvende Ingezetenen; met by-
 „ voeging, dat zyne Majesteit met geene
 „ reden hier op kon dringen, als zelve ge-
 „ oordeeld hebbende, toen zich certyds
 „ de gelegenheid daar toe opdeedt, dat het
 „ rechtmatig en voegelyk was, zich van

II. „ dit zelfde Tractaat tegen onzen Staat te
BOEK. „ bedienen.”

— Eindelyk verklaarde *Amstels* Agtbaare
1778. Raad, „ dat dezelve een Besluit, by Meer-
„ derheid genomen, de wettige Bescher-
„ ming weigerende aan 's Lands Koop-
„ handel en Zeevaard, zou houden voor
„ eene volstrekte overtreding der Grond-
„ wetten van den Lande, en verbreking
„ van de banden, waar door de Leden
„ van deezen Staat, tot verdediging van
„ elkanders Regten en afweering van allen
„ geweld, aan den anderen verbonden
„ zyn; mitsgaders, dat het natuurlyk ge-
„ volg daar van zal moeten weezen, dat
„ de Raad, zich daar volgens ook zal moe-
„ ten regelen in de aanstaande raadplee-
„ gingen, die 'er zullen moeten vallen
„ over het dragen der Lasten van den
„ Staat, welke nergens anders toe werden
„ opgebracht, dan om de gemeene Zaak,
„ de Regten en Vryheden van 's Lands In-
„ gezetenen, met alle vermogens, te be-
„ schermen (*).”

Het Be- Ondanks deeze zo ernstige als gegronde
sluit gaat Tegenverklaringen van *Hollands* eerste
niet te Handelstad, werd het gemelde Besluit, op
min door; den negentienden van Slachtmaand geno-
en *Engel-* men, en des, op reeds verhaalde ingewik-
land vol- kelde wyze, door den Graave VAN WEL-
hardt in DEREN aan den Lord SUFFOLK, met het
dezelfde be-
maatre- gelen.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 45, enz.

begin van Wintermaand, kennis gegeven; die, in zyn Wederantwoord, genoegzaam ^{BOEK.} toonde, welk een geest den Koning van Groot-Brittanje, of diens Staatsdienaaren, ^{1778.} by aanhoudenheid, bleef bezielen, en onder het masker van Vriendschap de vyandlykste aanslagen trouwlooslyk bedekte. Naa zich uitgelaaten te hebben over de nuttigheden van het Admiraliteits-Hof in *Engeland*, 't welk de zaak der opgebragte Schepen onderzocht en Vonnis streek, vervolgt hy, „ de uiterste aandagt, welke de Koning „ flaat op de belangen van den Koophandel der Algemeene Staaten, en de andere Mogenheden, met welchen hy in Vriendschap leeft, of Onzydig zyn, heeft hem bewoogen om alle Ongeregelgheden der Kaperschepen te bedwingen, en, zo veel mogelyk, alle klagten in het toekomende, te weeren; met dit oogmerk worden 'er thans daadlyk naderdere en alles afdoende Orders vervaardigd, die, binnen kort, zullen afgegeeven worden. Ik vlei my, dat de uitwerking aan het oogmerk zal beantwoorden: 't geen nog ondersteund wordt door de Vonnissen des Admiraliteits-Hofs, die niet *voordeeliger* hebben kunnen weezen voor de Onderdaanen van Onzydige Mogenheden, en boven al voor die van hunne Hoog-Mogenden (*). Ik twyfel „ niet,

(*) Hoe zeer dit een enkel voorgaeven, en met de waarheid der zaake volstrekt strydig was, bleek uit de Vonnissen, van tyd tot tyd, geslaagen. In de ^{N.}

II. „ niet, of zy zullen, uit alles, wat ik by-
 BOEK. „ gebragt heb, moeten besluiten, dat
 1778. „ 's Konings opregt en eenpaarig oogmerk
 „ is, hun te voldoen, in *alles wat bestaan-*
 „ *baar* is met zyne eigene verdediging en
 „ behoudenisfe: stukken van te veel aan-
 „ gelegenheids, dan dat zyn Majesteit ze
 „ ooit uit het oog zou verliezen, en hem
 „ noodwendig voorfchryven het onveran-
 „ derlyk in agt neemen der beginzelen,
 „ welke ik in Wynmaand de eer gehad
 „ heb voortedraagen (*).” Welke 's Ko-
 nings beginzels toen waren hebben wy hier
 boven (†), opgegeeven, en deeze onver-
 anderlyk blyvende, viel het ligt te raamen,
 wat der Scheepvaard te wagten stondt.

Nadere De nadere last voor de *Engelsche* Kapers,
 Last aan van welken Lord SUFFOLK gewaagde,
 de *Engel-* verscheen cerlang, schoon zy, by het uit-
 sche Kap- druklyk vermelden, en daar door erken-
 pers. nen, van *grootte Ongeregeldheden* en *onverschoo-*
nelyke Geweldenaaryen aan de Schepen, Vaar-
 tuigen en Goederen der Onderdaanen van
 deezen Staat gepleegd, bevel kreegen om
 de Schepen, toebehoorende aan de Inge-
 zetenen deezes Gemeenebests, vry te laa-
 ten

IV. *Nederl. Jaarboeken* 1779. bl. 65 vinden wy een
 voorbeeld van dusdanig een Vonnis: en bl. 70 de
 welgegronde klagen deswegen door de Bevragter:
 ter Vergaderinge der Algemeene Staaten voorgedraa-
 gen, waar in de gronden, op welken de *Engelichen*
 hunne trouwlooze handelwyze poogden te billyken,
 met allen klem, wederlegd worden.

(*) *Resol. van H. H. M. M. Luné* 21. Dec. 1778.

(†) Zie hier boven, bl. 222.

ten gaan, was het wel duidelyk met uit- II.
 zondering van de zodanige, die met *Scheeps- BOEK.*
bouw-stoffen of goederen, welke tot aan-
 bouw van Schepen konden dienen, gela- 1778.
 den waren. (*) Weshalven, met het gee-
 ven van deezen nieuwen Lastbrief, de
 zaak niets vorderde, en 'sKonings oog-
 merk, om geene *Scheepsbehoefsten* door *Hol-*
landsche Schepen na *Frankryk* te laten voc-
 ren, op het middagklaarste bleek. Dus
 werden, en in den even bygebragten
 Brief van Lord SUFFOLK, en in dit Kaa-
 per-reglement, de verklaaringen des Graa-
 ven van WELDEREN, uit naam hunner
 Hoog Mogenden, openlyk van de hand
 geweest, en veragt: en dit alles, van on-
 zen kant, zonder des eenige aanmerking
 te maaken, met een bykans onoplosbaar
 stilzwygen beantwoord.

't Was ondertusfchen de Vroedschap Klagten
 van *Amsterdam* alleen niet, die zich be- der Frie-
 zwaard voelde, en het genomene Besluit, sche
 om geen Bescherming te verleenen aan Kooplieden
 Schepen met *Scheepsbouw-stoffen* bevragt, den over
 wraakte. De *Friesche* Kooplieden lever- 't geno-
 den hier over hunne klagten ter tafel der mene Be-
 Algemeene Staaten in, uit hoofde van sluit.
 het byzonder belang, 't welk dit Gewest
 hadt by de Houtvaard. Zy bragten in
 't midden, „ dat *Friesland* het grootfte
 „ ge-

(*) Het woord hier in 't Engelsch gebruikt, was
Naval stores. Zie het Reglement zelve, *N. Nederl.*
Jaarb. 1779. bl. 63.

- II. „ getal der Schepen van 't Gemeenebest
 BOEK. „ opleverde, welke de Vaard van en na
 — „ het Noorden, de *Engelsche* en *Fransche*
 1778. „ Havens, de *Bogt van Frankryk*, *Portugal*
 „ en *Spanje* waarnamen: welker getal te-
 „ genwoordig wel op *twee duizend* mogt
 „ begroot worden, voor 't grootste ge-
 „ deelte bevaaren door geboorene en al-
 „ hier gevestigde Onderdaanen van den
 „ Staat. — Zy hadden, in, deeze tyds-
 „ omstandigheden, niet naagelaaten, om,
 „ naa zich alvoorens genoegzaam onder-
 „ rigt te hebben, wegens den inhoud der
 „ Tractaaten van het Gemeenebest met
 „ onderscheidene Mogenheden, hunnen
 „ Handel en Vaard, naar de Letter dier
 „ Tractaaten, zodanig in te rigten, als zy
 „ met hun belang, en de vryheid van
 „ Handel, by de Tractaaten bepaald,
 „ meest overeenkomstig rekenden. Dee-
 „ ze alzins geoorloofde handelwyze, hadt
 „ ten gevolge gehad, het geeven van
 „ zwaare en menigvuldige Commissien,
 „ het doen inkoopen van verscheide Waa-
 „ ren, het bevrachten van Schepen, het
 „ uitzenden derzelven om Laadingen in
 „ te neemen, het aanneemen en betaa-
 „ len van zwaare Wisfels, het doen van
 „ Verzekeringen, en, met één woord,
 „ alles wat een uitgebreide Handel mede
 „ brengt.
 „ Inmiddels, waren hun, van alle kan-
 „ ten, toegekomen, de onaangenaame be-
 „ rigten van het neemen en opzenden der
 „ Scheepen: deeze hadden menigvuldige
 „ Ver-

„ Verzoekschriften om Convoy by den II.
 „ Souverain doen inleveren. De gunstige BOEK.
 „ Besluiten daar op gevallen, en verzekerd
 „ de hoop van Convoy te zullen erlangen, 1778.
 „ hadden hun aangemoedigd om te bezor-
 „ gen, dat de Schepen, voor al die van 't
 „ Noorden kwamen, en na Frankryk be-
 „ stemd waren, en 's Lands Zeegaten voor-
 „ by moesten, daar binnen zouden vallen,
 „ om zich onder 's Lands Vlag te begee-
 „ ven, en hun Reizen met Convoy te vol-
 „ brengen. Deeze voorzorg zag voor al
 „ op Schepen met Masten en Hout belaa-
 „ den, als meest bloot gesteld aan de aan-
 „ vallen der Engelschen, hoe zeer dezelve
 „ uitdruklyk in het Tractaat van MDCLXXIV
 „ zyn vrygesteld.

„ Dan zo zeer zy, eenstemmig met de
 „ Hollandsche Kooplieden, over het vergun-
 „ nen en welverdeelen der Convoyen,
 „ verheugd en gerust gesteld waren, zo
 „ zeer waren zy aangedaan geweest toen
 „ te hunner kennis kwam, dat Schepen,
 „ met Masten en Hout belaadend, by de
 „ Capiteinen der Convoyeerende Oorlog-
 „ schepen, geene Seinen van verkenning,
 „ noch Convoy, konden erlangen. Zy wa-
 „ ren dus, buiten hunne schuld, buiten
 „ 't geen zy billyk verwagten moesten,
 „ zonder eenige voorgaande waarschuwing
 „ van zich in tyds voor schade te hoeden,
 „ ja, zonder eenigen bepaalden tyd te er-
 „ langen om voorzorgen te gebruiken, om
 „ hunne Schippers en Medehandelaars te
 „ kunnen verwittigen, en zich voor het

„ aan-

II. „ aanneemen van voortgelyke Laadingen
 BOEK. „ te wagten , niet dan met den slag ge-
 ——— „ waarfchuwde; en in menigte verlegenhe-
 1773. „ den en verwarring hunner zaaken ge-
 „ dompeld, waar uit zy zich, zonder de
 „ veel vermogende Hulp van Hunne Hoog
 „ Mogenden, niet wisten te redden, en
 „ welke hunne weezenlyke ruïne na zich
 „ zouden fleepen, zo 'er geen fpoedig her-
 „ ftel werdt aangewend.”

Om te toonen, dat dit geen ydele klagten waren, en geenzins, t geen zommigen al te ligtvaardig de *Gewoone Klagten der Kooplieden* noemden, traden zy in een breed verflag van den Houthandel en Houtvaard der *Friezen*; die geheel in verwarring, en te eenemaal, tot onherftelbaare fchade der veelvuldige Belanghebberen, te niet zou loopen. De twee duizend Schepen, die grootendeels nutloos zouden worden, mogten zy begrooten op eene fomme van twintig Millioenen, en het aantal der Reeders en Deelhebbers, op twee-en-der-tig duizend. Zy verzogten, derhalven, dat de zaaken daarheen mogten gewend worden, dat men de weigering van Convoy, aan Schepen, met Masten en Hout belaadn, introk, en zulke Schepen de befcherming van de Vlag van den Staat verleende (*).

Brief van In dit nadruklyk zeer wel opgefteld Ver-
 den Re- zoekfchrift der *Friefche Kooplieden*, maak-
 fident DE ten

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 155. enz.

ten zy, met veel regts, gewag van een II. gedreigden stilland der Scheepvaard, op BOEK; en uit de Havens in de Oostzee; en versterkten deeze droeve waarheid, door een 1778.

Brief van J. J. DE SWART, Resident van den Staat aan het Hof van *Rusland*, ge- rigt aan Hunne Hoog Mogenden, en van deezen inhoud. „ Het geduurig opbrengen van onze Koopvaardyschepen door de *Engelschen*, en de mishandeling, welke ons Scheepsvolk daar by moet lyden, veroorzaakt alhier onder de Kooplieden, die gewoon zyn zich van onze Schepen, na de *Fransche*, *Spaansche* en *Italiaansche* Havens te bedienen, eene groote verflaagenheid, en het is te vreezen, dat, zo daar in niet voorzien wordt, onze *Hollandsche* Scheepvaard, zo op en van hier, als op de Havens aan de *Oostzee* gelegen, toekomende jaar geheel stillaan, waar door derzelver Kooplieden, en inzonderheid de handeldryvende Ingezetenen van den Staat, een onherstelbaar nadeel zouden komen te lyden: dewyl niemand zich van onze Schepen zal kunnen of durven bedienen. Weshalven hy om bescherming voor dezelve verzogt (*).”

De schikking om Convoy te ontzeggen aan Schepen met Scheepstimmerhout te laaden, en na de *Fransche* Havens bestemd moest onmiddelyk bekend, en kon met De *Fransche* Afgezant te vertoog in, be-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 159.

II. geene onverschilligheid vernomen worden
 BOEK. aan het *Fransche Hof*. De *Fransche Afge-*
 — zant in 's *Haage*, de Hertog DE LA VAU-
 1778. GUYON; leverde een Vertoog in, 't welk
 trekkelyk op deezen zin uitliep: „dat het vertrou-
 tot de „ wen, waar in zyne Majesteit was, dat
 Onzydig- „ Hunne Hoog Mogenden, bezielde met
 heid en „ Onafhan- „ eenen hartlyken yver, om de volmaak-
 gelyk- „ te eensgezindheid, welke 'er thans tus-
 heid. „ sphen *Frankryk* en de Algemeene Staa-
 „ ten heerschte, steeds te doen staad gry-
 „ pen, zich in de tegenwoordige omstan-
 „ digheid sfiptlyk zouden gedraagen naar
 „ de grondbeginzelen eener volstrekte On-
 „ zydigheid, hem genoopt hadden om de
 „ *Vereenigde Gewesten* te begrypen in het
 „ Reglement, door hen in de Maand Ju-
 „ ly laatstleden vastgesteld, aangaande de
 „ Koophandel en de Scheepvaard der On-
 „ zydige Volken, dat zyne Majesteit des
 „ te minder reden vondt, om aan de vol-
 „ harding van Hunne Hoog Mogenden,
 „ in deeze grondbeginzelen te twyfelen,
 „ naardien Hoogstdezelve, Hem daar
 „ van, herhaalde reizen, hadden doen
 „ verzekeren, en deeze grondbeginzels
 „ den allerweezenlyksten grond en steun
 „ uitmaakten, van de rust en de welvaard
 „ des Gemeenebests. — Dan, dat zy-
 „ ne Majesteit meende zich, omtrent dit
 „ punt, volkomen zeker te moeten stel-
 „ len, en dat hy, derhalven, met dit
 „ oogmerk, Hunne Hoog Mogenden,
 „ eene duidelyke en naauwkeurige ver-
 „ klaaring afvroeg, aangaande hunne ver-
 „ de-

„ dere Besluiten, en aan hun verklaaren. II.
 „ de, dat hy zich, naar dit hun Antwoord, BOEK.
 „ zou schikken, om de Reglementen, —
 „ welke hy nader zou wenschen te bekrag- 1778.
 „ tigen, voor zo verre dezelve de Ingeze-
 „ tenen van deeze Staat betroffen, te on-
 „ derhouden, of te vernietigen. Weshal-
 „ ven zyne Majesteit zich vleidde, dat
 „ Hunne Hoog Mogenden, zich, op eene
 „ juiste en nauwkeurige wyze, zouden ge-
 „ lieven te verklaaren, noopens de ken-
 „ merken eener volmaakte Onzydigheid,
 „ waar van zyne Majesteit zich verzekerd
 „ hielt, dat zy niet voorneemens waren
 „ af te wyken. Hy verwagte dus, dat
 „ zy aan de Vlag der *Vereenigde Gewesten*
 „ alle vryheid zouden doen geworden, die
 „ aan dezelve toekwam, als voortvloeijen-
 „ de uit hunne Onafhangelykheid, en dat
 „ zy de Regten van hunnen Koophandel
 „ zo ongeschonden zouden bewaaren, als
 „ dezelve, volgens het Regt der Volken
 „ en der Tractaaten behoorden te zyn. —
 „ De minste afwyking van deeze grondbe-
 „ ginzelen, zou ten kenmerk strekken van
 „ eene Eenzydigheid, welke noodwendig,
 „ door haare uitwerkzelen, zou te wege
 „ brengen, dat zyne Majesteit niet alleen,
 „ de Voorregten weder introk, welke hy
 „ aan de Vlag van Hunne Hoog Mogenden
 „ hadt verzekerd, door zyn Reglement,
 „ ten aanzien der onzydige Volken; maar
 „ ook de weezenlyke en loutere gunsten
 „ opfchortte, welke de Koophandel der
 „ *Vereenigde Gewesten* genoot in alle de Ha-
 „ , vens

II. „vens van zyn Koningryk, uit geene an-
 BOEK. „dere beweegreden, dan enkel de goed-
 ——— „willigheid en toegenegenheid van zyn
 1778. „Majesteit voor Hunne Hoog Mogen-
 „den (*).”

Hydringt Naa het gehandelde met *Engeland*, kon
 het nader niemand twyfelen aan de bedoeling des
 aan. *Franfchen* Hof's met dit Vertoog. Geene
 duisterheid veroorzaakte verwyl van ant-
 woord; doch verlegenheid, wat te zeg-
 gen, baarde ftilzwygen, tot dat de Hertog
 DE LA VAUGUYON, kennis gekreegen
 hebbende van het nadere Kaaper-reglement
 des Konings van *Engeland*, zo regelrecht
 ingerigt tegen de inzigten en billyke be-
 geerte van zyn Hof, een dringender Be-
 rigtschrift aan Hunne Hoog Mogenden
 overgaf, by 't welke hy, hoofdzaaklyk, het
 voorgaande Vertoog herhaald hebbende,
 met zo veele woorden verklaart. „ Dat
 „ de vryheid [van de Vlag der *Vereenigde*
 „ *Gewesten*] bedrieglyk zou zyn, en de
 „ Ongefchondenheid van de Regten des
 „ Koophandels, op 't Regt der Volken en
 „ der Tractaaten gegrond, niet ongerept
 „ zou blyven, indien Hun Hoog Mogen-
 „ den dezelve niet door eene gepaste be-
 „ fcherming handhaafden, en in gevalle
 „ zy duldden, dat hunne Onderdaanen de
 „ Convoyen bleeven misfen, zonder wel-
 „ ken deezen geen genot konden hebben,
 „ van de Voorregten door hun verkreegen
 „ en

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 84.

„ en ingeroepen. Een Besluit, van welk II.
 „ eene natuur ook, 't geen zou strekken BOEK.
 „ om hun te berooven van zulk eene wet-
 „ tige Bescherming, 't zy in 't gemeen, 1778.
 „ ten aanzien van alle hunne takken van
 „ hunnen Koophandel, 't zy meer byzon-
 „ der, ten opzigte van allerlei soort van
 „ *Scheepsbehoefstns*, zou, in de tegenwoor-
 „ dige omstandigheden, aangezien wor-
 „ den als eene handelwyze, die recht-
 „ streeks inbreuk deedt op de grondbegin-
 „ zelen eener volstrekte Onzydigheid, en
 „ onvermydelyk de gevolgen naa zich slee-
 „ pen, vermeld in het voorgaande Ver-
 „ toog. Weshalven de Koning op dit stuk
 „ een klaar en duidelyk Antwoord deedt
 „ afvraagen (*).”

Voor dit gedreigde onheil, van de zyde
 van *Frankryk*, waren niet alleen de *Hol-
 landsche* Kooplieden, maar ook de *Friesche*
 bevreesd geweest, en hadden, niet by wy-
 ze van Voorspelling; doch uit reeds loo-
 pende maaren en tydingen, hunne bekom-
 merdheid betuigd, over de maatregelen in
Frankryk beraamd, over de intrekking van
 een Reglement, en van Voordeelen, wel-
 ker derving allen Handel op *Frankryk*
 onmogelyk zou maaken, en den gewis-
 sen doodsteek toebrengen aan *Friesland's*
 Scheepvaard en Rederyen (†).

Wel

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 87.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 161.

II. Wel verre van den *Franschen* Afgezant
 BOEK. een Antwoord te laten toekomen van dien
 ————— bepaalden aart, als hy, by herhaaling,
 1778. verzogt hadt, besloot men by de Staaten
 Ontduikend Antwoord daar op gegeven.
 van *Holland*, met meerderheid van stemmen, de zaaken ter Algemeene Staatsvergadering daar heen te rigten, dat men dien Gezant het volgende te verstaan gaf. „ Dat
 „ Hunne Hoog Mogenden altoos hadden
 „ hooggeschat en zouden hoogschatten de
 „ harmonie met zyne Majesteit, en Hoogst-
 „ deszelfs vriendichap en toegenegenheid
 „ voor den Staat, gaarne wilden aankwee-
 „ ken, door alle middelen, die de onaf-
 „ hanglyke rust van 't Gemeenebest ver-
 „ zekerden en medewerkten tot eene vol-
 „ maakte Onzydigheid, in de Onlusten
 „ tusichen zyne Majesteit en den Koning
 „ van *Groot-Brittanje* ontstaan. ——— Dat
 „ zy niet schroomden eenvoudig en rond-
 „ borstig aan zyne Majesteit te verklaaren,
 „ dat hun voorneemen was om by de voor-
 „ schreevene Onzydigheid zorgvuldig te
 „ blyven, in het vaste vertrouwen, dat
 „ de beide Mogenheden zich daar mede te
 „ vrede zouden houden, en Hunne Hoog
 „ Mogenden in 't gerust genot daar van
 „ laten. Dat de Handel en Zeevaard van
 „ 't Gemeenebest, een voornaam middel
 „ van deszelfs bestaan zynde, de vrye
 „ oefening daar van Hunne Hoog Mogen-
 „ den zeer ter harte ging. — Dat zy zich
 „ ook vleiden, dat beide de Mogenheden
 „ niet ongenegen waren, of zich zouden
 „ laa-

„ laten overhaalen, om aan dezelve te II.
 „ laten den loop, dien het Regt der Vol- BOEK.
 „ ken en de Tractaaten wettigen, en dat, ———
 „ *wanneer daar over eenige discussie valt*, 1778.
 „ *zulks alleen aan de gemaatigdheid en caute-*
 „ *le van Hun Hoog Mogenden, om aan de Re-*
 „ *gelen van Voorzigtigheid, zo veel mogelyk,*
 „ *plaats te geeven, kan worden toegeschreeven.*
 „ *Dat Hunne Hoog Mogenden, by de mesures*
 „ *tot efficatieuze protectie van haare Commer-*
 „ *cie en vrye Navigatie, zonder onderscheid*
 „ *van den eigendom der Laadingen, en tot*
 „ *handhaaving van de Neutraliteit, voegen de-*
 „ *zulken, waar door de gelegenheid tot brouil-*
 „ *leries kan worden ontgaan.* — Dat zy
 „ eindelyk zich te zeer van de billykheid
 „ van zyne Majesteit verzekerd hielden,
 „ dan dat zy zich niet zouden belooven,
 „ dat zyne Majesteit met deeze ronde Ver-
 „ klaaring van de gevoelens Hunner Hoog
 „ Mogenden genoeg zou neemen, en
 „ gelieven te volharden by de regelen van
 „ behandeling der Onzydigen, en vervol-
 „ gens ook van de Onderdaanen van Hun-
 „ ne Hoog Mogenden, die zyne Majesteit
 „ zelve geoordeeld hadt met het Regt der
 „ Volken overeenkomstig te weezen, en
 „ by Hoogstdezelfs Schikkingen, waar
 „ op de Handel, die tot nu toe zo geluk-
 „ kig tot nut en voordeel van elkanders
 „ Landen en Onderdaanen werdt gedree-
 „ ven, gegrond was (*).”

Zo-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 130.

II. Zodanig een Antwoord, 't geen niets
 BOEK. bepaalds opgaf, wegens het voorneemen
 ————— der Staaten, om de Onafhangelykheid des
 1778. Gemeenebests en de Regten der Ingezete-
Amster- nen, op de Tractaaten rustende, te hand-
dam wei- haaven, tegen de willekeurige bepalingen
 gert daar des *Engelschen* Hof's; en waar uit veel eer
 in toe te moest afgeleid worden, dat zy, om het
 stemmen. ongenoegen van *Engeland* te ontgaan, in-
 schiklykheden zouden gebruiken, zo zeer
 tot krenking van het belang der Handel-
 dryvende Ingezetenen, als tot nadeel van
Frankryk strekkende; dit was de grond,
 dat de Afgevaardigden van *Amsterdam*, die
 voorheen op het handhaaven van de Han-
 delbelangen, met den grootsten yver, had-
 den aangedrongen, volhardden by derzel-
 ver Aantekening (*), en verklaarden, op
 die zelfde gronden, in dit Besluit en Ant-
 woord niet te kunnen toestemmen.

De Fran- Wanncer, 't zelve, ondanks deeze te-
 sche Ge- genverklaaring, by de Algemeene Staaten,
 zant wei- aangenomen, en als derzelver Antwoord,
 gert het aan den Hertog DE LA VAUGUYON ge-
 aan te neemen, geeven werd, weigerde deeze Afgezant,
 en 't den last volgende zyns Koninglyken Mees-
 wordt in ters, die bevolen hadt, hem geen ander
Frank- Antwoord te laten toekomen, dan waar
 ryk van by, op de duidelykste en nauwkeurigste
 de hand gewee- wyze, de kenmerken zouden blyken eener
 gen. volkomene en volstreckte Onzydigheid, het-
 zelve aan te neemen. Zy zonden 't, der-
 hal-

(*) Zie hier boven, bl. 243.

halven, aan hunnen Afgezant ten *Franschen* Hove, den Heere *LESTEVENON* II.
BOEK.
VAN BERKENROODE, om het eigenhandig aan den Staatsdienaar der Buitenland- 1778.
 fche Zaaken, Graaf *DE VERGENNES*, aan te bieden; doch hier haaperde het werk niet min dan in den *Haage*: op verzoek diens *Franschen* Staatsdienaars, gaf hy dit Antwoord niet over, en fchreef, op diens begeerte, om een nader (*).

In deezen belemmerden toefland bevondt zich dit Gemeenebest, met het afloop des Jaars *MDCCLXXVIII*. Wy moeten het verdere beloop deezer zaake verfhuiven tot de Gefchiedenis van het volgende Jaar; doch kunnen niet voorby hier eene en andere aanmerking te berde te brengen, over het gedrag van het *Engelfche* en *Fransche* Hof ten opzigte van de *Vereenigde Gewesten*. — De gelegenheid, ftaat en aanzien van dit Gemeenebest, hoe zeer ook 't gewigt daar van, in vergelyking van vroeger dagen, verminderd mogt zyn, was zodanig, dat het ter Zee eenig overwigt kon toebrengen aan den geenen wiens zyde het koos. Niet vreemd, derhalven, dat *Engeland* en *Frankryk* in vyandschap zynde, elk, op 't yverigst, in de weere was, om de *Vereenigde Gewesten*, op zyne zyde te trekken, of ten minften tot Onzydigheid te bewcegen. — Aanmerkingen op het gedrag van het *Fransche* en *Engelfche* Hof in dat Tydsge- wricht.
Onzydigheid,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 132. vergeleeken met bl. 176.

II. *heid*, een woord aan zo veel verdraaijingen
 BOEK. van het Eigenbelang onderheevig, en waar
 ——— mede dikwyls deerlyk gespeeld wordt; en
 1778. tot welks bepaaling, Verbonden ter voor-
 koming van misverftand gemaakt, dikwyls
 niets betekenen: dewyl, gelyk de Gefchie-
 denisfen te over uitwyzen, de heiligfte Ver-
 bonden, zeldzaam worden nagekomen, dan
 door de zodanigen, die 'er hunne rekening
 by vinden; gelukkig indien eene duistere
 of dubbelzinnige uitdrukking, gelegenheid
 verſchaft om het Verbond, naar de inzig-
 ten van Eigenbelang, uit te leggen, en het
 haatlyk verwyt van Bondbreuk te ontgaan;
 doch, indien dit niet kan gefchieden, zal
 men, om *reden van Staat*, een dikwyls alle
 gruwelen vergoelykend toverwoord, de
 klaarſte Bedingen verſmaaden, en zich ge-
 draagen als of ze niet beftonden, omtrent
 de zodanigen, die het aan de Magt of den
 Wil ontbreekt om ze te doen gelden.

Beide de gemelde Hoven betuigden, ge-
 lyk de herhaalde Vertoogen uitwyzen, den
 Staat de tederſte Vriendſchap toe te draa-
 gen, en op het hartlykſt deel te neemen
 in dezelfs belangen; beide drongen zy aan
 op het handhaaven der *Onafhangelykheid*;
 een woord, bykans aan dezelfde verſchil-
 lende uitleggingen onderheevig als dat van
Onzydigheid. Immers, in het tegenwoor-
 dige geval, werd, van den eenen kant,
 beweerd, dat het ſtreedt met de Onafhan-
 gelykheid van den Staat, dat *Engeland* den-
 zelve zou vooſchryven op hoedanige eene
 wyze met *Frankryk* te handelen; terwyl
 men,

men, van den anderen kant, op niet min II.
 sterken toon dreef, dat het onbestaanbaar BOEK.
 was met diezelfde Onafhangelykheid, dat
Frankryk het Gemeenebest de wet zou zet- 1778.
 ten, hoe zich 't zelve omtrent *Engeland* had
 te gedraagen. Niemand, die een denkbeed
 heeft wat het in hebbe een Onafhangelijke
 Staat te weezen, kan lochenen, dat het
 den Souverain daar van alleen toekomt, dit
 voorregt tegen alle willekeurige regelen van
 andere Mogenheden te beschutten, en al-
 len vreemden indragt daar op af te wee-
 ren. — Deeze baarblykelyke stelling lag
 ook opgeslooten in de betuigingen der bei-
 de Hoven; dan zy maaten de Onafhange-
 lykheid van den Staat met den maatstok
 van Eigenbelang. *Frankryk* voegde by de
 verklaring van 's Lands Onafhangelykheid,
 en de verpligting om dezelve ongeschon-
 den te bewaaren, dat die Kroon het ver-
 zuim daar van voor een schennis der Onzy-
 digheid zou aanzien, en wilde, derhalven,
 dat men de Ingezetenen des Gemeenebests,
 die Scheepsbouwstoffen, overeenkomstig
 met de uitstaande Tractaaten, na *Fransche*
 Havens voerden, zou geleiden, en tegen al-
 len geweld dekken. *Engeland*, daar en te-
 gen, oordeelde, dat die Onafhangelykheid
 niet bewaard bleef, wanneer men het oor-
 leende aan de aanzocken eener andere Mo-
 genheid; maar verboodt, ten blyke hoe het
 die Onafhangelykheid eerbiedigde, den
 Staat Scheepsbouwstoffen na *Frankryk* te
 laaten voeren: want dat het zulks niet wel
 zou kunnen gedoogen, al ware het dat men
 zou

II. zou goedvinden die overvoering te doen
BOEK. onder het geleide van Oorlogfchepen.

1778. Hoe veel gelykheids zich in dit gedrag
dier beide Mogenheden moge opdoen, als
men 't zelve oppervlakkig befchouwt, en
Eigenbelang of Zelfverdeediging daar van
den grond uitmaake, doet 'er zich, het
ftuk nader beziende, een aanmerkelyk
verfchil op. *Engeland* kon, behoudens de
trouw der Verbonden, den Staat een vry-
en toevoer van Koopwaaren, letterlyk be-
dongen, na *Frankryk* niet beletten, dee-
ze fremden met het Recht der Volken in,
en verfterkten 't zelve. Onderfcheid te
maaken tufchen de Letter, en den Zin,
of Geest der Tractaaten, waar van men
zich zocht te bedienen, was tastbaar eene
loutere uitvlugt: den dringenden nood en
het groot nadeel, indien het Tractaat naar
de letter ftandgreep voor te wenden, was
't zelve, voor altoos, van kragt te beroo-
ven: want dan kon het nooit ftand gry-
pen. Een verklaarde Oorlog, of zodani-
ge vyandlykheden als de verbitterdste Par-
tyen, naa eenen plegtig verklaarden Oor-
log elkander konden aandoen, 't welk in
't weezen der zaake geen verfchil te weege
bragt, en waar op ook de verbreedde Last
van zyne Hoogheid ftende (*), was het ee-
nig geval waar van het Artykel des verdrags
hier te pafte komende, zo uitdruklyk fprak:
en in een Oorlog, die ter zee ftondt ge-
voerd

(*) Zie hier boven, bl. 216.

voerd te worden, was de toevoer van II. Scheepsbouwstoffen aan den vyand altyd **BOEK:** nadeelig: het verdrag moest nu, of nooit, gelden. Ware het immer geoorlofd, onder **1778.** voorgeeven van gedreigden nood, of toegebragt nadeel, zich het gestand doen eens Verbonds te onttrekken, dan stondt de deur ter schandelykste trouwverbreekinge altoos wagen wyd open; niemand was dan verpligt een Verbond, by 't welk hy zich bezwaard rekende, een oogenblik langer te houden, en elk mogt de heiligste banden, zo ras ze hem knelden, aan stukken scheuren. — *Frankryks* eischen, niet min dan die van *Engeland* op de beginzelen van Zelfsverdediging en Zelfsbehoudenis rustende, behelsden geenzins een inbreuk op bestaande Verbonden; doch waren gegrond op de zuiverste voorschriften eener volmaakte Onzydigheid: het dreigde, in gevalle de Staat, die overeenkomstig met deszelfs Onafhangelykheid niet hanghaafde, denzelven een vryen en onbelasten invoer van Koopwaaren na dat Ryk te beneemen, door geen Verbond toegezegd, en alleen afhangelende van 's Vorsten willekeur. — Wyders was de begeerte van dit Hof, dat de Staat zyn Handel en Zeevaard behoorelyk beschermde, niets anders dan het geen 't weezenlyk belang en de welvaard der Ingezeetenen volstrekt vorderde, in zo veele Klagten en Verzoekschriften, herhaalde keeren, en met klem van taal en de bondigste bewyzen aangeduid: terwyl *Engelands* doel alleen daar heen strekte om de *Vereenigde Gewes-*

II. *ten* van de uitneemendste voordeelen te
 BOEK. berooven, en de bron van derzelve wel-
 vaard te stoppen.

1778. 't Ontbrak, ten deezen dage, dat de
 Partyſchap zich meer en meer begon te
 vertoonen, niet aan lieden, die, om de
 overeenkomst tuſſchen de begeerte van
 het *Frantiſche* Hof, en de weigeringen van
Amſterdam om *Engeland* de gevorderde In-
 ſchiklykheden te bewyzen, ſpraaken van
 eene ongeoorlofde Verſtandhouding, en
 Zamenſpanning dier Stad met dat Hof, ten
 einde het Gemeenebeſt mede in den Oor-
 log tegen *Engeland* in te wikkelen; doch,
 men merkte te regt op, dat, indien *Am-
 ſterdams* gedrag uit een zo haatlyk oogpunt
 beſchouwd wierd, men dat der tegenſtan-
 deren van 't gevoelen dier Stad in een
 even ongevallig gezigt-punt kon plaatzen,
 en hun houden voor Verbondelingen met
Groot-Brittanje, die eenſtemmig met de in-
 zigten van dat Ryk, den Staat met *Frank-
 ryk* in Oorlog zогten te brengen: dewyl
 hunne raadſlagen even zeer ſtrekten om
Engeland genoeg te geeven, als de ge-
 dagten van *Amſtels* Agtbaaren Raad, om
 zich naar de begeerte van *Frankryk* te
 ſchikken. Dan dit alles zal zich vervol-
 gens nader ontwikkelen.

Ons ſtaat hier nog den Leezeren onder
 't ooge te brengen, wat inmiddels tuſſchen
 de Volkplantingen in *Noord-America*, *Frank-
 ryk*, en *Engeland* voorviel, 't geen nood-
 wendig van veel invloed moest zyn op 't
 gedrag der Beſtuurderen van de *Vereenigde*
 Ge-

Gewesten; als mede de voordeelen, door de *Noord-Americaanen* behaald, door *Frankryk* geholpen. II.
BOEK.

De band van Verééniging, tusfchen de *Noord-Americaanen* en *Frankryk*, werd reeds vroeg in dit Jaar, nader toegehaald en met den knoop eens Verdrags bevestigd, op den vierden van Sprokkelmaand. Van deeze voor alle Mogenheden van *Europa* zo gewigtige gebeurtenis, gaf de *Fransche* Gezant aan het Hof van *Engeland*, de Markgraaf DE NOAILLES, de volgende opmerkelyke Verklaring, uit naam zyns Koninglyken Meesters. „ De Vereenigde Staaten van *Noord-America*, in 't volle bezit der Onafhangelykheid, waar van zy den vierden July MDCCLXXVII verklaring hebben gedaan, aan den Koning, hebbende doen voorstellen, om de Verbintenisfen, die zich tusfchen de beide Natien begonnen te vestigen, door een plegtige Overeenkomst nauwer en fterker te maaken, hebben de wederzydfche Gevolmagtigden een Tractaat van Vriendfchap en Koophandel getekend, met oogmerk om tot een grondslag der onderlinge Verftandhouding te dienen. „ Zyne Majesteit, beflooten hebbende de goede Verftandhouding tusfchen *Frankryk* en *Groot-Brittanje*, door alle middelen, met zyne Waardigheid, en het welweezen zyner Onderdaanen, beftaanbaar, aan te kweeken, oordeelt aan het Hof van *Londen* kennis te moeten geeven van deezen ftap, en teffens te ver-
„ klaa-

1778.
Verdrag
tusfchen
Frankryk
en
Noord-America
geslooten.

II. „ klaaren, dat de Verdragaangaande Par-
 BOEK. „ tyen de zorgvuldigheid hebben gehad,
 ——— „ om geen uitsluitend voordeel, ten be-
 1778. „ hoeve der *Franschen*, te bedingen: en
 „ dat de *Vereenigde Staaten van Noord-*
 „ *America* de vryheid hebben behouden,
 „ om, op gelyken voet, met alle andere
 „ Volken, te handelen.
 „ Deeze bekendmaaking aan het Hof van
 „ *Londen* doende, is de Koning vastlyk
 „ overtuigd, dat het zelve daar in zal vin-
 „ den, nieuwe bewyzen van de standvas-
 „ tige en opregte geneigdheid zyner Ma-
 „ jesteit tot den Vrede, en dat zyne *Brit-*
 „ *sche* Majesteit met dezelfde gevoelens be-
 „ zield, insgelyks al dat de goede eensge-
 „ zindheid zou kunnen flooren, vermyden
 „ en in 't byzonder kragtdaadige maat-
 „ gels neemen zal, op dat de Handel van
 „ zyner Majesteits Onderdaanen met de
 „ *Vereenigde Staaten van Noord-America* niet
 „ gestremd worde, en ten deezen opzigte
 „ de gebruiklykheden, door Handeldry-
 „ vende Volken aangenomen, telfens met
 „ de regelen, die als tusschen de Kroonen
 „ van *Frankryk* en *Groot-Brittanje* bestaan-
 „ baar mogen aangemerkt worden, te doen
 „ waarcemen. ——— In dit billyk ver-
 „ trouwen zou de Overleveraar deezer
 „ Verklaaringe, het overtollig kunnen re-
 „ kenen het *Britsche* Ministerie te kennen
 „ te geeven, dat de Koning, zyn Mees-
 „ ter, beslooten hebbende de wettige Han-
 „ del-vryheid zyner Onderdaanen kragt-
 „ daadig te beschermen, en de eer van zy-
 „ ne

„ ne Vlag staande te houden, ingevolge II.
 „ van dien, in overleg met de *Vereenigde* BOEK.
 „ *Staat* van Noord-America, de noodige —
 „ maatregels in voorraad genomen heeft.” 1778.
 Van dit geslooten Verdrag kreegen ook Bekend-
 de andere Mogenheden berigt, en deeze maaking
 Staat kennis, by monde van den Heer BE- daarvan
 RINGER, in de afwezigheid van den by dee-
Franschen Gezant DE VAUGUYON, met zèn Staat.
 de Zaaken van dat Hof belast (*). Wie Dit
 het Koopbelang deezer Gewesten kent, en eene aan-
 op den waaren prys schat, en de Staatkun- merkely-
 dige betrekkingen, daar toe medewerken- ke veran-
 de, gade slaat, zal terstond zien en beken- dering te
 nen moeten, hoe deeze stap van *Frankryk* wege.
 het gelaad der zaaken tusfchen deezen Staat
 en het nieuw gevormd Gemeenebest in een
 ander Werelddeel, niet weinig verander-
 de. Was het, voorheen, genoeg geweest
 't zelve niet te beledigen, of vyandlyk te
 bejegenen, thans, nu *Frankryk* de *Staat*
van America openlyk voor een *Onafhange-*
lyk Gemeenebest erkende, en een Verdrag
 van gemelden aart met dezelve floot, waar
 in de *Americaanen* zich de *Vryheid* hadden
voorbehouden, om met andere Volken, op ge-
lyken voet, te handelen, 't welk een voor-
uitzicht opende van een vryen Handel op
een zo wyd uitgestrekt Werelddeel, werd
het tyd andere maatregelen te neemen, en
blyken van genegenheid en vriendschap te
betoonen aan een opkomend Gemeenebest,
 in

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 197, 198.

II. in zynen opgang ondersteund door eene
 BOEK. magtige Mogenheid, tegen eene, wier
 1778. schennisfen van de plegtigste Verdragen,
 den Handel der Ingezetenen zo veel na-
 deels toebagten. Zulks werd aan den
 eenen kant gebillykt, door het betaamelyk
 beginzel van voorzorge, om zich te verze-
 keren van hoogst waarfchynlyke voordee-
 len, welke anderzins, gewis aan anderen
 zouden ten deele vallen; en die, aan den
 anderen kant, niet aanliepen tegen, of on-
 beftaanbaar waren met de openlyke trouw
 van Staatkundige Verbintenisfen.

't Is niet zeldzaam Menfchen aan te tref-
 fen, die, in zekere byzondere Gebeurte-
 nis, den sleutel waanen te vinden eener
 menigte van voorgaande Bedryven, en daar
 op een stelzel van Staatkunde gronden. De
 Verbintenis tusfchen *Frankryk* en de *Noord-
 Americaanfche Staaten*, heeft men uit dit
 oogpunt befchouwd, en beweerd, dat dee-
 ze laatstgemelden hun Twist met het Moe-
 derland zo verre min voortgezet hebben
 uit zich zelve, dan door de opftookingen
 van *Frankryk*, dat, langs dien weg, de
Britfche Kroon zogt te vernederen (*).
 Men zou hier op mogen aanmerken, dat
 men dit gedrag van *Frankryk*, ten opzigte
 van *Groot-Brittanje*, kan houden voor een
 tydige wederwraak van den zevenjaarigen
 Oorlog, dien het eerste tegen het laatste
 Ryk hadt moeten voeren, en een zo fcha-
 de-

(*) *Politiek Vertaag*, bl. 74.

delyk einde hadt voor de *Fransche Kroon*; II.
als mede dat de Staatkunde van *Europa*, BOEK.
en het onderscheiden belang der Volken, ———
Frankryks stap om de *Noord-Americaanen* 1778.
te ondersteunen, genoegzaam, in eenen
staatkundigen zin, regtvaardigt: dewyl dit
Ryk hier de geschiktste gelegenheid aantrof
om het Zeegezagvoerend *Groot-Brittanje*
eene allergevoeligste neep toe te brengen.
Dan wy schryven geene verdediging van
het gedrag, door LODEWYK DEN XVI
en diens schrandere Staatsdienaaren gehou-
den, en zullen hier alleen byvoegen 't geen
LINGUET deswegen te boek stelde. „Het
„ *Fransche Hof* heeft den *Engelschen* twee
„ volle jaaren tyd gegeven om de zaak in
„ 't vriendlyke met de *Americaanen* te vin-
„ den, twee andere jaaren om ze met ge-
„ weld te onder te brengen. Dan, in
„ dien tusschen tyd, was 'er niets 't geen
„ vreemden verplichtte om allen Handel
„ met de Kinderen af te snyden; onder
„ voorwendzel dat ze met hun Moeder
„ over hoop lagen. *Frankryk* heeft aan
„ de tegen *Engeland* opstaande *Americaa-*
„ *nen* goederen verschaft, welken de *En-*
„ *gelschen* hun weigerden. *Frankryk* heeft
„ van hun rechtstreeks ontvangen, 't geen
„ 't zelve, door de tusschenkomst van *En-*
„ *geland*, niet langer kon krygen: dit is
„ het Regt der Volken. Het heeft 'er by
„ gewonnen. 't Zou aan de zyde van
„ *Frankryk* eene jammerhartige kinderag-
„ tigheid geweest hebben, dit voordeel
„ te verwaarloozen, waar van andere Vol-

II.
BOEK.
1778.

„ ken, de *Engelschen* zelfs, zich zouden
 „ bediend hebben. — Wanneer, in
 „ 't einde, door den aanhoudenden Oor-
 „ log, door het influiten en gevangen nee-
 „ men des Generaals BURGoyNE, door de
 „ eenstemmigheid van allen met de Party
 „ van het Congres; door het schrander
 „ beleid en de magtsvermeerdering des
 „ Generaals WASHINGTON, 'er geen
 „ twyfel meer viel of *America* was, ten
 „ opzigte van *Engeland*, geheel verlooren,
 „ en 't zelve gereed stondt eene Mogenheid
 „ te worden, welker vriendschap zo heil-
 „ zaam was als haare haat nadeelig kon
 „ weezen, heeft het Kabinet van *Versail-
 „ les* zich geschikt naar 't geen het lot be-
 „ stemde ten aanzien dier beide Volken.
 „ Het ontving de *Americaanen* met open
 „ armen; en sloot met hun eene Verbinte-
 „ nisse, die, noch beledigend, noch uit-
 „ fluitend is, zelfs voor *Engeland*; erken-
 „ nende eene Oppermogenheid en Onaf-
 „ hangelykheid, welke de Hemel door de
 „ behaalde overwinningen verzegelde:
 „ Kon *Frankryk* anders handelen? en heeft
 „ het, zo doende, zyn plicht niet, op het
 „ stipste, betracht (*)?”

Aanzoek
der *En-
gelschen*,
in *Noord-
America*
verfmaad.

Schoon men, in *Groot Brittanje*, niet
 onkundig was van 't geen 'er te *Versailles*
 omging, ten aanziene van het beraamen
 van zulk eene Verbintenisfe, en verschei-
 de omftandigheden, de des loopende ge-
 rug-

(*) *Annales Politiques*, Tom. IV. p. 101. 103.

rugten zeer aanneemelyk maakten, hadt II.
 men dit stuk niet zeer geteld; en meer BOEK.
 gearbeid om nieuwe Lastbrieven te ver-
 vaardigen voor de Gelastigden, weder na 1778.
Noord-America bestemd; — Lastbrieven
 van veel uitgebreider aart, waar van men
 afschriften voor uit zondt, en, zo veel
 mogelyk, onder 't Volk verspreidde. Men
 hieldt het daar voor, dat in dezelve den
Americaanen veel meer werd aangeboden,
 dan hunne oorspronglyke eischten waren
 geweest, waarom de Oorlog begonnen
 was; Lord NORTH betuigde, „niet te
 „ kunnen zien dat de *Americaanen* iets
 „ meer konden uitdenken om te vorderen,
 „ behalven alleen eene Onafhangelykheid,
 „ waar toe *Engeland* nooit kon komen,
 „ en die het waar belang van *America* ook
 „ weezenlyk was niet te begcereen (*).” —
 De pooging der *Engelschen* om deeze Voor-
 waarden van Vergelyk in *America* onder
 den man te helpen, werd daar aangezien
 voor een list om het Volk te verdeelen:
 het Congres besloot, om de veragting hier
 van op het duidelykst te toonen, dezelve
 in de Nieuwspapieren te plaatfen. De Ge-
 neraal WASHINGTON, van den *Engel-*
schen Generaal TRYON, die het verspreiden
 deezer Papieren op zich genomen hadt,
 een geheel pakket ontvangen hebbende om
 onder de Officieren zyns Legers uit te
 deelen, sloot, in zyn Brief tot antwoord,

(*) *Gentlemans Magaz.* Vol. XLVIII. p. 54.

II. een gedrukt Nieuwspapier, waar in, op
 BOEK. last van 't Congres, die Voorwaarden
 ————— geplaatst waren, vergezeld van de beslui-
 1778. ten, op dezelve door het Congres geno-
 men. De Gouverneur TURNBULL er-
 kende in een Brief, ten antwoord op het
 verzoek om deeze Voorwaarden uit te
 deelen, onder andere, „ daar is een tyd
 „ geweest, waar in deeze stap van het
 „ toen door ons erkende Moederland,
 „ met vreugde en dankbaarheid zou wee-
 „ zen aangenomen; doch die tyd is on-
 „ herroepbaar verlopen. De herhaalde
 „ verwerping van onze opregte en zeker
 „ genoeg onderdaanige Smeekingen; de
 „ aanvang der Vyandlykheden; de ont-
 „ menschtheid waar mede dezelve, van
 „ uwe zyde, zyn voortgezet; de aan-
 „ footlyke onbeschoftheid, welke men,
 „ by elk gering behaald voordeel, laat
 „ blyken; de wreedheden, gepleegd aan
 „ de ongelukkigen, door het Krygsvolk
 „ in uwe handen gevallen, zyn alle on-
 „ verzetlyke hinderpaalen tegen het denk-
 „ beeld zelve om Vrede met *Groot-Brit-*
 „ *tanje* te sluiten, op eenige andere voor-
 „ waarden, dan die van de volstrekte
 „ Onafhangelykheid (*).”

Overeenkomstig hier mede was 'de uit-
 slag der Raadpleegingen van het Congres;
 't zelve verklaarde, dat, wanneer iemand,
 of eenige Perfoonen het waagde eenig af-
 ZOR-

(*) *Univerzal Magaz.* Vol. LXXI. p. 322.

zonderlyk Verdrag, of Overeenkomst met de Gelastigden der Kroone van *Groot-Brit-tanje* aan te gaan, de zodanigen aangemerkt en behandeld zouden worden, als II.
BOEK.
1778.

Vyanden van de *Vereenigde Noord-Americaansche Staaten*; dat deeze Staaten in geene Handeling met de Gelastigden konden treden, of zy moesten vooraf hunne Vlooten en Legers te rug aanbieden, of anders, op de stelligste en uitdruklykste wyze, de Onafhangelykheid dier Staaten erkennen. Tegen het in slaap wiegen door veel beloovende voorflagen, moest men zich hoeden, en zich ten verderen Kryg, met allen ernst, toerusten (*).

Wanneer het met de gevoelens der *Noord-Americaanen* in deezer voege gefchapen stondt, kwam, uit *Parys*, de Heer *SIR MEON DEAN*, met de Papieren, die het zegel drukten op de scheiding van *America* en *Engeland*: hy bragt, ter bekragtiging over de meergemelde Verdragen van Koophandel en Vriendschap. Onbeschryfelyk was de blydschap der *Noord-Americaanen*: dezelfde Nieuwspapieren, die korteling, met zo veel smaads, de laatste Voorflagen van Vergelyk met *Engeland*, over al verspreid hadden, werden thans, door het Congres gebezigd, om deeze tyding alomme bekend te maaken; met verheffing van de gadelooze Edelmoedigheid des Konings van *Frankryk*, de eerste, die hunne Onafhau-

De
*Noord-Ameri-
caanen*
opge-
beurd en
versterkt,
door de
overge-
bragte
geteken-
de Ver-
dragen.

(* *Universal Magaz.* Vol. LXXI. p. 322.

II. hanglykheid erkende: men gaf, daar be-
 BOEK. nevens te verstaan, dat men op *Spanje*
 ——— kon rekenen, als gereed om *Frankryks*
 1778. voorbeeld te volgen; weshalven de Zee-
 magt dier beide Mogenheden mogt aange-
 merkt worden als veréénigd voor hunne
 Zaak; ja, de Leden van het Congres be-
 tuigden te vertrouwen op de Vriendschap
 van andere Mogenheden, en de algemeene
 gunstige geneigdheid van *Europa* voor
 de Vryheid der *Noord-Americaanen*.

Hoe zy Geen ongunstiger tydftip dan dit, kon-
 de En- den de *Engelsche* Gevolmagtigden aantref-
 gelsche fen; zy werden, met de koelste onver-
 Gevol- schilligheid behandeld, en moesten, langs
 magtig- den gewoonen weg, hunne Papieren het
 den be- handelen. Congres doen toekomen: deeze, in over-
 weeging genomen zynde, was het kort,
 doch veel behelzend, antwoord, door
 den Prefident HENRY LAURENS, den
 Gelastigden gezonden: „ Dat het Con-
 „ gres, uit alles vernomen hadt, hoe het
 „ Volk der *Staatén van America* aange-
 „ merkt werd als onderworpen aan de
 „ *Kroon van Groot-Brittanje*; een denk-
 „ beeld van Afhangelykheid, 't geen zy
 „ niet konden verdraagen. Dat zy gene-
 „ gen waren tot den Vrede, ondanks de
 „ onregtmaatige eifchen, uit welken de
 „ Oorlog onstaan, en de woeste wyze
 „ waar op dezelve gevoerd was. Zy wil-
 „ den over een Vrede- en Handel-Verdrag
 „ handelen, niet onbestaanbaar met de
 „ reeds bestaande Verdragen, wanneer de
 „ Koning van *Groot-Brittanje* zich daar toe
 op:

” opregt genegen betoonde: dat de ééni- II.
 ” ge voldoende proef dier genegenheid B O E K.
 ” was, eene uitdruklyke Verklaaring van —
 ” de *Onafhangelykheid der Staaten van Noord-* 1778.
 ” *America*, of het *opontbieden der Leger-*
 ” *magten en Vlooten* (*).”

WASHINGTON's weigering van vryge- Deze
 leide aan den Secretaris Dr. FERGUSON, poogen
 werd, door het Congres goedgekeurd; en verdeeld-
 de Gelastigden dus buiten staat gesteld om heid en
 in Perfoon te handelen met de Leden van oproer te
 't Congres, namen het zelfde middel te verwek-
 baat om by het Volk ingang te krygen, als ken.
 zy gebruikt hadden om hunne Voorslagén
 van Vergelyk onder de menigte te ver-
 spreiden; doch zulks hadt te zeer het voor-
 komen van een toeleg om verdeeldheid en
 opstand onder de Volkplantingen te ver-
 wekken, dan dat het opgang kon maaken,
 ook dienden de Nieuwspapieren, om den
 invloed, welken zulk een bestaan zou kun-
 nen hebben, te keer te gaan. Men hielt
 het Volk voor oogen, dat zy reeds een
 Verdrag met *Frankryk*, als *Onafhangelyk*,
 geslooten hebbende, met de Gevolmagtig-
 den, nict als *Afhangelyk* konden hande-
 len, zonder de goede trouw omtrent *Frank-*
ryk te schenden, en allen geloof by vreem-
 de Volken te verliezen; 't geen hun van
 alle hoope op buitenlandsche hulpe zou
 ver-

(*) *Universal Magaz.* Vol. LXXI. p. 323. Zie
 ook de Brieven, ten dien tyde gewisfeld, tusfchen de
 Gevolmagtigden en het Congres, in dat Tydschrift,
 Vol. LXXIII. p. 78.

II. verfteeken. Teffens zouden zy zich ge-
 BOEK. heel ftellen ter genade van de zodanigen,
 — die reeds alle middelen van bedrog, ge-
 1778. weld en wreedheid, ten hunnen verderve,
 hadden in 't werk gefield: dewyl noch de
 Koning, noch de Staatsdienaars, noch het
 Parlement van *Engeland*, zich verplicht
 vonden om eene voorwaarde, waar in zy
 met de Gevolmagtigden over een kwamen,
 te bekrachtigen: of vonden zy zulks nood-
 zaaklyk, om eenige tegenwoordige oog-
 merken te bereiken, het beroepen van een
 nieuw Parlement kon alles weder om verre
 ftooten. Men kon geen vertrouwen al-
 toos ftellen op een Vyand, dien men reeds
 zo trouwloos, en zo hardnekkig in kwaad-
 aartigheid en wreedheid, gevonden hadt.
 Daarenboven ftraalde het bedriegelyk oog-
 merk der voorgeflaagene Onderhandeling
 door, in het aanbieden van Voorwaarden,
 die de erkende magt der Gelastigden verre
 te boven gingen (*).

Veld- De Veldtocht deezes Jaars werd geopend
 tocht dee- met het ontruimen van *Philadelphia*, 't
 zes Jaars geen de reeds zo weinig beduidende poo-
 in Noord- gingen der Gevolmagtigden nog kragtloo-
 America. zer maakte. By *Monmouth* behaalde WAS-
 HINGTON de overwinning op de *Engel-
 fchen*, die den nagt te baate namen, en
Staten Eiland, zonder eenig verder ver-
 lies, bereikten. Deeze uittocht uit *Phi-
 ladelfia* was gelukkig in de uitvoering, en
 nog

(*) *Universal Magaz.* Vol. LXXI. p. 376.

nog gelukkiger ten opzichte van het tydpunt: want het leedt maar weinig tyds, of de Graaf D'ESTAING, van *Toulon* onder zeil gegaan met een Vloot van dertien Linie-Schepen, met oogmerk om de *Britsche* Vloot in de Rivier in te fluiten, kwam op de hoogte van de *Delaware*. Tegenwind en ongunstig Weer, hadt de reis zo lang vertraagd, dat de Generaal CLINTON, tyd en gelegenheid vondt om te ontsnappen. Deeze Hulp-vloot der *Fransche* Kroone styfde de moed der *Noord-Americaanen*. De *Fransche* Vlootvoogd zocht *Nieuw-York* aan te tasten; doch vondt den boezem der Haven, voer zyne zwaare Schepen, te ondiep; des steyvende hy na *Nieuw-Port*, om *Rhode-Eiland*, lang in 's Vyands handen geweest, en welks beleg te Land ondernomen was, onder 't bevel van den Generaal SULLIVAN, te vermeesteren. Terwyl de *Fransche* Vloot in de Haven lag ontscheepten de *Americaansche* Legerbenden. Lord HOWE vertoonde zich aan den mond der Have met alle de Schepen, welke hy by elkander hadde kunnen krygen. De Graaf D'ESTAING stak terstond in Zee om hem aan te tasten; doch een geweldige en langduurige Storm, belette de Vlooten by elkander te komen: zwaare schadelde aan beide toegebracht, noodzaakte dezelve, tot herstel daar van, te havenen. SULLIVAN, van de hulp der *Fransche* Vloot verstooken, die na *Boston* gezeild was, moest, hoe dapper hy zich kweet,

II.
BOEK.

1778.

het

II. het beleg opbreken: de *Engelfchen* waagden het hem, by 't aftrekken, aan te vallen; doch werden met verlies te rug gedreeven, en vonden de *Americaanen* gelegenheid om, binnen kort, zonder gemerkt te worden, of één Man verlooren te hebben, het Eiland te verlaten. In andere Streken van *Noord-America* werd desgeelyks, met wifelenden Krygskans, geftree-den; maar de *Engelfchen* moesten een groot deel hunner nieuwe veroveringen, zo fchielyk verlaten als zy ze gemaakt hadden (*).

Beginze-
len des
Oorlogs
tusfchen
*Frank-
ryk* en
*Engel-
land* in
deezen
Oord.

Terwyl de Kryg in *Noord-America* vol-
duurde, begon dezelve in dit Werelddeel,
met het neemen van de *Fransche* Fregatten
de *Licorne*, de *Belle Poule* en de *Pallas*,
door de Vloot onder den Admiraal KEP-
PEL. De Koning van *Frankryk* gaf daar op
den Admiraal des Ryks last, om Brieven
van Reprefaille tegen de *Engelfchen* af te
vaardigen, en moedigde, door het aanbod
van de grootfte voordeelen, het uitrusten
van Kaaper-Schepen aan. De Vlooten, on-
der den Graaf d'ORVILLIERS en den Admi-
raal KEPPEL, ontmoetten elkander by
Ouesfant: en daar de eerfte allen lof by
zynen Koning wegdroeg, wegens zyne
betoonde dapperheid; kon de laafte het
verwyrt, van zich niet gekweeten te heb-
ben,

(*) *Universal Magaz.* Vol. LXII. p. 331. LXIII.
70. 46. 47. 93. 98. 105.

ben, niet ontgaan (*). De sterk bemoe- II.
 digde *Fransche* Kaaper - Schepen waren BOEK.
 voorspoedig, zy namen een aantal *Britsche* —
 Koopvaardyvaarders en verſcheide Kot- 1778.
 ters.

De Oorlog, tuſſchen *Frankryk* en *En-Spanje*
geland, zo goed als verklaard, maakte en *Zwee-*
 eene afwending ten voordeele der *Noord-* den gun-
Americaanen, die hoope mogten ſchep- ittig voor
 pen, dat hunne verwagting, om ook *Span-* de *Noord-*
je tot hunnen kant te zien neigen, eer- *Ameri-*
 lang ſtondt vervuld te worden: want, *caanen*.
 ſchoon dit Hof, by de zeer ſterke Krygs-
 toeruſtingen, den toelig bedekt hielt,
 en zich niet verklaarde, welk eene zyde
 het zou kiezen, in de nu tot eenen Oor-
 log gereezen verſchillen tuſſchen *Frank-*
ryk en *Engeland*, gaf het eene Verklaar-
 ring in 't licht, die eene zydelingſche
 goedkeuring behelsde, van het Verdrag
 tuſſchen *Frankryk* en *Noord-America* ge-
 flooten; volgens 't zelve, ſtondt het aan
 de *Fransche* Schepen, uit *Noord-America*
 komende, vry, in de *Spaansche* Havens
 te komen, en daar hunne Laadingen te
 verkoopen: ook hunne Pryzen in dezelve
 op te brengen, ten gelde te maaken, en
 op den zelfden voet te handelen, als ge-
 bruiklyk geweest was in voorige Oorlo-
 gen. — De *Americaanſche* Schepen
 vonden ook toegang in de *Zweedsche* Ha-
 vens;

(*) *Univerſ. Magaz.* Vol. LXIII. bl. 329.

II. vens; een gunstig voorteken, van de ge-
 BOEK. neigheid deezer Noordſche Mogenheid,
 ——— om, ten gelegenen tyde, de Onafhange-
 1778. lykheid der *Vereenigde Staaten van Noord-*
America te erkennen, en, by alle voorko-
 mende gefchillen, uit dien hoofde, indien
 mogelyk, eene volftrekte Onzydigheid in
 agt te neemen, of anderzins in de maatre-
 gelen van *Frankryk* te treden.

Gerugt dat onze Staat, ten dientyde, met de *Noord-*
Ameri-
caanen.
 handelde. Een Nieuwſtyding-Schryver in *Engeland*
 zagt zyne Landsgenooten, omtrent den
 tyd der Verbinteniſſe tuſſchen *Frankryk* en
 de *Noord-Americaanen* aangegaan, diets te
 maaken, „ dat 'er een Voorſtel tot een
 „ Verdrag tuſſchen de *Americaanen* en de
 „ Staaten der *Vereenigde Geweſten*, ter taf-
 „ fel van Hunne Hoog Mogenden gebragt
 „ was, 'er by voegende, dat het zou af-
 „ hangen van de aanmoediging, welke zy
 „ van *Frankryk* ontvingen, of zy zich ten
 „ voordeele der *Americaanen* zouden ver-
 „ klaaren; zeker was het dat de *Hollanders*,
 „ hun heimelyk, zo veel zy kunnen, by-
 „ ſtonden (*).” Doch de valscheid des
 gerugts, wegens dien Voorſlag, alleen ver-
 ſpreid om onze Staat meer en meer in haat
 by *Engeland* te brengen, en als geheel aan
 de *Fransche* belangen verknogt te doen
 voorkomen, bleek ten overvloede, dewyl
 'er niets van dien aart gebeurd was; en het
 belachelyk is daar toe te brengen, het ge-
 handelde tuſſchen de Heeren WILLIAM

LEE

(*) *Gentelmans Magaz.* Vol. XLVIII. p. 285.

LEE en JEAN DÉ NEUFFILLE, te *Aken*; II.
't geen vervolgens van zulk een nasleep BOEK.
was, en, te zyner plaatze, door ons moet
vermeld worden (*). Alleen behooren wy 1778.
hier, by voorraad, op te tekenen, dat
het laatste *Engelsche* Ontwerp van Bevrediging der Volkplantingen met het Moederland, grond gaf om te vreezen, dat het beding van eenen uitfluitenden Handel, onze Kooplieden geheel van den Handel op *America* zou ontzetten: ter voorkominge hier van, ontwierp gemelde Commisfaris van het *Americaanfche Congres*, met dien *Amfterdamschen* Koopman, met voorkennis der Regeeringe van die Stad, een Plan, 't geen de Heeren Burgemeesteren, zo ras de Onafhangelykheid van *Noord-America* erkend was, beloofden in den fchoot der Souverain te zullen brengen.

Zo veel oordeelden wy te moeten melden, wegens 't geen, ten deezen Jaare, omtrent het Zeeweezen, de Zeerooveryen der *Engelfchen*, de Handelingen met dat Ryk, en met *Frankryk* gebeurde, als mede van het voorgevallene in *Noord-America*, en wat daar toe betrekking hadt, van zo veel invloeds op alles wat Staatszaaken betreffende, in deeze Gewesten om en zwanger ging van gewigtige voorvallen in het toekomstige, die, buiten dit verband, geheel niet te begrypen zyn.

Het

(*) *Brieven van CANDIDUS*, III. D. bl. 153.

II. Het wordt meer dan tyd het oog te vestigen op andere voorwerpen, den Lande betreffende, die desgelyks onze aandagt verdienen. — De verleende vrydom van lasten, aan de Grootte Visfchery toegestaan, met dit Jaar ten einde loopende, verlangden de Staaten van *Holland* denzelfven, voor den tyd van drie Jaaren (*). — De Algemeene Staaten, in ervaringe gekomen zynde, dat, ten behoeve van vreemde Natien, hier te Lande, Vischhoekers met Bunnen gebouwd en uitgerust wierden ter Kabbeljaauwvangst op de *Noordzee*, ten nadeele van de Ingezetenen deezer Landen, van deeze Vischvangst bestaande, verboden het bouwen, verhuuren, leenen en leveren van zodanige Vischhoekers aan vreemden, of het bevragten van dezelve, voor Rekening van Uitheemfchen, op verbeurte der Schepen en eene boete van 3000 Guldens (†).

Voordeelige Tabaksteelt hier te Lande.

Zints veele jaaren was het planten van Tabak geen geringe Tak van Werkzaamheid en Handel geweest, omstreeks *Amersfoort* en in *Gelderland*. Dan de blykbaare minderheid in foort, deedt deeze inlandfche altoos verre beneden de buitenlandfche stellen. Schoon geene aanmerkelyke verbetering meer vertiers baarde, en dus die Planteriyen meerderen bloei bezorgde, zag

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 12.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 14.

zag men dezelve op eene verbaazende wy-
 ze toeneemen, in gevolge van de *Americaan-* II.
sche Onlusten. Deze belemmerden den BOEK.
 overvoer der Tabak grootlyks, en deedt 1778.
 den prys zo zeer stygen, dat men, voor de
 beste binnenlandsche foort de helft meer
 gelds kon maaken dan kortsgeleden, en
 voor de gemeenste omtrent den prys bedin-
 gen, onlangs voor de beste ontvangen. Dit
 aanzienlyk voordeel bekoorde: ieder, om
 zo te spreken, werd Tabaksplanter, men
 zag, in die Streeken, schuuren by schuuren
 timmeren, tot het droogen en de verdere
 behandeling dier sterk aangekweekte Plant.
 Landen, voorheen tot andere Gewasfen
 gefchikt, werden tot Tabakslanden ge-
 bruikt; in de *Betuwe* hakte men kersfen-
 boomgaarden omverre om 'er Tabak te
 teelen. Men schein, deeze Streeken door-
 trekkende, zich in *Virginie* te bevinden,
 en zag niets dan Tabak: en de algemeene
 werkzaamheid daar in, bragt groote voor-
 deelen toe, hoe zeer het te wagten stondt,
 dat, de Oorlog in *America* een einde nee-
 mende, (waar toe zich alle waarschynlyk-
 heid reeds begon op te doen,) de groote
 voordeelen deezer Planteryen, met dien
 Oorlog te gelyk zouden ophouden (*).

Van het uiterste aanbelang voor ons Va- Plans re-
 derland, is het wel gadellaan van des- gen de
 zelfs Waterstaat, ter behoudenisfe en ver- verzan-
 beteringe der binnenlandsche Vaard. In de ding van
 het Y.

Jaa-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 211. 1495.

II. Jaaren MDCCLXXII en MDCCLXXIII,
 BOEK. waren deskundige Mannen over den Waterstaat van *Rhynland* geraadpleegd. Het
 1778. bleek dat deeze in eene zeer nauwe betrekking stondt tot de gesteldheid van het Y; naardemaal de veranderingen, door die Rivier ondergaan, veelyds ten grondflage gelegd worden van de veranderingen van den Waterstaat van *Rhynland*. Onder deeze veranderingen van het Y, verdienden de menigvuldige aanslykingen dier Riviere voor de Stad *Amsterdam*, boven al in aanmerking genomen te worden: en vermids die aanslykingen een aller onaangenaamst vooruitzigt opleverden van belemmerde Scheepvaard, op dien druk bevaaren Stroom, was, met volle overwigt van reden, de aandagt der Overheid, zedert dien tyd gevestigd geweest, op het beraamen en te werkstellen van bekwaame middelen, om de verdere gedugte toeneeming der Ondiepten van het Y voor die Koopstad te stuiten, als mede om de aangeslykte stoffen van daar te verdryven. Met dit inzicht stelden Gecommitteerde Raaden, Dyk-Graaf en Hoog Heemraaden van *Rhynland*, dit gewigtig stuk in handen der Toezienenden van *Rhynland*, de Heeren ENGELMAN en BRUININGS, en den Landmeester BOLSTRA, deezen gaven middelen van herstel op, over welken de Regeering van *Amsterdam*, de bedenkingen innam van de Heer STEENSTRA, Lector in de Wisen Zeevaardkunde te dier Stede: deeze keurde de voorgeslaagene middelen af, met
 de

de opgave van in veele opzigten recht- II.
 freeks daar tegen overgestelde. Deze fry- BOEK.
 digheid van begrippen van deskundige
 Lieden, die ieder hunne gevoelens, met 1778.
 allen ernst, in breedvoerige geschriften,
 verdedigden, deedt de Staaten van *Hol-*
land te raade worden, de gevormde Ont-
 werpen, met daar by ingediende Geschrif-
 ten, aan de Hoogleeraaren in de Wysbe-
 geerte te *Leyden*, ALLEMAND EN VAN DE
 WYNPERSSE, op te draagen, die het Plan
 van den Heere STEENSTRA met hunne
 goedkeuring vereerden, waar op Hun Ed.
 Groot Mogenden, in Grasmaand deezes
 Jaars beslooten, dat dit Ontwerp in zyn
 geheel, door dien Heer zou ter uitvoer ge-
 bragt worden, gelyk geschiedde (*).— Ge-
 duurende het verloop van Jaaren, dat dit
 stuk hing, ontbrak het niet aan veelvuldige
 Schriften, over een zo belangryk onder-
 werp; kundigen, en minkundigen deelden
 hunne aanmerkingen mede; en het ver-
 schilde zeer veel dat het door de *Leydsche*
 Hoogleeraaren voorgetrokken, en door
 den Staat omhelsde Plan, eene algemeene
 goedkeuring wegdroeg: veelen wraakten
 het, en zagen het hulpmiddel aan, als ge-
 schikt ter vermeerdering der kwaale, of
 om eene andere, in de plaats daar van, te
 doen gebooren worden.

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. 979 — 1178. waar
 men de Stukken, van wederzyden ingeleverd, en be-
 oordeeling der Hoogleeraaren, in 't geheel vindt.

II. De invloed van eene betere Denkwyze en daar uit spruitende zagter Zeden, ver-
 BOEK — toonde zich in de Affchaffing van de Ver-
 1778. beurtverklaaring der Goederen. Eene
 De Ver- Straf, by de meeste Volken reeds van ouds
 beurtver- in gebruik; doch meer geschikt om on-
 klaarin- schuldige Naabestaanden, dan wel den
 gen in Misdaadiger zelve te straffen. Op veele
 Gelder- land, in plaatzen, en byzonder in *Gelderland*, was
 de Colo- het een regel, dat niemand te gelyk zyn
 nien, en Lyf en Goed kon verbeuren, dan in geval
 elders, af- van Gekwetste Majesteit, Vadermoord en
 geschaft. Geweldige Schaaking. Over deezzen regel
 en de drie gemelde uitzonderingen, zo wel
 als over het geheele onderwerp der Ver-
 beurtverklaaringe, was meermaalen twyfel
 ontstaan, en 't zelve door de Staaten van
Gelderland in de ernstigste overweeging ge-
 nomen; die daar op beslooten, de gedag-
 ten en het oordeel des Hofes van *Gelderland*
 in te neemen; welk Hof, naa een nauw-
 keurige Verhandeling, over den aart en
 verscheide foorten van Verbeurdverklaa-
 ring, als mede een onderzoek van 't geen
 in de Landregten van *Gelderland* daarom-
 trent was vastgesteld, het affchaffen van
 de Verbeurdverklaaring der Goederen van
 eenen Misdaadigen, by vonnis van den
 Regter, heeft afgeraaden. In gevolge van
 welken raadgeevenden Brief, het geregt-
 lyke Besluit der Staaten van *Gelderland*
 viel, om de Verbeurtverklaaringen, in de
 gemelde, en in alle gevallen, te doen op-
 houden (*). De

(*). *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 311. 327.

De Algemeene Staaten volgden die zelfde roepstem der Billykheid, en vernietigden, in alle *Volkplantingen van den Staat*, en in de *Generaliteits Landen*, die schreuwende Regtsvorderingen, tot verdrukking der onschuldigen strekkende, en tot vermeerdering van der Vorsten inkomsten, vastgesteld (*).

Alle Voorstanders van de onvervreemde baare Regten der Menschlykheid, alle Begunstigers van daar mede overeenkomstige Staatsbesluiten, wenschten, dat die zelfde geest van Billykheid, welke het afschaffen der Verbeurtverklaringen inboezemde, ook eene vrye werking moot hebben, omtrent het stuk der haatlyke *Drostendiensten in Overysfel*; maar deeze vondt zich te deerlyk belemmerd door Heerschzugt en Eigenbaat; en een der uitmuntendste Voorstanderen van de edele zaak der Vryheid, moest, met schande en oneere overlaaden, ter Raadzaal uitgeslooten worden. Men vergunne ons dit stuk, 't geen toen zo veel gerugts maakte, en van zo ernstige gevolgen was, wat hooger op te haalen. — Het Leenstelsel hadt de Edelen tot Heerschers, en de andere Ingezetenen tot Slaaven gevormd (†). Met het verval van 't zelve, bespeurde men, in de gesteldheid der Volken van *Europa*, eene groote verandering; dan 'er bleeven voetstappen over van dit

II.
BOEK.

1778.

't Geschied
over de
Drostendiensten
in Overysfel.

ou-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 205.

(†) Men slaa hier open ROBERTSON, *Hist. van Carol den V.*, II. D. bl. 57. enz.

II. onvoegelyk onderscheid, en schoon elders
 BOEK. meer dan hier te Lande, deeze Gewesten
 ————— niet vry van dit veragtyk gedenkteken der
 1778. Barbaarschheid (*), deeze, hoewel met
 den tyd geseeten, bespeurde men nog in
Overysfel in de Diensten, welke de Dros-
 ten van de Boeren vorderden. Meermaa-
 len was, by voorkomende gelegenheden,
 over dit onderwerp, in de Staatsvergade-
 ringen diens Gewests gehandeld: en hadt
 men daar op besluiten genomen, welken
 dit prangend juk van Dienstbaarheid op de
 schouderen der Boeren lieten. In een ver-
 geeten hoek lag verschooven een Besluit
 van Ridderchap en Steden van den Jaare
 MDCXXXI, by 't welke aan de Heeren
 Drost en een jaarlyksch Inkomen van Gelde
 werd toegelegd, tot vergoeding van alle
 dergelyke Diensten, welke dus *afgekogt*
 waren (†).

Eenige Landlieden verzogten reeds in
 den Jaare MDCCLIX, om van zodanige
 Diensten, immers buiten het Drostamp,
 bevryd te mogen worden. De Gelastig-
 den, om eene schikking daar op te maa-
 ken, bragten eerst in den Jaare MDCCLXXIV
 in 't midden, hoe 't hun best dagt, dat 'er
 zes Heeren benoemd wierden, tot het be-
 raamen van een overslag, om die Diensten,
 één

(*) DE GROOT, *Inl. tot de Holl. Regtsgeleerdh.*
 I. B. 4. §. 2.

(†) Men vindt in *Fonkheer J. D. van der Ca-
 pellin Regent*, bl. 94. en in de *N. Nederl. Jaarb.*
 1779, bl. 313. dit merkwaardig stuk.

ééns voor al, op een vasten voet te brengen, en te overleggen op wat wyze de Ingezetenen, die dezelve wilden afkopen, zulks zouden kunnen doen. De Heeren, met dit stuk belast, verklaarden, in 't volgend Jaar, van begrip te weezen, „ dat „ de Ingezetenen, welken Drostendiensten „ verpligt zyn te doen, dezelve als nog, „ als voorheen, zouden behooren te kunnen of te mogen doen; doch dat de „ geenen, welke mogten verkiezen dezelve af te koopen, zulks zouden kunnen en mogen doen, mits voor ieder Wagingdienst aan den Heere Drost van het „ *Distrikt* betaalende één Gulden, en voor „ ieder Handdienst vyf Stuivers: doch dat „ in *Distrikten*, waar dezelve reeds op zekeren prys gesteld waren, of des eene „ overeenkomst gemaakt was, het zelve „ daarby, als nog, zou behooren te verblyven (*).” — De *Ridderschap*, als mede de *Steden Deventer en Kampen*, stemden in 't gemelde verslag en plan, de Drostendiensten betreffende (†). *Zwolle* kon 'er niet toe verstaan, en sloeg op den Landdag des Jaars MDCCLXXVI een plan voor, ingerigt om de Dienstbaarheid geheel te doen ophouden. Doch met meerderheid nam men een Besluit, overeenkomstig met het gedaan verslag der zes Heeren: waar tegen die van *Zwolle* zich ver-

(*) *Van der Capellen Regent*, bl. 58, 59.

(†) *Ald.* bl. 62, 63.

II. verzetten, met betuiging van hun leedwezen, dat men hadt gelieven goed te vinden, om met *Meerderheid* te besluiten in eene zaak, die *volkomene Eenparigheid* eischte; zy hielden aan zich het inleveren van eene nadere Aantekening, waar in het reeds gemelde Besluit der voorgaande Eeuwe, de volflaage Afkoop der Drostendiensten behelzende, te voorschyn kwam, en met veel klem werd aangedrongen, het gehouden gedrag der *Meerderheid* ten sterkste gewraakt, en het genomen Besluit, met de Aankundiging van 't zelve, voor kragtloos en niemand verbindende gehouden, als mede voorgeslaagen om de raadpleegingen over de Drostendiensten, te hervatten; ten einde dit stuk, hoe eerder hoe beter, met eenparigheid op zulk een voet te brengen, dat het voor de Heeren Dros-ten voegelyk en voor de Ingezetenen draagelyk, en minst schadelyk was. Tegen deeze Aantekening voorbehielden de Ridder-*schap*, nevens de twee andere Steden, hunne Aantekeningen (*).

CAPEL-
LEN kant
zich te-
gen de
Drosten-
diensten
aan.

Sleepende bleef dit Stuk, aan zo veel verwyls gewoon, en dat, verder voortgezet, geen vriendlyk uitzigt opleverde, tot dat de Ridder VAN DER CAPELLEN TOT DEN POL, een Man, „die zich ver-
„ bonden hadt, om geenerlei gebreken,
„ of insluipzels, even veel waar, en on-
„ der-

(*) *Ald.* bl. 64 — 76. Men vindt deeze Stukken mede in de *N. Ned. Jaarb.* 1779. bl. 317-326.

„ der welke gedaante ze hem mogten II.
 „ voorkomen, goed te keuren, of te ver- BOEK.
 „ bergen.” (*) In Grasmaand deezes Jaars ———
 MDCCLXXVIII, zyne stem verhief, en de 1778.
 zaak zyners verongelykte Landsgenooten
 in *Overysfels* Staatsraad bepleitte. Schoon
 dit Vertoog afzonderlyk gedrukt, en, naar
 verdiensten, in andere Schriften geheel in-
 gelyfd is, (†) kunnen wy niet voorby er
 eene en andere hoofdtrek uit op te leveren.
 „ Hoe,” dus liet deeze Vryheidsvriend zich
 hooren, melding gedaan hebbende van 't
 geen hy, ter gelegenheid van het Plakaat
 des Jaars MDCCLXXVI, ten voordeele der
 Slaaven in 't midden bragt, „hoe zou ik,
 „ daar ik my dus voor de Slaaven onzer
 „ Volkplantingen in de bresse heb gesteld,
 „ kunnen nalaaten ook eene pooging te
 „ doen, ten voordeele myner eigene Me-
 „ deburgers, de Ingezetenen van het plat-
 „ te Land deezes Provincie, die, schoon
 „ nevens ons Edelen en Stedelingen, ge-
 „ lyke Leden eener zelfde Maatschappy
 „ zynde, schoon dezelfde algemeene las-
 „ ten draagende, schoon zo wel als Wy
 „ voor de Vryheid gestreeden hebbende,
 de

(*) Zie VAN DER CAPELLEN Voorreden voor de *Aanmerkingen over den Aart der Vryheid* van Dr. PRICE, bl. 13.

(†) Onder den Tytel van *Vertoog over de Onwet- tigheid der Drostendtensten*, door J. D. VAN DER CAPELLEN, men ontmoet het in *van der Capellen, Regent*, bl. 77. enz. en in de *N. Nederl. Jaarb.* 1779. bl. 327.

II. „ de eenigen zyn, wien 't niet mag gebeu-
 BOEK. „ ren de zoetste vrugten van den bitter-
 — „ ften arbeid te plukken, en zich, naa zoo
 1778. „ veel zwoegens en bloedvergietens, met
 „ de daad, en zonder uitzonderinge, in
 „ Vryheid gefield te zien. — 't Is, Edele
 „ Mog. Heeren, aan allen, die my met hun-
 „ nen ommevang vereeren, over bekend,
 „ dat het my fteeds een bron van knaa-
 „ gend verdriet was, op de vrye halzen
 „ van zo *veelen* myner Mede-Ingezetenen,
 „ nog zo diepe en duurzaame tekenen van
 „ het prangend Juk der Dienstbaarheid te
 „ moeten aanschouwen, en geen middel te
 „ weeten om 'er hun van te verlossen.”

Naa eene opgaave van het, in de laafte
 jaaren, gebeurde over de Drostendienften,
 en 't geen zyn perfoon byzonder betrof,
 als mede zyne bedenking over den oor-
 fprong dier Dienstbaarheid, waar aan de
Overysfelfche Ingezetenen ten platten Lande
 zich nog onderworpen vonden, zo zeer af-
 fteekende by de Vryheidsmin der Oude
Germaanen, die zich meer lieten *raaden* dan
beheerschen, oppert hy twee fellingen —
 voor eerst, „ dat deeze Dienften in hun-
 „ nen aart een foort van *Slaaverny* zyn,
 „ en, ten anderen, dat Niemand der Inge-
 „ zetenen daar toe *verpligt* is.

„ De eerfte deezer Stellingen behoeft
 „ weinig betoogs. Men is in een eigenly-
 „ ken zin een *Slaaf* van Hem, dien men
 „ gedwongen is te dienen. De tyd hoe
 „ lang, of wanneer, kan het weezen der
 „ zaake niet veranderen. Zommigen zyn
 „ Slaaf,

„ Slaaven voor hun leeven, anderen voor II.
 „ een bepaalden tyd, en onze Boeren zyn BOEK.
 „ 't geduurende die twee dagen des Jaars, —
 „ op welken zy, even als de Negerflaaven 1778.
 „ in de Volkplantingen, om *allerlei* werk,
 „ 't veragtelykfte niet uitgezonderd, voor
 „ de Heeren Drostten te verrigten, met
 „ *straf en boete geprest* worden. — Deeze
 „ dienften zyn louter personeel, en druk-
 „ ken alleen dat gedeelte des Volks, dat
 „ op het Land woont, en welks belangen
 „ wel eens meer over 't hoofd zyn ge-
 „ zien.”

De tweede Stelling, dat niemand der In-
 gezetenen daar toe *verplicht* is, betoogt hy
 eerst uit het Natuurregt. „Door dezelfde
 „ Hand geschaapen, met dezelfde vermo-
 „ gens van Ziel en Lichaam begaafd, door
 „ dezelfde begeerten genoopt, door de-
 „ zelfde Behoeften geperst, aan dezelfde
 „ Zwakheden, aan denzelfden Dood, aan
 „ 't zelfde toekomstig Oordeel onderwor-
 „ pen, en voor het aangezigt van den
 „ GROOTEN SCHEPPER van Hemel en
 „ Aarde in 't stof kruipende, zyn zich al-
 „ le Menschen onderling gelyk. — Is
 „ de Fortuin den eenen gunstig, den an-
 „ deren eene Stiefmoeder geweest; is de
 „ een de grenzen van het ongemeeten ryk
 „ der Waarheden eene hair breedte dieper
 „ doorgedrongen dan de ander; kan iemand
 „ eenige ponden zwaarte meer tillen dan
 „ zyn Nabuur, dat kan geen weezenlyk
 „ onderscheid tuschen hun maaken, noch
 „ hem, die ryker, kundiger, of sterker,
 „ is,

II. „ is, eenig regt geeven om zynen min be-
 BOEK. „ deelden, min kundigen, min sterken Na-
 ——— „ tuurgenoot, als zyn eigendom, te be-
 1778. „ heerfchen en te gebruiken. — De Na-
 „ tuur, derhalven, kent geen *Meesters* en
 „ *Slaaven*; en wel verre van het eene ge-
 „ deelte onzes geslachts aan de belangen,
 „ het vermaak, of de driften, des ande-
 „ ren, op te offeren, heeft zy ze *allen*
 „ op eenen gelyken grond geplaatst, aan
 „ *allen* het zelfde Regt tot geluk gefchon-
 „ ken, en *allen*, zonder eenige uitzonde-
 „ ringe, onder dezelfde verpligting ge-
 „ legd om dit onderling en wederkeerig te
 „ bevorderen. 't Is alleen in deezen zin,
 „ dat de een gezegd kan worden voor den
 „ ander gefchaapen te zyn.

„ Dit zegt, dit wil de Natuur.” Maar
 wat zegt, vervolgt hy, tot een tweede be-
 wysftuk overgaande, „ de Maatfchappy? —
 „ Even 't zelfde; in haaren aart befchouwd,
 „ is zy niet anders dan een Verbond van
 „ onderlinge Befcherming en *Guarantie*
 „ tusfchen derzelve Leden, met opzigt
 „ tot alles, wat elk hunner het *zyne* kan
 „ noemen, aangegaan. Zy vernietigt de
 „ fchikkingen der Natuur niet. Zy voert
 „ geene nieuwe betrekkingen onder het
 „ menschdom in, die lynrecht zouden aan-
 „ loopen tegen die, welke haaren grond
 „ in 't weezen, en de eigenschappen van re-
 „ delyke vrye, en onderling even gelyke,
 „ en van elkander niet afhingende fchep-
 „ zelen, hebben. Met één woord, zy is
 „ het eenvoudig, het gepast middel, waar
 „ door

„ door de Menschen hunne natuurlyke II.
 „ vryheid en hunne bezittingen; hunne BOEK.
 „ aangeboorene en wel verkregeene reg-
 „ ten, tegen allen overlast en inbreuk zoe- 1778.
 „ ken te beschermen. En daar het heil en
 „ welzyn van alle haare Leden, naamlyk
 „ des geheelen Volks, haare eerste, haare
 „ hoogste wet, haare uiterste bedoeling is,
 „ zo kan zy, met geene mogelykheid, on-
 „ dersteld worden, eenigen eisch, eenigen
 „ toeleg, eenige zo genaamde voorregten,
 „ hoe ook verkreegen — hoe lang ook ge-
 „ oefend — te wettigen, waar door de
 „ Heerschzugtige zich zelven boven de
 „ wolken plaatsende, zynen Medeburger
 „ het stof onder zyne voeten zou doen
 „ likken; of waar door het der nooit ver-
 „ zaade Hebzugt zou gelukken, zich met
 „ het zweet van anderen, ja dikwerf van
 „ de zulken, die zelve onder de nypend-
 „ ste armoede gebukt gaan, te mogen
 „ voeden.
 „ Noch de Natuurwet, noch de Burger-
 „ maatschappy in 't algemeen beschouwd,
 „ eene zo verregaande Onderwerping van
 „ den eenen Mensch aan den anderen niet
 „ invoerende, niet toelaatende, ja zelfs niet
 „ duldende, zo blyft nog te overweegen,
 „ welken grond de Dienstbaarheid onzer
 „ Ingezetenen in byzondere Wetten of
 „ Verordeningen deezer Provincie heb-
 „ be? — Daar ik, Edele Mog. Heeren! nie-
 „ mands gunst heb te bejaagen, daar geen
 „ personeele haat, of belang, my vervoe-
 „ ren, en de vrees de sterkste myner harts.
 „ tog-

II. „ togten niet is, meen ik niet geheel on-
 BOEK. „ geſchikt te zyn, om, in dit geval, aan
 — „ de waarheid, in haare natuurlyke ge-
 1778. „ daante, hulde te kunnen doen. — Ik
 „ kan, ik wil, ik mag, daarom myne *Ver-*
 „ *wondering*, of, om het met den rechten
 „ naam te noemen, myne *Verontwaardi-*
 „ *ging* niet verbergen over de onbe-
 „ ſchaamdheid, over de ſtrafbaare ſtout-
 „ heid van hun, die zich niet ontzien
 „ hebben, naa den Jaare MDCXXXI, met
 „ verbreking der goede trouwe, en met
 „ gevaar van vernietiginge van allen on-
 „ derling vertrouwen tuſſchen de Regeer-
 „ ders en hun die geregeerd worden, on-
 „ ze Ingezetenen, ſchoon zy 't zelve met
 „ hunnen gelde *afgekogt*, en hier van een
 „ deugdig Handveſt en *Charter* verkree-
 „ gen hadden, op nieuw, met het verne-
 „ derend juk der Dienſtbaarheid te druk-
 „ ken.
 „ Verre zy het, nogthans, van my,
 „ dat ik zou beoogen de tegenwoordige
 „ Heeren Droſten met eenige ſchuld in
 „ deezen te bezwaaren. Niet Zy, die hun-
 „ ne Ampten eenvoudigylyk op den voet
 „ hunner Voorzaaten ontvangen en be-
 „ kleed, en waarſchynlyk deeze zaak in
 „ haar waare licht nooit beſchouwd heb-
 „ ben; maar Zy, die de *Eerſten*, die de
 „ *Voorgangers* zyn geweest, om, 't geen,
 „ zelfs onder de woeste Volken, als heilig
 „ en onſchendbaar wordt geagt, met voe-
 „ ten te treden, en Dienſten, die voor
 „ eene aanmerkelyke, door de Ingezetenen
 „ als

„ als nog heden ten dage opgebragte en II.
 „ door de Heeren Drost en genooten wor- BOEK.
 „ dende Verhooring der Tractementen af-
 „ gekogt waren, door middel van een mis- 1778.
 „ bruikt gezag over de vreesagtige Buiten-
 „ lieden, en van eenen al te grooten in-
 „ vloed in de Regeering zelve, op nieuw
 „ in te voeren en als een regt te eischen.
 „ Hier op bragt hy het te lang in een
 „ duisteren hoek schuil gelegen hebbende
 „ Besluit des Jaars MDCXXXI te voorschyn,
 „ en liet 'er op volgen. „ Zie hier dan, Ed.
 „ Mog. Heeren! een *Charter*, een Hand-
 „ vest; ja, laat ik, om den Voorstanderen
 „ der Dienstbaarheid, zo 'er de zulken nog
 „ mogten gevonden worden, allen hertred
 „ af te snyden, de door Natuur- en Maat-
 „ schappy-wet reeds vry verklaarde Inge-
 „ zeten van dit *vrygevoigten Land*, voor
 „ 't laatst, in de gedaante van Slaaven be-
 „ schouwen; ziet hier dan ten minsten
 „ eene *Vrylaating*, welke door de Vryge-
 „ laatenen zelve gekogt en betaald, en door
 „ *Quitantie* bevestigd is! ja zodanig wel
 „ bevestigd, dat zelfs in het Reglement,
 „ op de Regeering deezer Provincie in den
 „ Jaare MDCLVII, onder bemiddeling der
 „ Heeren Staaten van *Holland*, ter gele-
 „ genheid der bekende scheuringe be-
 „ raamd, uitdruklyk vastgesteld is, 't geen
 „ zedert ook is geschied, dat naamlyk, in
 „ de Commissien der Heeren Drost en
 „ onder anderen zou worden ingevoegd.
 „ *Dat zy zich geconsenteerd zouden moeten*
 „ *houden met hunne ordinaris Tractementen*

- II. „ ende Profyten , zonder de Ingezetenen van
 BOEK: „ hunne respectieve Drost-ampten , met eeni-
 ——— „ gerhande lasten te bezwaaren , met wat
 1778. „ naame die ook genoemd mogen worden.”

Uit dit oorspronglyk Handvest toont hy de onvoegelykheid van alle Raadpleegingen op het stuk der Drostendiensten gehouden, van het begin deezer Eeuwe tot tegenwoordig, en vervolgt: „ Een PHILIPS, „ met zyne VARGASSEN, moge het ver- „ kragten der *Privilegien* een spel, het her- „ roepen derzelven een gedeelte der *Sou- „ verainiteit* heeten. Wy, Ed. Mog. Hee- „ ren! zyn beter onderweezen. Wy heb- „ ben geleerd, dat alle Eigendom heilig „ is. Wy weten, dat *Voorregten*, de edel- „ ste foort van Eigendom, de voortreflyk- „ ste van alle Bezittingen zyn. Wy eer- „ biedigen ze derhalven. En daar wy allen „ overtuigd zyn, dat het roemryker is aan „ het hoofd te staan van een *vry Volk* dan „ eenen troep laffe *Slaaven* te dryven, zo „ verwacht ik, dat elk uwer Ed. Mogen- „ den, met genoeg en goedkeuring „ eenen voorslag zal hooren, die, daar „ dezelve aan de tegenwoordige Heeren „ Drosten, alle redelyke voldoening zal „ geeven, ja meer dan zy Heeren van „ regtswegen zouden kunnen eischen, te- „ vens geschikt is om onze Ingezetenen „ des Platten Lands, eindelyk eens van „ *alle* Dienstbaarheid te bevryden, en hun „ stoffe te geeven om de geheugenis van „ dit Jaar in zegeninge te houden, en de Naa- „ men van die in 't zelve geregeerd of in- „ „ vloed

” vloed gehad hebben, in hunne dank- II.
 ” baare harten, aan de zyde van hunne BOEK.
 ” Weldoenders, van den Jaare MDCXXXI, —
 ” te plaatzen. 1778.

” Ik weet te wel hoe moeielyk het zy
 ” oude paalen te verzetten. Ik begeer
 ” mynen Medeburgenen, wier zaak en
 ” belangen ik heden bepleit heb, van
 ” weezenlyken dienst te zyn, en na geen
 ” schimmen te grypen. Ik gevoel ook
 ” de hardigheid, die het zou in hebben,
 ” de Heeren Drosten, zonder eenige ver-
 ” goedinge, te besnoeijen, in voordee-
 ” len, welke zo veele jaaren aan hunne
 ” Ampten zyn gehegt geweest, en Zy
 ” tot hier toe, ter goeder trouw, hebben
 ” genooten.

” Wat dan? — Al wat zedert
 ” MDCXXXI, het Jaar van Vryheid, in
 ” het stuk der Drostendiensten, gedaan
 ” of beslooten is, worde vernietigd; of,
 ” om naauwkeuriger te spreken, 'er is
 ” niets gedaan of beslooten. Alles wat
 ” hieromtrent van dien tyd af gedaan
 ” werd, is van zelfs kragtloos. Alle beslui-
 ” ten zyn gebrekkig; de wettige en voor
 ” eeuwig vernietigde Dienstbaarheid der
 ” Landlieden, kon tot geen onderwerp
 ” van dergelyke Staatsbesluiten strekken.
 ” En wat het laatstgenomene Besluit des
 ” Jaars MDCCLXXVI betreft, was de
 ” *Meerderheid* niet bevoegd iets te beslui-
 ” ten in eene zaak, die voorzeker *Een-*
 ” *parigheid* vereischte: en was het den
 ” Heeren Drosten, in gevolge van een
 I. DEEL. V ” be:

II. „ bezwooren Reglement, niet geoorlofd
 BOEK. „ Raadpleegingen van dien aart by te
 — „ woonen en 'er hunne stemmen uit te
 1778. „ brengen, zo dat 'er niets wettigs ver-
 „ rigt, en alles van allen wetgeevend
 „ vermogen ontbloot is; weshalven, ge-
 „ lyk Schepenen en Raaden van Zwolle
 „ zeer wel zeggen, noch het *Besluit*,
 „ noch de *Afkondiging* van 't zelve, *ie-*
 „ *mand verbinden.*”

Hy verzoekt, over zulks, dat Hun Ed.
 Mogenden „ de goede Ingezetenen des
 „ Platten Lands, by hunne aangeboorene
 „ en wel verkreegene Vryheid gelieven
 „ te handhaaven, en hun by eene *Publi-*
 „ *catie* laten weten, *dat zy, ten eeuw-*
 „ *gen dage, van het doen van Drostendien-*
 „ *sten ontslaagen zyn,* — en ten anderen,
 „ dat aan de Heeren Drostten, die 'er te-
 „ genwoordig zyn; doch aan geene vol-
 „ genden, uit de Provinciaale Kas, 'sjaar-
 „ lyks, zo lang zy Heeren Drostten deeze
 „ Drostampten bekleeden, zodanig eene
 „ somme worde toegelegd, als evenredig
 „ zal bevonden worden aan het nadeel,
 „ dat zy door het ganschlyk ophouden
 „ der Drostendiensten komen te lyden.

WELK eene uitwerking dit manlyk Ver-
 toog baarde by Leden der Vergaderin-
 ge, die reeds den Heer VAN DER CA-
 PELLE, met het ongunstigst oog aan-
 zagen, en met een tegen hem vooringe-
 nomen oor hoorden, die hem voorheen
 met zo veel minagting behandeld had-
 den,

CAPEL-
 LEN des-
 wegen in
 haat, le-
 vert een
 nader
 Vertoog
 in.

den (*), valt ligt te raamen. Het Ver- II.
toog werd in handen gesteld van eenige BOEK.
Heeren om het te onderzoeken, en na te
gaan, of 'er ook eenige *Taxatoire termen*, 1778.
tegen de voorige Leden der Vergadering
in werden gevonden, en van alles verslag
te doen (†). Naa het uitspreken des Ver-
toogs, hadt de Heer VAN AVERBER-
GEN, de vryheid gebruikt, om, ten op-
zigte van CAPELLEN, ten aanhooren der
Vergaderinge te zeggen, *dat hy 'er VREEMD*
was ingekomen (§), telkens de Voorouders van
hun Heeren kwam TAXEEREN, dat zulks
niet te passe kwam, en eens een einde moest
hebben (**). — Deeze zaak hing tot den
volgenden Landdag in het Najaar. Op dee-
zen leverde de Heer VAN DER CAPEL-
LEN eene Bylaage in tot zyn *Vertoog over*
de Drostendiensten, op dat het daar by ge-
plaatst en mede beoordeeld mogt worden.
Zelve strekt om te toonen, dat 'er een
tyd geweest was, waar in men het Besluit
des Jaars MDCXXXI, raakende het *ophou-*
den der Drostendiensten hadt geëerbiedigd,
even gelyk dezelve in het Hoofdschout-
amt van *Hasfelt* als nog geen plaats had-
den;

(*) Zie hier boven, bl. 146.

(†) *Jonkheer van der Capellen Regent*, bl. 101.

(§) Met hoe veel onregts dit woord *vreemd* hier
gebezigd werd, kan ten overvloede gezien worden
uit de *Historie der Admissie in de Ridderchap van*
Overysfel van Fr. J. D. van der Capellen, door
FR. ADR. VAN DER KEMP. Te Leyden, 1785.

(**) *Jonkheer van der Capellen Regent*, bl. 104.

II. den ; strekkende tot ontzenuwing van 't
 BOEK. geen zommigen, met veel betrouwen be-
 1778. weerden, „ dat de Diensten in andere free-
 „ ken der Ptovincie *nooit* hadden opge-
 „ houden.” Acht Ingezetenen van het
 Drostampt *Ysfelmuiden*, alle oude Lieden,
 verklaarden, onder hunne Handtekening,
 en betuiging van gereed te zyn om het met
 plegtigen Eede te bevestigen, „ dat zy aan
 „ de voorige Heeren Drosten, die dat
 „ Drostampt vóór den tegenwoordigen
 „ Drost hadden bekleed, *nooit* eenige
 „ Drostendiensten hadden gedaan, noch
 „ door anderen *zien* doen, en dat zy ook
 „ *nimmer, zelfs van de alleroudste Lieden,*
 „ gehoord hadden, dat deeze Dienstbaar-
 „ heid, *geduurende derzelyer* Leestyd, in
 „ gemelden Drostampte *ooit* in gebruik
 „ was geweest (*)”. — In deeze zelfde
 Bylaage, verklaart hy zich nader, ten op-
 zigte van de Persoonen, die hy gezegd
 werd *getaxeerd* te hebben, en wel dat het
 de zodanigen waren, die zich niet ontzien
 hadden, het bevel der Staaten in den wind
 te slaan, en door het afpersen van Dien-
 sten, de heilzaame schikkingen van een
 Vryheidminnend Souverain te dwarsboom-
 en: leefden zy, hy zou ze aanklaagen
 en beschuldigen als *rebelleerende Onderdaan-
 en en Onderdrukkers des Volks.* „ Hy
 „ moest,” gelyk hy schryft, „ *schuldig*
 „ of *onschuldig* weezen; hy verlangde niets
 „ meer

(*) *Jankheer van der Capellen Regent*, bl. 105.

„ meer, dan om uit de verdrietige onze- II.
 „ kerheid te zyn, of hy voldoening hadt BOEK.
 „ te geeven aan de beledigde voorige Le-
 „ den deezer Vergaderinge, dan of hy 1778.
 „ die hadt te eifchen van den Heer VAN
 „ AVERBERGEN, die zich, op boven-
 „ gemelde wyze, ten opzigte van zyn
 „ Perfoon, geuit hadt (*).”

De uitgebragte raadflag der Gelastigden, Beoor-
deeling
van
's Rid-
ders Ver-
toog.
 op den Voorjaars-Landdag, was, gelyk te
 wagten stondt, dat de Zaak der Drostendien-
 diensten, waar omtrent de Heer VAN DER
 CAPELLEN een Vertoog hadt ingeleverd,

„ in den Jaare MDCCLVI, naar de orde
 „ en form van de Regeeringe dier Provin-
 „ cie was afgedaan, dat daar by als nog
 „ behoorde te worden verbleeven, en daar
 „ over geene verdere overweegingen be-
 „ hoorden te worden toegelaaten.” Wat
 „ het Vertoog zelve betrof; dit hadden zy,
 „ tot hun leedweezen, bevonden, „ zamen-
 „ gesteld te zyn uit allerlei Taxutoire en
 „ ten eenemaale ongemefureerde expresfien:”
 „ waarom het bleek geen goed oogmerk gehad
 „ te hebben, en althans niet te kunnen trek-
 „ ken, om eene zaak, gesteld dat 'er misfla-
 „ gen plaats hadden, te regt te brengen;
 „ maar veel eerder, om, ware het moge-
 „ lyk, oproer onder den gemeenen Man
 „ te verwekken, en dezelve af te trekken
 „ van de gehoorzaamheid, aan hunnen
 „ wettigen Souverain verschuldigd.”

Tot

(*) *Jonkheer van der Capellen Regent*, bl. 102.

II. Tot versterking van dit hun vermoeden, bragten zy by de handelwyze des Ridders, in het laten drukken en verspreiden des
 BOEK. —
 1778. Vertoogs, waarom zy oordeelden, „dat
 „ de Ridderfchap en Steden dit geenzins
 „ ongemerkt mogten laten doorgaan;
 „ doch daar over hunne uiterfte veront-
 „ waardiging aan den Heer VAN DER CA-
 „ PELLE TOT DEN POL behoorden te be-
 „ toonen, en zulke maatregels te neemen,
 „ waardoor dergelyke *onbetaamelyke* en *tu-
 „ multueuse* handelwyzen, voor het toe-
 „ komende, konden belet worden.” Rid-
 derfchap en Steden, uitgenomen *Zwolle*,
 stemden hier in, gelyk ze ook, met uit-
 zondering dier Stad, ten opzigte van de
 Zaak der Drostendienften, gedaan had-
 den. — Men vindt, wyders, goed, den
 Heer VAN DER CAPELLEN op te leggen;
 „ Het *Vertoog over de Drostendienften* weder
 „ na zich te neemen, met betuiging van
 „ zyn *Leedweezen* over de *Taxatoire Ex-
 „ pressien*, in het zelve voorkomende, niet
 „ alleen; maar ook over het laten druk-
 „ ken en verspreiden van 't zelve, met be-
 „ loften van zich daar van in het toeko-
 „ mende zorgvuldig te zullen wagten,
 „ dat, in gevalle de Heer VAN DER CA-
 „ PELLE kon goedvinden, aan deeze *sag-
 „ te en inschiklyke* Handelwyze van Ridder-
 „ fchap en Steden niet te voldoen, als dan
 „ door Hoogstdezelve zodanig een nader
 „ Besluit behoorde genomen te worden als
 „ zy vermeenden te behooren (*).” De
 (*) *Jonkheer van der Capellen Regent*, bl. 109.

De *Overysfelfche* Ridder verzogt by de II.
 hem gedaane boodfchap, Uittrekzels van BOEK.
 de gegeevene Verflagen en de Besluiten —
 daar op gevallen, en tyd tot den volgen- 1778.
 den dag om te antwoorden. Zyn antwoord
 was geftemd op den zelfden manlyken toon Verdere behande-
 lingen
 als het Vertoog; „ daar men zich geens
 „ misdaads bewust was, kon geen *Bêrouw*, omtrent
 hem ge-
 houden.
 „ geen *Leedweezen*, geene *Schuldbekentenis*
 „ plaats hebben.” De prys- of laakwaar-
 digheid zyns Vertoogs, hing af van de
 gronden, waar op het fteunde. Waren dee-
 ze valsch, hadt het Besluit van den Jaare
 MDCXXXI geen bestaan, of een anderen
 zin en betekenis, dan Hy en de Heeren
 van *Zwolle* vóór hem gemeend hadden,
 dan, doch niet eer, zou hy zich zelve
 veroordeelen; zyn opregt *Leedweezen* over
 zyne voorbaarigheid toonen, en herftel-
 ling van eere geeven: ook verzogt hy het
 opfchorten van alle verdere Besluiten tegen
 zyn Perfoon, tot dat, door de wederleg-
 ging van de Tegenverklaaring der Stad
Zwolle, deeze geheele zaak, en zyn fchuld,
 in een helder licht was geplaatst, en hy,
 op die wyze, in de mogelykheid gefield,
 om te voldoen aan het voorfchrift des ge-
 nomen Besluits. — Men nam geen genoegen
 in deeze Verklaaring, en hadt een antwoord,
al, of *neen*, zonder eenige bepaaling, ver-
 wagt, en bleef het nog wagten. — Ver-
 geefsch, hy betuigde op een nader vraa-
 gen, te volharden by de voorheen gegee-
 vene Verklaaring. — Ingevolge hier van,
 werd hy befchouwd als de Man, die wei-

II. gerde aan het alzins *zagte* en *inſchiklyke*
 BOEK. oogmerk van Ridderſchap en Steden te
 — voldoen, en goedgevonden *tegen hem voor*
 1778. *de Hooge Bank van Juſtitie der Provincie te*
procederen, wegens de Taxatoire en ongemefu-
teerde expreſſien en het doen drukken en divul-
geeren van dezelve; en hem tevens aan te
zeggen, om zich, tot Uitdragt van Zaaken,
uit de Vergadering van Ridderſchap en Steden
te onthouden: teffens voorſtellende; om
deeze zaak, door eene korte manier van
procedeeren, ten einde te brengen (*).

CAPEL-
 LENS
 heuſch
 gedrag.

Zulk een tergend gedrag moest de ge-
 voelige Ziel diens Vaderlanders zwaar grie-
 ven: eene min kieſche was in grammen
 moede opgeſtooven; dan VAN DER CAPEL-
 LEN leverde een nader *Vertoog* in (†),
 ſtrekkende om zich, op de ſterkſt mogely-
 ke wyze, onder aanbod van eede, te zui-
 veren van allen oogmerk om éénig Lid van
 de Vergadering, of de geheele Vergade-
 ring, op eenigerlei wyze, in eer en goe-
 den naam te kwetzen, of te beledigen; dat
 hy ze, elk hoofd voor hoofd, en te gader,
 hieldt voor Mannen van Eer en Deugd, op
 welken hy niets hadt te zeggen, dat hy ze
 alleen aanmerkte, als ſtaande in een ver-
 keerd, en van hem verſchillend begrip, en
 ver-

(*) *Jonkheer van der Capellen Regent, bl. 113.*

(†) Men heeft het, in het *Register der Reſolu-
 tien van Ridderſchap en Steden van Overyſſel*,
 met den tytcl van *Request* beſtempeld; doch VAN
 DER CAPELLEN ſchynt het in die gedaante niet
 overgeleverd te hebben,

verschoonelyke dwaaling, gelyk hy ook II.
 zelve langen tyd daar in verkeerd hadt, BOEK.
 ten opzigte van het Onderwerp, in zyne —
 thans ingeleverde Schriften vervat, alleen 1778.
 ingerigt om het oog zyner Mederegenten
 te verlichten. — Voorts was het 'er verre
 van af, dat hy, iet kwaads, iet oproerigs
 zou bedoeld hebben; nooit hadt hy ecnige
 andere beooging gehad, dan 's Lands
 Welzyn, het Behoud der Vryheid, en der
 Tegenwoordige Regeeringsvorm, met de
 Grondwetten, waar op dezelve steunde,
 als mede de bevordering van de welvaard
 en 't geluk zyner Medeburgen. Zyn ge-
 drag, waar op hy zich beriep, diende tot
 wederlegging der hem aangetygdte verden-
 king, als of hy den gemeenen man aan de
 Gehoorzaamheid, zynen wettigen Souve-
 rain verschuldigd, hadt willen onttrek-
 ken. — Ten blyke van zyn geen beledi-
 ging bedoelend oogmerk, boodt hy aan,
 om alles wat *aanstootlyk* in zyn Vertoog,
 en volgende daar toe betrekkelijke Schrif-
 ten, mogt voorkomen, daar uit te neemen,
 als men 'er hem eene lyst van ter hand
 stelde, zelfs onbepaald, als 'er maar het
weezenlyke in overbleeve, bestaande in het
 voorstel, dat *Ridderschap en Steden, by re-*
sumptie, tot zyn Sentiment en Propositie sou-
den overgaan. — De kortere wyze van Regts-
 pleeging wees hy van de hand, hieldt zich
 aan het Landregt, en de wyze van Regt-
 pleeging by 't zelve vastgesteld.

In deezen billyken voorflag, van alle
 iaagheid vervreemd, zo zeer strekkende

II. om verdere onaangenaame gevolgen te voorkomen, kon geen genoeg genomen worden, en men hieldt zich by de genomene Besluiten; den Heere VAN DER CAPPELEN, des onverminderd, zyn eisch omtrent de wyze van Regtspleeging toestemmende: gelyk hem ook, op zyn verzoek, terstond de vryheid werd verleend, om, te zyner verdediging en bystand, Advocaten en Procureurs der Provincie te mogen neemen (*).

Smeek-
schriften
der Over-
ysfelfche
Landlie-
den.

Inmiddels, vervoegden zich de Ingezeten van de Schoutfchappen *Wilsum, Tselmuiden, Kamperveen*, en van het Kerspel *den Hardenberg*; als mede de Landgerichten en onderhoorige Landschappen van *Kedingen, Delden, Enschede*, en de Kerspel *Heino, Wyhe, Ommen en Dalfzen*, met Smeekfchriften by den Stadhouder, en met Verzoeken by de Staaten om van de Dienstbaarheid der Drogen, als Ingezeten van een Vrygevochten Land, en wettig daar van vóór honderd en veertig jaaren ontflaagen, geheel ontheeven te mogen worden; zy hielden dezelve, voor eene „*Slaaverny*, die zy vermeenden niet fchuldig te kunnen zyn; — voor eene *Slaaverny*, die hun niet alleen in de oogen van anderen, maar ook in hunne eigene, veragtyk maakte, — voor eene *Slaaverny*, die niet kon naalaaten, ook in dit Land, op harten en zeden, haaren gewoonen ver-
„ gif-

(*) *Jonkh. van der Capellen Regent*, bl. 117-123.

” giftigenden invloed te verspreiden, — II.
 ” voor eene *Slaaverny*, eindelyk, die, ze- BOEK.
 ” dert dat, door een onvermydelyk ge-
 ” volg van het Besluit des Jaars MDCCLXXVI, 1778.
 ” elk *Dienspligtig Landman*, voor de Hec-
 ” ren Drost en geld is waardig geworden,
 ” veel algemeener en veel drukkender is
 ” bevonden, dan zy wel eer was, toen
 ” geenerlei Afkoop mogende worden ge-
 ” nooten, de Diensten zelve, op verre
 ” na zo scherp niet werden naagezocht of
 ” afgevorderd (*).”

Wy vinden niet; dat zyne Doorlugtige
 Hoogheid, de Smeekschriften deezer Land-
 lieden met eenig antwoord heeft verwaar-
 digd. Ridderfchap en Steden hielden, de
 Verzoeken overwoogen hebbende, de
 zaak der *Drostendiensten voor afgedaan*;
 doch stelden, des onverminderd, de Ver-
 zoekfchriften der In- en Opgezetenen, in
 handen der Gelastigden tot de zaak van 't
 Vertoog des Heeren VAN DER CAPELLEN,
 om ze nader te onderzoeken, en na te gaan
 of 'er ook eenige *onbehoorelyke Expresfien*
 in gevonden werden. Aan dezelfde Hee-
 ren gaf men ook ter toetze, een gedrukte
 naamloozen *Brief over de Drostendiensten in*
Overysfel, door een Heer uit Twente aan
een Koopman te Amsterdam geschreeven (†).
 't Ge-

(*) *Jonheer van der Capellen Regent*, bl. 124-133.
 (†) Deze veel gerugts maakende Brief behelsde
 een Verslag van 't geen hoofdzaklyk, ten opzigte
 van de Drostendiensten, was voorgevallen: en ging
 inzonderheid te keer het denkbeeld van de gering-
 heid

II. — 't Gevolg der raadpleegingen op
 BOEK. 't een en ander, was eene *Publicatie*, by
 — welke verklaard wordt „ gebleeken te
 1778. „ zyn, dat die Requesten niet waren in-
 „ gesteld *met dien gees van submisie, als*
 „ *getrouwe Ingezetenen en Onderdaanen, aan*
 „ *hunnen wettigen Souverain verschuldigd zyn.*
 „ Men wilde dit zo zeer niet aan dier
 „ Ingezetenen kwaad oogmerk toefchry-
 „ ven; maar liever rekenen, dat zy daar
 „ toe verleid waren door den *waan*, als
 „ of zy reeds van den Jaare MDCXXXI,
 „ tot nu toe, 's jaarlyks eene zekere
 „ somme voor vrydom van Drostendien-
 „ sten betaald hadden;” 't geen hier ee-
 „ ne *allerkennelykste onwaarheid* genoemd
 „ wordt. — „ De oorsprong deezer verlei-
 „ ding en het daar uit spruitend wanbe-
 „ grip, was te vinden in het verspreiden
 „ van 't zogenaamde *Vertoog des Hee-*
 „ *ren VAN DER CAPELLEN*, en de han-
 „ delwyze daaromtrent door Hem gehou-
 „ den. Om alle bovengemelde redenen
 „ hadt men goedgevonden, *den Requestran-*
 „ *ten deezen hunnen begaanen misflag gra-*
 „ *cius-*

heid dier Diensten, als vorderende slegts *twee Dagen* in 't jaar, die voor *twee Guldens* 's jaarlyks konden afgekogt worden. 't Geen Regt en Vryheid betrof kon niet gering zyn. Die dagen beliepen, het aantal der Boeren in aanmerking genomen zynde, een zeer groot getal; en konden van zeer verzwaaende en diep vernederende omstandigheden, gelyk dikwyls gebeurde, vergezeld gaan. En de twee Guldens ter afkoopinge, waren eene somme, voor welke eene *Overysefche* Boer verscheide dagen moest arbeiden.

„cieuslyk te remitteeren, zulks deede by dee- II:
 „zen, dezelve, egter, serieuslyk recomman- BOEK
 „deerende, van zich, in 't vervolg, van zo-
 „danig eene onbetaamelyke en strafbaare 1778.
 „handelwyze zorgvuldig te wagten, wilden
 „zy zich niet de indignatie van Ridderſchap
 „en Steden op den halze haalen, en zich
 „ſchuldig maaken aan de Penaliteiten by
 „voorige Plakaaten daar tegen geſtatuëerd.”

— De opgamelde Brief werd verklaard voor een Naamloos-, eerroovend-, fameus Libel, en eene aanbieding van honderd Ducaaten gedaan aan den Ontdekker des Opftellers. — Ten zelfden dage beſloot men den Heer VAN DER CAPELLEN op te leggen, dat hy zich, tot Uitdragt van zaaken, uit de Vergadering van Ridderſchap en Steden zou moeten onthouden (*). Eer dit Jaar ten einde liep, zegepraalden dus de Vyanden van den Ridder zo verre, dat zy hem, zonder eenige Regtspleeging, uit de Raadsvergadering zetten, en, by eene openlyke afkondiging, als een Leugenaar en Verleider des Volks ten toon ſtelden. Doch hy daalde niet tot die onverdiende laagte, dan om vervolgens met meerder luisters op te daagen.

Terwyl in Overyſſel de onderdrukte Landman, nevens zynen edelmoedigen Voorſtander, dit lydig onregt leedt, ſpeelden Onverdraagzaamheid en valſchen Godsdienſt- yver

CAPELLEN ter Raadsvergadering uitgeſtooten.

Onge- noegen te Vriſſin- gen, wegens het bouwen

(*) Jonkheer van der Capellen Regent, bl. 140. 144. 145.

II. yver in *Zeeland* eene flinksche rolle; en
 BOEK. werd dezelve niet alleen door onkundige
 of onbezonne Burgers en lompe Boeren;
 1778: maar ook door eenige Kerk-Leeraars, uit-
 eener gevoerd, die de aanitookers en ophitzers
 Roomsche van dit deeze Eeuw schandvlekkend spel
 Kerk. waren.

In geheel *Zeeland* zyn slechts vier Statien van *Roomschgezinden*, te *Middelburg*, te *Zierikzee*, te *Goes*, en in het *Land van ter Goes*, wier Vergaderplaatzen geen uiterlyk aanzien van Kerken hebben (*). Staatkundigen hadden, zints lang, opgemerkt, dat het *Zeeland* zeer zou bevoordeelen, indien men daar, op 't voorbeeld van *Holland* en andere Gewesten, den *Roomschgezinden* eene ruimere vryheid in het handhaaven van hunnen Godsdienst verleende. In dit begrip stondt de Regeering der Stad *Vlissingen* en gaf 'er blyk van, wanneer eenige Kooplieden uit *Duinkerken*, ter gelegenheid van de Oorlogsonlusten tusfchen *Frankryk* en *Engeland*, zich te dier Stede wilden nederzetten tot het dryven van hunnen Koophandel. Zy verwoegden zich by de Wethouderschap, met het tweeledig verzoek, om het Burgerregt te mogen koopen, en den *Roomfchen Godsdienst* te mogen oefenen. Beide deeze voorfagen werden ingewilligd, en men wees hun eene plaats aan ter verrigtinge van hunnen Godsdienst, binnen zekere bepaalingen. Een opgeflaagte Loots frekte ter Vergaderplaats, tot dat de

(*) *Tegenw. Staat van Zeeland*, bl. 133.

de Kerk zou volbouwd wezen. Deze ver- II.
gunning maakte terstond eenige Yveraars BOEK
gaande.

De *Vlissingche* Regeering hadt beslooten 1778.
geene nieuwe of nadere Vertoogen, boven
de zodanige, welke, by eene vroegere
gelegenheid, waren aangenomen tegen de
vergunde Vryheid van Godsdienstoefening
aan hunne *Roomschgezinde* Burgers en Inge-
zetenen, toe te laten. Eenige Burgers
van *Vlissingen* ontwierpen, nogthans, een
Verzoekschrift, en vervoegden zich by den
Voorzittenden Burgemeester om 't zelve
te doen aanneemen. Bekrompenheid van
geest en daar uit volgende Onverdraag-
zaamheid en valsche Yver, voerde in 't
zelve het woord. In minkundige Burgers,
schoon in grooten getale, kon dus een stap
verschoond worden, daar zy zich „in ge-
„moede,” zo als zy spraaken, „bezwaard
„vonden, over de verleende vryheid tot
„het opbouwen eener *Roomsche Kerk*, in
„eene Stad, welke van de allereerste was
„geweest, die het *Spaansche Juk* hadt af-
„geschud, den waaren Gereformeerden
„Godsdienst omhelsd, en zich, door
„Gods Genade, tot hier toe, van alle
„openbaare Afgoden en Beeldendienst
„bewaard.” Dan de Kerkenraad vondt
goed zich tegen de verleende Vryheid van
Godsdienstoefening aan te kanten; en des-
wegen met Vertoogen by de Regeering
aan te houden: deeze geen ingang vinden-
de, bragten zy de zaak ter kennisse van de
Clasfis van *Walcheren*; derzelve hulp tot
het

II. het weerën van deeze uitbreiding der
 BOEK. *Roomfche Godsdienstoefening*, verzoekende.

1778. Standvastig bleef de *Vlifingsche* Regeering by de eens wyslyk genömene maatregelen. De misnoegden zagen geen kans om in hunnen dollen yver te slaagen, en naamen hunne toevlugt tot een Verzoekfchrift aan zyne Hoogheid, om, door diens tusschenkomst, de *Roomfche Godsdienstoefening* uit *Vlifingen* ter verbannen. De Boeren in *Zeeland*, ligt tot muitery te verwekken, werden opgeruid, en hadt hier in de Leer-aar der *Fransche Kerke* te *Vlifingen*, niet weinig aandeels: de vonken van blinden yver, sterk aangeblaazen, gloorden welhaast op; zy hadden schie lyk een Verzoekfchrift aan zyne Hoogheid gereed, ter tekening van 't welk zy het Land rond liepen; een Burger van *Vlifingen* nam 't op zich 't zelve den Vorst aan te bieden.

Men hadt alle reden om te wagten, indien eens hollende miltzugt ooit tot staan kwam, dat de Misnoegden de besliffing van zyne Hoogheid in stilte zouden hebben afgewagt; dit althans zou hun bestaan nog eenigen fchyn van een goed oogmerk hebben kunnen byzetten; maar zy slaan dermaate voort in hunnen moedwil, dat de Regeering zich genoodzaakt vondt, by openbaare Afkondiging, bekend te maaken, dat zy, tot welzyn der Ingezetenen beslooten hebbende om aan de *Roomfche Ingezetenen* de vryheid tot het stichten eener Kerke te verleenen, met veel bevreemding vernomen hadden, dat onder

der verscheide Burgers hier over ongenoe- II.
gen ontstaan was; ja dat zy deswegen zich BOEK.
by zyne Hoogheid vervoegd; en zy daar —
op beslooten hadden de beslissing van zy- 1778.
ne Hoogheid hier over in te wagten, ver-
maanende de Burgery, welken Godsdienst
zy ook mogten toegedaan zyn, zich zo
lang stil te houden, gelyk braave en ge-
trouwe Burgers betaamt. — Verre was het
gedrag der Burgeren en Boeren van aan
dit bescheiden bevel te gehoorzaamen en
de beslissing van zyne Hoogheid in te wag-
ten, dien zy zelve voor Regter in dee-
zen erkend, en aan wien de Leeden der
Regeeringe de zaak als verbleeven had-
den. Zy wiiden, zonder verwyl, de
Roomsche Godsdienstoefening gewerd of ge-
schorst zien. Drie Burgers en even zo
veel Boeren uit den muitenden hoop ge-
koozen, vervoegden zich by den Raad van
Vlissingen, en noozakten denzelven, de
verleende vergunning op te schorten en
de *Roomsche Kerk* te doen fluiten, tot dat
de beslissing des Stadhouders zou zyn in-
gekomen.

In andere gedeeltens van *Walcheren* Opstand
floeg dit ras voortlopend vuur van Op- hier uit !
stand over; de Predikant te *Zoute-lande* op *Wal-*
bleek het zelve aan te stookten; en de *cheren*
Roomsche Priester van *Middelburg*, de één- gesproo-
nige op dit Eiland, gaf maar al te veel ten.
blyks, dat hy niet gaarne een *Roomsche*
Kerk zo naby hadt, en zyn persoonlyk
belang boven dat zyner Godsdienstbelyde-
nise of dat van eenigen zyner Geloofs-

II. broederen zette. Op zommige plaatzen
 BOEK. begonnen de Boeren zich over het derven
 — der by hun hooggeschatte Pfalmberyming
 1778. van DATHENUS te beklagen, en het weder
 invoeren daar van te begeeren. Dan, al-
 lerbaldaadigst woedde de geest van Oproer
 te *Westkapelle*, waar, vier Jaaren geleden,
 de gewapende hand denzelven hadt moe-
 ten beteugelen (*). De Muitzugt, door
 Dweepery angevuurd, en met schyn van
 Onregt te willen wreeken, bekleed, be-
 stondt eenen Deugniet, voor altoos uit de
 Stede *Westkapelle* en derzelve Grondge-
 bied, in den laatst voorgaanden Jaare ge-
 bannen, weder in te haalen, de Regeerders
 dwingende om niet alleen het vonnis over
 dien Banneling geslaagen, in te trekken;
 maar op nieuw, by openbaare afkondi-
 ging, te verklaren, dat hy vryheid hadt,
 als Burger, daar te wonen, zyn beroep
 te hanteeren, kost- en schadeloos gehou-
 den, en in zyn eer hersteld te worden. Op
 deeze afgeperste verklaring volgde eene
 staatlyke inhaaling van den herstelden Ban-
 neling, die te Paard gezeten, omstuwd
 door eene groote menigte te voet en te
 paard, en onder een luidrugtig geschreeuw,
 werd ingehaald. De Predikant van *Zoute-
 lande* hadt de onbeschaamdheid om zich
 by deeze oproerige stoutheid te vertoonen.
 De Staaten van *Zeeland*, van deezen
 Opstand kundschap verkreegen hebbende,
 ver-

Door
 Krygs-
 volk be-
 teugeld.

(*) Zie hier boven, bl. 45, 46.

verwylden niet by zyne Hoogheid hulpe II.
 ter betooming van de hollende menigte te BOEK.
 verzoeken. Weldraa verſcheen 'er Krygs-
 volk uit *Bergen op Zoom* in *Walcheren*, ge- 1778.
 noegzaam om met de Bezettingen van *Vlis-*
singen en *Veere*, de Muiters te beteugelen.
 Eenige Belhamels werden 'er te *Middelburg*,
 te *Vlisſingen*, te *Veere* en te *Westkapelle* ge-
 vat, en onder deezen de veel gerugtsge-
 maakt hebbende Predikant van *Zoute-lande*,
 en de *Fransche* Predikant van *Vlisſingen*. —
 De Staaten van *Zeeland* gaven, by eene
 openbaare Afkondiging, reden van dit laa-
 ten intrekken des Krygsvolks, en vernie-
 tigten, op dezelfde wyze, het gedaane
 te *Westkapelle*, den Banneling, op nieuw,
 aan zyne Ballingschap onderwerpene (*).

De Dweepery, die zo veel deels hadt in
 dit dus gedempte Oproer, was wel gekort-
 wickt; doch niet ten vollen ontkracht, al-
 thans, by eene te regtſtelling van drie dee-
 zer Oproermaakeren te *Veere*, vertoonden
 zy zich weder, men wilde de twee Gegee-
 felden, en een derden, die met de roeden
 om den hals en een bord op de borst, waar
 op ſtondt *Oproermaaker*, pronkte, voor
 Martelaars gehouden hebben, die om de
 goede zaak der Kerke leeden (†).

Met

(* N. Nederl. Jaarb. 1779. bl. 1019.

(†, Brief van een *Veerenaar* aan een zyner *Vrien-*
den te Leyden, wegens de *Executie te Ter Veere*,
 aan drie *Walcherſche Boeren*, op den 1 Mey 1779.

II. Met de voor weinig Jaaren ingevoerde
 BOEK. nieuwe Psalmberyming, kon de Christly-
 ——— ke Gemeente sichtiglyke woorden van ge-
 1778. zond verstand opheffen. Veele Zang- en
 Onlusten Toonkundigen hadden wel gewenscht de
 te Maas- geheele Kerk-muzyk teffens op een gantsch
 lands- anderen, betere en aangenaamer voet ge-
 sluis, bragt te zien; doch te veel verandering
 over het Psalmge- op ééns is altoos hachlyk. By eene vol-
 sang. strekt oordeel- en sijnaklooze verkleefdheid
 aan het Oude; eene kwaal, waar van onze
 anders na nieuws hunkerende Eeuw, by
 lange naa niet geneezen is, hadt het werks
 genoeg in, om, de op hoogen Last verbe-
 terde, en ten Kerkgebruik bestemde Psal-
 men, eene dragelyke aanneeming te doen
 verwerven. De schorre wantaal van DA-
 THENUS, klonk, door gewoonte, veelen
 aangenaamer, dan de zuivere en vloeiende
 Dichtmaat der nieuw berymde Psalmen.
 Men ondersondt, egter, by derzelve in-
 voering, een verkorte Zangtrant in gebruik
 te brengen; en het verbaazend lang rekken
 van ieder noot, 't geen alle kragt der Mu-
 zyck wegnam, te verbannen. Zulks geluk-
 te, op 't verzoek der Overheid, in veele
 Steden; de verandering der verkorte Zang-
 wyzen, op onderscheide voet ingerigt, be-
 haagde (*). Het lang gerekt zingen was
 by-

(*) Men vindt deswegen eene opgave, in een Be-
 rigt aan de Nederduitsche Hervormde Gemeente te
 Middelburg, nopens de verbetering van het open-
 baar Psalmgezag, 1776.

bykans overal doorgedrongen; doch voor- II.
naamlyk ten platte Lande, en byzonder **BOEK.**
ftonden de Bewoonders der Zeedorpen be-
kend voor liefhebbers om de Pſalmen, op 1778.
dien verveelenden toon, op te deunen.
De hervorming der Zangwyze, voornaam-
lyk beftaande in wat ſchielyker te zingen,
en eene behoorelyke rusting by ieder regel
in agt te neemen, eerst in de Steden inge-
voerd, won ook op de Dorpen veld.

Morrend misnoegen verzette 'er zich op
verſcheide plaatzen tegen; doch nergens
met zulk een geweld als te *Maaslandsfluis*.
De meeste der Ingezetenen waren zodanig
aan hunne oude Zangwyze gehegt, dat zy
niet beſluiten konden, dezelve voor eene
andere te verwifelen; ja, deeze aanmer-
kende als een onvervreemdbaar regt, hun
toekomende, namen zy voor 't zelve, met
alle kragt, vast te houden. Het gevolg was,
dat veelen zich niet ontzagen, by de open-
baare Godsdienstoefening in de Kerk zich
daar tegen te verzetten, en tegen de zo-
danigen, die de nieuwe Zangwyze voor-
ftonden, ten uiterſten verbitterd, tot feit-
lykheden over te flaan, ja zelfs Vreemde-
lingen, die plaats doortrekkende, niet on-
gemoeid te laten, hun de verklaafing af-
persfende, of zy voor 't *lange* of *korte* wa-
ren; een daadlyke opſtand werd 'er, in 't
einde, uit gebooren, zo dat de Baljuw van
Delfsland, amptshalven, genoodzaakt was,
zich deeze zaak aan te trekken, de ſchul-
digen na te vorſchen, en tegen dezelve
aanklagt in regten te doen. Vyf der voor-
naam-

II. naamste aanftookers waren gevat, een zes-
 BOEK. de hadt de vlugt gekoozen. De Vrouwe
 ——— deezzer Heerlykheid voorziende dat, vee-
 1778. len aan dien Opftand fchuldig fttaande, en
 de Regter buiten de zaak niet kunnende
 blyven, een groot aantal der Ingezetenen,
 met Vrouwen en Kinderen ongelukkig zou-
 den worden, vervoegde zich met een
 Smeekfchrift by de Staaten van *Holland*,
 met verzoek om Brieven van Vergeevinge
 en Vergeetinge voor de fchuldige Ingeze-
 tenen, welk verzoek ook door den Sou-
 verain werd toegestaan; onder bedreiging
 van voorbeeldlyke ftraffe aan die geen
 welke zich aan dergelyke misdryven, op
 nieuw, zouden fchuldig maaken (*). —
 Zodanig was reeds in den Jaare MDCCLXXVI
 het geval; en men hadt met alle reden ver-
 wagt, dat dit gunstbetoon, de ftugge ge-
 moederen zou geleenigd, en tot de rede-
 lyker begrippen van eenigen hunner Me-
 deingezetenen overgebragt hebben (†);
 doch men gaf, van tyd tot tyd, op nieuw,
 blyken van ongehoorzaamheid en verfmaa-
 ding der redelykfte bevelen: de oneenig-
 heden bleeven volduuren, en, ten deezen
 Jaare waagden eenige Perfoonen, by her-
 haaling, het ftooren van den openbaaren
 Godsdienst; daar zy, onder 't zingen, zon-
 der op Orgel of Voorzanger te letten, een
 ver-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1776. bl. 725.

(†) Zie *De Verkiezing tot de vernieuwde Zang-
 wys verdedigd, in een Zamenfpraak tusfchen een
 Land- en Zeeman te Maasfluis, 1776.*

verward gefchreeuw in de Kerk aanhieven, en voortvoeren op hun geliefden Zangtoon, naa het ophouden des Orgels en des Voorzangers, 't welk eene nieuwe zeer ernstige Waarfchuwing noodig maakte, die in Bloei maand gegeven werd (*), en een gewenscht gevolg fchynt gehad te hebben; misfchien heeft het bekende min of meer weder vervallen tot den ouden Zangtrant, ook te dier Plaatz, mede gewrogt, om die haatverwekkende ftrydigheid weg te neemen.

Het Ontwerp om der *Hollandsche Maatschappye der Weetenschappen te Haarlem* een *Oeconomifchen Tak* toe te voegen, in den voorgaanden Jaare uitgegeeven (†), was verre van die volkomenheid, waar toe het kon gebragt worden; welhaast zag een Aanhangel op dit Onderwerp, het licht; eenige nog onbepaalde zaaken bepalende, en voorts noodig gekeurde veranderingen behelzende, die, over 't geheel, van allen, voor geen verbeteringen werden aangezien. Het rondgezonde Plan werd, in veele Steden en Plaatzten, met groote greepigheid geleezen, eene algemeene geestdrift bleek 's Lands Ingezetenen te bezielen om 'er deel in te neemen; dermaate dat men, in Sprokkel maand deezes Jaars, en vervolgens, fchikkingen maakte, om, naar de Inrigting, Afgevaardigden te kunnen zenden op de eerfte Algemeene Vergadering,

II.
BOEK I
—
1778.

Eerste
Vergade-
ring van
den Oe-
conomi-
fchen
Tak te
Haar-
lem.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 629.

(†) Zie hier boven, bl. 156.

II.
BOEK
1778.

ring, uitgeschreeven tegen den vyftienden van Herfstmaand, tot welke ook alle Donateurs en Leden van den Tak, by eene bekendmaking in de Nieuwspapieren genoodigd werden. Het getal der *Departementen* was *vyf-en-vyftig* en dat der Leden *drie duizend*: eene vordering, in zulk een kort tydsbestek, welke men zich nauwlyks, in een reeks van Jaaren, zou hebben durven belooven.

De ruime Eetzaal van het onlangs te *Haarlem* gebouwde Diaconiehuis was ter Vergaderplaats bestemd, en tot het ontvangen van dit aanzienlyk Gezelschap gereed gemaakt. Naa dat de Afgevaardigden uit *Nymegen, Zutphen, Doesburg, Harderwyk, Dordrecht, Haarlem, Delft, Leyden, Amsterdam, Gouda, Rotterdam, Schiedam, Schoonhoven, Alkmaar, Hoorn, Enkhuiizen, Purmerend, 's Gravenhage, Naarden, Weesp, Beverwyk, Delfshaven, Maasfluis, Jisp, Oostzaandam, Westzaandam, Westzaan, Zaandyk, Wormer, Wormerveer, Middelburg, Zierikzee, Vlisfingen, Utrecht, Amersfoort, Taamen aan den Uithoorn, Leeuwaarden, Deventer, Kampen, Groningen, Ootmarfem, Ysfelstein en Bergen op den Zoom*, in rang opgeroepen waren en plaats genomen hadden, werden de overige Leden, die, zonder afgevaardigd te zyn, uit eige verkiezing, de Vergadering wenschten by te wonen, op het vertoonen van een behoorlyk bewys, toegelaaten. De Afgevaardigden, schoon Heeren van allerlei rang, waren meest allen van eenen aanzienlyken,

ken, of althans Kooplieden en Fabriekanten, wier Character hier meer betekende dan Aanzien, uit eenigen anderen hoofde ontleend. Geestlyken, van allerlei zindheden, vertoonden zich in geen gering getale, als Leden van één Vaderlandsch Lichaam. Met één woord, zy maakten eene zo aanzienlyke en talryke Vergadering uit, zamengevloeid uit alle de *Vereenigde Gewesten*, als zommigen meenen dat, naa het *Nationaale Synode te Dordrecht*, in deeze Landen niet gehouden is. II.
BOEK:
1778.

De Eerw. VAN DER AA, Leeraar der *Lutherfche Gemeente te Haarlem*, die, zints de Oprigting van de *Hollandsche Maatschappye*, de post van derzelve Secretaris bekleed hadt, in 't midden van de Bestuurders der Maatschappye gezeten, stondt op, en opende, als Secretaris van den *Oeconomischen Tak*, deeze Vergadering met een Redenvoering; waar in hy het gering bezinzel van de *Maatschappye der Weetenschappen* (*), waar uit thans deeze Tak was voort-

(*) In de afzonderlyk gedrukte *Aanspraake* zegt zyn Eerw. dat de allereerste gebeurtenissen, die den eersten grond tot onze *Hollandsche Maatschappye der Weetenschappen* gelegd hebben, zich in 't oneindig kleine byna geheel zouden verliezen; dan in de *Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 9. wordt hem in den mond gelegd.
 „ Twee eenvoudige Menschen gingen wandelen in
 „ den omtrek van *Haarlem*, zy spraaken van de Star-
 „ rekunde, beklagden hunne onervaarenheid daar in,
 „ en vroegen onderrigting aan een derden, die hun
 „ ontmoette, met wien zy beslooten eenige vaste by-
 „ eenkomsten tot oefening te houden. Een ander
 „ Gezelschap vereenigde zich byna ten zelfden tyde
 „ bin-

II. voortgesprooten, vermeldde, met een ver-
 BOEK. slag van 't geen door die Maatschappy, ten
 — beste van 't Gemeen, was uitgevoerd, tot
 1778. op dit gedenkwaardig Tydfcip. Bepaalder
 tot het tegenwoordig oogmerk spreekende,
 was, onder andere, zyne taal. „Tot den
 „ goeden uitslag van deeze edele ondernee-
 „ minge, wordt boven alles vereischt, dat
 „ men ééndragtig de gemeene zaak des Va-
 „ derlands ter harte neeme, en den schyn
 „ zelfs van *misverstand* en van *laage eigen-*
 „ *baat* uit deeze Vergadering verbanne. —
 „ De belangen van zo onderscheide *Provin-*
 „ *cien*, Steden en Dorpen in de *zeven Pro-*
 „ *vincien*, van de *Provincien* en *Generaliti-*
 „ *teit*, ja van de onderscheidene *Leden*,
 „ die de onderscheidene *Departementen* uit-
 „ maaken, verscheelen zo veel van elkan-
 de-

„ binnen *Haarlem*, tot naspeuring van Natuurkundi-
 „ ge Weetenfchappen; en een derde bepaalde zich tot
 „ Letterkundige Oefeningen. Deeze voegden zich
 „ met den tyd zamen, verkoozen hem tot Secreta-
 „ ris, en vornden allengskens de Maatschappy.” —
 Eenigen berigten, op zeer vasten grond, dat deeze
 geringe oorsprong der Maatschappye, welke dezelve
 geenzins tot oneere strekt, door zyn Eerw. mon-
 delyk zou vermeld weezen; doch in geschrifte uit-
 gelaaten. — Deeze laatste opgave behelst, ge-
 lyk ons door geloofwaardige Lieden te *Haarlem*
 meermaalen verzekerd is, de waare herkomst der
 thans luisterryke Maatschappye. Wy tekenen dit op:
 dewyl, zo veel wy weeten, dezelve nergens anders
 vermeld wordt. Dan de Eerw. Heer Secretaris hadt,
 by het besluit tot het doen drukken zynere Aanfpra-
 ke, de vryheid bedongen om 'er eenige veranderingen
 in te mogen maaken. *N. Nederl. Jaarb. 1779.*
 bl. 364.

„ deren, dat het onmogelyk is te denken, II.
 „ dat *allen, alles*, ook met opzigt tot *sich* BOEK.
 „ *zelven* van het grootfte belang zullen cor-
 „ deelen. — Dan, daar zullen ook 1778.
 „ veele zaaken voorkomen, van algemeen
 „ belang voor 't lieve Vaderland, en die
 „ elk onbevooroordeelde daar voor zal
 „ moeten houden. Ik bid u, laat het alge-
 „ meene belang van dit Gemeenebest, de
 „ eerste en voornaamste Wet zyn, die alles
 „ beftuurt. Dat is het beste en edelfte ge-
 „ bruik van onze Vryheid; een gebruik
 „ een *Nederlander* waardig. De Republiek
 „ der *Vrye Nederlanden* vormt flegts éénen
 „ Staat. Wy hebben maar één Vaderland.
 „ Wy allen zyn Medeburgers van het zelf-
 „ de Gemeenebest. Het onderscheid van
 „ de Plaats onzer Wooninge, van onze
 „ Ampten en Waardigheden, Middelen
 „ van beftaan, en Staat in de Wereld *kan*
 „ ons niet, zo men wel denkt; — het on-
 „ derfcheid van begrippen in het ftuk van
 „ den Godsdienst, *behoort* ons niet te ver-
 „ deelen. Het is het zelfde Vaderland,
 „ dat wy allen liefhebben; en om deszelfs
 „ belang te bevorderen, zo verre onze
 „ taak dat mede brengt, zyt gy allen Le-
 „ den geworden en op deeze Vergadering
 „ gekomen. — Van deeze eerste Vergade-
 „ ring zal misfehien, en zeer waarfehyn-
 „ lyk, zo niet geheel, het gelukken of mis-
 „ lukken van deeze geheele onderneeming
 „ afhangen. — Het ontbreekt den *Oe-*
 „ *conomifchen Tak* niet aan Menschen, die
 „ het geheele oogmerk een Harsfentchim
 „ noe-

II. „ noemen, en genoeg doen zien, dat zy
 BOEK. „ ’er zich niets van belooven. — Hy
 „ heeft, daarenboven, zyne openbaare en
 1778. „ geheime Vyanden, die, naar ons inzien,
 „ uit zeer verkeerde, maar misfchien niet
 „ kwaadaartige redenen, deszelfs vernie-
 „ tiging wenschen. Zou men zulke Men-
 „ fchen stof tot gejuich en zegeviering
 „ over ons allen geeven? Zelfs den hout-
 „ stapel aanleggen, om ’er ons eigen Werk
 „ in vuur en rook te doen verdwynen?
 „ Zelfs de rampzalige afbreekers zyn van
 „ dat aanzienlyke en veel beloovende Ge-
 „ bouw, dat men geficht heeft? Zal dat
 „ een *Nederlander*, zal dat een Beminnaar
 „ en dankbaar Zoon van dit Gemeenebest
 „ doen, waar in hy zo veel goeds heeft
 „ genooten? Zo zyn weldaadig Vaderland
 „ met Ondankbaarheid beloonen? Dat
 „ hoede hy, die ’t al behoedt!”

In tien Zittingen, onder Voorzitting
 van den Heer C. A. VAN SYPESTEYN, Bur-
 gemeester der Stad *Haarlem* en Bestuurder
 der *Hollandsche Maatschappye*, liep deeze
 eerste Vergadering af. Men wilde deezen
 Heere, ter erkentnisse een Gouden Pen-
 ning fchenken, dan eene edelmoedige wei-
 gering fneedt de gelegenheid daar toe af.
 Doch men besloot een Zilveren Gedenk-
 penning, ter gedagtenisse van de Eerste
 Vergadering te laten slaan, en dezelve om
 te deelen aan allen, die als Bestuurders of
 Gelastigden, dezelve bygewoond hadden,
 maar op hunne eigene kosten. — Staan-
 de de Vergadering, gaven zich nog ver-
 schei-

scheidene tot Leden aan. De Secretaris II. besloot die met eene korte, doch nadruk- **BOEK!** lyke Aanpraak; beantwoord door den ———
 Eerw. COUPERUS, Leeraar der Hervormde 1778, Gemeente te *Gouda*, daartoe verzogt. Hy betuigde, uit aller naam, de gevoelige dankbaarheid, welke, in veelerlei opzigten, de gemoederen vervulde, welk eene verplichting om in deezen Vaderlandlieven arbeid voort te vaaren, ap allen lag, en stortte de hartlykste zegenwenschen uit over dit begonnen Werk (*).

De Leden, t'huiswaards gekeerd, deden, voor 't meerendeel, een gunstig verslag aan hunne Zenders, arbeidden met yver om nieuwe Leden, Begunstigers en Begunstigsters, te winnen, tragtende alles wat ter bevordering van de oogmerken des *Oeconomischen Taks* kon strekken, voort te zetten, en de zodanigen, die des twyfelingen koesterden, of openlyk hunne zwaa- righeden daar tegen inbragten, dezelve te ontleggen. De Heer VAN DEN HEUVEL, de eerste Planter van dien Tak, bevlytigde zich hier in boven allen; zyne Redenvoering, ter gelegenheid van de eerste Vergadering der Leden, te *Utrecht* gehouden; waar in hy tragtte te betoogen, hoe zeer de vervallen staat van zaaken in ons eertyds bloeiend Vaderland, ons allen noodzaakte,

zo

(*). Zie de *Aanspraken* te dier gelegenheid gedaan in de gedrukte Schriften tot den *Oeconomischen Tak* betrekkelyk, als mede de *N. Nederl. Jaarb.* 1772. bl. 899—917. 1779. bl. 853.

II. zo veel mogelyk, op middelen van Hersteel
 BOEK. bedagt te zyn, mitsgaders in welker voege
 — het oprigten van den *Oeconomischen Tak* ter
 1778. bereikinge van een zo heerlyk doeleinde
 mede zou kunnen dienen, kan hier van ten
 blyke strekken (*). — 't Verval werd,
 naar de wyze der Redenaaren, met sterke
 kleuren afgemaald; volgens zommiger oor-
 deel, de yver om alles uit eigen boezem
 te ontleenen, zo kragtig gewekt, dat de-
 zelve op een onmaatige zugt tot eigenbaat
 van Landen, Steden en Dorpen uitliep,
 die, in de uitvoering eens mogelyk ge-
 sield, nadeelig en slydig is met den aart
 der Maatschappye. Terwyl, aan den ande-
 ren kant, het algemeene Nut, beoogd door
 het koopen en gebruiken van Inlandsche
 Stoffen en Handwerken, als men Buiten-
 landsche, even goed, voor minder prys,
 kon bekomen, aan te pryzen, eene te zwak-
 ke beweegreden was, om lieden van een
 middelbaar of sober bestaan, (het meeren-
 deel der Inwoonderen,) daar toe aan te
 spooren. En de vermindering der Arbeids-
 loonen, om dit te voorkomen, zich beter
 liet voorstellen dan uitvoeren; naardemaal
 'er van de weezenlyke nooddrift des lee-
 vens

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1195. Wie het
 Letternieuws deezer dagen naziet, vindt eene menig-
 te Schriften van meerder en minder waarde, om den
Oeconomischen Tak aan te pryzen, of in een ongunsti-
 gen dag te zetten, der eeriten aantal was veelvul-
 digst: Men hielt, gelyk veelal, in looven en laaken,
 geen maat.

vens niet viel af te trekken, en het voorstel om 't Gemeen met *Aardappelen* en *Azyn* zich te laten behelpen, eene verregaande en by allen eenigzins menschlievende streng gewraakte hardigheid was, omtrent die werkzaame Leden der Maatschappye. II.
BOEK.
1778.

Veelc menschlievende en vermogende Ingezetenen der Hoofdplaatze van *Nederlandsch Indie*, waren, zints lang, bedagt geweest, om eene Stichting ten algemeenen beste, te beraamen; dan geene gunstige gelegenheid om zulks, met hoope van een gewenschten uitslag, te onderneemen, hadt zich opgedaan. Het Plan ter Oprigtinge van den *Oeconomischen Tak* der *Hollandsche Maatschappye*, derwaards, in den voorleden Jaare, gezonden, deedt die gelegenheid gebooren worden: en zag men, ten deezen Jaare, te *Batavia*, een Genootschap oprigten tot nut van Kunsten en Weetenenschappen in 't algemeen; doch in 't byzonder ter bevorderinge van den welvaard der *Oostersche Volkplantingen* van den Staat der *Vereenigde Nederlanden*: onder de Zinspreuk: *Ten nutte van het Gemeen*. De Leden van 't zelve wilden het oogmerk van den *Oeconomischen Tak*, die ook de *Volkplantingen van den Staat*, in 't wydstrekkend Plan begreep, niet alleen met woorden maar ook met daaden te geoemot treden: teffens een veel uitgetrekter Ontwerp, en onafhangelijk van eenig ander Genootschap vormende. De Landbouw, de Vischeryen, de Fabryken, de Werktuig-, de Genees- en Letterkunde

wa-

II. waren de hoofdvorwerpen. — Aan-
 BOEK. genaam en Kunstbroederlyk was de schik-
 ——— king deezes anderzins onafhangelijken Ge-
 1778. nootſchaps: om, daar het zelve de groot-
 ſte helft der Inleggelden en Begiftigingen
 voor zich behieldt, ter uitdeeling van
 de daar geſtelde Eerbelooningen, het an-
 dere gedeelte over te zenden in drie gely-
 ke deelen aan ieder der Drie Maatſchap-
 pyen in het Vaderland, opgerigt te *Haar-
 lem, Rotterdam en Vliſingen*; met verzoek,
 dat zy die Penningen in Contanten, of in
 een Medaille, op den Stempel van het *Ba-
 taviaaſch Genootſchap* geſlaagen, ter beant-
 woordinge van één of meer nuttige Vraa-
 gen wilden beſteeden. Door den Raad
 van *Indie*, werd dit Genootſchap goedge-
 keurd, bekragtigd en begunſtigd (*).

Eene Stichting van eenen geheel ande-
 ren aart, nam, ten deezen Jaare, binnen
Haarlem een begin, en verdient, om der-
 zelve aanbelaug en zonderlingheid, met
 onderscheidinge vermeld. De Heer PIE-
 TER TEYLER VAN DER HULST, een voor-
 naam en zeer vermogend Burger dier Stad,
 aldaar in Lentemaand des jaars MDCCII
 gebooren, en in Grasmaand deezer Jaar
 overleeden, hadt reeds in den eerſten bloei
 zyner manlyke jaaren, plans ontworpen van
 eene Maatſchappy ter aankweeking en be-
 vor-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1314. enz. *Verh.
 van de Holl. Maatſch. der Weetenſchappen te Haarl.
 XIde Deel, Voorber.* bl. XI.

vordering dier Weetenſchappen, tot welke II.
 zyne geneigdheid kragtigſt overhelde, en BOEK.
 is dus mogelyk de eerſte onzer Landsge-
 nooten geweest, die dit voorneemen by 1778.
 zich zelve vormde; althans de papieren,
 daar toe betrekkelyk, door de Uitvoerde-
 ren van zynen laaſten Wil gevonden, zyn
 bykans twintig Jaaren ouder, dan de eer-
 ſte Maatſchappy met dit oogmerk aange-
 gaan, en de eerſte foort deezer Stichtinge
 hier te Lande gemaakt, de *Hollandsche*
Maatſchappy der Weetenſchappen te Haarlem.

Dit voorneemen volbragt de Heer TEY- Oprich-
 LER, naa dat hy het vier-en-vyftigſte Jaar ting van
 van zynen ouderdom vervuld hadt. TEYLERS
 Volgens zyn Laaſten Wil, moest zyne zeer Genoot-
 aanzienlyke Naalaatenſchap, uitgenomen ſchap-
 cenige Goederen, waar over hy bevonden pen.
 mogt worden andere Schikkingen gemaakt
 te hebben, eeuwiglyk en altoos blyven
 onder 't opzigt, bewind, den aanleg en
 de beheering van vyf door hem benoemde
 Perſoonen, en eenen van hem angeſtel-
 den Boekhouder, en derzelver Opvolge-
 ren in den tyd. — Dat deeze Naalaaten-
 ſchap, onder andere, voornaamlyk zou
 worden aangelegd en ſtrekken tot onder-
 houd van twee altoosduurende Genoot-
 ſchappen, elk uit zes Perſoonen beſtaan-
 de, om, in het Woonhuis van den Heer
 Overleden, op gezette tyden, te verga-
 deren. — Het eerſte om met elkan-
 der te verhandelen, allerhande ſtoffen,
 tot de *Waarheid en Vryheid in den Christ-
 lyken Godsdienst en den Burgerſtaat* behoo-

II. rende. — Het tweede om 't zelfde te
 BOEK. doen over de *Natuurkunde*, *Dichtkunde*,
 ————— *Historiekunde*, *Tekenkunde* en *Penningkun-*
 1778. *de*. Welke Twee Genootschappen ook ge-
 houden zouden zyn, alle Jaaren, en het
 Tweede, volgens den rang der Weeten-
 schappen, in den Laatste Wil uitgedrukt,
 aan 't openbaar een Ontwerp ter Verhan-
 deling, of een Vraagstuk, over gemelde
 Stoffen en Weetenschappen voor te stel-
 len, met belofte van een Gouden Penning,
 ter innerlyke waarde van vier honderd
 Guldens, aan den Schryver eener Verhan-
 delinge, of van een Antwoord, die daar
 mede het best zou voldaan hebben, aan 't
 voorgestelde Onderwerp, naar 't oordeel,
 zo veel het eerste Genootschap betreft,
 der meerderheid van de Heeren Uitvoer-
 deren des Laatste Wils, Bestuurderen
 deezer Stichtinge, en van de Leden van
 het Eerste Genootschap alleen; en zo veel
 het Tweede Genootschap aangaat, naar 't
 oordeel van allen, zo der Heeren Bestuur-
 deren als van alle de Leden der beide Ge-
 nootschappen, of derzelver meerderheid. —
 Voorts was het de wil van den Heer TEY-
 LER, dat zyn Woonhuis, in de *Dam-*
straat, niet verre van de *Wag*, altoos
 zou blyven onvervreemd en onverkogt,
 om te dienen tot de plaats der Vergade-
 ringen, zo van Heeren Bestuurderen, als
 van de Leden der beide Genootschappen,
 gelyk ook zyne Boekery, Verzamelingen
 van Penningen, Tekeningen en Prenten,
 tot en van welken de Leden der gemel-
 de

de Genootschappen, ten allen tyde, vry- II.
 en toegang, mitsgaders behandeling en BOEK.
 gebruik zouden hebben; en welke Verza- —
 melingen, door nieuwe aankoop van al- 1778.
 les, 't geen noodzaklyk kon zyn, of tot
 nut en cieraad der twee Genootschappen
 strekken, zouden mogen vermeerderd wor-
 den; zynde aan de Heeren van 't Bestuur
 eene onbepaalde magt en vryheid gelaaten
 tot al dat geen, waardoor, naar 't oogmerk
 van den Overledene, de bevordering van
 Godsdienst, de aanmoediging van Kunsten
 en Weetenschappen, en 't nut van 't alge-
 meen zouden kunnen voortgezet, of ten
 vollen bereikt worden.

Geen der benoemde Heeren Bestuurde-
 ren, geen der Leden onttrok zich aan dien
 last; de noodige verbeteringen aan het
 Huis werden terifond werkftellig, en een
 aanvang gemaakt met het bouwen van een
 ruim en grootsch MUSEUM, agter 't zelve,
 't geen Vorstlyk mag heeten, en, schoon
 het ongelukkig agterafftaande, geen open-
 baar vertoon maakt, de bewonderende
 goedkeuring van allen, naa de voltooiing,
 wegdraagt. — Prys vraagen der beide Ge-
 nootschappen, met de noodige onderrig-
 tingen, wegens den aart der verwagte
 Antwoorden en Verhandelingen, verschee-
 nen in't openbaar, om geleerde en bekwa-
 me Mannen uit te lokken, tot het bestee-
 den van hunnen arbeid aan Verhandelin-
 gen, die met zulk een aanzienlyken Eer-
 prys konden bekroond worden, en mede
 te werken ter bereiking van het goede oog-
 merk

II. merk tot welks bevordering de Stichter
 BOEK. zulke milde Schikkingen by zyn Laatste
 ——— Wil gemaakt, en zo ryken schat, by zyn
 1778. Overlyden, naagelaaten had (*).

Het *Pro-* Een edele Nayver prikkelde de Leden
vinciaal eens Kunstgenootschaps, te *Utrecht* in den
Utrechts Jaare MDCCLXXIII opgerigt, onder de
Genoot- Zinspreuk : *Besteedt den Tyd met kunst en*
schap ge- *vlyt*. In 't zelve hadden, van tyd tot tyd,
 wettigd. verscheide Geleerden, en daar onder Man-
 nen van naam en verdiensten, zo binnen
 als buiten die Stad, deel genomen, zo dat
 het aantal tot bykans twee honderd Leden
 was aangegroeid, en 's jaarlyks een of meer
 Prys vraagen door 't zelve werden uitge-
 schreeven, ter bevordering van nuttige
 Kunsten en Weetenschappen, met aanbod
 van dertig Dukaaten of eene Gouden Eer-
 penning. De Bestuurders vervoegden zich
 by de Edele Mogende Heeren Staaten des
 Lands van *Utrecht*, met verzoek om onder

(*). Zie de *Voorreden* voor de *Verhandelingen van*
 TEYLERS *Eerste en Tweede Genootschap*, de Eerste Stuk-
 ken. Wy meenen, in 't zekere onderrigt te zyn, dat
 de Heeren Bestuurders en de Boekhouder, ieder 's jaar-
 lyks een Eerbelooning van Duizend Guldens is toege-
 legd, en elk der Leden van beide de Genootschap-
 pen 's jaars Honderd Guldens. — Voorts blykt,
 dat de Gouden Eerpenning, schoon alleen uitgelooft,
 de eenige belooning niet is, welke de Heeren Be-
 stuurders uitreiken; maar, tot meerder aanmoediging,
 ook de, huns oordeels, naast de bestgekeurde Verhan-
 deling komende Antwoorden, met Zilveren Eerpen-
 ningen van den zelfden Stempel als de Gouden, on-
 derscheiden. Men vindt deeze Eerpenningen afge-
 beeld op het algemeen Tytelblad der Verhandelingen,

der den Tytel van *Het Provinciaal Utrechtsche Genootschap van Kunsten en Weetenschap- BOEK.*
pen, met het hoog gezag van den Souve-
 rain bekrachtigd en vereerd te worden, 't 1778.
 geen den derden van Zomermaand deezes
 Jaars hun gunstig werd toegestaan, met
 verlof om van dien Tytel, als een van hooger
 hand gewettigd Genootschap, in de uit-
 komende Schriften, op de Eerpenningen,
 en Zegels, gebruik te mogen maaken (*).

In Louwmaand deezes Jaars, namen de
 Leden van de Maatschappij der Schilders, Kunst-
 in *Utrecht* het volle bezit, van de kostbaa- en Te-
 re nieuw vervaardigde Kunstzaal; en werd kenzaal
 den volgenden dag de nieuwgemaakte Te- te U-
 kenzaal, agter de Kunstzaal geplaatst, met trecht
 eene gepaste Redenvoering ingewyd, door geopend.
 den oudsten Opzigter van het Teken-col-
 legie, den Heer ADRIAAN HOEVENAAR;
 welke Inwyding een aanzienlyk getal der
 Leden uit de Ridderfchap en Regeerders
 der Stad, met hun byzyn vereerden; ter-
 wyl daar toe genoodigde Meesters in de
 Kunst, als mede Liefhebbers en Kweek-
 lingen, die Plegtigheid bywoonden (†).

Ten verderen blyke hoe zeer men, in Te *Mid-*
 deeze Gewesten, de verfraaijende Wee- delburg
 tenschappen en Kunsten aanmoedigde, de Te-
 moeten wy hier optekenen, hoe in Slacht- ken-
 maand, te *Middelburg* in *Zeeland*, het Schilder-
 nootfchap, ten bestuur van het Teken-colle- en Beeld-
 gie, houkun-
 de aan-
 gemoe-
 digd.

N. Nederl. Jaarb. 1778. bl. 692.

(7) *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 103.

II.
BOEK.

1778.

gie, tot voortzetting van Schilder-, Beeldhouw- en Bouwkunde, zyne Vergaderingen begon, by welke een groot aantal Leerlingen, en zich ter oefening aanbiedende Perfoonen, zich opdeedt, en de Secretaris des Genootschaps eene Redenvoering hieldt, over de voortreffelykheid en nutheid deezer Kunsten, met een kort berigt van derzelve aanwaschenden bloei en voortgang; als mede eene opgave van eenige der vermaardste Kunstenaaren, byzonder in de *Nederlanden*, en meest in *Zeeland* (*).

De Geschiedenissen onzes Lands, die, in veelvuldigheid en aangelegenheid van Gebeurtenissen, in dit Tydperk, met de Jaaren, toeneemen, vorderen, dat wy hier afbrekende, ons Eerste Deel met dit Tweede Boek, besluiten; om in een Tweede, met de Lotgevallen des Jaars MDCCLXXIX aan te vangen.

(* *N. Nederl. Jaarb.* 1778. bl. 1279.

Einde des Eersten Deels.

